

Gimenes dzīve

Sirdsskaidrais Paīsijs Svētkalnietis

Ģimenes dzīve

EIKON

Latvija
2021

Блаженной Памяти Старец Паисий
Святогорец. Слова, Том IV, Семейная
жизнь. Издательский дом “Святая
гора”. Москва, 2009

Grāmata izdota ar Svētmocekļa Rīgas Jāņa
Pareizticīgo biedrības, Sieksātes Svētās
Trīsvienības sieviešu kopienas un Pēterupes
evanģēliski luteriskās draudzes Vīru kopas
atbalstu

Redakcija, makets: virspriesteris Jānis Kalniņš
Brīvs, nedaudz saīsināts tulkojums no krievu
valodas: Bruno Falks, Lija Ivaska
Mākslinieciskais noformējums: Artūra Letūra
birojs
Korekcija: Ināra Stašulāne

Grāmatas vākam izmantots fragments no
ikonas Kristus svēti bērnus

ISBN 978-9934-8799-0-6

Saturs

Priekšvārds	7
Jaunie dzīves krustcelēs	16
I. Kā izveidot stipru ģimeni	41
1. Par saskanīgu ģimeni	41
2. Par to, ka pacietība ģimeni pasargā no izjukšanas	55
II. Par vecākiem un viņu pienākumiem	74
1. Par bērnu dzimšanu	74
2. Par mātes lomu bērnu audzināšanā	98
3. Par vecāku atbildību bērnu audzināšanā	117
III. Bērni un viņu pienākumi	155
1. Par bērniem, viņu priekiem un grūtībām	155
2. Par bērnu cieņu un mīlestību uz vecākiem	174
IV. Garīgā dzīve	191
1. Par garīgo dzīvi ģimenē	191
2. Darbs un garīgā dzīve	218
3. Par atturēšanos ikdienas dzīvē	236

V. Par mūsu dzīvē esošajiem pārbaudījumiem	254
1. "Bija jāiet ugunī un ūdenī..." (Ps. 65, 12)	254
2. Slimības	278
3. Ķermeņa sakropļojumi ir Dieva svētība	312
4. Par garīgajiem likumiem	328
VI. Par nāvi un nākamo dzīvi	339
1. Par attieksmi pret nāvi	339
2. "... lai jūs nenodotos skumjām kā tie, kuriem nav cerības" (1. Tes. 4, 13)	355
3. Par pēcnāves dzīvi	367

Priekšvārds

Šajā grāmatā ir apkopotas Stareca–gerondas Paīsija pamācības par ģimeni un tiem pārbaudījumiem, kādus nākas izciest cilvēkam krīzes dēļ, kuru mūsu laikmetā pārdzīvo ģimenes. Starecs teica, ka visvairāk vēstuļu viņš ir saņēmis no cilvēkiem, kuriem ir bijušas problēmas ģimenes dzīvē, un uzsvēra, ka šo problēmu cēlonis ir cilvēku attālināšanās no Dieva un patmīlība. “Agrākajos laikos,” viņš teica, “dzīve bija mierpilnāka un cilvēki – pacietīgāki. Bet šodien visi, ņem, kuru gribi, ir gluži kā šķiltavas: [met dzirksteles un] nespēj paciest nevienu vārdu. Un pēc tam automātiski seko šķiršanās.”

Jau agrā jaunībā kā centīgs Baznīcas loceklis, iegājis Tās milzīgajā ģimenē, Geronda juta, ka savai mazajai [miesīgajai] ģimenei viņš vairs nav piederīgs. Mantojis Dievišķo mīlestību, viņš kļuva par Dieva bērnu un tādēļ visus cilvēkus uztvēra kā savus brāļus un māsas – katru mīlēja ar “*Jēzus Kristus sirsnību*” (Fil. 1, 8). “Redzot kādu padzīvojušu cilvēku,” mums teica Starecs, “es sev teicu, ka tas ir mans tēvs. Redzot kādu vecu sieviņu, es saku, ka tā ir mana māte. Satiekot bērnu,

uzlūkoju viņu kā savu mazo māsasdēlu. Es mīlu visus. Par vieniem man ir prieks, par citiem – skumjas. Vai tev šāds stāvoklis ir pazīstams?” Bet arī pats Starecs katrā konkrētā gadījumā ikvienam cilvēkam kļuva par dēlu, brāli, tēvu, vecotēvu. Šī nesamākslotā mīlestība uz cilvēku, kurš satuvinājās ar Gerнду, palīdzēja mainīties uz augšu un, pieņemot Dieva vārdu, dzīvot ar to saskaņā. Kā Kristus Miesas loceklis Starecs līdzjūtīgās sāpēs ne tikai lūdzās par cilvēkiem, kuriem ģimenes dzīvē bija grūtības, bet – atsaucoties uz viņu lūgumiem – palīdzēja viņiem arī ar savu vārdu. Viņš cilvēkiem palīdzēja pat ģimenes dzīves delikātākajos jautājumos, neskatoties uz to, ka, būdams mūks, dzīvoja svētcīņas pilnu dzīvi.

Pārbaudīts kārdinājumu ugunīs un norūdījies slimībās, kas viņu visdažādākajās formās mocīja no 1947. gada līdz pat viņa nāves dienai 1994. gadā, Geronda juta līdzī katram cietējam un ar sāpēm lūdzās par tiem, kuri cietā sāpes. Par savu paša veselību viņš rūpējās vien tik daudz, lai varētu parūpēties pats par sevi un palīdzēt tiem, kuri pie viņa ieradās. Viņš ticēja – ja kāds lūdzas par citiem slimaļiem, nepievēršot vērību savām paša sāpēm,

tad tas aizkustina Dievu, un Viņš šādas lūgšanas uzklausa. Geronda slimiem cilvēkiem ieteica vispirms sevis dziedināšanai izdarīt visu, cik vien to ļauj cilvēciskās iespējas, bet to, kas sniedzas pāri cilvēka spēkiem, – atstāt Dieva ziņā. Vienlaikus viņš cilvēkos stiprināja ticību, lai pret savām likstām tie izturētos cerībā uz Dievu, neaizmirstu, ka pasaulīgajā dzīvē mēs visi esam *“piemājojotāji un ceļinieki”* (1 Pēt. 2, 11), un gatavotos mūžīgajai dzīvei.

Šis sējums tiek izdots ar mūsu Virsgana, Viņa Eminences Kasandrijas metropolīta Nikodema svētību. Starecam daudzus jautājumus uzdeva mūsu klostera Igumene un dažas no māsām. Geronda mūs svētīja sūtīt garīgo palīdzību lūdzošos cilvēkus pie biktstēva, tomēr bieži vien sarunās ar Igumeni vai ar kādu no vecākajām māsām vajadzību nomāktie cilvēki runāja par savām sāpēm un taujāja pēc padoma. Reizēm, lai būtu pārliecināti par to, ka mēs esam pareizi atbildējuši uz to vai citu nopietnu vai sarežģītu jautājumu, mēs vērsāmies pie Stareca, un viņš mums paskaidroja, kā atbilstoši Dieva gribai varētu risināt to vai citu problēmu. Tomēr arī pats Starecs mūku kopsapulču laikā un personiskās sarunās ar māsām, izmantojot kādu gadījumu no mūsu

klostera dzīves vai arī mūsu uzdoto jautājumu, bieži vien runāja par grūtībām, ar kurām laicīgajā pasaulē saskaras kristieši. Viņš to darīja tādēļ, lai mēs ar sāpi lūgtos par pasauli. Bez tam Geronda kā piemērus minēja tēvus un mātes, kuri, lai arī viņiem nebija šo labvēlīgo iespēju, kādas ir mūkiem, dzīvoja svētu dzīvi. Tādējādi tēvs Paīsijs mudināja mūs doties svētcīņā ar lielu uzcītību. Dažas no Viedā atbildēm ir dāsni papildinātas ar fragmentiem no viņa vēstulēm, ko mums iedeva tie svētkalpotāji un dievbijīgie laicīgie cilvēki, kam tās bija adresētas.

Sējums sākas ar ievaddaļu “Jaunie dzīves krustcelēs”, kuras mērķis ir palīdzēt jauniešiem un jaunietēm, kuri svārstās par turpmākā dzīves ceļa izvēli. Šajā nodaļā tiek īpaši uzsvērts, ka abi mūsu Baznīcas nospraustie ceļi – gan ģimenes, gan mūka dzīve – ir svētīti. Jaunajiem atbilstoši viņu aicinājumam, spēkiem un uzcītibai ir jāizvēlas attiecīgais ceļš. Viņiem tas ir jāizdara brīvi, neatkarīgi no citu “pamudinājumiem”, uzticoties Dievam.

Šķīsta un garīga dzīve ir pamatpriekšnosacījums, lai jaunie izvēlētajā ceļā gūtu sekmiņus rezultātus – vai tā būtu mūku vai ģimenes dzīve.

Pirmajā no šīs grāmatas sešām nodaļām tiek iezīmēti pamati, uz kuriem balstās ģimene: tikumīga, cēlsirdīga mīlestība un abpusēja laulāto cieņa. Pacietība grūtībās, kas iet roku rokā ar lūgšanām, ģimeni glābj no iziršanas.

Otrajā daļā tiek runāts par vecāku pienākumiem un atbildību, pareizi audzinot bērnus, un it īpaši tiek izcelta vecāku personiskā piemēra nozīme, šīs vecāku “klusējošās pamācības” bērniem, kā arī mātes loma ģimenē. Starecs akcentē arī to, ka vecāku maigums, mīlestība pret bērniem ir pamata priekšnosacījumi viņu normālai un dabiskai attīstībai.

Trešā sējuma daļa ir veltīta bērniem. Tajā tiek stāstīts par viņu priekiem un grūtībām, kā arī par viņu pienākumiem vecāku priekšā. Bērnu cieņa un mīlestība pret vecākiem – ne tikai bērniības, bet arī brieduma gados – ir ķīla tam, ka tie saņems Dieva svētību.

Ceturtajā daļā Geronda lasītājiem sniedz vienkāršus un praktiskus padomus par garīgo dzīvi ģimenē. Šie padomi palīdz gan bērniem, gan vecākiem ik dienas pašu pieredzē izdzīvot Evaņģēliju – neatkarīgi no tā, vai viņi ir mājās vai darbā. Geronda runā arī par to, ka darbs, ko cilvēks veic, nedrīkst viņu no-

mocīt ar nepārtrauktu dvēseles trauksmi, bet tam jāveicina viņa garīgā pilnveidošanās.

Piektā daļa stāsta par visdažādākajiem pārbaudījumiem, kuriem savas dzīves laikā ir pakļauti cilvēki. Geronda uzsver to, cik lielu mierinājumu un spēku Dievs dod cilvēkiem, ja tie ne tikai vienkārši pacieš uzliktos pārbaudījumus, bet arī slavē par to Dievu. Slimība, sakropļojums, apmelojums – tās ir svētības cilvēkam, kurš ir uztvēris dzīves dziļāko jēgu. Ar pārdzīvotajām ciešanām cilvēks maksā par saviem grēkiem vai arī nopelna sev debesu labumus.

Un, visbeidzot, sestajā daļā ir apkopotas Stareca atbildes uz jautājumiem, kā pareizi attiekties pret nāvi un kā tai sagatavoties. Geronda izskaidro, kur rodams cilvēku patiesais mierinājums, kuri sēro par tuvāko zaudējumu, un uzsver, cik daudz mirušiem palīdz aizlūgumi, lūgšanas un žēlsirdības dāvanas, kas tiek veltītas viņu dvēseles mieram. Starecs vienkārši un tēlaini attēlo nākamās Pastarās Tiesas un mūžīgās dzīves ainas.

Šajā sējumā apkopotās Stareca pamācības spēj, no vienas puses, svētcīņā esošajiem laicīgajiem cilvēkiem palīdzēt ar vēl lielāku uzticību turpināt savu *“labo varoņdarbu”* (1. Tim.

6, 12). No otras puses, tās var atmodināt to cilvēku sirdsapziņu, kuri savās mokās ir tālu no Dieva, un iedegt viņos vēlmi kļūt par apzinīgiem Baznīcas locekļiem un savas mazās ģimenes kopienas lokā priecāties par to mieru, ko sniedz garīgā dzīve. Vienlaikus Geronda uzsver, ka laulībā ir jāievēro visi Dieva baušļi, kas “*nav grūti*” (1. Jņ. 5, 3). Piemēram, ja viens no laulātajiem upurē savu gribu un ir paklausīgs otram, tad šādi viņš rīkojas mīlestības vadīts un tāpēc nejūtas apspiests, bet jūt saldu mierinājumu.

Iespējams, ka mūsdienu cilvēkam, kurš ir pieradis pie mūsdienu sabiedrības “izšķēdējiem likumiem”, daži no Stareca Paīsijs spriedumiem var likties pārāk maksimalizēti un neizpildāmi. Bet, palūkojoties uz Geron-
das teikto Evaņģēlija gaismā, lasītājs pārliecināsies, ka tie ir tā tiešs, bezkompromisa atspoguļojums. Tas, uz ko vienmēr ir tiecies Starecs, – ir pilnība Kristū. Tomēr viņš kā gans ir ilgpacietīgs pret cilvēcīgo nevarību, vājumu un izmanto Svēto Tēvu ikonomiju¹, pats par sevi saprotams, nenolaižoties līdz kompromisam ar grēku. Ar aizgājušo laiku

¹ Pareizticīgā teoloģija par “ikonomiju” dēvē praksē pielietojamu novirzi no Svētajiem kanoniem izņēmuma gadījumos.

piemēriem Starecs mūsdienu cilvēkam palīdz saprast, ka Dievs ir Dzīvs Dievs un *“dod visas spējas visiem”* (1. Kor. 12, 6). Viņš darbojas ne tikai nākamajā dzīvē kā Atalgotājs, bet arī jau šajā dzīvē – kā maigs, mīlošs Tēvs. Tomēr cilvēkam ir jāparāda sava labā griba un jāpaveic savs mazais varoņdarbs. Nedaudz pastrādājuši, mēs daudz saņemam. Cilvēkam šis mazais darbs ir jāpaveic – lai dotu Dievam *“tiesības iejaukties”* viņa dzīvē ar lielu dievišķo palīdzību.

Lūgšanās novēlam, lai Stareca vārdi palīdzētu ģimenei, kura – it īpaši mūsu dienās – cieš tādēļ, ka Dieva baušļus ir aizmirsusi vai izstūmusi ārā, iegūt Pareizticīgās Baznīcas dzīlēs savu patieso nozīmi, lai vecāki un bērni vēl šīs dzīves laikā sāktu dzīvot Paradīzē. Āmen.

2002. gada 16. septembris

Svētās Lielmocekles Eutīmijas piemiņas diena

Svētā Apustuļa un Evaņģēlista Jāņa Teologa klostera Igumene Filoteja ar māsām Kristū

Vecākiem, kuri laiž pasaulē bērnus un dod viņiem miesu, ir jāveicina, cik vien tas ir iesējams, viņu garīgā atdzimšana. Tas, ko vecāki savu bērnu labā izdarīt nespēj, viņiem laika gaitā ir jāuztic skolotājiem. Tāpēc mūsu Baznīca lūdzas "par vecākiem un skolotājiem". Tomēr bez miesīgiem tēviem ir arī garīgie tēvi. Garīgie tēvi strādā pie cilvēku garīgās atdzimšanas un veicina to, lai bērnu audzināšana būtu efektīvāka.

JAUNIE DZĪVES KRUSTCELĒS

Svētīta ir gan ģimenes, gan mūku dzīve

– Geronda, ko lai atbild jauniešiem, kuri jautā, vai mūku dzīve atrodas augstākā pakāpē nekā ģimenes dzīve?

– Visupirms viņiem ir jāsaprot, kādam mērķim ir radīts cilvēks un kur slēpjas viņa dzīves jēga. Pēc tam jaunajiem vajadzētu izskaidrot, ka svētīgi ir abi mūsu Baznīcas nospraustie ceļi, jo, ja cilvēki, kuri tos ir izvēlējušies, dzīvo saskaņā ar Dievu, tad uz Paradīzi var vest abi ceļi. Pieņemsim, ka svētceļojumā dodas divi cilvēki. Viens iet pa iebrauktu ceļu, otrs – pa taciņu. Tomēr abiem gājējiem ir viens un tas pats mērķis. Dievs priecājas par pirmo un ir apmierināts par otro. Lieta kļūs slikta [vien] tad, ja tas, kurš iet pa taciņu, savā sirdī sāks sodīt to, kurš iet pa šoseju vai arī otrādi.

Būtu labi, ja tie jaunie, kuri sāk domāt par mūka dzīvi, zinātu, ka mūka sūtība ir dižena. Mūka sūtība – kļūt par Eņģeli. “Nākamajā dzīvē, Debesīs, mēs dzīvosim kā Eņģeļi” (*skat. Mt 23, 20*) – Kristus teica saduķejam. Tādēļ daudzi Dieva mīlestību meklējoši jaunieši

un jaunietes kļūst par mūkiem un sāk dzīvot kā eņģeļi jau šajā laicīgajā dzīvē.

Tomēr nevajadzētu domāt, ka visi, kuri ir iestājušies klosterī, izglābjas vien tādēļ, ka kļuvuši par mūkiem. Ikviens Dieva priekšā atbildēs par to, vai viņš ir svētdarijis savu izvēlēto dzīvi. Ikvienā dzīvē ir nepieciešama uzcītība. Dievs cilvēkus nerada nolemtus sekēm vai ciešanām. Tas, kuram trūkst uzcītības, ir nesekmīgs – lai kāds arī būtu viņa izvēlētais ceļš. Tanī pašā laikā uzcītīgs cilvēks gūst sekmes it visur, lai kur viņš arī būtu, jo kopā ar viņu vienmēr ir Dievišķā Žēlastība. Daži ģimenes cilvēki dzīvo ļoti tikumīgi, un pār viņiem nāk svētība. Ja ģimenes galva Dievu mīl, ja viņu saista dievišķās rūpes, tad garīgajā jomā viņš var gūt lielus panākumus. Bez tam šāds cilvēks tikumību ieaudzina arī savos bērnos, izveido labu ģimeni un atlīdzību no Dieva saņem dubultā.

Tāpēc ikvienam jaunietim ir jābūt šādam mērķim: svētcīņai nodoties uzcītīgi, bez jebkāda dvēseles satraukuma – tā, lai svētdarītu savu izvēlēto dzīvi. Viņš vēlas precēties? Lai precas, bet lai uzcītīgi cenšas kļūt par labu ģimenes galvu un dzīvo svēti. Viņš vēlas kļūt par mūku? Lai iet par mūku, bet lai uzcītīgi

cenšas kļūt par labu mūku. Lai pareizi izvērtē savus spēkus, izsver, kura no dzīvēm viņam ir pa spēkam, un, atbilstoši izdarītajam secinājumam, dodas pa izvēlēto ceļu. Piemēram, ja jaunieta redz, ka viņai nav pietiekami daudz spēka, lai varētu kļūt par mūķeni, viņai ir pazemīgi jālūdz Dievam: "Mans Dievs, es esmu vājš cilvēks un kā mūķene dzīvot nespēšu. Sūti man cilvēku, kurš palīdzētu arī man [mēs apprecēsimies], lai es izveidotu labu ģimeni un dzīvotu garīgu dzīvi." Šajā gadījumā Dievs viņu nepametīs. Ja, apprecoties un izveidojot labu ģimeni, viņa dzīvos atbilstoši Evaņģēlijam, tad Dievs no viņas neko citu nepieprasīs.

Protams, ir tādi jaunie, no kuriem Dievs neko daudz neprasa. Tomēr, uzcītības vadīti, viņi uzņemas lielu varoņdarbu un, izvēloties mūku dzīvi, sniedz Viņam vairāk, nekā Viņš no tiem gaidīja. Šādi cilvēki tiks kronēti ar dubultu vainagu. Tas ir, ja kāds ar tendenci uz ģimenes dzīvi, milzu uzcītības pamudināts, vēlēšies visu upurēt un nostāties uz mūku dzīves ceļa, tad tas ļoti aizkustina Dievu. Tomēr šādam cilvēkam ir uzmanīgi jāseko līdz, lai viņu mudinošie iemesli būtu ļoti tīri: viņš nedrīkst šādi rīkoties, lepnības vadīts. Ja cil-

vēks šo nosacījumu ievēro, tad Dievs izkļiedīs visas viņa grūtības.

Jauno satraukums par izvēlētā ceļa uzsākšanu

– Geronda, ja jaunietis vai jaunieta satraucas sakarā ar savām laulībām vai aiziešanu klosterī, vai tam par iemeslu ir viņu neticība?

– Ne vienmēr. Bieži vien jaunie pārdzīvo, domājot par to, kā labāk uzsākt izvēlēto ceļu un iet pa to, vienmēr kopā ar Dievu. Tā ir [dvēseliskās] veselības pazīme. Ja jaunietis nedomā un nesatraucas par izvēlētā ceļa uzsākšanu, tas visupirms liecina par to, ka viņš ir vienaldzīgs cilvēks un tāpēc, pats par sevi saprotams, sekmes negūs. Tomēr ir jābūt piesardzīgiem, lai satraukums par laulībām vai mūka dzīvi neklūtu pārlietu liels, jo sātans cenšas šo satraukumu izkropļot, pārvērst to dvēseles satraukumā un jauniešu prātu turēt nemitīgā samulsuma stāvoklī.

Lai saglabātu sirdsmieru, jaunajiem cilvēkiem sevi ir jānodod Dieva rokās. Jo Žēlsirdīgais Dievs gluži kā maigs Tēvs rīkojas tur, kur mēs kā cilvēki neko vairs nespējam izdarīt. Jaunajiem steigties un pieņemt nenobriedu-

šus lēmumus par to, pa kuru ceļu viņi dosies tālāk, nevajag. Es pazīstu jaunus cilvēkus, kuri ļoti satraucas un cenšas atrisināt savas problēmas uzreiz. Galu galā viņi pilnībā sapinas un pamet mācības. Piemēram, viņiem ir jāpabeidz universitāte, bet viņi pārāk daudz uztraucas par ģimenes izveidošanu vai aiziešanu klosterī. Galu galā viņi mācības pamatīgi ielaiž un sapinas vēl vairāk. Visu vienlaicīgi izdarīt nevar, un arī problēmas šādā veidā nerisinās. Lai varētu sev palīdzēt, viņiem ir kārtīgi jātiek skaidrībā pašiem ar sevi un viss jāsaliek pa plauktiņiem. No sākuma ir jāiegūst diploms, pēc tam jāatrod darbs (jauniešiem bez tam ir jānodien armijā). Bet pēc tam jau nobriestot var pieņemt lēmumu un ar Dieva palīdzību vai nu apprecēties un izveidot labu ģimeni, vai nu, ja cilvēks ir izvēlējis mūka dzīvi, iestāties tajā klosterī, kuru ir izvēlējis.

Tāpēc tiem jauniešiem, kuri mācās un ir pārņemti ar šāda veida satraukumiem, es iesaku turpināt mācības, jo viņos pagaidām vēl nav nobriedis lēmums, kuru no ceļiem labāk izvēlēties. Es iesaku pieņemt to lēmumu, kurš galu galā viņos būs nobriedis un sagādās prieku. Ja viņi ir labvēlīgi noskaņoti, tad, ar Dieva palīdzību tikuši skaidrībā, kā tālāk

dzīvot – laulībā vai klosterī, – viņi dvēselē sajūtīs mieru.

Mums jaunajiem ir jāpalīdz sekot viņu aicinājumam

Katram cilvēkam ir savs aicinājums. Labais Dievs cilvēku ir radījis brīvu. Dievs ir cēlsirdīgs: Viņš respektē cilvēka brīvību un ļauj katram brīvi doties pa to ceļu, kas tam ir tīkamāks. Dievs nenostāda visus vienā ierindā atbilstoši kazarmas disciplīnas likumiem. Tāpēc, lai jaunie paliek brīvi Dieva brīvības garīgajā telpā. Ja viņi centīsies līdzināties, kādu dzīvi sev ir izvēlēties tas vai tā, tas nedos tiem nekāda labuma. Cilvēkam, izvēloties dzīves ceļu, ir jābūt brīvam no jebkāda veida ietekmes.

Vecākiem, biktstēvam, pedagogiem, neizdarot spiedienu uz jauno cilvēku, neķeroties viņam pie rīkles, ir jāpalīdz tam izvēlēties to dzīvi, kas viņam ir pa spēkam, un sekot savam aicinājumam. Pašiem jaunajiem ir jāpieņem lēmums par dzīves ceļa izvēli. Mēs – visi pārējie – varam tikai izteikt savu viedokli. Mums ir vien tiesības palīdzēt jauno dvēselēm [pašām] atrast savu ceļu.

Reizēm, sarunājoties ar jaunajiem, kuriem ir grūti pieņemt lēmumu par tālāko dzīves ceļu, es redzu, uz kuru pusi nosliecas svaru kausi, bet viņiem to nesaku, lai netiktu ietekmēta viņu pašu izvēle. Es cenšos izdarīt tikai vienu: palīdzēt tik, cik tas vien ir iespējams, atrast pareizo ceļu un iekšējo mieru. No tā, kas viņiem iet pie sirds, es cenšos izslēgt visu kaitīgo un saglabāt labo, svēto, lai jau šo dzīvi viņi dzīvotu ar prieku, ar Dievu, bet mūžīgajā dzīvē priecātos vēl vairāk. Saku jums no sirds: lai kādu dzīvi būtu izvēlējies viens vai otrs man pazīstamais jaunietis, es priecāšos par jebkuru izvēli. Es vienlīdz rūpēšos par viņa dvēseles glābšanu – lai tikai viņš būtu ar Kristu, dzīvotu Baznīcā. Es jutīšos kā viņa brālis, jo šāds cilvēks ir mūsu Baznīcas Mātes bērns.

Protams, es īpaši priecājos par tiem jaunajiem, kuri nostājas uz mūku dzīves ceļa. Jo patiesi gudrs ir tas cilvēks, kurš dzīvo šo Eņģeļa dzīvi, jo viņš neuzķeras uz velna izmesajiem āķiem, kur kā ēsma virsū ir uzsēdināta laicīgā pasaule. Tomēr visus nevar mērīt ar vienu mērauklu. Jo arī Kristus, nevēloties piespiest visus cilvēkus nest smago nastu, nav visiem devis bausli par mūku dzīvi, ne-

skatoties uz to, ka tā ir ceļš uz pilnību. Tāpēc tad, kad Evaņģēlijā jauniešs Kristum jautāja, kā viņš var izglābties, Kristus tam atbildēja: *“Turi bausļus (Mt 19, 18).”* Kad jauniešs Kristum pateica, ka viņš bausļus ievēro, un jautāja: *“Kā man vēl trūkst (Mt 19, 20)?”* – Kristus atbildēja: *“Vienas lietas tev trūkst (Mk 10, 21): ja gribi būt pilnīgs, tad noej, pārdod visu, kas tev ir... un nāc un seko Man... (Mt 19, 21).”* Tas nozīmē, ka Kristus stāsta cilvēkam par pilnību, ja redz, ka viņš ir uzcītīgs, bet nevilka cilvēkus valgā [uz pilnību]. Kristus nemācīja arī kļūt par mūkiem, jo šādā veidā Viņš būtu iededzis cilvēku [sirdis] un, iespējams, daudzi bez apdomas steigtos kļūt par mūkiem, bet tas radītu ļaunumu. Kristus radīja vien [pilnīgās dzīves] dzirksti, bet, kad pienāca labvēlīgi laiki, radās arī mūki.

Tāpat arī mums nav tiesību būt vardarbīgiem pret citiem cilvēkiem. Tiesības piespiest mums ir tikai pašiem pret sevi, bet arī tas ir jādara ar apdomu. Es līdz pat šim brīdim nevienam jauniešim neesmu konkrēti pateicis: *“Precies”* vai arī *“Stājies klosterī”*. Ja man kāds jautā, kādu ceļu tam izvēlēties, es atbildu: *“Rīkojies tā, kā tavai dvēselei tīk, vien esi kopā ar Kristu.”* Un, ja jauniešs man atbildēs,

ka būt laicīgajā pasaulē viņa sirdij nesagādā prieku, tad es viņam stāstu par mūku dzīvi – lai palīdzētu cilvēkam atrast pašam savu ceļu.

Lēmuma pieņemšana par dzīves ceļa izvēli

Laiks steidz ātri. Labāk, ja jaunais krustcelēs nestāv neapņēmībā ilgi. Lai viņš savu krustu – vienu no diviem ceļiem – izvēlas atbilstoši aicinājumam un mīlestībai uz Dievu un dodas pa to uzticībā Kristum. Ja viņš vēlas gūt Kristus Augšāmcelšanās prieku, lai viņš dodas pie Krustā sistā Dieva Dēla. Savs rūgtums ir gan ģimenes, gan mūku dzīvē, bet, ja cilvēks dzīvo ar Dievu, tad šo rūgtumu saldina Saldaiss Jēzus.

Pēc trīsdesmit dzīves ceļu izvēlēties jau nav vienkārši. Un, jo vairāk nodzīvoto gadu cilvēks atstāj aiz sevis, jo lielākas grūtības viņu sagaida. Jaunībā cilvēks izvēlētajai dzīvei pielāgojas – vai tā ir laulības vai mūka dzīve. Savukārt pieaudzis cilvēks visu mēra un aptausta ar veselā saprāta palīdzību. Viņa raksturs jau ir izveidojies, kļuvis līdzīgs sacietējušai betona konstrukcijai – tādu mainīt ir ļoti grūti. Palūko: cilvēki, kuri jau jaunībā ir nostājušies uz ģimenes vai mūku dzīves ceļa,

līdz pašam vecumam ir bērnišķi vienkārši. Es pazinu laulātos, kuri bija apprecējušies jaunībā. Sieva visā – manierēs, rīcībā – līdzinājās vīram. Tā kā viņi bija apprecējušies, būdami jauni, viens no laulātajiem pārņēma visus otrā ieradumus un rīcības manieres. Un arī pietrīties vienam pie otra viņiem bija vieglāk [nekā tiem, kuri apprecas vēlū].

“Vai nu jaunībā apprecies, vai jauns kļūsti par mūku” – saka sakāmvārds. Jaunietei īpaši svarīgi ir pieņemt lēmumu par dzīves ceļa izvēli, pirms viņa sasniedz divdesmit piecu gadu vecumu. Pēc divdesmit pieciem gadiem apprecēties vai doties klosterī jau vairs nav tik viegli, jo sievietē sāk domāt par to, ka būs jāpakļaujas svešai gribai. Jo sievietē kļūst vecāka, jo viņas iegribas un kaprīzes kļūst lielākas. Bet kam viņa tāda ir vajadzīga? Un, ja gadi ir aizlaisti vājā, tad precēties viņa grib ne jau tāpēc, lai izveidotu ģimeni, bet galvenokārt tādēļ, lai būtu kāds, kurš aizsargā, gādā par viņu.

Ir novērots, ka, ja jaunietis vai jaunieta nemitīgi atliek savas precības vai laulību uz “vēlāku laiku”, tad pēc tam, kad gadi ir aizskrējuši, viņš vai viņa meklē sev otru pusīti un nevar atrast. Jaunībā viņi izvēlējās paši,

bet tagad laiks ir pagājis, un nu jau viņus izvēlas citi. Tāpēc es arī saku, ka reizēm ģimenes izveidošanai ir vajadzīgs nedaudz neprāta. Uz dažiem nebūtiskiem sīkumiem vajag pievērt acis, jo nemēdz būt tā, ka viss būs tieši tā, kā mums gribas. Reiz sāka līt lietuss, un pa kalnu upi sāka joņot ūdens. Kras-tā stāvēja divi cilvēki, viņiem vajadzēja tikt pāri uz otru krastu. Viens bija ļoti gudrs, otrais – mulķītis. “Lietus beigsies,” sāka prātot gudrais, “ūdens noskries, un tad es varēšu tikt pāri upei.” Bet mulķītis negaidīja – devās iekšā ūdenī un pārgāja upei pāri. Protams, ka viņa drēbes bija viscaur slapjas, bet toties viņš nokļuva tur, kur gribēja. Bet lietuss tā vietā, lai pārstātu līt, gāza aizvien vairāk un vairāk. Straume kļuva aizvien lielāka un straujāka. Un beigu beigās gudrais tā arī palika stāvēt upes krastā – jo tagad šķērsot upi bija kļuvis jau bīstami.

Dažos cilvēkos mīt liela lepnība, egoisms, un tāpēc Dievs viņiem nepalīdz. Daži jaunieši gadu no gada brauc uz Atonu, ierodas pie manis kalībā un jautā: “Tēvs, ko gan Dievs no manis vēlas?” Varētu padomāt, it kā Dievam viņu pietrūktu! Ne viņi kļuva par mūkiem, ne izveidoja ģimeni. Varētu padomāt, ka vi-

ņi ir no zelta un baidās, ka viņus gluži kā tādus vienkāršus dzelžus izmantos kaut kādā dzelzsbetona konstrukcijā! Bet ir arī tādi, kuri man jautā: “Geronda, ko lai es daru: kļūt par mūku vai apprecēties? Saki man, kāds ir mans aicinājums?” – “Bet ko tu pats gribētu?” es jautāju. “Gan apprecēties,” atbild, “gan doties klosterī.” Tas ir, viņi grib gan vienu, gan otru! Bet, ja es viņiem izteikšu savu domu, ka viņu aicinājums ir, piemēram, ģimenes dzīve, un viņi apprecēsies, bet ģimenes dzīve viņiem pie sirds neies, tad vēlāk viņi pie manis atbrauks un izteiks savas pretenzijas: “Tas bijī tu, kurš teica, lai es izvēlētos šo ceļu, bet tagad man ir jāmokās!”

– Geronda. Kā kaut kas tāds var notikt?

– Nu, lūk, pieņemsim, ka jaunā cilvēka aicinājums ir ģimenes dzīve, tomēr viņš domā arī par dzīvi mūku kārtā. Ja precoties viņš būs neuzmanīgs un neizveidos labu ģimeni un viņam radīsies problēmas, kuras tas nerisinās garīgā veidā, tad ļaunais uzsāks pret viņu iedomu karu. “Tavs aicinājums bija būt mūkam,” ienaidnieks viņam teiks. “Bet, ja jau tu esi apprecējies, tad tā tev arī vajag.” Tas ir, ienaidnieks šādam cilvēkam neliks mieru ne dienu, ne nakti.

Bet daži paši nezina, ko viņi grib. Pirms dažiem gadiem šurp atbrauca kāda jaunieze un sāka ar mani runāt: “Geronda, es nevaru izlemt, kādu dzīves ceļu izvēlēties. Es gribētu apprecēties, bet arī domāju par mūķenes dzīvi. Ko man darīt?” – “Vēro,” es atbildēju, “kurš no ceļiem tev pašai vairāk iet pie sirds, un izvēlies to”. – “Nezinu,” viņa teica. “Reizēm man šķiet, ka vairāk nosliecos uz laulībām. Es tev, Geronda, lūdzu, labāk pasaki tu – ko man labāk darīt.” – “Nu,” es viņai ieteicu, “ja jau tev šķiet, ka tu vairāk sliecies uz laulības pusi, tad tev labāk būs apprecēties, un Dievs iekārtos tavu dzīvi.” – “Ar tavu svētību, Geronda,” viņa man atbildēja, “es tā arī izdarīšu.” Un lūk, viņa šodien atkal ierodas. “Geronda,” saka, “es apprecējos. Ar jūrnīeku. Labs cilvēks, slava Dievam, nevaru neko teikt. Bet mokos šausmīgi. Vai tad tās nav mocības: desmit mēnešus dzīvojam kopā, sešus – atsevišķi. Kā aiziet jūrā – tā veselu pusgadu nav redzams.” – “Svētītā dvēsele!” es viņai atbildēju. “Vai tad tā nebiji tu, kas man teici, ka tev pie sirds gan laulība, gan mūku dzīve? Nu tad, lūgtum: tagad tev ir gan viena, gan otra. Kāpēc gan tu neslavē Dievu par to, ka Viņš šādi ir iekārtojis tavu dzīvi?”

– Geronda, bet šodien mēs nedzīvojam vieglos laikos, tāpēc daži puisi un meitenes nespēj sadušoties izveidot ģimeni.

– Nē, šādi pagriezt jautājumu nav godīgi. Ja viņi uzticas Kristum, tad tiem ne no kā nav jābaidās. Bet vajāšanu gadi? Kā, vai tad tie bija viegli? Vai tajos gados kristieši nelaulājās un neveidoja ģimenes? Tieši pretēji – cik daudz mūsu Baznīcā ir svēto, kuri pieņēma mocekļību kopā ar saviem bērniem un laulātajiem!

Jauno izglītība un izvēlētā ceļa sākšana

– Geronda, daudzi jaunieši, nespējot izlemt, kādu no dzīves ceļiem izvēlēties, nespēj pilnībā nodoties mācībām. Šis jautājums viņus nemitīgi urda, un mācībām koncentrēties viņi nespēj.

– Kad šādas problēmas ir jaunam cilvēkam, es viņam saku šādi: “Vai tu kādreiz esi redzējis mūsdienīgās saldējamās kameras? Nu tad lūk: savas problēmas ieliec šādā ledusskapī, un lai tās tur paguļ līdz brīdim, kad tu būsi pabeidzis mācības. Es nesaku, ka tev nemaz nav jādomā par to, kas tevi satrauc. Nebūt ne – ieliec to visu ledusskapī līdz brī-

dim, kad būsi izmācījies. Ja pret savām mācībām, pret savu izglītību tu nebūsi uzmanīgs, tad tavi draugi, pabeiguši mācības, atrodot savu vietu dzīvē un nomierinoties, pēc tam lūgsies uz lūgšanu krellēm, lai arī tu dzīvē varētu atrast savu vietu.” Jaunajiem ir jābūt ļoti piesardzīgiem, jo šāds satraukums ir ie-
naidnieka viltība, ar kuras palīdzību viņš tos samulsina un izklienē viņu uzmanību.

– Geronda, bet es kādai jaunietei ieteicu: “Ja tu taisies precēties, tad mācīties tev nav nekādas vajadzības.”

– Bet līdz tam, kamēr viņa neapprecēsies, ar ko viņai visu šo laiku nodarboties? Tirgot karamelītes? Labāk lai viņa pabeidz augstāko mācību iestādi vai arī iegūst kaut kādu specialitāti, jo, ja viņas dzīvē notiks kaut kas ārkārtējs, viņai var noderēt iegūtās zināšanas vai apgūtā profesija. Kāda jaunieta reiz man teica: “Es domāju par mūķeņu dzīvi, bet nemitīgi mainu savas domas.” – “Bet kurā klasē tu mācies?” es pajautāju. – “Liceja otrajā klasē,” viņa atbildēja, “bet tālāk mācīties negribu.” – “Negribi mācīties?” es pārjautāju. “Tad es pateikšu tavam tēvam, lai viņš tev nopērk kazas, ganu suni un stabulīti. Suns sargās ganāmpulku, bet tu – stabulē un to gani. Nu, vai

patīk? Lūk, ko: pacienties iegūt augstāko izglītību vai arī apgūt kādu praktisku specialitāti.” – “Tad, Geronda,” viņa atbildēja, “sarunāsim, ka līdz brīdim, kamēr es nebūšu izlēmusi par to, vai man iet klosterī vai precēties, es padzīvošu klosterī kā kandidāte uz paklausībnieci, lai varētu apgūt gudrās pazemības mākslu.” – “Nu, šo mākslu,” es atbildēju, “tu vari apgūt arī pie sevis mājās – ja ar prieku pieņemsi to, ko tev saka tavi radinieki. Tā ka darīsim šādi: no sākuma tu pabeigsi skolu, pēc tam iestāsies universitātē, bet, kad būsi to pabeigusi, paskatīsimes, ko tev darīt tālāk.” – “Vai tad, Geronda, pieci gadi,” viņa atbildēja, “nav pārāk ilgs laiks?” – “Ilgs,” saku, “bet ko lai dara, ja tu vēl neesi izdarījusi galīgo izvēli?” – “Vainīga esmu es pati savas nepastāvības dēļ?” viņa pajautāja. “Nē,” saku, “bet pagaidām tavi [garīgie] svaru kausi nenosliecas ne uz vienu, ne uz otru pusi.”

Šādos gadījumos mums jaunie jābrīdina, lai viņi būtu piesardzīgi un bezmērķīgi nezaudētu savu laiku. Mācību laikā viņiem, cik nu tas ir iespējams, jādzīvo pēc iespējas garīgāk, jācenšas pēc iespējas ātrāk saņemt (vajadzīgo) diplomu, bet pēc tam Dievs visu sakārtos. Mācību laikā viņiem ir jāatrod labs biktstēvs,

lai tas viņiem palīdzētu izvairīties gan no virspusējas pārmērīgas jūsmošanas par mūku vai laulības dzīvi, gan arī no krišanas izmisumā. Lai viņi līdz mācību beigām paciešas.

Tās pabeiguši, kļūstot jau par nobriedušiem cilvēkiem, viņiem būs visi priekšnosacījumi vienai vai otrai dzīvei. Un lai tad pieņem lēmumu par dzīves ceļa izvēli un Dievam par godu izdara to, ko uzskatīs par labāku.

Šodien pasaule ir nonākusi tik tālu, ka, jo viņi būs nobriedušāki, kad pieņems lēmumu par dzīves ceļa izvēli, jo labāk. Vai zināt, cik daudz mēdz būt nelāgu atgadījumu? Cilvēkam ir jābūt ļoti piesardzīgam un jāizvairās no pārsteidzīgu lēmumu pieņemšanas – it īpaši, ja viņi ir ar noslieci uz jūsmošanu, viegli aizraujas ar visu ko.

– Geronda, dažiem jaunajiem netiek mācīties uzdoto, jo viņi dod priekšroku garīgo grāmatu lasīšanai un lūgšanām.

– Nē, mācības ielaist nevajag. Lai uzturētu garīgo tonusu vienlaicīgi ar mācību grāmatu lasīšanu, lai viņi izlasa arī kādu fragmentu no Svēto Tēvu darbiem, nedaudz palūdzas, dažas reizes paklanās. Bet, kad viņiem nākas daudz lasīt un mācīties, viņi var taisīt pār-

traukumus un to laikā skaitīt Jēzus lūgšanu vai arī dziedāt kādus baznīcas dziedājumus. Jo, ja viņi mācību laikā vēlas nodarboties ar [vēl augstāku] garīgo nodarbi – ar ko tie savā dzīvē varētu nodarboties vēlāk, – tad nepievērsot savas domas mācībām un stundu pildīšanai, viņi nespēs pienācīgi izpildīt ne šo garīgo nodarbi, ne arī būt sekmīgi mācībās. Galu galā viņi neko tā arī nerasnīgs. Bet, lasot un mācoties, viņi ātri vien saņems diplomu un pēc tam darīs to, ko paši vēlēsies. Atrodies slimnīcā, es uz vairākām dienām biju pametis gan lūgšanu krelles, gan klanīšanos līdz zemei, gan gavēšanu: ēdu to, ko deva. “Tagad,” es pats sev teicu, “man ir neredz jāpalīdz ārstiem, lai viņi palīdzētu man atvesēloties. Bet pēc tam es darīšu to, ko gribēšu.”

Pie manis ierodas daži jaunieši un žēlojas, ka viņu vecāki neļauj tiem brīvi elpot, piespiež pildīt mājas darbus. Ja arī es sākšu šos jauniešus “dresēt”, tad nebūšu viņiem devis neko labu. Lai viņi saprastu, ka mācības viņiem ielaist nevajadzētu, es viņiem kā piemēru minēju viņu vienaudzus, kuri pret mācībām izturējās nolaidīgi, bet pēc tam viņiem viss sagāja šķērsām, kā arī tos jauniešus, kuri

pret mācībām izturējās nopietni un līdz ar to guva sekmes. Atmiņā nāk šāds gadījums: kādā pilsētā kaimiņos auga divi zēni. Viens ļoti apķērīgs, ar mācībām tika galā ātri, jaunākajās un vidējās klasēs vienmēr viņš saņēma pieci ar plusu. Otrais tik gudrs nebija, un, lai neatpaliktu no pirmā, viņam bija nepieciešama liela uzcītība. Pārejot uz vecākajām klasēm, teicamnieks nomācījās tikai vienu gadu, sasējās ar nelāgu kompāniju, pameta skolu un galu galā bija spiests sākt kaut kādā uzņēmumā strādāt par apkopēju. Viņš jau bija precējies, audzināja divus bērnus un ar grūtībām tik tikko savilka galus kopā. Bet viņa kaimiņš pabeidza juridisko fakultāti, pēc tam vēl studēja Eiropā un saņēma uzņēmēja diplomu. Kādu dienu uzņēmumā, kurā par apkopēju strādāja bijušais teicamnieks, visi gaidīja jauno pārvaldnieku. Runāja, ka tam ir lieliska izglītība. Kad atbrauca jaunais pārvaldnieks, apkopējs viņā uzreiz atpazīna savu bijušo klases biedru. Bijušo teicamnieku pārņēma tāds izmisums, ka viņš vairākas reizes centās izdarīt pašnāvību. Kāds tam ieteica aizbraukt uz Svēto Kalnu un satikties ar mani. Kad viņš man bija izstāstījis savu dzī-

vesstāstu, viņam izspruka: “Tu tik skaties, šis nejēga ir kļuvis par manu priekšnieku!” Uh, kādu es viņam “sakūru pirti”! “Ak tu tāds un šitāds!” saku.” Tu taču varēji būt augstāk par viņu! Un pats būtu dzīvojis labi, un taviem bērniem visa kā būtu gana, un arī labus darbus tu būtu varējis darīt! Vai tev nepietiek ar to, ka tevis dēļ mokās tava ģimene? Tagad tu vēl vēlies sev pielikt rokas, lai tos galīgi nobeigtu un lai tavi bērni paliktu par bāreņiem? Tevis žēl man nav, jo tu tagad maksā par paša muļķību, bet man ir žēl tavu bērnu. Tev tas ir skaidrs? Esi pacietīgs, un, domāju, ka ar Dieva palīdzību arī jaunais pārvaldnieks pret tevi izturēsies labāk par iepriekšējo. Bet, ja nu notiks tā, ka uzņēmums tev vairāk neies pie sirds, atrodi citu darbu, neielaid visu tik tālu, ka tavi bērni paliek bez pajumtes.” Pēc tam viņš kaut kā nāca pie prāta.

Tā nu sanāk, ja mācību laikā jaunieši būs uzcītīgi, tad, lai gan būs arī nedaudz noguruši, viņiem nebūs parādu, viņi ātri saņems diplomu, un vēlāk viņi nepazīs nekādas bēdas. Es redzu, ka jaunie, kuriem dažādos priekšmetos ir bijuši nenokārtoti parādi, pabeidz universitāti un tiek nosūtīti uz jauno darba

vieta, turpinot būt parādnieki – te vienam, te otram – un tiem ir milzum daudz problēmu.

– Geronda, bet, ja jaunietis, mācoties augstākajā mācību iestādē, iepazīstas ar meiteni un šīs iepazīšanās rezultātā var izveidoties ģimene, vai ir nozīme precēties, ja mācības vēl nav pabeigtas?

– Es domāju, ka, lai cik laba, labestības pilna būtu šī pazīšanās, tā mācībām traucēs. Ja students apprecēsies, tad šādas laulības mocīs gan viņa sievu, gan viņa bērnus – kaut arī viņa izredzētā būtu pati labākā dzīves līdzgaitniece. Šādam jaunam cilvēkam dvēseles un fiziskos spēkus labāk būtu koncentrēt uz to, lai iegūtu izglītību un nepārpūloties varētu pabeigt universitāti. Bet pēc tam lai sakārtotu savu personisko dzīvi. Jo, ja viņa spēki būs izšķiesti, tad viņš pastāvīgi būs dvēseles un miesas sabrukuma stāvoklī.

Galvenais priekšnosacījums izvēlēta ceļa pareizai uzsākšanai – garīgā dzīve

– Geroda, vai atminaties meiteni, kura Jums teica, ka viņa domā kļūt par mūķeni? Viņa man pastāstīja, ka viņas kursa biedrs ir sācis tai uzmākties ar jautājumiem, kāpēc vi-

ņa neiet uz kino un neiet uz tikšanos ar puisiem. Kā viņai vajadzēja atbildēt?

– Vajadzēja viņam teikt: “Man šādus jautājumus neuzdod pat pašas brālis. Vai tas būsi tu, kas par to jautās?”

– Bet viņš pēc dažām dienām to atkal bija saticis pie universitātes un satvēris pie pleca. Viņa tam tikai pateica: “Sveiks” – un tūlīt pat iegāja ēkā.

– Nē, viņa rīkojās aplam! Šajā gadījumā viņam vajadzēja dot pretī, Viņa rīkojās tā, ka tam varēja rasties priekšstats, ka viņai šis izgājiens patika, tā ka viņš to atkārtos. Pašlaik viņa ir nedaudz grūtā vecumā, un tāpēc, ja sāks draudzēties ar jaunekļiem, tas viņai labumu nenesīs. Un uzturēt ar tiem sarunas vien tādēļ, lai viņiem palīdzētu, viņai arī nav vajadzīgs. Ja viņa, iepazīstoties ar labu, kārtīgu jaunieti, nolems apprecēties, tad par to viņai ir jāinformē savi vecāki. Viņi tiks skaidrībā par to, vai jaunajam cilvēkam piemīt īpašības, kas ir nepieciešamas labas ģimenes izveidošanai. Bet pašlaik, kamēr viņa vēl nav izlēmusi, kuru no dzīves ceļiem izvēlēties, sarunas ar puisiem viņai par labu nenāk, jo viņai vienkārši sagrozīs galvu, un viņa zaudēs mieru. Nelaimīgie puisi un meitenes,

kuri šajā jautājumā nav pietiekami uzmanīgi, atrodas ļoti nestabilā stāvoklī, pastāvīgi ir uzbudināti un nemierīgi. Viņu sejās un acīs vīd trauksme, satraukums.

Cilvēka dabai ir raksturīgi, ka sieviešu dzimums tiecas pēc vīriešu dzimuma un otrādi. Bet tu šai jaunietei pasaki, ka tagad tam laika nav. Lai viņa pievēršas savām mācībām. Puiši un meitenes, kuri no agras jaunības sevī kultivē tieksmi uz pretējo dzimumu, nospiež “pogu”, nesagaidot, kad iestāsies tam atbilstošs brīdis. Bet pēc tam, kad šāds mirklis iestājas, viņu “poga” ir jau nospiesta un viņi nav spējīgi just prieku, jo to ir jutuši jau agrāk – neatbilstošā laikā. Bet tie jaunieši, kuri šajā jautājumā pret sevi izturas ar lielu uzmanību, ir sagaidījuši labvēlīgu laiku, priecājas vairāk, un, kamēr šāds laiks nav pienācis, viņu dvēselēs mājo miers. Palūkojies uz tām mātēm, kuras pirms laulībām saglabāja nevainību. Viņas ir mierpilnas, neskatoties uz to, ka uz viņām gulstas kaudzēm rūpju.

Es vienmēr uzsveru, ka jauniešiem pirms laulībām ir jācenšas dzīvot, cik nu vien tas ir iespējams, garīgāk un jāsargā sava nevainība, kas tam nodrošina divkāršu veselību.

Garīgā dzīve ir pamata priekšnosacījums gan ģimenes, gan mūku dzīvei. Mūsdienu pasaulē līdzinās ar labību apsētam laukam. Labības stiebroš sāk briest vārpas, bet laukā iemaldās cūkas un to nobradā, pārrok. Un tagad šis lauks izskatās šādi: uzarta zāle, zeme, dubļos iemītas vārpas, un tikai vietām gar malām pavīd neskarto graudu vārpas.

Jo lielāku garīgo darbu cilvēks iegulda jaunībā, jo vieglāk tam ir vēlāk – lai kādu viņš arī būtu izvēlējies tālāko dzīvi. Jo labāk pirms kaujas viņš apbruņosies un tai sagatavosies, jo viņam vieglāk būs cīņas laikā, kad visapkārt svilpos lodes un sprāgs bumbas. Kamēr meita nav izlēmusi, vai viņai kļūt par mūķeni vai arī par labu un kārtīgu māti, viņai ir jādzīvo tikli. Tāpēc tagad viņai ir jāpacenšas, cik vien tas ir iespējams, sevi pilnībā veltīt mācībām. Ja viņa ar piesardzību izturas pret redzi, dzirdi, ja viņa dzen prom netīrus nodomus, tad turpmāk viņai no sevis būs jāmet ārā mazāk nekā tad, ja viņa būtu bijusi neuzmanīga. Vai arī puišim, satiekot, piemēram, skaistu meiteni, ir jācenšas likt lietā labus nodomus. Viņam tā ir jāuzlūko kā kaut kādas svētās dzīvs tēls. Bet, satiekot izlaidīgu meiteni, viņam tā ir jāuzlū-

ko kā sava māsa. Mēs visi esam Ādama bērni. Viņam tā ir jāpažēlo, līdzīgi kā viņš būtu sabēdāties, ja līdz tādām stāvoklim būtu nonākusi viņa paša miesīgā māsa.

– Geronda, tomēr šodien universitātēs un citās mācību iestādēs jaunietim uzglūn neskaitāmi kārdinājumi.

– Ir jāsadraudzējas ar jauniešiem, kuri dzīvo garīgi, lai varētu viens otram palīdzēt un atrasties garīgā atmosfērā. Nevajag sabiezināt krāsas. Es pazīstu daudz jauniešu, kuri mācās universitātē un dzīvo tikumīgi. Viņi to panāk ar saviem mazajiem centieniem un milzīgo Dieva palīdzību.

I

KĀ IZVEIDOT STIPRU ĢIMENI

“Laulātajiem, cik vien tas ir iespējams, jāveicina mīlestības tikums, lai divi vienmēr būtu vienoti vienā un lai ar viņiem kopā atrastos Trešais – mūsu Saldākais Kristus.”

1. Par saskanīgu ģimeni

Labs ģimenes dzīves sākums

– Geronda, kāds jauniets, kurš bija nolēmis doties pa ģimenes dzīves ceļu, man jautāja, kā pareizi būtu iesākt.

– Visupirms ir jācenšas meklēt labu meiteni, kas būtu tuva sirdij. Jo katra sirds pret cilvēkiem ir noskaņota savādāk. Kādam patīk viens cilvēks, kādam – cits. Ir jāskatās nevis uz to, lai līgava būtu bagāta un skaista, bet pirmkārt uz to, lai viņa būtu vienkārša un pazemīga. Tas ir, lielāka uzmanība ir jāvelta nevis topošās līgavas ārējam, bet iekšējam skaistumam. Ja jaunieta ir uzticams cilvēks, ja viņa ir apveltīta ar vīrišķību – bet ne vairāk,

cik tas sievietes raksturā ir nepieciešams, – tas topošajam vīram ļoti palīdzēs visās grūtībās abiem sasniegt pilnīgu sapratni un nemocīties ar galvas sāpēm. Un, ja viņai piemīt vēl dievbijība, pazemība, tad viņi, saķērušies rokās, var tikt pāri šīs pasaules ļaunajai upei uz pretējo krastu.

Ja jaunais cilvēks visā nopietnībā kādu meiteni uzlūko kā savu nākamo līgavu, tad es domāju, ka viņam labāk būtu ar kāda sev tuva cilvēka palīdzību par to paziņot meitas vecākiem. Pēc tam viņam personīgi ir jāaprunājas par savu nodomu ar meitenes vecākiem un viņu pašu. Jau vēlāk, kad viņi būs saderināti un salaulāti – būtu labi, ja laika posms starp saderināšanos un laulībām nebūtu ilgs – viņam līgava ir jāuzlūko kā sava māsa un pret to jāizturas ar cieņu. Ja līgavainis un līgava no visa spēka centīsies līdz laulībām saglabāt nevainību, tad Laulību Noslēpumā, kad garīdznieks viņiem uzliks vainagus, viņi saņems bagātīgu Dieva Žēlastību. Jo, kā saka Svētais Jānis Zeltamute, Laulības Noslēpuma vainagi ir uzvaras simbols pār baudām.

Turpmāk laulātajiem, cik nu tas ir iespējams, ir jācenšas pilnveidot mīlestības tiku-

mu, lai divi vienmēr būtu kā viens un lai kopā ar viņiem būtu trešais – Jaukākais Kristus. Protams, sākumā jaunlaulāto ģimenes dzīve nebūs iegājusi normālās sliedēs un, kamēr viņi viens otru nebūs iepazīnuši kā nākas, viņi var saskarties ar dažām grūtībām. Tā tas notiek, uzsākot ikvienu darbu. Pirms dažām dienām es vēroju kādu putnēnu. Viņš bija pirmo reizi barības meklējumos pametis ligzdu. Nabadziņš nemācēja ķert kukaiņus, un pagāja vesela stunda, kamēr, lidinoties virs zemes cilvēka plaukstas augstumā, viņš noķēra kādu kukainīti. Lūkojoties uz putniņu, es domāju par to, ka jebkuru lietu uzsākt nav vienkārši. Universitātes absolventam, saņemot diplomu un uzsākot strādāt, pirmajā laikā iet smagi. Arī klostera paklausībnieks savas mūku dzīves sākumā sastopas ar grūtībām. Un arī laulībā stājies jaunais cilvēks pirmajā laikā sastapsies ar grūtībām.

– Geronda, vai ir pieļaujams, ka līgava ir vecāka par līgavaini?

– Baznīcā nav tāda noteikuma, kurā būtu teikts, ka, ja meitene ir divus, trīs vai pat piecus gadus vecāka par puisi, tad viņi precēties nedrīkstētu.

Raksturu dažādībā ir apslēpta dievišķā saskaņa

Reiz pie manis kalībā ieradās cilvēks un sāka žēloties, ka viņu ļoti apbēdina nepārtrauktās domstarpības ar sievu. Tomēr es sapratu, ka viņa un sievas starpā domstarpības neizraisa kaut kas patiesi nopietns. Šim cilvēkam ir savi “zariņi” un “izcilņi”, viņa sievai – savējie, un tāpēc viņi nespēj viens otram pielāgoties. [Un gan vienu, gan otru] vajag nedaudz “apēvelēt”. Paņem divus neēvelētus dēļus. Vienam zari ir vienā vietā, otram – citā. Un, ja tu tos vēlies savienot tādus, kādi tie ir, neēvelētus, tad to starpā paliks plaša. Bet, ja tu pirmo dēli vienā vietā nedaudz apēvelēsi, bet otro dēli – citā, tie uzreiz piegulsies. Vienīgi ēvelēt vajag ar vienu un to pašu ēveli.²

“Es ar savu sievu nevaru atrast kopēju vaidu!” man sūdzas daži vīri. “Mums ir pilnīgi atšķirīgi raksturi! Viņa ir pavisam cita noskaņojuma cilvēks. Kā gan Dievs ir pielāvis šādu neatbilstību? Vai tiešām Viņš nevarēja iekārtot visu tā, ka laulātajiem būtu vienādi raksturi, lai viņi dzīvotu garīgi?” – “Vai

² Geronda te domā biktstēva darbu ar laulātajiem. Šis darbs ir rezultātīvs, ja vīram un sievai ir viens garīgais tēvs.

tiešām jūs nesaprotat,” es viņiem atbildu, “ka atšķirīgos raksturos ir apslēpta dievišķā harmonija? Dažādi raksturi veido harmoniju. Iedomājies, ka tev un tavai sievai būtu vienādi raksturi! Dievs, apžēlojies! Iedomājies, kas notiktu, ja, piemēram, gan tevi, gan tavu sievu viegli pārņemtu sašutums. Jūs savā mājā akmeni uz akmens neatstātu! Bet ja abiem laulātajiem būtu vienādi maigi, lēnprātīgi raksturi? Jūs ejot gulētu! Ja tev un tavai sievai ziemā nevarētu sniegu izlūgties – tad jūs, protams, garīgi viens ar otru saderētu, bet arī abi nonāktu elles mocībās. Bet ja abi būtu izšķērdīgi? Vai tad jūs spētu mājās saimniekot? Jūs visu savu mantu aizlaistu vējā, bet bērni paliktu zem klajas debess.”

Ja smaga, stūrgalvīga rakstura cilvēks sev sameklēs atbilstošu sievu – tādu, kurai uz galvas kaut vai mietu tēs, bet viņa visu darīs pēc sava prāta – tad viņi, protams, viens ar otru saderēs. Vai tad ne? Tomēr, nodzīvojuši kopā vienu dienu, viņi viens otram ieklups matos! Tāpēc skaties, kā Dievs visu ir iekārtojis: Viņš dara tā, lai labs, kārtīgs cilvēks apprecētos ar spītīgu, un tad otrais laulātais varēs saņemt palīdzību, ja sākotnēji viņš bija noskaņots labestīgi, bet agrā jaunībā aizrāvās ar ļaunu.

Laulāto nelielā raksturu atšķirība palīdz izveidot harmonisku ģimeni, jo viens no laulātajiem papildina otru. Automašīnā ir vajadzīgi abi pedāļi: gan gāzes, lai varētu braukt, gan bremzes, lai laicīgi apstātos. Ja mašīnā būtu tikai bremzes, tā nespētu izkustēties, bet, ja tai būtu vienīgi akselerators, tā nespētu apstāties. "Jūs abi esat no vienas kājas," es teicu kādam laulātajam pārim, "un tāpēc nesaderat!" Abi šie cilvēki bija ļoti viegli iespaidojami. Ja viņiem mājās kas atgadījās, tad abi meta visu pie malas un sāka bubināt. "Kāda gan mūs piemeklējusi nelaime!" bubina vīrs. "Ak, kāda bēdu ieleja!" šņukstēja sieva. Tas ir, viens laulātais otram "palīdz" grimt vēl lielākā izmisumā! Vīrs nespēj nomierināt sievu un viņai pateikt: "Paklau, tas, kas tagad ar mums notiek, nav nemaz tik traki." Es ko tādu esmu redzējis daudzās ģimenēs.

Laulātie, kuriem ir dažādi raksturi, arī bērnu audzināšanā var sasniegt daudz vairāk. Viens no laulātajiem tos nedaudz piebremzēs, bet otrais teiks: "Nu dod taču bērniem nedaudz brīvības." Ja gan vīrs, gan sieva saviem bērniem piegriezīs visas skrūves, tad viņus pazaudēs. Bet bērnus viņi zaudēs arī tajā gadījumā, ja viņi tiem ļaus darīt visu, kas ie-

nāk prātā. Bet, ja tēvam un mātei ir atšķirīgi raksturi, tad viņu bērni atrodas līdzsvarā.

Es gribu teikt, ka [ģimenē] ir vajadzīgs viss. Protams, laulātajiem ar sava rakstura īpatnībām nevajadzētu pārspīlēt, bet katram no viņiem atbilstoši savam raksturam ir jāpalīdz otram. Ja ieēd, piemēram, kaut ko pārmērīgi saldu, tad gribēsies kaut ko sālītu. Kad saēdies vīnogas, lai mazinātu salduma garšu, gribas tām uzkost virsū sieru. Vai arī dārza zaļumi: ja tie ir pārāk rūgti, ēst tos nav iespējams. Bet, ja dārzeniem pievieno sinepes vai kaut ko skābenu, tad tie ir garšīgi un veselīgi. Bet, ja pēc dabas skābs cilvēks visiem sāks stāstīt, ka visiem ir jāklūst tikpat skābiem, bet tas, kura raksturs ir rūgts, visus aicinās kļūt rūgtiem, trešais – sālais uzstās, lai visi kļūtu sāļi, – tad savstarpējo sapratni tie nepanāks.

Laulāto savstarpējā cieņa

Dievs visu izrīko gudri. Vīrietim viņš ir devis vienas dotības, sievietei – citas. Viņš apveltījis vīrieti ar vīrišķību, lai viņš atrod izeju no grūtām situācijām un tāpēc, lai sieviete viņam paklausītu. Jo, ja Dievs sievietei

būtu iedevis tādu vīrišķību, tad ģimenes nespētu pastāvēt.

Epīrā klīda nostāsti par kādu sievieti – visas apkārtnes biedu! Viņa tērpās garā baltā kreklā un vienmēr nēsāja aiz jostas aizbāztu jataganu (līku lielu turku nazi – tulk. piez.). Laupītāji viņu ņēma līdzī savos tumšajos darbos! Iedomājieties – sieviete laupītāju bandā! Reiz, lai paņemtu kādu Valahijas puisī par līgavaini savai meitai, viņa ieradās nomaļā ciematā, kas no viņas ciema atradās vairāku stundu gājienā. Tā kā puisis sāka spuroties pretī, viņa to sasēja, uzvēla sev plecos un aizvilka uz savu ciemu! Tomēr šādi gadījumi ir izņēmums no likuma. Pamēģini iesaukt armijā sievietes un no tām izveidot sieviešu rotu. Bet pēc tam paņem kādus desmit skautu formā tērpušos pusaudžus un palūdz, lai tie no attāluma parādās karotājām. Tūlīt pat visa rota būs kājās! Nodomās, ka ienaidnieks dodas uzbrukumā!

Svētajos Rakstos ir teikts, ka *“vīrs ir sievas galva”* (Ef. 5, 23). Tas ir, Dievs ir noteicis, ka vīram ir jāvalda pār sievu. Sievas valdīšana pār vīru ir Dieva apvainošana. No sākuma Dievs radīja Ādamu, kurš par sievieti ir teicis: *“Tagad tā ir kauls no mana kaula un miesa no*

manas miesas" (1. Moz. 2, 23). Sievai, kā teikts Evaņģēlijā, no vīra ir jābīstas – tas ir, viņai tas ir jāciena. Bet vīram sieva ir jāmīl (Ef. 5, 33). Mīlestībai klāt ir cieņa. Cieņa ir saistīta ar mīlestību. To, ko es mīlu, vienlaikus arī cienu. To, ko es cienu, es arī mīlu. Tas ir, mīlestība un cieņa – tās nav dažādas lietas: tas ir viens un tas pats.

Tomēr cilvēki no šīs Dieva harmonijas novēršas un nesaprot Evaņģēlija vārdu nozīmi. Tā vīrs, nepareizi izprotot Evaņģēliju, sievai saka: "Tev no manis ir jābaidās!" Dīvainais cilvēks, ja viņa no tevis baidītos, tad neietu pie tevis par sievu! Bet dažas sievietes teic savu: "Bet kāpēc, lūk, sievai būtu no vīra jābaidās? Nē, es to pieņemt nevaru. Kas tā par reliģiju? Diskriminācija!" Bet palūkojies, kā ir teikts Svētajos Rakstos: "*Bijība Kunga priekšā ir atziņas sākums*" (Sak. 1, 7). Dievbijība ir cieņa pret Dievu, svētbijība, garīgā peticība. Šī bijība tevī rada svētbijīgas trīsas, tas ir kaut kas svēts.

Tā vienlīdzība ar vīriešiem, pēc kā dažas sievietes tā tiecas, var tikt attaisnota tikai līdz kaut kādai robežai. Šodien sievietes strādā un piedalās balsošanā ar tādām pašām tiesībām kā vīrieši. Tāpēc viņas ir saķērušas kaut kādu

slimīgu garu un domā, ka [visā] ir vienlīdzīgas ar vīriešiem. Protams, sieviešu un vīriešu dvēseles ir vienādas. Taču, ja vīrs sievu nemīl, bet sieva neciena vīru, tad ģimenē rodas nesaņķas. Agrākajos laikos par nekam nederīgu tika uzskatīts, ja sieva runā pretī vīram. Bet tagad ir uzradies bezkaunīgs, izlaidīgs gars. Cik gan tajos laikos bija brīnišķīgi! Es pazinu kādu laulāto pāri. Vīrs bija maza auguma, nēcils cilvēks, bet sieva – gara, ražena auguma sievietē! Viņa rotaļājoties varēja viena pati no ratiem izcēlt centneru smagu graudu maisu! Reiz kāds strādnieks – arī ražena auguma tēva dēls – sāka viņai uzmākties, un tā viņu pakampa un atgrūda vairākus metrus prom no sevis, kā sērkociņu! Bet ja vien jūs redzētu, kādu paklausību šī sievietē izrādīja savam vīram, kā viņa to cienīja! Lūk, šādā veidā ģimenes kļūst spēcīgas, nesatricināmas. Savādāk tām nenoturēties.

Laulāto mīlestība

– Nu ko, māt, Dimitrijam, kurš precas, apsveikumu uzrakstīji?

– Uzrakstīju, Geronda.

– Iedod man atklātnīti, un es no savas puses pierakstīšu: “Lai ar jums ir Kristus un Vissvētā Dievadzemdētāja. Dimitrij, es dodu tev svētību bārties ar visu pasauli, izņemot Mariju! Un arī Marijai tā pati svētība: bārties ar visiem, tikai ne ar tevi!” Lūk, paskatīsimies, vai viņi sapratīs, ko es ar to biju domājis. Kāds cilvēks man jautāja: “Geronda, kas visvairāk vieno vīru ar sievu?” – “Atzinība,” es viņam atbildēju. Viens cilvēks otru mīl par to, ko tas viņam dāvināja. Sieva vīram dāvā uzticēšanos, uzticību, paklausību. Vīrs sievai dāvā pārliecību, ka tā atrodas viņa paspārnē, aizsardzībā. Sieva – nama saimniece, bet arī galvenā kalpone. Vīrs – mājas valdnieks, bet arī tā smaguma nesējs.

Laulāto starpā ir jābūt tīrai mīlestībai – lai viens no otra varētu saņemt abpusēju mierinājumu un būtu spējīgi pildīt savus garīgos pienākumus. Lai varētu nodzīvot saticībā, viņiem vispirms dzīves pamatos ir jāiegulda mīlestība – tā nenovērtējamā mīlestība, kāda ir dvēseles cēlsirdībā, sevis ziedošanā, nevis neīstā, pasaulīgā, miesīgā mīlestībā. Ja ir mīlestība un gatavība ziedoties, tad cilvēks sevi vienmēr nostāda otra vietā, viņu saprot, par

viņu pārdzīvo. Bet, pieņemot tuvāko savā ciešanu pilnajā sirdī, cilvēks savā sirdī pieņem Kristu, Kurš viņu atkal piepilda ar Savu neaprakstāmo prieku.

Kad viens laulātais mīl otru, tad, pat esot tālu no viņa – ja to pagērēs apstākļi, viņš tik un tā būs pavisam tuvu, jo Kristus mīlestībai attāluma nav. Tomēr, ja, nedod Dievs, laulāto starpā mīlestības nav, viņi, pat atrodoties viens otram līdzās, pēc būtības var būt viens no otra ļoti tālu. Tāpēc abiem laulātajiem jācenšas visas dzīves garumā pret otru saglabāt mīlestību, otra dēļ upurējot sevi.

Miesīgā mīlestība laicīgos cilvēkus vieno ārēji tikai tik ilgi, kamēr viņiem piemīt [šāda miesiskai mīlestībai nepieciešamās] laicīgās īpašības. Kad šīs laicīgās īpašības izzūd, miesīgā mīlestība cilvēkus izšķir, un viņi iet bojā. Bet, kad laulāto starpā valda patiesa dārga garīgā mīlestība, tad, ja viens no tiem zaudēs savas pasaulīgās īpašības, tas ne tikai viņus nešķirs, bet apvienos vēl ciešāk. Ja pastāv vienīgi miesīgā mīlestība, tad sieva, uzzinājusi, ka, piemēram, viņas dzīvesbiedrs ir palūkojies uz citu sievieti, viņa acīs ielej sērskābi un samaitā tam redzi. Bet, ja viņas mīlestība ir tīra, viņa par to jūt vēl lielākas sāpes un smalki,

piesardzīgi cenšas to atkal atgriezt uz pareizā ceļa. Tādā veidā atnāk Dieva Žēlastība.

Reiz pie manis kalībā ieradās kāds grieķu izcelsmes amerikānis, ārsts. Es ieraudzīju, ka viņa seja ir gaiša, un tāpēc delikāti jautāju par viņa dzīvi. "Tēvs," viņš man teica, "es esmu pareizticīgais kristietis, bet līdz pat šodienai ne gavēņus ievēroju, ne biju biežs baznīcas apmeklētājs. Reiz naktī, kad savā istabā, noņemties uz ceļiem, es Dievam lūdzu palīdzēt man kādā svarīgā lietā, istaba pielija pilna ar kādu saldu Gaismu. Tā tas turpinājās salīdzinoši ilgi: izņemot Gaismu, neko citu neredzēju un sevī jutu kaut kādu neizsakāmu mieru." Es biju pārsteigts, jo sapratu, ka šim cilvēkam bija dota iespēja skatīt Neradīto Gaismu. Tāpēc es viņam palūdzu pastāstīt, kas bija noticis pirms šī gadījuma. "Tēvs," viņš sāka stāstīt, "es esmu precējies, un man ir trīs bērni. Mūsu ģimenes dzīves sākums bija labs. Bet pēc tam mana sieva, nebūdama apveltīta ar pacietību veikt mājas darbus un audzināt bērnus, sāka man lūgt, lai mēs brauktu izklaidēties kopā ar viņas draudzenēm. Es viņai piekāpos. Gāja laiks, un viņa paziņoja, ka vēlas viena doties izklaidē ar draudzenēm. Es arī ar to samierinājos un ar bērniem sāku nodarboties

pat. Pēc tam viņa ar mani jau vairs nevēlējās braukt kopā atvaļinājumā un sāka man prasīt naudu, lai atvaļinājumā varētu braukt viena pati. Pēc tam paprasīja, lai viņai tiktu noīrēts atsevišķs dzīvoklis. Es arī tam piekritu. Bet viņa uz šo dzīvokli sāka vest savus mīlākos. Visu šo laiku es visādos veidos – ar padomiem, pierunāšanu – centos viņai palīdzēt, lai viņa apžēlotos par mūsu bērniem. Bet viņa visus padomus atraidīja. Galu galā, no manis paņēmusi lielu naudas summu, viņa nozuda. Es viņu meklēju, par viņu klausīnāju visās iespējamās vietās – bet viss velti, no viņas nebiju ne čiku, ne grabu. Un, lūk, kādu dienu man paziņoja, ka viņa ir atbraukusi uz šejieni, uz Grieķiju, un sākusi sevi pārdot vienā no izvirtības perēkļiem. Nav iespējams aprakstīt tās ciešanas, kas mani pārņēma, apzinoties viņas zemo krišanu. Ciešanu pārņēmts, es nokritu ceļos un sāku lūgties. “Mans Dievs,” es lūdzu, “palīdzi man viņu atrast, un es izdarīšu visu, kas manos spēkos, lai viņa nepazudinātu savu dvēseli. Es nespēju izturēt to stāvokli, līdz kuram viņa ir pagrimusi.” Un, lūk, tieši tad pār mani nolija šī Gaisma un manu sir-di piepildīja miers.” – “Brāli!” es viņam teicu. “Dievs ieraudzīja tavu pacietību, tavu lēnprā-

tību, tavu mīlestību un sniedza tev šo mierinājumu.”

Tāpēc es arī saku, ka mūs tiesās laicīgie cilvēki. Redz kā? Kaut kur Amerikā ārstam ir tāda sieva, tādi apstākļi un tāda vide – un tomēr viņš izpelnījās ko tādu!

2. Par to, ka pacietība ģimeni pasargā no izjukšanas

– Kā klājas tavai mātai? Vai ar savu vīru sadzīvo labi?

– Geronda, līdzi manīm nonāk baumas, ka ne viss viņiem ir gludi. Bet viņa visu pacieš, kad tas ir nepieciešams, velk visu vezumu.

– Tā mēdz gadīties. Ja vienā pajūgā ir kopā sajūgti divi vērši un viens no tiem ir nespēcīgāks vai slinks, tad otrajam dzīvniekam ir jāatsperas ar lielāku spēku un savā ziņā jāvelk sev līdzi arī pirmais. Redz kā: laicīgi cilvēki, bet strādā pie sevis pilnveidošanas. Bet jūs te gluži kā tādas princeses! Stādi priekšā māti, kurai ir četri bērni: viens bērns ir garīgi atpalicis, otrs – psihiski slims, trešais cieš no talasēmijas, ceturtais pa naktīm vazājas apkārt, ar laulāto nelaimīgajai arī iet ne viss gludi – cik daudz visa kā viņai nākas paciest! Kaut

vai klie dz no s āp ē m, bet par sav ā m cie š an ā m nevienam pat izst ā st ī t nevar ē si, jo ģ imen ē notiek da ž as lietas, kuras aiz m ā jas durvju sliek š ņ a iznest nevar. Piem ē ram, vi ņ as v ī rs var dz ī v ot piln ī gi savrupu dz ī vi un vi ņ ai nepiev ē r š ne maz ā ko uzman ī bu, nelaim ī gajai tr ū kst pat naudas, lai var ē tu samaks ā t par dz ī v okli, vi ņ u jau tais ā s izmest no m ā j ā m. Vi ņ a ir spiesta mekl ē t darbu, pak ļ aut sevi da ž ā d ā m briesm ā m un tev l ū gt: “L ū dzies, kaut es tiktu va ļ ā kaut vai no š ī m briesm ā m!”

Vai vi ņ as v ī rs dzer, nestr ā d ā un vi ņ a ir spiesta str ā d ā t pati, piem ē ram, daudzst ā vu m ā j ā s mazg ā t k ā p ņ u telpas. Bet v ī rs vaz ā jas pa krogiem, m ā j ā s atgrie ž as p ē c pusnakts piedz ē ries, sit vi ņ u, pa ģ ē r no vi ņ as naudu vai pat pats ierodas pie vi ņ as priek š niec ī bas un piev ā c to, ko vi ņ a ir nopeln ī jusi. K ā das gan t ā s ir moc ī bas!

Par da ž ā m sieviet ē m viss ir skaidrs – vi ņ ā m ir kaut k ā di gr ē ki, un, š ā d ā veid ā mokoties, vi ņ as par tiem nor ē ķ in ā s. Bet ir ta ģ u ar ī citas – kur ā m š ā du gr ē ku nav. Š ī s p ē d ē j ā s sa ņ ems t ī ru atl ī dz ī bu par vi ņ u p ā rdz ī v ota j ā m cie š an ā m. Es paz ī stu k ā du m ā ti. B ē r n ī b ā vi ņ a l ī dzin ā j ā s e ņ ģ elim! Neap rakst ā mi

labā dvēsele, visklusākais bērns ģimenē. Bet cik drausmīgam skandālistam viņa tika! Kā viņas radinieki kļūdījās! Viņa apprecējās ar dzērāju, kurš jau bērnībā bija neapprakstāms palaidnis. Viņa tēvs dzēra, un arī viņš pārņēma šo nelāgo ieradumu. Un tagad nelaimīgā sieviete liec muguru svešās mājās, mokās dažādos darbos, bet vīrs viņu sit un draud ar nazi. Cik daudzas reizes viņš ir kliecējis: “Es tevi noduršu!” Un viņa baidās, kaut tikai viņš to patiešām nenodur! Viņa izcieš neapprakstāmas mocības! Bet viņiem ir četri bērni. Šīs nelaimīgās radinieki ir nonākuši tik tālu, ka iesaka viņai šķirties, bet viņa tiem atbild: “Es vēl domāju paciesties.” Un cieš. Vai jums tas ir skaidrs? Šī sieviete nav lasījusi nevienu Svēto Tēvu domu graudu, nevienu Svētā dzīves aprakstu un tomēr cieš! “Labi,” reiz es viņai teicu. “Un kā gan tavi bērni visu to redz un neiejaucas?” – “Viņiem pagaidām tikai ir piecpadsmit – sešpadsmit gadu,” viņa atbildēja, “lai no sākuma nodien armijā, bet, kad atgriezīsies, tad arī tēvu noliks pie vietas!” Tas ir, kamēr viņi armijā nebūs dienējuši, viņai nāksies ciest sišanu!

Pacietība cilvēku pilda ar Dievišķo Svētību

– Geronda, kā jāizturas pret cilvēku, kad tas ir aizkaitināts, uzbudināts?

– Ar pacietību.

– Bet ja man tās nav?

– Jānopērk! Supermārketos pārdod!... Saproti: ja cilvēkā kūsā dusmas, lai ko tu viņam arī teiktu, jēgas no tā nebūs. Tādos brīžos ir labāk paklusēt un skaitīt Jēzus lūgšanu. No lūgšanām viņš pierims, nomierināsies, un pēc tam ar viņu var nonākt pie kopējas sapratnes. Palūkojies, arī zvejnieki nedodas zvejā, ja jūrā ir vētra. Viņi pacietīgi gaida, līdz tā norims.

– Geronda, ar ko var izskaidrot cilvēku nepacietību?

– Tā ir izskaidrojama ar to, ka viņos iekšā ir ļoti daudz... pasaulīgā! Dievs ir iekārtojis, ka cilvēku pestīšana ir atkarīga no viņu pacietības. *“Kas pastāv līdz galam, tas taps izglābts”* (Mt 10, 22) – ir teikts Evaņģēlijā. Dievs cilvēkiem sūta grūtības, visdažādākos pārbaudījumus tādēļ, lai viņi norūditos pacietībā.

Pacietība sākas ar mīlestību. Lai tu varētu cilvēku paciest, tev par viņu ir jājūt sāpes. Pacietība glābj ģimeni no izjukšanas. Man nā-

cies redzēt, kā mežonīgi zvēri kļūst par jēriņiem. Ja uzticas Dievam, visas problēmas tiek atrisinātas gludi un garīgi. Reiz, dzīvojot Stomiona klosterī, es Konicā satiku sievieti, kuras seja staroja. Viņa bija piecu bērnu māte. Vēlāk es viņu atcerējos. Viņas vīrs bija galdnieks un bieži vien strādāja kopā ar manu meistaru³. Ja pasūtītāji šim cilvēkam izteica kaut kādu nebūtisku aizrādījumu, piemēram: “Meistar Janis, varbūt to izdarīsim šādi?” – tad viņš kļuva gluži kā norāvis no ķēdes. “Tu, ko, mani mācīsi?!” viņš kiedza, lauza savus instrumentus, aizmeta tos stūrī un devās prom. Vai vari iedomāties, kāds viņš bija savās mājās, ja jau svešās viņš visu sadragāja lupatu lēveros! Ar šo cilvēku nebija iespējams kopā pavadīt pat dienu, bet viņa sieva ar to kopā dzīvoja gadiem. Katru dienu viņa cieta mokas, bet izturējās pret visu ar lielu labestību un visu uzņēma ar pacietību. Es zināju, kas notiek viņu mājās, un tāpēc, viņu satiekot, jautāju: “Kā klājas Janisa kungam? Vai strādā?” – “Nu-u,” viņa atbildēja. “Kad strādā, kad – piesēž un nedaudz atpūšas!” – “Un kā jums pašai klājas?” es atkal jautāju. – “Ļoti la-

³ Jaunībā Geronda mācījās galdnieka amatu.

bi, tēvs!" viņa atbildēja. Un to viņa teica no visas sirds. Viņa neņēma vērā, ka vīrs lauž savus instrumentus – un tie nebūt nebija lēti! – tā ka nabadzīte, lai viņiem būtu no kā dzīvot, bija spiesta iet strādāt svešās mājās. Redzat, ar kādu pacietību, ar kādu labestību un cēlsirdību viņa pret visu izturējās! Viņa to ne mirkli pat nenosodīja! Tāpēc Dievs viņu pildīja ar žēlastību, un viņas seja mirdzēja. Viņa spēja uzturēt un izaudzināt piecus bērnus, un visi pieci kļuva par ļoti labiem cilvēkiem.

– Geronda, bet kā viņai izdevās attaisnot savu vīru?

– Ar labu nodomu. "Tas taču ir mans vīrs," viņa domāja. "Nu ko, lai nedaudz mani pabar. Var jau būt, ka arī es, būdama viņa vietā, rīkotos tieši tāpat". Šī sieviete pielietoja savā dzīvē Evanģēliju, un tāpēc Dievs viņai sūtīja Savu Dievišķo Žēlastību. Un, ja jau laicīgie cilvēki pacieš un piepildās ar žēlastību, tad cik reižu lielākai ir jābūt mūsu, mūku, pacietībai, kuriem ir dots viss nepieciešamais garīgās dzīves īstenošanai!

Cik esmu sapratis, paši lielākie skandāli – un ne tikai ģimenēs, bet arī valsts dzīvē – rodas no nenožīmīgām lietām. Ģimenē vienam laulātam otra laulātā priekšā ir jābūt paze-

mīgam, viņam ne tikai ir jāpalīdz pilnveidot otra tikumību, bet arī jāpacieš tā dīvainības. Attiekties pret visu šādi ļoti palīdz pārdomas par to, ka Kristus Sevi upurēja par mūsu grēkiem un ka Viņš, būdams bez grēka, pacieš mūs visus – cilvēku miljardus – ,bet tai pašā laikā mēs, mokoties ar citu dīvainībām, dzēšam parādus par saviem grēkiem. Labais Dievs iekārtojis visu tā, lai viens cilvēks ar savām dāvanām palīdzētu citam, bet nepilnību gadījumā būtu viņa priekšā pazemīgs. Jo katram no mums ir savas dāvanas. Un tāpat katram ir arī savi trūkumi, un ir jādodas svētcīņā, lai no tiem atbrīvotos.

Kādam cilvēkam es sarīkoju kārtīgu sutu! Kaut jūs būtu redzējuši, kādu paklausību viņam izrāda viņa sieva, neskatoties uz to, ka viņa ir apveltīta ar dažādām spējām un talantiem. Viņai blakus tas ir gluži kā zīdains. Un, lūk, šī sieviete, izrādot paklausību vīram, nemitīgi saņem Dievišķo Žēlastību, nogulda To savā garīgajā kontā, bet viņas vīrs ar savu egoismu Dievišķo Žēlastību nemitīgi raida prom un kļūst aizvien tukšāks un tukšāks. Un kurš galu galā būs vinnētājs? Redzi: viss slēpjas pazemībā. Tā ir visa pamatu pamats. Paklausība, pazemība. Bet, ja šis cilvēks bū-

tu atzinis, ka ir vājš, un palūgtu Dievam palīdzību, tad arī viņš būtu saņēmis Dievišķo Žēlastību.

Uzticama sieva

– Geronda, kāda sieviete taujā pēc padoma, kā viņai rīkoties. Vīrs viņu ir pametis, paņēmis bērnu un sapīnies ar divām citām sievietēm.

– Pasaki viņai, lai viņa paciešas, lūdzas un ir laba pret viņu, cik nu tas ir iespējams. Lai pagaida un nesteidzas pati šķirt laulību. Kāds cilvēks pret savu sievu izturējās nicīgi, sita, darīja tai pāri, bet viņa pret to visu izturējās ar pacietību un labestību, līdz kamēr nomira, būdama vēl samērā jauna. Kad dažus gadus pēc viņas nāves no kapa tika izceltas viņas mirstīgās atliekas, visi sajuta debešķīgu smaržu. Tie, kuri tajā brīdī atradās pie mirstīgo atlieku izcelšanas, bija izbrīnīti. Redzat: šajā dzīvē minētā sieviete pret visu izturējās ar lielu pacietību, un nākamajā dzīvē viņa tika attaisnota.

Bija vēl viens līdzīgs gadījums. Jaunietim, kurš dzīvoja pasaulīgu dzīvi, pret meiteni, kura dzīvoja garīgu dzīvi, parādījās jūtas.

Lai meitene viņam atbildētu ar pretjūtām, arī viņš centās savu dzīvi darīt garīgāku, apmeklēt baznīcu. Viņi apprecējās. Bet gāja gadi, un viņš atgriezās pie agrākā dzīvesveida. Viņu bērni jau bija pieauguši – vecākais mācījās universitātē, viena meita – licejā, otra – ģimnāzijā. Bet, neskatoties uz visu to, cilvēks turpināja izlaidīgu dzīvesveidu. Viņš pelnīja daudz, bet gandrīz visu notrieca savās izvirtīgajās izdarībās. Nelaimīgās sievas taupīgums neļāva mājsaimniecībai nonākt līdz bankrotam, ar saviem padomiem viņa bērniem palīdzēja noturēties uz pareizā ceļa. Lai bērni pret tēvu nesāktu just nepatiku un negūtu dvēseles traumu, kā arī lai tie neaizrautos ar tēva dzīvesveidu, viņa to nenosodīja. Kad vīrs mājās pārradās vēlu naktī, viņai bērnu priekšā to attaisnot bija salīdzinoši viegli, viņa teica, ka tēvs daudz strādā. Bet ko bija viņai teikt, kad vīrs gaišā dienas laikā mājās ievēlās ar savu mīlāko? Vai zināt, ko darīja šis cilvēks, kurš nebijās Dieva dusmu? Kaut arī viņš nebija tā vērts, lai tiktu dēvēts par cilvēku, jo cilvēciskuma viņā nebija ne kripatiņas. Viņš zvanīja savai sievai un pasūtīja visdažādākos ēdienus, bet pusdienot ieradās ar vienu no savām mīlākajām. Nelaimīgā māte, vēloties bērnus

pasargāt no nelāgiem nodomiem, viņus uzņēma viesmīlīgi. Viņa notiekošo pasniedza tā, it kā vīra mīļākā būtu viņas draudzene un vīrs iebraucis pie “draudzenes” mājās, lai ar mašīnu atvestu viņu pie tiem ciemos. Lai bērni neieraudzītu kaut kādu nepiedienīgu skatu, viņa tos sūtīja uz citām istabām mācīties, jo viņas vīrs, nepievērsdams ne mazāko uzmanību bērniem, pat viņu klātbūtnē atļāvās uzvesties nepiedienīgi. Tā tas turpinājās dienu no dienas. Bieži vien viņš šīs mīļākās mainīja. Viss aizgāja pat tik tālu, ka bērni viņai sāka jautāt: “Mammu, cik gan tev to draudzeņu ir?” – “Ak, tās vienkārši ir senas paziņas!” viņa atbildēja. Bet bez visa tā vīrs pret viņu izturējās kā pret kalponi un pat vēl sliktāk. Viņš pret to izturējās ļoti nežēlīgi un necilvēcīgi. Jūs tikai iedomājieties, kā šī sieviete ik dienu spēja apkalpot divus lopus, kuri viņas mājās ienesa negodu, un nemitīgi saviem bērniem potēja labus nodomus! Un viņa taču nevarēja rēķināties ar to, ka šī nelaime kaut kad beigsies, lai varētu sev pateikt: “Pacietīšos vēl nedaudz”, un ar to gūtu mierinājumu. Šis murgs vilkāš vairākus gadus. Tomēr, tā kā šis nešķīstais cilvēks sātanam bija devis ļoti lielas tiesības pār sevi, viņu piemeklēja šausmīga sātaniskā ie-

darbība. Viņš sāka uzvesties kā jucis, nespēja vairs valdīties, vainoja visu un visus. Un, lūk, kādu dienu, noreibis miesaskārē, viņš traucās ar mašīnu un iegāzās aizā. Mašīna tika sasis-ta pankūkā, bet pats viņš guva ļoti nopietnus ievainojumus. Viņu aizveda uz slimnīcu, un ārsti, izdarījuši visu, kas bija viņu spēkos, no-sūtīja viņu mājās. Viņš kļuva par kropli. Ne-viena no viņa mīļākajām to pat neapraudzīja, jo viņam bija beigusies visa lielā nauda un viņa seja bija sakropļota. Tomēr par viņu gādīgi rūpējās labā sieva un labā māte, viņam neko nepieminēdama par tā netiklo dzīvi. Viņš bija satriekts, un tas viņu mainīja garīgi. Viņš no sirds nožēloja nodarīto, palūdza, lai pie viņa atved garīdznieku, izsūdzēja grēkus, vairākus gadus, pilns iekšējā miera, nodzīvoja kā kris-tietis un devās pie Kunga. Pēc viņa nāves vecākais dēls turpināja viņa biznesu un uzturēja ģimeni. Šī cilvēka bērni dzīvoja ļoti draudzīgi, jo no savas mātes bija mantojuši labus princi-pus. Šī māte bija māte varone. Lai neļautu ģimenei izjukt un bērnus pasargātu no rūgtām ciešanām, viņa pati izdzēra to rūgtos kausus. Viņa neļāva ģimenei izjukt, izglāba savu vīru un ieguva debesu atlīdzību. Dievs šai sievietei Paradīzē ierādīs labāko vietu.

Bērnī no izjukušajām ģimenēm

– Geronda, ja vīram ģimenē ir kaut kāda kaislība, viņš savu vainu atzīst, izsūdz grēkus, bet turpina pakļauties šīs kaislības iedarbībai un savai sievai saka: “Es jūs moku: gan tevi, gan bērnus. Labāk es aiziešu un dzīvošu atsevišķi no jums, sūtīšu jums naudu, lai jums nebūtu jāmokās,” – kā būtu jārikojas sievai?

– Ja vīrs patiešām jūt to, ko saka, tas norāda, ka viņā ir liela centība, un viņa sievai ir jāpaciešas. Tomēr būtu labāk, ja viņa uzreiz visam dzirdētajam nenoticētu. Lai viņa uzmanīgāk pavēro lietas būtību. Jo bieži vien mēdz būt arī tā: vīrs, it kā cēlsirdības vadīts, saka: “Došos prom, lai jūs nemocītu,” tikai patiesībā vēlas aiziet tādēļ, ka ir sapinies ar citu sievieti.

Laulības, kas nonākušas līdz tādām stāvoklim, kādu mēs redzam, tad zaudē savu nozīmi. Ģimenes izjūk ne no šā, ne no tā. Pirms dažām dienām pie manis kalībā ieradās kāds absolūti apjucis cilvēks. Vispirms no vienas mīļākās viņam bija divi bērni. Pēc tam viņš aizgāja pie citas. Tā viņam piedzemdēja bērnu, un viņš no tās izšķīrās. Pēc tam viņš apprecējās trešo reizi. Viņa trešā sieva arī bija

šķirtene, un arī viņai bija trīs bērni: divi no pirmās laulības un viens ārļaulības bērns. Šī sieviete viņam piedzemdēja vēl divus bērnus. “Pagaidi, pagaidi,” klausoties visā tajā, es viņu pārtraucu. “No cik mātēm un tēviem ir visi šie bērni?”

Lūk, tā arī nelaimīgie bērni iet postā. Tie no viņiem, kuri ir jūtīgāki, nespēj pārvarēt notikušo nelaimi, krīt izmisumā, bet daži beidz dzīvi, pat izdarot pašnāvību. Citi, lai aizmirstos, sāk dzert. Trešie saistās ar narkotikām. Un kur gan viņi tam visam rod naudu? Vismazākā heroīna deva maksā četrus tūkstošus drahtu. Liela deva – sešus vai septiņus tūkstošus.

Tādi ir brīvie, izlaistie iepriekšējās paauzdes bērni. Par ko gan pārvērtīsies citi – tie mazuli, kuru vecāki ir izšķīrušies, atbilstoši likumam automātiski šķirot laulību? Cik gan daudz jauno, kuri lieto narkotikas, šajā vasa-
rā ir izgājuši caur manu kalību! Lielākā daļa no šiem nelaimīgajiem nāk no izjukušajām ģimenēm. Puisim ir divdesmit septiņi gadi, bet viņš ir nonācis izmisumā un lūdz palīdzību! Un zini, bērnus, kuri nāk no izirušajām ģimenēm, var atpazīt pa gabalu. Man kalībā blakus uz lāviņas stāv burka ar lukumu. Un, lūk, kad

ierodas šādi jaunieši, viņi ņem no burkas lukuma gabaliņu un sāk mieloties, bet pēc tam, redzot, ka es iznāku ārā uz kalibas lievenīša, vēl nepaguvuši noēst saldumu, uzreiz skrien man klāt, lai noskūpstītu. Viņu rokas klāj pūdercukurs no lukuma, un tā arī es tieku nosmērēts! Šiem bērniem netiek sniegta mīlestība un maigums. Viņiem nav nekādas atšķirības – ir tiem vecāki vai nav. Vai viņu tēvs mājās pārnāk vai iet prom, vai dzīvo ar viņiem, vai nedzīvo – nelaimīgajiem nekas nemainās.

“Pareizie” un “vainīgie” laulībā

Es pievērsu uzmanību tam, ko daži no biktstēviem saka vīriem, kuri ar savām sievām nedzīvo satiecībā: “Pacieties, tāds nu reiz ir tavs krusts. Ko lai dara? Dievs tev atlīdzinās šādu pacietību.” Pēc tam pie biktstēviem dodas sievas, kurām viņi arī saka to pašu: “Pacieties, pacieties, lai saņemtu no Dieva atlīdzību.” Tās ir, vainīgi var būt abi laulātie, un biktstēvs abus pierunā būt pacietīgiem. Vai arī vainīgs ir viens no laulātajiem, bet biktstēvs viņam saka: “Pacieties, pacieties.” Tādējādi laulātais, kura dēļ ģimenē nav miera, savu nodomu nomierina tādā veidā, ka

viņš it kā pacieš otru laulāto, lai gan patiesībā viņš to katru dienu moka.

Reiz pie manis kalībā ieradās kāds cilvēks un sāka žēloties, ka nespējot sadzīvot ar sievu. Viņa ģimenē jau sāka ost pēc šķiršanās. Ne viņš, ne viņa sieva negribēja viens otru redzēt. Viņi abi bija skolotāji, un viņiem bija divi bērni. Mājās viņi nekad neēda: pēc stundām vīrs devās pusdienot uz vienu restorānu, bet sieva – uz citu. Bet bērniem viņi pirka kaut kādus sendvičus, un nelaimīgie bērni, kad viņu vecāki bija pārnākuši mājās, lida viņu kabatās un somās, lai redzētu, ko tētis vai māte ir atnesuši ēdamu! Bērniem nācās pārdzīvot lielu drāmu! Papildus jau minētajam, šis cilvēks baznīcā dziedāja, bet sieva neapmeklēja to baznīcu, kurā viņš dziedāja, viņa apmeklēja citu dievnamu. Tik spēcīga bija viņu savstarpējā nepatika! “Ko lai dara, tēvs?” viņš man teica. “Es nesu lielu krustu. Ļoti lielu. Mūsu mājās katru dienu ir skandāli.” – “Bet vai pie biktstēva tu esi bijis?” es viņam jautāju. – “Jā,” viņš atbildēja, “biju. Biktstēvs man teica: “Pacieties, pacieties. Tu nes lielu krustu.”” – “Nu tad palūkosimies,” pēc šiem vārdiem es viņam saku, “kurš nes to lielo krustu. Sāksim no sākuma. Tad, kad jūs bijāt

tikko apprecējušies, jūs arī tā strīdējāties?" – "Nē," atbild. "Astoņus gadus mēs dzīvojām draudzīgi. Es savu sievu dievināju! Pret viņu es izjutu lielāku svētbijību nekā pret Dievu! Pēc tam viņa izmainījās! Sāka mani kaitināt ar savu īdēšanu, piekasišanos, dīvainībām..." Vai dzirdi, kas notiek! Viņš pret to izjuta lielāku svētbijību nekā pret Dievu! "Nu tad, mīlīt," saku, "panāc vien šurp! Tātad tu pret viņu izjuti lielāku svētbijību nekā pret Dievu? Un kurš tagad ir vainīgs, ka jūs esat nonākuši līdz tādām stāvoklim: tu vai viņa? Tevis dēļ Dievs tavai sievai ir noņēmis Savu Žēlastību." Pēc tam es viņam pajautāju: "Un ko tu tagad taisies iesākt?" – "Visticamāk, ka mēs šķirsimies," viņš atbildēja. "Varbūt," jautāju, "tev ir ar kādu romāns?" – "Jā," viņš atbild, "es domāju aiziet pie citas sievietes." – "Attopies!" saku. "Nāc pie prāta! Vai tad tu tiešām nesa-proti, ka pie visa vainīgs esi tu pats? Un vispirms tev jālūdz Dievam piedošana par to, ka tu pret savu sievu izjuti lielāku svētbijību nekā pret Viņu. Pēc tam dodies pie savas sievas un palūdz viņai piedošanu. Saki viņai: "Pie-dod man. Tā ir mana vaina, ka mūsu attiecības ir tik tālu ielaistas, un pie tā, ka tagad cieš arī mūsu bērni." Pēc tam dodies uz grēksūdzi

un bijā Dievu kā Dievu, bet savu sievu mīli kā sievu. Un tu redzēsi, ka jums viss būs labi." Mans brāziens viņam nāca par labu. Viņš sāka raudāt un apsolījās, ka ņems vērā manu padomu. Drīz vien viņš pie manis ieradās atkal, jau prieka pilns: "Pateicos tev, tēvs, tu izglābi mūsu ģimeni. Mums viss ir lieliski: gan mums ar sievu, gan mūsu bērniem." Redzi kā? Pats pie visa bija vainīgs, bet tajā pašā laikā domāja, ka "nes ļoti lielu krustu"!

Un arī jūs nekad neattaisnojiet sievietes, kuras ierodas pie jums klosterī un žēlojas par saviem vīriem. Šādās situācijās es neattaisnoju ne vīrus, ne sievas. Tieši pretēji: gan vieniem, gan otriem lieku padomāt. Piemēram, sieviete sāk žēloties: "Mans vīrs dzer, mājās ierodas naktī, lamājās..." – "Skaties," es viņai iesaku. "Kad viņš naktī pārrodas mājās piedzēries, esi pret viņa laba. Ja viņu sagaidīsi, rādot skābu seju, un sāksi "zāgēt": "ko tu tik vēlu?", "vai tad var nākt mājās tādā nakts melnumā?", "kad tu beidzot labosies?", "kas tā par bēdu bēdu?", "tā tas velkas ne jau dienu vai divas!", "un cik ilgi man tas viss ir jāpacieš?" – tad velns viņam ieteiks: "Tu, ko, pavisam slim esi, ka nevari beidzot aiziet prom no šīs mulķes? Vai tad nav labāk iet un jaut-

ri pavadīt laiku ar kādu citu?" Tas ir, var jau būt, ka tev ir taisnība, bet velns viņu saķers no citas puses. Bet, ja tu pret viņu būsi laba, nedaudz pacietīsi notiekošo un palūgsies, neizsakot viņam savas pretenzijas, tad, saņemot no tevis nelielu devu siltuma un gaismas, viņš sāks domāt un labosies."

Bet pēc tam ierodas vīrs un sāk savu: "Man sieva mani grauž, tracina ar savu īdēšanu..." – "Ak, tu," saku, "nekauna! Tavi bērni un cietēja sieva tevi ar lielu nepacietību gaida līdz pusnaktij, bet tu mājās ievēlies piedzēries, sāc lamāties! Kauns un negods tev! Tu ko, apprecējies, lai varētu mocīt savu ģimeni?"

Bet mēdz būt arī tādi gadījumi, kad taisnība ir gan vīram, gan sievai. Reiz pie manis ieradās svētceļnieku grupa, un es viņiem stāstīju par to, cik tikumīgs cilvēks bija Makrijans⁴. Viņš izcēlās ar fizisko un garīgo tīrību. To izdzirdējis, viens no maniem klausītājiem pielēca kājās un sāka kliegt: "Tā nu nebūs, ka no Makrijana uztaisīs vēl vienu svēto!" – "Kāpēc," jautāju, "tā nenotiks?" – "Tāpēc," atbild, "ka viņš sita savu sievu." – "Paklau," es saku, "es tev paskaidrošu, kas notika viņu starpā.

⁴ Joannis Makrijans (1797–1864) – ģenerālmajors, Hellādas nacionālais varonis.

Kad Makrijana kabatā parādījās kāds grasis un pie viņa ieradās kāda atraitne, kurai bija bērni, tad naudu viņš atdeva tai. Viņa nelaimīgā sieva kurnēja un sāka viņu zāgēt. "Tev taču," viņa tam teica, "ir pašam savi bērni. Kāpēc tu viņai atdod naudu?" Tajā brīdī viņš to ieļļaukāja un teica: "Tev ir vīrs, kurš tevi nodrošina. Bet šai nelaimīgajai vīra nav. Kurš par viņu parūpēsies?" Tas ir, taisnība bija gan Makrijanam, gan viņa sievai."

Bez tam, ja viens no laulātajiem piekopi garīgu dzīvi, tad, pat tad, ja viņam ir taisnība, viņam "nav tiesību" būt taisnam. Jo kā garīgam cilvēkam pret netaisnību viņam ir jāizturas garīgi. Tas ir, viņam pret visu ir jāizturas tā, kā to pieprasa Dievišķā Taisnība. Viņam ir jātiecas uz to, kas citam sniedz mieru. Jo, ja kāds, būdams vājš, pieļauj kļūdu, tad viņam kaut kādā ziņā tas ir vainu mīkstinošs apstāklis. Tomēr tas, kura garīgais stāvoklis ir labāks un viņš pret pirmo neizturas ar sapratni, nenāk tam pretī, – grēko daudz vairāk. Ja pat garīgie cilvēki pret visu izturas pasaulīgi – no laicīgām, cilvēciskā taisnīguma pozīcijām – tad pie kā tas viss novedīs? Pie tā, ka tie nemitīgi skraidīs pa laicīgajām tiesām. Lūk, no tā šie cilvēki arī mokās.

II

PAR VECĀKIEM UN VIŅU PIENĀKUMIEM

"Vecākiem, kuri laiž pasaulē bērnus un dod viņiem miesu, cik nu tas vien ir iespējams, ir jāsekmē arī viņu garīgā atdzimšana."

1. Par bērnu dzimšanu

**Svētie Joahims un Anna –
visbezkaislīgākais laulāto pāris**

– Geronda, pastāstiet mums kaut ko par Svēto Annu un Svēto Joahimu, par Dievvecākiem. Reiz Jūs par viņiem jau iesākāt runāt...

– Jau kopš bērņības pret svētiem Dievvecākiem es izjutu lielu bijību. Es pat lūdzu, lai, iesvētot mūku kārtā, man tiktu dots vārds Joahims. Cik daudz mēs viņiem esam parādā! Svētie Joahims un Anna bija visbezkaislīgākais laulāto pāris, kāds jebkad pastāvējis. Viņiem bija pilnīgi sveša laicīgā prātuļošana.

Tieši tā Dievs arī radīja cilvēku. Un Viņš gribēja, lai arī cilvēki dzimtu šādi – bezkaisli-

gi. Bet pēc grēkā krišanas vīrieša un sievietes starpā uzjundīja kaislība. Un, tikko parādījās bezkaislīgs laulāto pāris – tāds, kādu Dievs bija radījis cilvēku un kādai pēc Viņa ieceres vajadzēja būt cilvēka piedzimšanai, tā piedzima Vissvētā Dievdzemdētāja – šī tīrā Radība, bet vēlāk no Viņas iemiesojās Kristus. Nodoms man saka, ka Kristus uz Zemes būtu atnācis jau agrāk – ja uz Zemes agrāk būtu radies tīrs, šķīsts laulāto pāris, tāds, kādi bija Svētie Joahims un Anna.

Romas katoļi krīt pievīlumā. It kā svētbiļības vadīti viņi tic, ka Dieva Māte ir piedzimusi bez pirmdzimtā grēka. Kaut gan Viņa no pirmdzimtā grēka nebija brīva, tomēr piedzima tādā veidā, kādā Dievs bija gribējis, lai pēc radīšanas dzimtu cilvēki. Viņa bija Visšķīstā, jo Tās ieņemšana notika bez baudas. Svētie Dievvecāki karsti lūdza Dievu, lai Viņš tiem dāvātu bērnu. Un pēc šīs lūgšanas viņi sagāja kopā [kā laulātie] – nevis miesas kaislē, bet paklausībā Dievam. Es par to pārliecinājos pēc kāda brīnumaina notikuma, kuru pārdzīvoju Sinajā.⁵

⁵ No 1962. līdz 1964. gadam Geronda Paīsijs bija Sinajā.

Atturība laulības dzīvē

Viss, ko radīja Dievs, *"bija labs"* (1. Moz. 1, 31). Vīrietis jūt dabisku vēlmi pēc sievietes, bet sieviete – pēc vīrieša. Ja šīs pievilksnās nebūtu, tad nekad neviens neizlemtu veidot ģimeni. Cilvēkiem būtu jādomā par tām grūtībām, kādas vēlāk viņus ģimenē sagaidīs un būs saistītas ar bērnu audzināšanu un citām ģimenes lietām, un tāpēc neizlemtu stāties laulībā.

Pēc pirmo radīto grēkā krišanas dažiem cilvēkiem var piemist pieci procenti laicīgās domāšanas, citiem – desmit procenti, trīsdesmit un vairāk. Bet kur šodien lai atrod cilvēkus, kuriem laicīgā domāšana veidotu vien piecus procentus, tas ir, cilvēkus ar skaidru, šķīstu domāšanu! Tomēr, lai kā arī būtu, Dievs visiem cilvēkiem ir devis iespēju sasniegt bezkaislību – ja tie uzņemsies uzcītības varoņdarbu.

Ģimenes ceļa izvēle nedod precētam cilvēkam aizmirst to, ka cilvēks – ir ne tikai vienīgi miesa, bet arī gars. To nedrīkst aizmirst un atstāt sevi, [savu kaislību] nekontrolētu.

Laulātajiem ir jāpaveic varoņdarbs, lai pakļautu miesu garam. Ja biktstēva vadībā lau-

lātie cenšas dzīvot garīgi, tad pamazām viņi sāks baudīt arī augstākos priekus – garīgus, debesu priekus. Pēc miesīgajiem priekiem viņi vairs netieksies. Lai arī saviem bērniem nenodotu miesīgās kaislības, laulātajiem jācenšas dzīvot atturības svētcīņā.

Ja vecāki izceļas ar stipru miesisko domāšanu, tad arī bērni ir ar analogisku noslieci. Tas notiek tāpēc, ka miesisko domāšanu viņi manto no vecākiem. Sākumā, kā visas no vecākiem mantotās kaislības, miesiskā domāšana vēl ir mīksta, maiga, gluži kā jauna nātre, kas vēl nedzel, un tu tās lapiņai vari pieskarties pavisam droši. Bet, kad tā pieaug, lapiņas sāk dzelt. Tāpat ir arī ar miesisko domāšanu – sākumā to var izdziedēt labs, apdomīgs bikstētēvs. Bet, ja miesiskā domāšana netiek atņemta jaunībā, tad, kad jau būsi pieaudzis, tam būs nepieciešams liels varoņdarbs.

Cilvēciskā loģika attiecībā uz Dieva gribu par bērnu piedzimšanu

Bieži vien laulātie, vērsdamies pie manis, dalās ar savām bažām jautājumā par bērnu dzemdēšanu un jautā, kāds ir mans viedoklis. Daži laulāto pāri vēlas laist pasaulē vienu vai

divus bērnus, bet citi – kļūt par daudz bērnu vecākiem. Tomēr ir labāk, ja viņi bērnu dzemdēšanas problēmu nodos Dieva rokās. Lauļātajiem sava dzīve ir jāuztic Dievišķajai Providencei un nevajadzētu kalt pašiem savus plānus. Viņiem ir jātic, ka Dievs, Kurš rūpējas par putniem debesīs, daudz lielāku gādību izrādīs par viņu bērniem. Prātā nāk kāds jūrnieks, kurš apprecējās, būdams astoņpadsmit gadus vecs. Nabadzīgs bija viņš pats, un arī sievu paņēma no nabadzīgas ģimenes. Viņi noīrēja kaut kādu pagrabu un mitinājās tur. Arī viņa sieva strādāja slikti apmaksātā darbā, un viņi dzīvoja ļoti pieticīgi. Iedomājieties: kā galdu viņi izmantoja persiku kasti, ko viņiem reiz laimējās iegādāties! Pēc tam pasaulē nāca bērni. Lai tos varētu izaudzināt, viņi pārtika no maizes un ūdens. Un tomēr pakāpeniski viņi kļuva bagātāki un sāka dzīvot labi.

Ir laulātie, kuri vispirms cenšas novērst visas citas problēmas un tikai pēc tam sāk domāt par bērniem. Šie cilvēki ar Dievu nerēķinās itin nemaz. Bet citi laulāto pāri saka: "Šodienas dzīve ir smaga. Lai mums ir viens bērns – un ar to būs gana. Pat vienu mēģini izaudzināt!" Un vairāk bērnus nedzemdē. Šie cilvēki nesaprot, cik daudz viņi grēko,

šādi domājot, neuzticoties Dievam. Dievs ir "līdzjūtīgs". Viņam pārstāt dāvāt laulātajiem bērņus ir pavisam vienkārši, ja vien Viņš redzēs, ka tos izaudzinaņt viņiem jau vairs nav pa spēkam.

Daudzi cenšas stāties laulībā, nedomājot par to, ka [laulāto dzīves mērķim] ir jābūt bērņu dzemdēšanai un to audzināšanai kristīgā garā. Lai sevi neapgrūtinātu ar liekām raizēm, cilvēki nevēlas daudz bērņus, bet pēc tam savos dzīvokļos tur suņus un kaķus. Man stāstīja, ka šodien Amerikā cilvēki suņu vietā mājās tur ļoti dārgas šķirnes cūciņas. Šīs cūciņas visu mūžu paliek maziņas, neizaug. Viņas tika speciāli tādas izaudzētas, lai tās būtu iespējams turēt dzīvokļos. Cilvēki negrib bērņus, jo viņus apgrūtina tas, ka tie ir jāmazgā, par tiem jā rūpējas. Bet vai tad sivēņus viņi nemazgā? Labi, suns – tas vismaz ir sargs. Bet mājās turēt cūku! Biedējoša lieta! Esot Austrālijā, es redzēju veco suņu un kaķu "pansionātu". Tur bija pat dzīvnieku kapi! Viss virzās uz to, ka, lai pabarotu kaķus, cilvēki sāks audzēt peles un likt tās konservos, bet, lai pabarotu suņus, konservos tiks valcēti truši un zaķi! Bet cilvēki tanī pašā laikā mirs no bada. Un skaties: ja kāds nogalinās suni, nav izslēgts,

ka viņš par to samaksās vairāk naudas nekā tad, ja būtu nogalinājis cilvēku (protams, būs no svara arī tas, kam šis suns ir piederējis). Cik mēs esam zemu krituši! Mūsdienās cilvēkam ir mazāka vērtība nekā sunim. Mani pārsteidz tas, ko saka daži garīdznieki. Reiz pie manis kalībā ieradās svētceļotāji un jautāja: “Geronda, vai tad Svētais Jānis Zeltamute kaut kur ir rakstījis, ka laulātie nevar laist pasaulē bērnus?” – “Kas jums nāk prātā?” es biju pārsteigts. “Kur jūs ko tādu esat dzirdējuši?” – “Nu, tā,” saka, “mums teica tāds un tāds tēvs.” Saticis šo tēvu, es viņam pajautāju: “Tu ko, patiesi tā arī teici?” – “Jā,” viņš atbildēja. – “Kur gan tu to esi lasījis?” – “Svētais Jānis Zeltamute to ir rakstījis savā vēstulē “Par nevainību,” viņš man atbildēja. “Paklau,” es viņam saku, “es Svētā Jāņa Zeltamutes darbos neko tādu neesmu lasījis, un Svētais šādas lietas teikt nevar. Viņš bija domājis pavisam ko citu. Atnes grāmatiņu, lai es varētu paskatīties, kas tur ir rakstīts.” Viņš atnes grāmatu un rāda man to vietu. Sāku lasīt un redzu, ka Svētais ir uzrakstījis sekojošo: “Šodien cilvēki ir savairojušies, arī iespējas dzīvot nevainībā jums ir; tas nav tā, kā bija agrāk, kad cilvēkiem vajadzēja atstāt pēcnācējus.” Tas ir, Svētais nesaka

“neradiet bērnus”. Bet šis tēvs palika pie sava. Garīdznieks ar teoloģisko izglītību, bet melš tādus niekus! Viņš vēlas sevi pasniegt kā izglītotu, parādīt, ka viņš ir Jāņa Zeltamutes teoloģiskā mantojuma pētnieks, lai cilvēki viņu uzskatītu par labu garīgo tēvu. Vai zināt kādu ļaunumu cilvēkiem, kuri vēlas apmierināt savas domas, nodara šādi sagrozītie skaidrojumi?

Daudziem cilvēkiem, kuri dzīvo pasaulīgi, šodien ģimene ir zaudējusi savu nozīmi. Tādēļ šādi cilvēki neprecas vai arī apprecējušies izvairās no bērnu radīšanas, vai arī bērnus nogalina ar abortiem un šādā veidā paši iznīcina savu dzimtu. Tas ir, ne jau Dievs iznīcina cilvēkus – cilvēki iznīcina sevi paši. Tanī pašā laikā ticīgie cilvēki, kuri ievēro Dieva dotos baušļus, saņem Dievišķo Žēlastību, jo Dievam tiem ir jāpalīdz, ja tā varētu izteikties, grūtajos gados, ko mēs pārdzīvojam. Mēs redzam kristiešus, kuriem ir ģimenes un kuri bērnus audzina Dievbijībā, lai arī cik bērnu Viņš tiem būtu devis. Un visi [šo vecāku] bērni ir līdzsvaroti, priecīgi. Šie bērni ir Dieva svētība. Viņi izaug par labiem, centīgiem cilvēkiem. Mēs, lūk, visi sakām: “Kas gan notiks ar šo pasauli?” – bet vienlaicīgi redzam, kā ar

Dieva Žēlastību tagad veidojas, aug laba paudze. Sātans cenšas visu izpostīt, bet strādā arī Labais Dievs. Viņš nepieļaus, ka mūsu tauta pazustu no zemes virsas.

Auglības problēmas

– Geronda, ja pareizticīgā sieviete ir bez bērniem, vai šādā gadījumā ir pieļaujams, ka viņa lūdz iedot tai svētībai jostīnu, ko mēs krusteniski liekam klāt pie sirdsskaidrā Kapadoķijas Arsēnija svētajām mirstīgajām atliekām?

– Bet vai viņa tic Svētā spēkam vai arī palīdzību vēlas saņemt maģiskā ceļā? Ja tic, tad viņa var nēsāt šādu jostīnu.

Dažas no neauglīgajām sievietēm neaprecējās tad, kad to vajadzēja izdarīt, un tāpēc tagad attiecībā uz viņām ir spēkā garīgie likumi. Dažas gražīgās sievietes sāk izvēlēties līgavaiņus: “Nē, šis man nepatīk, bet tas manā gaumē.” Šāda sieviete, apsolut puisim iziet pie tā par sievu, vienlaicīgi lūkojas arī uz citu, bet pēc tam pirmajam saka “nē”, un viņš tā vietā, lai to uzskatītu par svētību, ka viņa to pievīlusi, vēl pirms abi ir apprecējušies, nevis pēc kāzām, vēlas padarīt sev galu. Ē–ē,

kādu gan ģimeni šāda sieviete var izveidot? Bet ir arī tādas sievietes, kuras ir neauglīgas, jo jaunībā viņu dzīvesveids ir bijis izlaidīgi grēcīgs. Ir arī tādas, kuru neauglības iemesls ir nepareizs uzturs, jo daudzos produktos ir vesels lērums ķīmijas un hormonu.

Un ir arī tādi laulāto pāri, kuri bērnu vēlas uzreiz, tikko ir apprecējušies. Bet, ja bērna nākšana pasaulē kavējas, tad viņi sāk satraukties un raizēties. Kā gan viņi piedzemdēs bērnu, ja pašos ir lērums raīžu un dvēseliskas trauksmes? Bērnu viņi piedzemdēs tad, kad būs no sevis izdzinuši raizes un dvēseles trauksmi un ievirzīs savu dzīvi pareizajās garīgajās sliedēs.

Reizēm Dievs apzināti vilcinās un bērnus kādam laulātajam pārim nedod. Paskatieties: galu galā svētajiem Dievvecākiem Joahimam un Annai, kā arī svētajam pravietim Cakarijam un Elizabetei Viņš vecumdienās deva bērnu, lai piepildītu savu pirmsmūžīgo cilvēku glābšanas plānu.

Laulātajiem vienmēr ir jābūt gataviem savā dzīvē pieņemt Dieva gribu. Dievs nepaņem cilvēku, kurš uzticībā sevi nodod Viņam. Mēs nedarām itin neko, bet cik daudz mūsu labā dara Dievs! Ar kādu mīlestību un dās-

numu Viņš mums visu dod! Vai tad ir kaut kas tāds, kas Dievam nav pa spēkam? Kādam laulātam pārim bija pieci bērni, bet, kļuvuši pilngadīgi, viņu bērni izveidoja paši savas ģimenes un no vecāku ligzdas aizspurdza. Tēvs un māte palika vieni. Tad, lai vecumdienās viņiem tuvumā būtu kāds bērns, viņi nolēma laist pasaulē vēl vienu mazuli. Sieva jau bija tajā vecumā, kad bērnu ieņemt vairs nebija iespējams, un šķita, ka tīri cilvēciski viņu vēlme nav piepildāma. Tomēr, neskatoties uz visu, laulātajos mita milzu ticība Dievam, un viņiem piedzima dēls, kurš kļuva par viņu mierinājumu vecumdienās. Arī viņu tie izaudzināja un palaida tautās.

Bērnu piedzimšana nav atkarīga tikai no cilvēka. Tā ir atkarīga arī no Dieva. Redzot, ka laulātajiem, kuriem ir grūtības piedzemdēt bērnu, piemīt pazemība, Dievs var ne tikai dot viņiem vienu bērnu, bet pat padarīt viņus par daudzbērnu vecākiem. Tomēr, redzot laulātajos uzstājību un egoismu [, Dievs nepilda viņu vēlmes, jo], izpildot to lūgumu par bērnu piedzimšanu, Viņš apmierinātu laulāto uzstājību un egoismu. Laulātajiem sevi pilnībā ir jānodod Dieva rokās. Viņiem ir jāsaka: "Mans Dievs, Tu gādā par mūsu labumu, "lai

notiek Tavs prāts”(Mt 6, 10).” Šādā gadījumā viņu lūgums tiks piepildīts. Jo Dieva griba piepildās tajā gadījumā, kad mēs sakām “lai notiek Tavs prāts” un ticībā Dievam uzticam sevi Viņam. Tomēr mēs, kaut arī sakām “lai notiek Tavs prāts”, vienlaikus uzstājam uz mūsu pašu gribas piepildīšanu. Ko gan Dievs mūsu labā var šādā gadījumā darīt?

Laulāto neauglība

– Geronda, pie mums vērsās kāds laulāto pāris. Gan viņam, gan viņai bija konstatēti slēpti talasēmijas⁶ simptomi. Šie cilvēki mums jautāja, vai viņiem vajadzētu laist pasaulē bērnus. Mēs piedāvājām meklēt padomu pie viņu biktstēva.

– Biktstēvi šādiem laulāto pāriem nevar aizliegt laist pasaulē bērnus. Garīgajiem padomdevējiem jāizkopj šādos laulātajos tieksme uz padziļinātu garīgo dzīvi, lai viņi censtos dzīvot atturībā. Un garīgiem tēviem apdomīgi, ar iecietību jāizturas pret viņiem.

⁶ *Talasēmija – nopietna, iedzimta asins slimība. Tā ietekmē hemoglobīnu, to asins daļu, kas ķermenī izplata skābekli. Cilvēki ar talasēmiju ir ļoti anēmiski, un viņiem ir nepieciešama asins pārliešana reizi 3–5 nedēļās, kā arī injekcijas un medikamenti visas dzīves laikā.*

– Geronda, ir laulāto pāri, kuri dzīvo ļoti garīgi un vēlas bērnu, bet Dievs nedod.

– Dievs daudziem cilvēkiem bērnus nedod tādēļ, lai tie iemīlētu visas pasaules bērnus kā savējos, šie cilvēki palīdzētu viņu garīgajai atdzimšanai. Kādam cilvēkam nebija bērnu, bet, kad viņš nāca ārā no mājām, pie viņa sašķrēja bērni no visām apkārtējām mājām un apstāja to pilni mīlestības. Viņi tam neļāva iet uz darbu. Redzat: Dievs šim cilvēkam pašam nebija devis bērnus, bet Viņš tam bija devis svētību, lai visi kaimiņu bērni viņu mīlētu kā tēvu, bet viņš savā ziņā palīdzēja tiem garīgi. Dieva tiesas ir bezdibenis.

Bet citos gadījumos laulātajiem Dievs bērnus nedod tādēļ, lai ģimenē ienāktu kāds bārenītis. Es pazinu kādu labu kristieti, advokātu. Reiz nonācis pilsētā, kurā viņš dzīvoja, es viņu apciemoju. Viņš mani uzņēma ļoti viesmīlīgi, un es pie viņa paliku dieniņu paviesoties. Es iepazinos arī ar viņa sievu. Viņai bija līdzīgi tikumi kā vīram. No viņas es uzzināju, kādu garīgo dzīvi ved viņas vīrs, bet no viņa – par sievas garīgo stāvokli.

Pēc tam es uzzināju par šiem cilvēkiem no citiem kristiešiem, kuri viņus pazina un bija no viņiem saņēmuši dažādu palīdzību. Šis

Dieva cilvēks godīgi strādāja par advokātu. Redzot, ka tiesājamais patiešām ir krāpnieks, viņš ne tikai neuzņēmās aizstāvēt to, bet arī bargi atmaskoja, lai tas nāktu pie saprāta. Redzot, ka cilvēks ir vainīgs, bet nodarīto nožēlo, viņš centās lietu nokārtot vai arī centās, lai tam tiktu maigāks spriedums. Redzot, ka kādam nabadziņam tiek piespriests netaisnīgs sods, viņš bez jebkādas samaksas uzņēmās tā aizstāvību un centās nelaimīgo tiesā attaisnot. Šis cilvēks dzīvoja ļoti vienkārši, tāpēc ar nelielo viņa nopelnīto naudu pilnībā pietika, lai viņš varētu dzīvot un vēl palīdzētu trūcīgajām ģimenēm. Šī ticīgā advokāta mājas bija īsta garīgā oāze tās pilsētas tuksnesī, kurā viņš dzīvoja, [garīgajā] Sahārā. Tur pulcējās cietēji, nabadzīgie, bezdarbnieki, ieradās tie, kuriem bija problēmas ģimenē. Un visiem šiem nelaimīgajiem viņš nāca palīgā, atbalstīja tos kā labs tēvs. Šim cilvēkam bija paziņas, kuri ieņēma atbildīgus amatus. Viņi to mīlēja un cienīja, un tāpēc, kad viņš zvanīja saviem augstajos amatos esošajiem paziņām, lai nabadgam palīdzētu kaut kādā lietā vai slimībā, neviens viņam neatteica. Tādā pašā veidā darbojās arī viņa sieva. Viņa palīdzēja nabadzīgajiem bērniem vai jauniem cilvēkiem,

kuriem mācībām trūka līdzekļu. Viņa tiem bija kā miesīgā māte. Tomēr sievietei sarunā ar mani nevilšus paspruka: “Līdz laulībām, tēvs, es biju pasniedzēja vecāko klašu skolniekiem. No darba es aizgāju uzreiz pēc kāzām, jo biju nolēmusi kļūt par labu māti. Es lūdzu Kristum, lai Viņš man dotu daudz – kaut vai divdesmit – bērnus, bet, par nelaimi, Viņš neiedeva nevienu.” Tad es viņai atbildēju: “Tev, māsa, ir vairāk nekā pieci simti bērnu. Un tu vēl žēlojies? Kristus redzēja tavu labo gribu. Un to Viņš to tev atlīdzinās. Tagad palīdzot garīgi atdzimt tik daudziem bērniem, tu esi labāka māte nekā daudzas citas. Tu esi apsteigusi pat daudzas daudzbērnu mātes! Un tā atlīdzība, kuru tu saņemsi, arī būs daudzkārt lielāka, jo, atdzimstot garīgi, bērni garīgi nodrošina savu nākotni mūžīgajā dzīvē.” Un, papildus visam tam, šie cilvēki bija adoptējuši kādu meiteni, kurai bija norakstījuši visu savu īpašumu. Adoptētā meita vecumdienās par viņiem gādāja un, tos apglabājusi, devās klosterī. Un pat šo cilvēku māja bija kā klostēris! Tur notika visi baznīcas dievkalpojumi. Vakara dievkalpojumos un dievkalpojumos pēc vakariņām kopā ar viņiem lūdzās arī pā-

rējās māsas un brāļi Kristū, bet pusnakts un rīta lūgšanas viņi skaitīja trijatā. Šie svētie cilvēki palīdzēja daudziem cietējiem. Lai Dievs dod mieru arī viņu dvēselēm.

Tāpēc es arī saku, ka pats labākais un pats lielākais daudz bērnu tēvs ir cilvēks, kurš, garīgi atdzimis, palīdz visas pasaules bērnu garīgajā atdzimšanā tādēļ, lai tie nodrošinātu savas dvēseles nākotni Paradīzē.

– Geronda, daži laulātie, kuri cieš no neauglības, domā par mazuli adoptēšanu.

– Jā, šādiem cilvēkiem labāk ir adoptēt bērnus, viņiem nevajag [savtīgi] turēties pie vēlmes dzemdēt pašiem savu bērnu. Cilvēka vēlme un Dieva griba ne vienmēr ir viens un tas pats.

– Geronda, vai audžuvecākiem, kad bērns ir sasniedzis noteiktu vecumu, ir jāpasaka, ka viņš ir adoptēts?

– Ir labāk, ja bērnam tas tiek pateikts tad, kad viņš paaugsies. Bet pats galvenais, lai audžuvecāki bērnu mīlētu stipri un pareizi. Ir bērni, kuri svešus cilvēkus mīl vairāk nekā paša miesīgo tēvu un māti, jo viņu vecākos nav mīlestības.

Daudzbērnu ģimenes

Dievs daudzbērnu ģimenes mīl īpaši. Par tām Viņš arī rūpējas īpaši. Lielā ģimenē bērnu normālai attīstībai ir daudz labvēlīgu iespēju – ar noteikumu, ja vecāki viņus pareizi audzina. Daudzbērnu ģimenē viens bērns palīdz otram. Vecākā meita palīdz mātei, vidējais pieskata jaunāko un tā tālāk. Tas ir, šādi bērni cits citam atdod sevi un dzīvo uzupurēšanās un mīlestības atmosfērā. Jaunākais mīl un ciena vecāko. Mīlestība un cieņa tiek kultivēta daudzbērnu ģimenē dabiskā veidā.

Tāpēc, ja ģimenē ir tikai viens vai divi bērni, vecākiem ir jābūt ļoti piesardzīgiem pret to, kā viņi tiek audzināti. Parasti [šādās ģimenēs, kurās nav daudz bērnu], vecāki cenšas, lai bērniem nekā netrūktu. Šādiem bērniem ir viss, ko vien tie vēlas, un tādēļ tie izaug pilnīgi nekam nederīgi. Nemsim kā piemēru meiteni – bagātu vecāku vienīgo bērnu. Viņai ir istabene, kura vajadzīgajā laikā tai uzklās galdu, uzkops tās istabu un padarīs visus vajadzīgos mājas darbus. Istabene par savu darbu saņem naudu, bet tajā pašā laikā viņa sevi pilnveido [tikumībā], jo nes labumu citiem. Bet meitenei, ko viņa apkalpo,

upurēšanās netiek mācīta nemaz, viņa paliek kā “celms”, neattīstīts cilvēks. Es puisiem iesaku precēt meitenes, kuras nāk no daudz bērnu ģimenēm, jo bērni, kuri ir auguši trūkumā, ir pieraduši upurēties, vienmēr domā par to, kā varētu palīdzēt vecākiem. Ar tiem bērniem, kuri ir auguši kā nieres taukos, tā reti kad notiek.

Tomēr ne tikai bērniem, bet arī vecākiem daudz bērnu ģimenēs ir bagāta sirds. Atminos, kā okupācijas laikā vienā no kaimiņu mājām mazulis kļuva par pilnīgu bāreni. Kāds nabadzīgs ģimenes galva ar desmit bērniem apžēlojās par nelaimīgo bārenīti, paņēma savā mājā un izaudzināja kopā ar saviem pašā bērniem. Un ziniet, kādas pēc tam svētības Dievs deva šim cilvēkam! Vai tad Dievs var pamest bez palīdzības cilvēku, kurā ir tāda labestības esence!

Cilvēks, kuram ir daudz bērnu, sākotnēji var saskarties ar grūtībām. Bet Dievs šādu cilvēku nepametīs. Pastāstīšu jums kādu gadījumu. Reiz kāds ģimenes galva, kuram bija seši bērni, lūdza, lai es palūgtos par to, lai Dievs mīkstinātu to cilvēku [sirdis], no kuriem viņš irēja māju, un tie viņu neizdzītu ārā uz ielas. Par nelaimi, daudzi saimnie-

ki, kas izīrē mājas cilvēkiem, kuru ģimenes veido divi cilvēki un pieci suņi vai kaķi, kuri ķēzī gan mājā, gan tās apkārtnē, nevēlas izīrēt tās daudzbērnu ģimenēm, baidoties, ka bērni viņu mājā varētu kaut ko sabojāt. Un, lūk, šis nelaimīgais daudzbērnu tēvs bija galīgi zaudējis spēkus: viens saimnieks dzina viņu ārā no mājas, otrais vispār atteicās izīrēt dzīvojamās telpas, un viņš bija spiests ar bērniem un mantām mētāties no vienas vietas uz citu. Lai varētu uzturēt ģimeni, šis cilvēks strādāja bez mitas. Arī par īres maksu viņš ar saimniekiem nediņģējās – viņam bija gana, ja saimnieki mājā atļautu vairākus gadus vienkārši padzīvot un varētu atpūsties no nemitīgās pārcelšanās. Kad es to izdzirdēju, man sāka par viņu sāpēt sirds. “Nepārdzīvo,” es viņam teicu. “Dievs rūpējas arī par taviem bērniem. Viņš taču ir Radītājs, Kurš bērniem dod svarīgāko – dvēseli, kamēr tu un tava sieva kā Dieva līdzradītāji dodat viņiem ķermeni. No tā izriet, ka Dievs par jūsu bērniem rūpējas vairāk nekā jūs paši.” Nebija vēl pagājuši divi trīs mēneši, kā šis cilvēks prieka pilns atkal ierodas manā kalībā un saka: “Slava Dievam, Dievs man uzdāvāja māju, un man nauda paliek pāri vēl daudz kam

citam." Es viņam pajautāju, kas bija noticis, un viņš pastāstīja, lūk, ko: "Atgriežoties savā ciemā, es sēdēju pieturā un gaidīju autobusu. Pie manis pienāca loterijas bilešu pārdevējs un piedāvāja iegādāties kādu biļeti. Es kā kristietis nepērku loterijas biļetes, es to ievēroju kā principu. Tāpēc es atteicu. Tomēr, redzot, ka viņš dodas prom, es nodomāju, ka var jau būt, ka šo cilvēku spiedusi kāda liela vajadzība. Tāpēc es viņu atkal pieaicināju un izvilku naudu, lai samaksātu par vienu loterijas biļeti, bet pašu biļeti gribēju atstāt pārdevējam. Tomēr pārdevējs bija godbijīgs cilvēks un naudu tāpat vien nevēlējās. Tad arī es satraucos un, vēloties viņam palīdzēt, teicu: "Nu labi, iedod vienu biļetīti, var jau būt, ka tā man noderēs." – "Lai jau šis cilvēks nedaudz papriecājas," man iesāvēs prātā, "bet es, pārkāpjot savu "tipikonu", kaut arī nedaudz būšu sarūgtināts – nekas briesmīgs." Un, lūk, manis nopirktā loterijas biļete izrādījās laimīga. Es vinnēju lielu žūksni naudas, nopirku māju, un bez tam vēl man palika pāri tik daudz naudas, lai varētu izaudzināt bērnus. Bet, uzzinājis, kur dzīvo loterijas bilešu pārdevējs, es devos uz viņa mājām un nemanot atstāju aploksni ar tajā

ieliktu nozīmīgu naudas summu. Es zināju, ja es šo naudu būtu devis viņam tieši rokās, viņš to nebūtu pieņēmis.” Pārsteidzoši, kā Dieva mīlestība darbojas godbijīgos cilvēkos!

Briesmīgais aborta grēks

– Geronda, kāda četrdesmitgadīga kundze, jau pieaugušu bērnu māte, palika stāvoklī, un tagad viņai jau rit trešais mēnesis. Viņas vīrs pieprasa abortu un draud, ka pretējā gadījumā viņš šķirsies.

– Ja viņa veiks abortu, tad par to maksās tās pārējie bērni – ar slimībām un nelaimes gadījumiem. Šodien vecāki savus bērnus nogalina ar abortiem un zaudē Dieva svētību. Agrākajos laikos, ja bērniņš piedzima slims, viņu kristīja, un tas mira kā eņģelītis. Un satraukuma par viņa aizkapa likteni nebija. Vecākiem palika vēl citi – veselie – bērni, un tanī pašā laikā pār vecākiem bija Dieva svētība. Taču šodien veselus bērnus vecāki nogalina abortos, bet slimos bērnus šajā pasaulē cenšas noturēt ar visiem iespējamajiem līdzekļiem. Lai varētu izārstēt savus slimos bērnus, vecāki braukā pa anglijām un amerikām. Tā no paaudzes uz paaudzi bērni dzimst aizvien

slimāki un slimāki. Taču, ja vecākiem izdodas savus bērnus izārstēt, un tie nenomirst un apprecas, tad arī viņu piedzemdētie bērni var būt slimi. Redzi, kas no tā visa iznāk? Bet, ja vecāki pasaulē laistu nevis vienu, bet vairākus bērnus, tad viņiem nevajadzētu tā mocīties, kļūstot pa ārstiem un veselības iestādēm, lai paildzinātu slimā bērna dzīvību. Slimais bērniņš būtu devies pie Dieva. Un dotos pie Viņa kā eņģelis.

– Geronda, es kaut kur esmu lasījusi, ka pasaulē ik dienas tiek izdarīti 50 miljoni abortu, no kuriem mirst 200 tūkstoši sievietes.

– Bērnus nogalināja tāpēc, ka, ja pieaugu iedzīvotāju skaits, tad, kā mēdz teikt, dzīvajiem nebūs ko ēst, cilvēkiem trūks pats nepieciešamākais. Bet ir tik daudz tukšu teritoriju, tik daudz mežu, un ar moderniem tehniskiem līdzekļiem tos var ātri pārvērst, piemēram, olīvu birzēs, kuras var izdalīt trūcīgajiem. Un tanī pašā laikā nepastāv briesmas, ka mežu izciršana novedīs pie skābekļa trūkuma, jo mežonīgo koku vietā tiks iestādīti kultūraugi. Amerikā sadedzina labību, bet šeit, Grieķijā, augļus ierok zemē [lai to cena saglabātos augsta]. Bet tanī pašā laikā Āfrikā cilvēki mirst no bada. Kad Abesīnija cieta no

drausmīga sausuma un ļaudis mira no pilnīga spēku izsīkuma, es palūdzu pazīstamam kuģa īpašniekam, kurš cilvēkiem palīdz šādos gadījumos, vērsties ar lūgumu pie tiem, kuri augļus un dārzeņus aprok zemē, un lūgt bez maksas ar tiem pielādēt kuģi, lai varētu pārtiku nogādāt bada cietējiem. Bet, lai kā viņš tiem lūdza, tie viņam atteica.

Cik gan daudz cilvēka augļu tiek iznīcināti ik dienu! Aborts – tas ir baiss grēks. Aborts – tā ir slepkavība un nevis vienkārša slepkavība, bet ļoti smaga slepkavība, jo tiek nogalināti nekristīti bērni. Vecākiem ir jāsaprot, ka cilvēka dzīve sākas ar tā ieņemšanas brīdi.

Reiz kādu nakti pēc Dieva gribas man nācās pārdzīvot baisu vīziju. Pēc šī gadījuma es sapratu, ko nozīmē aborti! Bija Gaišās Nedēļas nakts uz otrdienu. Kā parasti, es iededzu divas sveces un ievietoju tās divās konservu kārbās. Parasti šīs sveces deg arī tad, kad es guļu. Es tās lieku par tiem, kuri cieš dvēselē un miesā – es pie tiem pieskaitu gan dzīvos, gan mirušos. Un, lūk, pulksten divpadsmitos naktī, skaitot Jēzus lūgšanu, es ieraudzīju lielu, ar akmens žogu apņemtu lauku. Lauks bija apsēts ar kviešiem, dīgsti tik tikko sāka līst ārā no zemes. Stāvot aiz žoga, es par mi-

rušajiem aizdedzu sveces un liku tās uz akmens sienas. Kreisajā pusē skatam pavērās sausa, neauglīga apkārtnē – vienas vienīgas klintis un akmens kraujas. Šī vieta nemitīgi drebēja no spēcīgas dārdoņas, kurā saplūda tūkstošiem dvēseli, sirdi plosošu kliegziedziņu. Pat visbezjūtīgākais cilvēks, to izdzirdējis, nespētu palikt vienaldzīgs. Šo kliegziedziņu mocīts un nesaprotot, kas notiek, es izdzirdu balsi, kura man teica: “Lauks, kas ir apsēts ar vēl vārpas nenesošiem kviešiem, – ir atdusas vieta mirušajām dvēselēm, kuras augšāmcelties. Tajā vietā, ko tricina dvēseli plosošie kliegziedziņi, atrodas abortos nogalināto bērnu dvēseles.” To piedzīvojot, es vairs nevarēju atgūties no tām lielajām sāpēm, ko piedzīvoju par šo bērnu dvēselēm. Un nespēju atlaisties, lai atpūstos, neskatoties uz to, ka biju ļoti noguris.

– Geronda, bet vai ir iespējams kaut ko izdarīt, lai tiktu atcelts likums, kurš legalizē abortus?

– Var, bet nepieciešams, lai valsts, Baznīca sakustētos – lai cilvēki uzzinātu par nepietiekamas dzimstības sekām. Garīdzniekiem ir jāpaskaidro cilvēkiem, ka likums par abortiem ir pretrunā Evaņģēlija baušļiem. Ārstiem

no savas puses ir jārunā par tām briesmām, kurām ir pakļauta abortu izdarošā sieviete. Palūkojies: eiropieši, kuriem ir uzvedības kultūra, to ir nodevuši arī saviem bērniem. Taču mēs, kuriem agrāk piemita Dievbijība, esam to zaudējuši un nākamajām paaudzēm mantojumā neesam atstājuši itin neko. Tāpēc mēs tagad atļaujam abortus, padarām likumīgas civillaulības...

Ja Evaņģēlija bausli pārkāpj viens cilvēks, tad par to atbild viņš viens pats. Bet, ja kaut kas, kas ir pretrunā ar Evaņģēlija baušļiem, kļūst par valsts likumu, tad Dieva dusmas nāk pār visu tautu – lai to audzinātu.

2. Par mātes lomu bērnu audzināšanā

Mātes mīlestība

– Geronda, reiz Jūs mums teicāt, ka no mīlestības cilvēks pieaug, nobriest.

– Vienkārši kādu mīlēt – ar to vien ir par maz. Cilvēks ir jāmīl vairāk par sevi pašu. Māte savu bērnu mīl vairāk nekā sevi. Lai varētu bērnus pabarot, viņa paliks neēdusi. Tomēr prieks, kādu tā izjūt, ir lielāks par to prieku, ko izjūt viņas bērni. Mazie pabaro mūsu,

bet māte – garu. Viņi jutekliski izjūt ēdiena garšu, kamēr viņas prieks ir garīgs.

Cita jaunieta pirms laulībām var gulēt līdz desmitiem no rīta un pie tam vēl sagaidīt, ka māte tai uzsildīs pienu brokastīm. Kaut ko darīt šādai jaunietei ir slinkums. Viņa grib saņemt visu jau gatavā veidā. Grib, lai visi viņu apkalpo. Tai ir pretenzijas pret māti, pretenzijas pret tēvu, bet pati bauda bezdarbību. Neskatoties uz to, ka viņas [sievīšķajā] dabā ir mīlestība, tā neattīstās, jo viņa nemitīgi pieņem palīdzību un svētību no mātes, tēva, brāļiem un māsām. Bet, pašai kļūstot par māti, viņa sāk līdzināties iekārtai, kura, jo vairāk tiek noslogota, jo vairāk uzlādējas – jo viņā bez mitas darbojas mīlestība. Agrāk, pieskaroties kaut kam netīram, viņa sajuta riebumu un rūpīgi mazgāja rokas ar smaržīgām ziepēm. Bet tagad, kad viņas mazulis ir pietaisījis biksītes un tās ir nepieciešams izmazgāt, viņu pārņem tādas sajūtas, it kā ņemtu rokā marmelādes konfektes! Nepatiku viņa neizjūt. Agrāk, kad viņu modināja, viņa skaļi izteica neapmierinātību, ka tika traucēta. Tagad, kad viņas bērns raud, viņa ir nomodā visu nakti, un viņai tas nesagādā nekādas grūtības. Viņa rūpējas par savu mazuli un priecājas. Kāpēc? Jo viņa vairs

nav bērns. Viņa ir kļuvusi par māti, un viņā ir radusies spēja ziedoties, mīlēt.

Ir jāsaka arī tas, ka mātes spēja ziedoties un mīlēt ir lielāka nekā tēvam, jo tēvam nav tik daudz labvēlīgu izdevību sevis upurēšanā. Māte daudz vairāk nekā tēvs nopūlas, ņemas ar bērniem, bet tanī pašā laikā no viņiem “uzlādējas”, atdodot viņiem visu sevi. Savukārt tēvs tik daudz ar bērniem nenopūlas un arī no tiem “neuzlādējas”, tāpēc viņa mīlestība nav tik liela kā mātes mīlestība.

Cik daudz gan raudošas mātes ierodas pie manīm un lūdz: “Tēvs, palūdzies par manu bērniņu!” Zināt, cik ļoti viņas pārdzīvo! Tikai no nedaudziem vīriešiem var dzirdēt: “Palūdzies, mans bērns ir nogājis no ceļa.” Arī šodien pie manis kopā ar saviem bērniem bija ieradusies kāda māte. Un ar kādu bijību šī nelaimīgā sev pa priekšu bīdīja savus mazulus un stādīja tos rindīnā, lai viņi visi varētu saņemt svētību. Iespēja redzēt tēvu, kurš šādi rīkotos, ir liels retums. Arī Krievija ir noturējusies, pateicoties mātēm. Tēva apskāvienī – ja viņā nav Dieva svētības – ir sausi. Bet mātes apskāvienī – pat bez Dieva – satur sevi pienu. Bērns savu tēvu mīl un ciena. Bet arī

šo mīlestību uz tēvu palielina mātes mīlestības maigums un siltums.

Pareiza attieksme, ja bērnu nav

Ja sievietei, kurai nav bērnu, attieksme pret savu situāciju nav garīga, tad viņa cieš. Kā gan es biju nomocījies ar kādu sievieti, kurai nebija bērnu! Šīs nelaimīgās vīrs ieņēma augstu amatu. Viņai piederēja vairāki nami, ko viņa izīrēja. Bez tam viņai piederēja arī liela māja, kurā dzīvoja kopā ar vīru, kurš par viņu savā laikā bija saņēmis ne jau mazu pūru. Bet viņu viss apgrūtināja: gan aiziet līdz tirgum, gan pagatavot ēdienu... Un vispār viņa jau gatavot arī nemaz nemācēja. Sēžot mājās, zvanīja uz restorānu, un no turienes tika piegādāts jau gatavs ēdiens. Viņai bija viss, tomēr viss viņu apgrūtināja, jo nekas no apkārt notiekošā tai nesagādāja prieku. Viņa caurām dienām sēdēja mājās: tas viņai nebija tā, tad atkal šis – ne tā. Vienu darīt ir garlaicīgi, citu – grūti... Pēc tam viņu sāka žņaugt nodomi, un viņa bija spiesta sākt dzert tabletes. Lai viņai būtu priecīgāk, vīrs darbu ņēma uz mājām, bet viņa, nezinādama, kā nosist

laiku, to visu laiku urdīja. Protams, ka viņa šim nelaimīgajam apnika: jo bez visa tā cilvēkam vajadzēja arī padarīt darbu! Satiekoties, es viņai ieteicu: “Nesēdi mājās caurām dienām! Tā tu pavisam sapelēsi! Aizej uz slimnīcu, apmeklē slimniekus...” – “Kur gan, tēvs, es iešu?” viņa man atbildēja. “Man tas nebūs pa spēkam!” – “Tad,” saku, “izdari, lūk, ko: tikko pienāks laiks lasīt pirmo stundu, lasi to, pēc tam attiecīgajā brīdī lasi trešo stundu un tā tālāk⁷. Vienu – divas reizes paklanies līdz zemei...” – “Nevaru,” tā atbild. – “Uh,” saku, “nu tad ķeries pie Svēto dzīves aprakstiem.” Es viņai liku izlasīt visu sieviešu, kuras ir ieceltas svēto kārtā, dzīves aprakstus, lai kaut kas no izlasītā tomēr aizķertos viņas dvēselē un palīdzētu. Ar neapprakstāmām grūtībām viņu izdevās atgriezt normālās sliedēs, tā lai viņa nenonāktu līdz trakomājai. Šī sieviete bija padarījusi sevi pilnīgi nederīgu. Motors ir jaudīgs, bet eļļa tajā sasalusī.

Ar to es gribu teikt, ka sievietes sirds kļūst nederīga, ja tā mīlestība, kas ir ielikta viņas būtībā, neatrod sev iespēju izpausties. Ska-

⁷ *Stundas – īss dievkalpojums, diennakts dievkalpojumu cikla sastāvdaļa.*

ties: kādai citai sievietei var būt pieci seši vai pat astoņi bērni. Nelaimīgai pie dvēseles var nebūt ne graša, tomēr viņa priecājas. Viņā ir gan cēlsirdīga augstsirdība, gan vīrišķīga izturība. Kāpēc? Tāpēc, ka viņa ir atradusi savu mērķi.

Man atmiņā ir iespaidies kāds notikums. Manam paziņam bija divas māsas. Viena apprecējās ļoti agri un dzemdēja daudz bērnu. Šī sieviete sevi upurēja. Bez visa tā, būdama šuvēja, viņa šuva drēbes un tādā veidā nabadzīgajiem sniedza žēlastības dāvanas. Bet šajās dienās viņa atbrauca un saka man: "Man tagad ir jau mazbērni!" Un viņas sirds no prieka gaviļēja. Bet otrā māsa neapprecējās. Tomēr arī garīgo labumu no savas bezrūpīgās pozīcijas viņa nebija guvusi. Kādā gan viņa bija stāvoklī! Kā viņa dzīvoja – labāk pat nejautāt... Viņa gaidīja, kamēr to apkalpos vecā māte, pie tam vēl žēlojās, ka māte to nedarot pietiekami uzcītīgi. Redziet, kā! Viņa par māti nebija kļuvusi, un tāpēc viņā viss palika tāds kā bijis. Bet, ja viņa būtu palīdzējusi tiem, kurus nospieda vajadzības, viņa varētu likt lietā to mīlestību, kas jau sākotnēji bija ielikta sievietes būtībā, gūstot no tā kādu labumu. Tomēr viņa to neizdarīja.

Tāpēc es saku, ka sievietei sevi ir jāupurē. Vīrietis – pat ja viņš sevī neizkopj mīlestību, sev īpašu postu nenodara. Bet sieviete, būdama apveltīta ar mīlestību un nevīrozot to vajadzīgā gultnē, līdzinās ieslēgtam darbgaldam, kas darbojas pa tukšo, jo nav sākotnējā izejmateriāla, vibrē pats un arī citus pakļauj vibrācijai.

Mātes izturība

– Geronda, svētītājs Ēģiptes Nektārijs kādā no savām vēstulēm mūķenēm aicina tās paturēt prātā, ka viņas ir sievietes, un līdzināties sirdsskaidrajām sievām, nevis sirdsskaidrajiem vīriem. Kāpēc Svētītājs tā ir teicis? Varbūt tāpēc, ka sievietēm trūkst izturības?

– Kam? Sievietēm pietrūkst izturības? Es vienkārši esmu mēms no tās izturības, kāda ir sievietēm! Viņām taču ir septiņas dzīvības! Sieviešu ķermenis var būt vājāks par vīrieša, bet viņai ir [stipra] sirds, un, ar to strādājot, viņā rodas tāda izturība, kas ir lielāka par vīrieša spēku. Jā, vīrietim ir ķermeņa spēks, bet sirds, kāda tā ir sievietei, viņam nav. Reiz es vēroju vienu kaķeni, kura manā kalībā bija ie-

radusies kopā ar saviem kaķēniem. Tik kārna, ka bail metas, ribas var pārskaitīt. Kādu dienu manā pagalmā iemaldījās liels medību suns. Kurds – tā sauca suni – iedegās instinktā, bet kaķene sagatavojās cīņai, uzmeta kūkumu, ieņēma draudīgu pozu un bija gatava mesties virsū sunim. Es nevarēju vien beigt brīnīties: kur viņai radās tāda drosme! Redzi, viņa aizstāvēja savus kaķēnus.

Māte cieš, bezspēkā gāžas nost no kājām, bet tanī pašā laikā nejūt ne sāpes, ne nogurumu. Viņa sevi piespiež [strādāt], bet, mīlot bērnus, mīlot savas mājas, visu dara ar prieku. Cilvēks, kurš caurām dienām guļ uz sāniem, nogurst vairāk nekā viņa. Atminos, kad mēs bijām maziņi, mūsu mātei ūdeni nācās nest no tālienes un vēl gatavot, cept maizi, mazgāt veļu, piedevām vēl strādāt arī uz lauka. Pie visa tā mēs – bērni – viņu nelikām mierā, kad mēs strīdējāmies, viņas neskaitāmajiem darbiem klāt nāca vēl arī tiesneša pienākumi! Tomēr viņa teica: “Tas ir mans pienākums. Man tas viss ir jādara un kurnēt nedrīkstu.” Viņa ielika šajos vārdos labu nozīmi. Viņa mīlēja mājas, mīlēja savus bērnus, un tās spēki neizsīka darbos un raizēs. Viņa visā ielika sirdi, prieku.

Jo vairāk gadu paiet, jo stiprāk māte mīl mājas. Viņas spēki vairs nav tādi kā agrāk, bet, neskatoties uz to, viņa sevi upurē arvien vairāk un vairāk, lai spētu izaudzināt arī mazbērniņus. Spēku paliek arvien mazāk, tomēr visus savus pienākumus viņa veic no sirds, un viņas spēki pārsniedz pat vīra spēkus un tos spēkus, kādi viņai bija jaunībā.

– Ziniet, Geronda, arī slimojot sievietēm piemīt lielāka aukstasinība nekā vīriešiem.

– Un vai zināt, kas te par lietu? Māte vairākkārt saskaras ar to, ka viņas pašas bērns saslimst. Un tāpēc viņa zina, kas ir slimība, viņai šajā jomā ir liela pieredze. Viņa atceras, cik reižu viņas mazulim ir bijusi augsta temperatūra un cik reižu tā ir kritusies. Viņa ir redzējusi dažādus skatus: piemēram, kā smokošs vai apziņu zaudējošs bērns, ja vien to nedaudz paplikē pa vaigiem, atgūstas. Vīrietis to visu neredz, un viņam šādas pieredzes nav. Tāpēc, uzzinot, ka bērnam ir uzkāpusi temperatūra vai arī viņš ir kļuvis bāls, vīrietis krīt panikā un paliek nervozs: “Bērns mirst! Ko lai mēs tagad darām? Steidzami jāzvana dakterim!”

Grūtniecība un barošana ar krūti

Bērna audzināšana sākas no grūtniecības brīža. Ja miesas augli nēsājošā māte uztraucas un bēdājas, tad arī viņas nēsātais auglis kļūst nemierīgs. Bet, ja māte skaita lūgšanas un dzīvo garīgi, tad mazulis viņas miesās saņem svētību. Tāpēc sievietei, esot stāvoklī, ir jāskaita Jēzus lūgšana, jālasa kaut kas no Evaņģēlija, jādzied Baznīcas dziesmas, dvēselē jāsiglabā miers. Lai viņa netiktu satraukta, arī tuviniekiem ir jāuzmanās. Šajā gadījumā piedzimušais bērns būs ar svētību un nesagādās vecākiem grūtības – ne mazs, ne arī paaudzies.

Pēc piedzimšanas mātei bērns ir jābaro ar krūti – jo ilgāk, jo labāk. Bērniem mātes piens dod veselību. Ēdot no krūts, bērni uzsūc ne tikai pienu: viņi uzsūc mīlestību, maigumu, mierinājumu, drošību un tādā veidā kļūst par cilvēkiem ar spēcīgiem raksturiem. Turklāt barošana ar krūti palīdz arī pašai mātei. Ja mātes savus bērnus ar krūti nebaro, tad sieviešu organismā rodas anomālijas, un tas var izraisīt [vēzi un] krūts amputāciju.

Agrākos laikos, ja mātei bija piens, tad ar krūti viņa varēja pabarot gan savu mazuli,

gan arī kaimiņu zīdāini. Bet šodien daudzām mātēm ir grūti pabarot pat pašām savu bērnu. Māte, kura slinko un bērnu ar krūti nebaro, slinkuma un nolaidības “bacilus” nodod arī viņam. Agrāk uz iebiezinātā piena konservu kārbām bija uzzīmēta māte, kura savos apskāvienos tur bērniņu, bet šodien uz iebiezinātā piena kārbām attēlo “māti”, kura rokās tur ziedus! Mātes bērnus ar krūti nebaro, un tāpēc bērni izaug bez mierinājuma. Kurš viņiem sniegs mīlumu un mīlestību? Konservu kārba ar govs pienu? Mazuļi zīž knupīti, kurš uzmaukts uz “ledainas” stikla pudeles, un arī viņu sirdis kļūst ledainas. Bet pēc tam pieaugot viņi turpina meklēt mierinājumu pudelē – krogos. Lai varētu aizmirst savu dvēseles trauksmi, viņi sāk dzert un kļūst par alkoholiķiem. Ja bērni paši nesaņem mīlumu, tad viņiem tā nepietiks arī tam, lai nodotu to saviem bērniem. Tā viens velk sev līdzīgu otru. Bet pēc tam ierodas mātes un sāk lūgt: “Palūdzies, tēvs! Es sāku zaudēt savu bērnu.”

Strādājoša māte

– Geronda, vai tas ir pareizi, ja sieviete strādā?

– Bet ko šajā sakarā saka vīrs?

– Viņš to atstāj sievas ziņā.

– Sieviete, ja pirms laulībām tā ir ieguvusi izglītību, nav viegli pamest savu darbu un visu sevi veltīt bērniem. Bet sieviete, kura nav ieguvusi izglītību, kura strādā kaut kādu vienkāršu darbu, to var pamest bez jebkādām grūtībām.

– Geronda, es domāju, ka, ja sieviete nav bērnu, tad darbs tai nāk pa labu.

– Tātad, pēc tavām domām, sanāk – ja viņai nav bērnu, tad tai noteikti sevi ir jāvelta profesionālajam darbam? Taču ir tik daudz citu lietu, kurām viņa varētu pievērsties. Protams, ja viņai ir bērni, tad viņai labāk ir palikt mājās. Jo kā gan viņa pretējā gadījumā viņiem spēs palīdzēt?

– Geronda, daudzas sievietes saka, ka viņas ir spiestas strādāt, jo nespēj savilkt galus kopā.

– Viņas nespēj savilkt galus kopā tāpēc, ka vēlas televizoru, videomagnetofonu, personīgo automašīnu un tamlīdzīgas lietas. Tāpēc viņas ir spiestas strādāt, un rezultāts ir tāds, ka viņas nerūpējas par saviem bērniem un zaudē tos. Ja strādā vienīgi tēvs un ģimene apmierinās ar mazumiņu, tad šādu problēmu

nav. Bet tad, ja strādā gan vīrs, gan sieva – it kā tādēļ, ka viņiem nav pietiekami daudz naudas, – ģimene izčākst un zaudē savu patieso nozīmi. Un ko pēc visa tā lai iesāk bērni? Ja mātes dzīvotu pieticīgāk, tad viņas pašas nemocītos līdz spēku izsīkumam un arī viņu bērni būtu priecīgāki. Kāds cilvēks bija apguvis septiņas svešvalodas, bet viņa sieva pielika šausmīgas pūles, lai apgūtu četras. Un vēl viņa pasniedza privātsiņas, bet, lai varētu sevi uzturēt darba formā, dzēra tabletes. Šim pārim piedzima veseli bērni, bet izauga garīgi slimi. Tad viņi vērsās pēc “palīdzības” pie psihoanalītiķiem. Tādēļ es mātēm iesaku padarīt savu dzīvi vienkāršāku, lai tās spētu vairāk pievērsties bērniem, kuriem tās ir vajadzīgas. Pavisam cita lieta, ja mātei ir kaut kāds darbs mājās, uz kuru viņa var pārslēgties, kad ir nogurusi no rūpēm par bērniem. Sēžot mājās, māte var sekot bērniem un pievērsties kaut kādai citai lietai. Tas ģimenei palīdz izvairīties no daudziem traucējumiem.

Šodien bērni “ir badā” no nepietiekamas mātes mīlestības. Taču viņi neiemācās pat dzimto mātes valodu, jo māte caurām dienām ir darbā, bet bērni paliek svešu sieviešu – bieži vien cittautiešu – uzraudzībā. No

bērnu patversmes nākušie bērni, kur audzinātāju vidū var gadīties no kristiešu māsu rindām nākusi sieviete, kas ir devusi zvērestu neprecēties, kura pret tiem izturas vismaz ar nelielu mīlumu, atrodas tūkstoš reižu labākā situācijā nekā tie bērni, kuru vecāki tos pamet sieviešu aprūpē, kuras par to saņem naudu! Un zināt, pie kā tas viss novedīs? Pie tā, ka bērnam nav vienas mātes, bet viņam ir vesels lērums auklīšu!

Mājsaimniecība un mātes garīgā dzīve

– Geronda, kā mājsaimniece var sakārtot savas lietas un rūpes, lai viņai atliktu laiks arī lūgšanām? Kāda attiecība ir jāpastāv starp darbu un lūgšanām?

– Sievietēm attiecībā uz lietām parasti nav mēra izjūtas. Viņām gribas pie saviem darbiem un rūpēm pievienot aizvien jaunus un jaunus. Piemētot plašai sirdij, sievietes varētu ļoti veiksmīgi vadīt savas dvēseles “mājsaimniecību”, bet tā vietā viņas savu sirdi iznieko sīkumos. Iedomājieties, ka mums ir, piemēram, kauss, kas izrotāts ar skaistiem rakstiem, līnijām un tamlīdzīgām lietām. Ja arī tas nebūtu izrotāts ar šīm līnijām, tad tas netraucē-

tu tam kalpot paredzētajam mērķim. Tomēr sievietes ierodas veikalā un sāk pārdevējam skaidrot: “Nē, nē, man ir vajadzīgs, lai līnijas sniegtos, lūk, līdz šejieni un būtu uzzīmētas nevis šādi, bet gan tādi.” Un, ja tur vēl ir uzgleznots zieds, tad viņu sirdis sāk vienkārši gaviļēt! Šādā veidā sievietes iznieko visu savu potenciālu. Ļoti reti ir iespējams sastapt vīrieti, kurš pievērstu uzmanību šādām lietām. Ja, piemēram, viņa galda lampa būs brūna vai melna – vīrietis to pat nepamanīs. Bet sievietē [tieši pretēji] – viņa vēlas kaut ko skaistu, viņa priecājas, šim skaistumam atdodot gabaliņu no savas sirds. Citam “skaistumam” viņa atdod savas sirds gabaliņu, bet kas pēc tam atliek Kristum? Žāvas un nogurums lūgšanu laikā. Jo vairāk sievietes sirds attālinās no skaistām lietām, jo vairāk tā pietuvinās Kristum. Bet, ja sirds ir atdota Kristum, tad tai piemīt milzu spēks! Šajās dienās es satiku sievieti, kas sevi pilnībā ir nodevusi Dieva rokās. Varēja redzēt, kā viņā deg kāda salda liesma! Viņa dedzīgi ķeras pie ikviena darba. Agrāk šī sieviete bija pilnīgi pasaulīgs cilvēks, bet labestīgi noskaņota, un kādā brīdī viņas dvēselē iekrita dzirksts. Viņa izmeta visas savas zelta rotaslietas un greznos tērpus. Paš-

laik viņa dzīvo pārsteidzošā vienkāršībā! Nododas svētcīnai, veic pie sevis garīgu darbu. Cik ziedošanās pilna ir visa viņas rīcība! Viņa sāka “kļūt greizsirdīga”, “apskaust” svētos – šī vārda labajā nozīmē. Ziniet, cik reižu viņa savu lūgšanu laikā caur pirkstiem izlaiž lūgšanu krelles, kādi ir viņas gavēņi, cik daudz laika viņa velta psalmu lasīšanai! Pārsteidzoša lieta! Askētisms tagad ir kļuvis par viņas ēdienu.

– Geronda, man kāda māte teica: “Es fiziski esmu nespēcīga un ļoti nogurstu. Ne savas lietas pagūstu izdarīt, ne man atliek laika lūgšanām.”

– Lai paliktu laiks lūgšanām, viņai ir jāvienkāršo sava dzīve. Ar vienkāršības palīdzību māte var gūt lielas sekmes. Mātei ir tiesības teikt “es nogurstu”, ja viņa ir vienkāršojusi savu dzīvi un viņa daudz strādā tikai tāpēc, ka viņai ir daudz bērnu. Tomēr, ja viņa zaudē laiku, cenšoties, lai viņas māja atstātu iespaidu uz svešiniekiem, tad – ko lai saka? Dažas mātes, vēloties, lai katra lieta viņas mājā skaisti atrastos savā vietā, apspiež, “žņaudz” savus bērnus ar to, ka neļauj viņiem no vietas izkustināt pat krēslu vai spilvenu. Viņas spiež bērniem dzīvot pēc kazarmu disciplīnas liku-

miem, un tādi bērni, kuri ir piedzimuši normāli, par nelaimi, izaug vairs ne visai normāli. Ja gudrs cilvēks ieraudzīs, ka daudzbērnu mājā katra lieta atrodas savā vietā, viņš nāks pie secinājuma, ka bērni šeit ir vai nu garīgi atpalikuši, vai māte izceļas ar nežēlību un despotismu, piespiež tos ievērot militāru disciplīnu. Pēdējā gadījumā bērnu dvēselē mājā bailes, un šo baiļu ietekmē viņi ir disciplinēti. Reiz es nonācu mājā, kurā bija daudz bērnu. Kā mani priecēja bērni ar savām bērnišķīgajām draiskulībām, kas grāva laicīgo likumu, kurā ir teikts: "Katrai lietai ir jābūt savā vietā." Šis "likums" ir vislielākā nelikumība, kas mūsdienu cilvēkam atņem daudz spēka.

Agrākos laikos garīgo grāmatu nebija un mātes nevarēja aizņemt sevi, palīdzēt sev lasot. Šodien ir laists klajā milzīgs daudzums Svēto Tēvu darbu, daudzi no tiem ir pārtulkoti mūsdienu valodā, taču diemžēl lielākā daļa no mātēm [pamet garām visai šai bagātībai un] savu laiku piepilda ar muļķībām vai arī [nemitīgi] strādā, lai varētu savilkt galus kopā.

Tā vietā, lai skrupulozi un sholastiski darbotos ar mājsaimniecību – nedzīvām lietām –, mātei būtu labāk nodarboties ar bērnu audzi-

nāšanu. Lai viņa tiem stāsta par Kristu, lasa priekšā Svēto dzīves aprakstus. Vienlaikus viņai būtu jāveic arī savas dvēseles attīrīšana, lai arī tā garīgi mirdzētu. Mātes garīgā dzīve nemanāmi, klusītiņām palīdzēs arī viņas bērnu dvēselēm. Tādējādi viņas bērni būs priecīgi un arī viņa pati laimīga, jo viņā būs iemājojis Kristus. Ja māte nespēj atrast laiku pat tam, lai nolasītu "Svētais Dievs", tad kā gan viņas bērni var saņemt svētību?

– Geronda, bet kā būt, ja mātei ir gan daudz bērnu, gan daudz darba?

– Bet vai tad viņa nevar, darot mājas darbus, vienlaikus arī skaitīt lūgšanas? Man skaitīt Jēzus lūgšanu iemācīja māte. Kad mēs, vēl būdami bērni, izdarījām kādas blēņas un viņa bija gatava izplūst dusmās, tajos brīžos es izdzirdu, kā viņa sāk balsi lūgties: "Kungs, Jēzu Kristu, apžēlojies par mani." Liekot krāsni maizi, māte skaitīja: "Jēzus Kristus un Vissvētākās Dievadzemdētājas vārdā." Arī iemaisot mīklu un gatavojot picu, viņa bez mitas skaitīja Jēzus lūgšanu. Šādā veidā svētība nāca pār viņu, un svēta kļuva viņas gatavotā maize un ēdiens, un svētīti tika arī tie, kas to ēda.

Cik daudzas mātes, kurām bijusi svēta dzīve, svētību devušas arī bērniem! Kā piemē-

ru var ņemt kaut vai Stareca Hadži–Georga māti. Askētisks bija pat šīs svētītās sievietes piens, ar kuru baroja mazo Gabrielu – tā sauca Starecu Hadži–Georgu laicīgajā pasaulē. Šī sieviete dzemdēja divus bērnus, un pēc tam ar savu laulāto viņa dzīvoja atturībā, mīlot viens otru kā brālis un māsa. Hadži–Georga māte jau kopš bērnības izcēlās ar askētisku garu, jo viņas māsa bija mūķene, svētcīnītāja. Viņa bieži vien apmeklēja savu māsu – mūķeni un, būdama precējusies, pie tās brauca kopā ar saviem bērniem. Gabriela tēvs arī bija dievbijīgs cilvēks. Viņš nodarbojās ar tirdzniecību un tāpēc lielāko daļu laika atradās ārpus mājas. Tas radīja mātei labvēlīgus apstākļus dzīvot vienkārši, nerūpējoties un nesatraucoties par daudzām lietām, ņemt līdzi savu dēlu un kopā ar citām sievietēm apmeklēt visnākts dievkalpojumus, kas reizēm tika noturēti alās, bet reizēm dažādās kapelās. Tāpēc vēlāk viņas dēls spēja sasniegt tādu svētuma pakāpi.

Mātes dievbijībai ir milzu nozīme. Ja mātei piemīt pazemība, bijība pret Dievu, tad mājās viss ir kārtībā. Es pazīstu jaunas mātes, kuru sejas staro, neskatoties uz to, ka šīs sievietes ne no viena nesaņem ne mazāko palīdzību.

Sarunājoties ar bērniem, es saprotu, kādā stāvoklī atrodās viņu mātes.

3. Par vecāku atbildību bērnu audzināšanā

Vecākiem savi bērni ir jāuztic Dievam

Dievs pirmajiem cilvēkiem – Ādamam un Ievai – deva lielu svētību būt Viņa līdzradītājiem. Savukārt arī vecāki, vecvecāki, vecvecvecāki ir Dieva līdzradītāji, jo viņi saviem bērniem dod miesu.

Dieva, ja tā varētu teikt, pienākums ir rūpēties par bērniem. Kad bērns pieņem Svēto Kristību, Dievs viņam dod arī Eņģeli, lai tas sargātu bērnu. Šādā veidā bērnu sargā Dievs, Sargeņģelis un vecāki.

Sargeņģelis vienmēr ir bērna tuvumā un tam palīdz. Jo bērns kļūst lielāks, jo vairāk mazinās viņa vecāku atbildība. Ja vecāki nomirst, tad Dievs – arī no augšienes un tuvumā, bet Sargeņģelis tuvumā – turpina nepārtraukti sargāt bērnu.

Vecākiem garīgi ir jāpalīdz bērniem, kamēr tie vēl ir maziņi, jo, kad viņi ir maziņi, viņu netikumi arī ir mazi, un tos ir viegli atšķelt. Tie ir līdzīgi jaunajiem kartupeļiem,

kuru miza, ja tikai paburza, viegli nāk nost. Bet, ja kartupeli kādu laiku pastāv, tad vēlāk, lai tos varētu notīrīt, būs vajadzīgs nazis. Un, ja tie vēl ir bojāti, tad ar šo nazi ir jāiegriež dziļāk. Ja kopš mazotnes bērniem tiek sniegta palīdzība un tos piepilda Kristus, tad viņi paliks Viņa tuvumā uz visiem laikiem. Pat ja pieaugot viņi nedaudz novirzīsies no ceļa vecuma vai nelāgas kompānijas dēļ, tad no jauna atkal nāks pie prāta. Jo bailes no Dieva un svētbijība, ar kuru viņu sirdis tikušas piepildītas jaunībā, no viņiem nekad nespēs pazust.

Vēlāk pusaudzū – pašā grūtākajā – vecumā vecāku satraukums par bērniem pieaug. Šis satraukums nemitējas līdz tam laikam, kamēr vecāki bērnus nebūs izskolojuši un izveduši tos uz patstāvīgās dzīves ceļu. Kad bērni ir šajā vecumā, vecākiem ir jādara viss, lai viņiem palīdzētu. Bet tas, kas ir pāri vecāku spēkiem, ir jāuztic Visuvarenajam Dievam. Ja vecāki savus bērnus uztic Dievam, tad Dievam ir jāpalīdz tajā, kas nav cilvēku spēkos. Piemēram, ja bērni vecākiem neklausa, tad tiem viņi ir jāuztic Dievam, nevis jānododas dažādu metožu meklējumos, lai varētu tos “salauzt”. Šādos gadījumos mātei ir jāsaka: “Mans Dievs, mani

bērni man neklausā. Es neko nespēju izdarīt. Parūpējies par viņiem Pats.”

Uz mani atstāja iespaidu kāda māte, kura pirms vairākām dienām bija ieradusies šeit uz visnakts dievkalpojumu. Es šo sievieti pazīstu jau sen. Viņa pienāca ar mani apsveicināties. Ieraudzījis, ka kopā ar viņu ir tikai vecākie bērni, es pajautāju: “Kur tad ir jaunākie?” – “Mājās, Geronda,” viņa atbildēja. “Šādos svētkos mēs ar vīru vēlējāmies atnākt uz visnakts dievkalpojumu un nolēmām: ja mēs dodamies uz visnakts lūgšanām, nevis izklaidēm, tad Dievs atsūtīs Engēli, lai tas mūsu prombūtnē sargātu mūsu mazulus.” Šāda uzticēšanās ir sastopama reti, jo mūsdienās ir zudusi gan bērnu uzticība vecākiem, gan vecāku uzticēšanās Dievam. Bieži ir dzirdams, ka daudzi vecāki saka: “Bet kāpēc no ceļa ir nogājis un iet pa neceliem tieši mūsu bērns? Mēs taču apmeklējam Baznīcu!” Šādi vecāki Kristum nedod “skrūvgriezi”, lai Viņš ar to bērniem varētu pievilkt tās vai citas skrūvītes. Viņi ar visu vēlas tikt galā paši. Šādi vecāki mokās egoistiskā satraukumā līdz tam brīdim, kamēr saslimst – un tas notiek tajā pašā laikā, kad ir Dievs, Kurš sargā viņu bērnus, un arī Sargengēlis pastāvīgi ir viņu tuvumā

un arī sargā tos. Šie cilvēki – neskatoties uz to, ka viņi ir ticīgi, – uzvedas tā, it kā Dieva nemaz nebūtu, it kā nebūtu Sargeņģeļa. Viņi traucē Dievam iejaukties. Bet viņiem būtu nepieciešams kļūt pazemīgiem un lūgt palīdzību Dievam. Un tad Žēlsirdīgais Dievs apņems un pasargās viņu bērnus.

Bērnū garīgā atdzimšana

– Geronda, vai par bērnu audzināšanu atbildīgi ir tikai vecāki?

– Galvenokārt vecāki. Jo no tā, kā viņi bērnus audzinās, ir atkarīgs, vai tie kļūs par labiem garīdzniekiem, labiem pedagogiem un tā tālāk. Un pēc tam savukārt arī viņi palīdzēs bērniem – gan pašu, gan citiem. Ir jāsaņem arī tas, ka lielu atbildību par bērnu audzināšanu nes ne jau tēvs, bet tieši māte.

Ja laikā, kad mazulis vēl ir mātes miesās, vecāki lūdzas, dzīvo garīgi, tad mazulis piedzims svētīts. Un, ja viņi tam palīdzēs garīgi, tad tas kļūs par svētītu cilvēku un savukārt palīdzēs sabiedrībai: vai kalpojot Baznīcā, vai kļūstot par valsts varas pārstāvi, vai arī strādājot vēl kādā citā vietā. Mums visiem ir jāpalīdz bērniem, lai viņi kļūtu par pareiziem

cilvēkiem, lai nedaudz ierauga paliktu arī nākamajām paaudzēm. Jo tagad viss virzās uz to, lai pazustu pat ieraugs. Bet, ja arī tas zudīs, pie kā tas viss novedīs?

Vecākiem, laižot pasaulē bērnus un dodot viņiem miesu, cik vien tas ir iespējams, jāveicina viņu garīgā atdzimšana. Jo, ja cilvēks garīgi neatdzimst, viņu sagaida elles mocības. Pēc tam vecākiem ir jāuztic skolotājiem tas, ko viņi savu bērnu labā paši nebija varējuši paveikt. Tāpēc mūsu Baznīca lūdzas “par vecākiem un skolotājiem”. Bet ir arī garīgie tēvi. Šiem cilvēkiem pašiem bērnu var arī nebūt, bet viņu sniegtā palīdzība bērnu audzināšanā ir daudz rezultatīvāka, jo viņi strādā pie viņu garīgās atdzimšanas.

Es vēlos teikt, ka visiem – katram savā veidā, katram ar savu piemēru – ir jāpalīdz, lai bērni atdzimtu garīgi, lai viņi šo dzīvi nodzīvotu mierā un nonāktu paradīzē. Ja bērni kļūs par garīgiem cilvēkiem, tad viņiem vairs nav vajadzīgi ne [launumu ierobežojošie] likumi, ne vēl kas tamlīdzīgs: “Taisnajiem likumu nav” (*sal. 1. Tim. 1, 9*). Likums ir paredzēts likuma pārkāpējiem. Garīgā vara ir augstāka par cilvēku varu.

Vecāku piemērs

– Geronda, ko lai dara vecāki, ja bērns neklausa, spītējas?

– Ja bērns neklausa un slikti uzvedas, tam ir kaut kāds iemesls. Varbūt viņš savās mājās vai ārpus tām redz nepiedienīgus skatus vai arī dzird nepiedienīgas sarunas. Lai kā arī būtu, garīgajā jomā bērniem mēs galvenokārt palīdzam nevis piespiedu kārtā, bet ar savu personīgo piemēru.

Ir jāsaka, ka bērnam lielu priekšzīmi dod māte: ar savu piemēru, ar savu paklausību laulātajam un cieņu pret viņu. Ja par kādu jautājumu mātei ir viedoklis, kas atšķiras no tēva viedokļa, tad viņai nekad nevajadzētu izteikt šo viedokli skaļi bērnu priekšā, lai ļaunais to neizmanto. Māte nekad nedrīkst bojāt bērnu domas par tēvu. Pat ja tēvs ir vainīgs, viņai tas ir jāaattaisno. Piemēram, ja tēvs rīkojas slikti, tad mātei bērniem ir jāsaka: “Tētis ir noguris, viņš, lai varētu pabeigt vienu steidzamu darbiņu, ir strādājis visu nakti. Bet viņš taču centās mūsu dēļ.”

Daudzi vecāki baras, bērniem redzot, un tādējādi sniedz tiem nelāgu mācību. Nelaimīgie bērni bēdājas un cieš. Pēc tam, lai viņus

mierinātu, vecāki cenšas izpildīt visas to iegribas. Tēvs, vēlēdamies bērnam izpatikt, sāk viņu uzpirkt: “Nu, mans zelta gabaliņ, saki, ko lai tev nopērku?” Māte no savas puses piepilda bērna iegribas, un gala rezultātā bērni izaug par kaprīziem ākstiem. Bet, ja vecāki nav spējīgi viņiem sniegt to, ko tie vēlas, bērni vecākiem sāk draudēt, ka viņi padarīs sev galu.

Es redzu, cik ļoti bērniem palīdz labs vecāku piemērs. Šodien pie manis bija viesi: divas meitenes – viena trīsgadīga, viena četrgadīga – un viņu vecāki, ļoti dievbijīgi cilvēki. Cik daudz prieka man sagādāja šīs čiepiņas! Viņas bija kā tādi eņģeļi. Sēžot blakus, ar kuplajām kleitiņu maliņām viņas piesedza savus celišus. Kāda viņās jautās kautrība, kāda cieņa! Un viss tādēļ vien, ka viņas redzēja, kā rīkojas viņu vecāki. Redzot, ka vecāku starpā valda mīlestība, cieņa, viņi rīkojas apdomīgi, lūdzas un dara citas tamlīdzīgas lietas, bērni to visu uzglabā savās dvēselēs. Tāpēc arī saku, ka, ja vecāki bērniem nodos savu svētību, tā būs vislabākais mantojums, ko viņi tiem spēs atstāt.

Ja vien jūs būtu redzējuši kādu jaunieti, ar kuru es iepazinos Austrālijā! Cik viņā bi-

ja cēlsirdības! Mēs ieradāmies Kanberā. Pieņēmis pēdējos divus apmeklētājus, kuri bija vēlējušies mani satikt, es grasījos aizbraukt. Skatos, piebrauc mašīna un no tās izkāpj lauļātais pāris un viņu mazā meitiņa. "Geronda, mums tomēr izdevās Jūs sastapt," viņi sacīja. "Jā," saku, "mēs jau taisījāmies doties prom." – "Geronda," saka tad vīrs, "mani pieņemot nevajag, nekā šausmīga. Veltijiet tikai kādu laiciņu manai dzīvesbiedrei, lai viņa neuztrauktos. Jo viņa man ir tāds jūtīgs cilvēks." Mēs ar sievu pagājām malīnā, lai viņa varētu man pateikt to, ko bija vēlējusies. Meitenīte jau grasījās skriet viņai līdzi. "Pasēdi," es viņai teicu, "mammīte atnāks, pavisam drīz atnāks." – "Bet vai tev ir mamma?" viņa man pajautāja. "Nav," es atbildēju. Skatos, viņai acīs iemirdzējās asaras. "Gribi," viņa jautā, "es tev došu savu mammu?" Tad arī es viņai uzdevu jautājumu: "Vai tev ir vectētiņš?" – "Nav," viņa atbild. "Bet vai tu gribi, lai tev būtu vectētiņš?" – "Gribu, gribu," viņa nopriecājās. "Tu pats pārcelsies uz dzīvi pie mums vai arī gribi, lai mēs pārbraucam pie tevis? Kā tu vēlies!" Kāda cēlsirdība! Maziņš bērniņš upurē savu māti! Jūs tikai paskatieties: viņa taču atdarināja savus vecākus. Viņas tēvam piemi-

ta liela cēlsirdība. Es šo cilvēku apskāvu, noskūpstīju, apsveicu ar to, ka viņam ir tik laba meita. Cik daudz svētību es viņam devu! Šādi ļaudis aizkustina pat cilvēku ar visnejūtīgāko sirdi – nerunājot nemaz par Dievu!

Vecāku mājās bērniem ir jāpiesātinās ar maigumu un mīlestību

Bērnam ir vajadzīga liela mīlestība un maigums, kā arī daudz pamācību. Viņš grib, lai tu pasēdētu viņam blakus, vēlas tev pastāstīt par savām problēmām, vēlas, lai tu viņu maigi noglāstītu un noskūpstītu. Kad mazulis ir satraukts un nemierīgs, mātei tas ir jāpaņem rokās, jāsamīļo un jānoskūpst, lai tas nomierinātos un norimtu. Ja, būdams bērns, cilvēks ir ticis piesātināts ar maigumu un mīlestību, tad vēlāk viņam ir pietiekoši spēka, lai uzveiktu tās problēmas, ar kurām dzīves laikā nāksies saskarties.

Tomēr šodien lielākais vairums bērnu savus vecākus redz pavisam nedaudz, vakaros – un ar mīlestību nepiesātinās. Daudzi vecāki, būdami pedagogi vai ārsti, savā darbā saskaras ar bērniem. Viņi savu maigumu dot svešiem bērniem, bet, atgriezušies mā-

jās, viņiem maiguma priekš saviem bērniem vairs neatliek. Mājās viņi ierodas noguruši. Akumulators ir jau nosēdies. Tēvs iegāžas krēslā, ņem rokās avīzi, lai varētu palasīt par jaunākajiem notikumiem, un ar bērniem nemaz nenodarbojas. Mazais trinas viņam apkārt, lai tēvs ar to parunātu, noglaudītu, bet tēvs bērnu pastumj maliņā. Savukārt māte steidzas uz virtuvi, lai varētu pagatavot vakariņas, arī viņai bērniem neatliek laika. Un tā nelaimīgie bērni aug bez mīlestības. Vēl kāds piemērs: daži militārie, pieraduši sodīt kareivjus, kuri viņiem nevēlas klausīt, arī ģimeni vēlas piespiest dzīvot saskaņā ar armijas disciplīnas noteikumiem. Viņi pret saviem bērniem ir nežēlīgi un par jebkuru sīkumu tiem var sadot pa kaklu. Bet daži vecāki, kuri strādā tiesu vai tiesībsargājošajās institūcijās, mājās saviem bērniem, kuri kaut ko ir sastrādājuši, sarīko veselas "tiesas prāvas". Attiecībā pret bērniem visi šie vecāki neizrāda ne mazāko maigumu un mīlestību, tāpēc vēlāk bērniem rodas psihiskas traumas.

Kā bērni cieš vecāku dēļ

– Geronda, kāda māte mums jautāja, ko viņai darīt. Viņas meita zākā Vissvēto Dievmāti.

– Lai viņa noskaidro, kā šis ļaunums ir sācies. Reizēm šādos gadījumos vainīgi ir vecāki. Uzvedoties slikti, vecāki paši kaitē saviem bērniem, un viņi sāk izturēties bezkaunīgi. Pēc tam tie sāk uzņemt dēmonisko ietekmi un [uz visiem mēģinājumiem tos vest pie prāta] reaģē vienkārši riebīgi. Citos gadījumos vecāki uzskata, ka savus bērnus spēj padarīt labākus ar varu. Piejaucas egoisms, un vecāki ar bērniem sāk runāt aizkaitinātā tonī un pilni dusmu, lai gan viņiem vienmēr vajadzētu uzvesties pa labam.

Šodien kāda sieviete mani noveda līdz baltkvēlei! Viņai ir viens bērns, viņa to sit bez žēlastības. Nelaimīgais mazais no bailēm dreb, nevar parunāt, atrodas nervu sabrukuma priekšā. “Viņā iemiesojies dēmons,” sieviete apgalvo un tur savu bērnu badā – it kā tādēļ, lai izdzītu dēmonu. “Es viņam nedodu ēst,” viņa skaidro, “lai viņš tiktu valā no nešķītā gara.” – “Paklau,” es saku, “vai tev ir galva uz pleciem? Iedod bērnam paēst. Un centies, lai izietu nešķīstie gari, kas ir iemājojuši

tevī pašā. Tā ir tava vaina, ka tavs bērns ir tā izkropļots. Bērnā dēmona nav: viņš dreb, jo viņam no tevis ir bail, jo tu viņu sit! Vai tu viņu bieži ved pie Dievgalda?" – "Nē," viņa atbild. Un ko te var darīt? Pamēgini ar tādu vienoties!

– Geronda, varbūt viņa saka, ka bērnā ir dēmons tāpēc, ka reizēm bērns lieto nepiedienīgus vārdus un zaimo Dievu?

– "Lieto nepiedienīgus vārdus un zaimo Dievu!" Kad šī māte ar savu vardarbību ir gandrīz vai to nosmacējusi, tad arī viņš pats vairs nesaprot, ko dara. Cik žēl ir šī nelaimīgā! Nešķīstais gars paverdzināja māti, nevis viņu.

Lai kā arī būtu, Tiesas dienā mēs redzēsim pārsteidzošas lietas! Elku dievu pielūgšanas laikos mātes Moloha statujas priekšā dedzināja savus bērnus, lai šādā veidā piedalītos "dieva" godināšanā! Ja šīs sievietes būtu zinājušas par Patieso Dievu, kādus gan upurus Viņam tās būtu pienesušas! Tiesas dienā šīm sievietēm būs vainu mīkstinoši apstākļi – jo viņas bija aizrāvušās ar ļaunumu. Bet kādi vainu mīkstinošie apstākļi būs mūsdienu bezjūtīgajām mātēm attiecībā uz pašu bērniem? Dievs viņām teiks: "Jūs zinājāt par Patieso Dievu, jūs tikāt kristītas Svētajā Kristībā.

Jūs tik daudz bijāt dzirdējušas, jūs tik daudz bijāt zinājušas. Pats Dievs ļāva piesist sevi krustā, lai jūs tiktu glābtas. Bet ko jūs pašas esat darījušas? Jums pašām bija slinkums aizvest bērnus uz Baznīcu, lai tie saņemtu Svēto Vakarēdienu! Elku dievu pielūdzējas domāja, ka Molohs ir patiesais dievs, un tam upurēja pat pašu bērnus. Bet ko jūs esat darījušas?”

Par vecāku kļūdām maksā bērni! Daži vecāki iznīcina savus bērnus. Bet Dievs nav netaisnīgs. Viņš izjūt milzīgu un īpašu mīlestību pret tiem bērniem, kuri šajā pasaulē ir cietuši lielu netaisnību – no vecākiem vai no vēl kāda. Ja bērns iet pa greiziem ceļiem tāpēc, ka pie vainas ir viņa vecāki, tad šādu bērnu Dievs nepamet, jo viņam ir tiesības uz Dievišķo palīdzību. Dievs visu iekārtos tā, lai viņam palīdzētu. Un, lūk, mēs redzam, kā daži jaunieši – un ne tikai jaunieši, bet arī padzīvojuši ļaudis – kādā brīdī strauji pagriežas uz labā pusi. Man atmiņā nāk šāds gadījums. Ģimenē auga divi bērni. Tēvs, māte un meita pret Baznīcas ticību bija vienaldzīgi. Dēls no sākuma sapinās ar kaut kādu marksistisko organizāciju. Tur viņam īsti nepatika, un viņš pievērsās hinduismam. Arī tur viņam nepatika, un tad viņš ieradās Svētajā Kalnā. Viņš bieži ieradās pie

manis kalibā, apmeklēja arī citas celles. Tajā laikā viņa vecāki apzinājās savu grēku un nemītīgi atkārtoja: “Mans Kristu! Mana Vissvētākā Dievadzemdētāja! Apžēlojies par mūsu bērnu!” Jaunietis izrādījās nederīgs mūka dzīvei. Kādu laiku padzīvojis Atonā, atguvies un garīgi nostiprinājies, viņš atgriezās mājās un garīgi palīdzēja vecākiem. Tagad es redzu, kā uz visnakts lūgšanām viņa tēvs ierodas viens no pašiem pirmajiem. Savas draudzes dievnāmā lasa un dzied ievadpsalmu, mājās lasa vakara dievkalpojumu, dievkalpojumu pēc vakariņām, dzied lūgšanu kanonu. Lūk, kā Dievs visu ir salicis pa vietām! Sātans gribēja radīt ļaunumu, bet Dievs šo ļaunumu nolīdzināja te no vienas puses, te no otras puses un izveda šos ļaudis uz pareizā ceļa.

– Bet meita, Geronda?

– Arī viņa palēnām virzās uz pareizā ceļa. Dievs tam dod labvēlīgas iespējas.

– Geronda, daži vecāki, kuri garīgo dzīvi uzsāk jau krietnā vecumā, pārdzīvo, ka savus bērnus nav izglītojuši kristīgā garā, kad tie bija vēl mazi.

– Ja viņiem būs patiesa grēknožēla un viņi Dievam palūgs, lai Viņš palīdz viņu bērniem, tad Dievs viņu labā izdarīs to, ko Viņš var.

Viņš bērniem pametīs glābšanas riņķi, lai bērni varētu glābties no visapkārt trakojošajām vētrām. Pat ja neatradīsies cilvēks, kurš spētu šiem nelaimīgajiem palīdzēt, Dievs var iekārtot tā, ka viņiem palīdzēs kaut kas no redzētā, un viņi pagriezīsies uz pareizā ceļa. Ziniet, vecāki, par kuriem tika stāstīts, bija noskaņoti labestīgi, bet viņi savās ģimenēs nebija saņēmuši palīdzību, un tāpēc tagad tiem ir tiesības saņemt Dievišķo palīdzību.

– Geronda, dažreiz gadās, ka bērni, dzīvojot garīgu dzīvi, saskaras ar daudzām grūtībām savu vecāku dēļ, kuri ir bijuši vienaldzīgi pret ticības jautājumiem.

– Par šiem bērniem Dievs rūpējas vairāk nekā par citiem bērniem – par tiem, kuru vecāki dzīvojuši garīgi. Dievs par viņiem rūpējas tāpat kā par bāreņiem.

Vides ietekme uz bērniem

– Geronda, no kāda vecuma bērni ir pakļauti vides ietekmei?

– Bērni savus vecākus sāk “kopēt” jau no šūpuļa. Viņi redz to, ko dara pieaugušie, “kopē” un ieraksta savā tīrajā “kasetē”. Tāpēc vecākiem ir ļoti jācenšas tik valā no savām kais-

libām. Tam, ka dažas no šīm kaislībām viņi ir mantojuši no saviem vecākiem, nav nekādas nozīmes. Viņi Dievam atbildēs ne tikai par to, ka nav veikuši varoņdarbu, lai nocirstu šīs kaislības, bet arī atbildēs par to, ka šīs kaislības nodevuši tālāk saviem bērniem.

– Geronda, kāpēc gadās tā, ka bērni, kuri vecāku mājās ir tikuši audzināti vienādi, reizēm nemaz nelīdzinās viens otram?

– Bieži vien bērni stipri ietekmējas arī no apkārtnes. Bet, ja viņš ir noskaņots labvēlīgi, tad, kad būs izaudzis, Dievs viņam piešķirs vairāk apgaismības, lai viņš varētu saprast tās negatīvās ietekmes, kuras piedzīvojis. Un, lai varētu no tām atbrīvoties, paveiks garīgu varoņdarbu.

Šodien pasaulē dzīvo ļaunums. Bērnus vēlas samaitāt jau autiņos. Tā vietā, lai bērnus atturētu no ļaunuma, kamēr tie kļūs pieauguši, viņiem rada šķēršļus pat labajā. Pēc tam, krītot grēkā un mokoties, nelaimīgie bērni vēlas piecelties un nezina, kā to izdarīt. Jo, ripojot lejup pa grēka kalniņu, vairs nav tik vienkārši apstāties. Pie manis kalībā ierodas divdesmit piecus – divdesmit septiņus gadus veci jaunieši, kuri lieto narkotikas un dzīvo grēkā, un šie nelaimīgie lūdz palīdzību.

Reiz sanāca tā, ka es palīdzēju kādam no šiem bērniem nostāties uz pareizā ceļa. Un, lūk, tagad viņi pie manis ved savus draugus, bet pēc tam savu draugu draugus, lai arī tie varētu saņemt palīdzību. Šie jaunie rauj pušu sirdi. Kāds nelaimīgs jauniešs lietoja spēcīgas narkotikas un ar vienu kāju jau atradās kapā. Sadurstītas vēnas, pūstoši zobi... Bet pēc tam viņš apstājās un palīdzēja citiem. Viņa kompānijā bija aptuveni piecpadsmit jaunieši. Un, nākot pie manis, šie jaunieši stādījās priekšā: "Es nāku no tāda un tāda kompānijas." Viņš pie tiem bija... "starecs"! Tomēr daudzi no šiem nelaimīgajiem nogāžas bezdibenī. Viņi ir uzsēdušies uz adatas, [bet, lai dabūtu naudu narkotikām,] pārdod savas asinis... Šie jaunie dzen postā sevi, savus vecākus. Un, lūk, pēc tam redzi, kā viņu tēvs mirst no insulta, māte – no sirds, aknu slimībām vai vēl kaut kā cita.

Mīlestība brāļu un māsu starpā

Vecākiem vajadzētu kultivēt mīlestību bērnu starpā. Vēloties atbalstīt vājāko bērnu, viņiem iepriekš attiecīgi ir jāsagatavo augšne, jāsaņem tam stiprākā bērna "akcepts".

Tas ir, viņiem stiprākajam bērnam ir jāpalīdz saprast, ka brālim vai māsai ir vajadzīga palīdzība. Taisnīgums ir Dieva lieta, un tas jāsadala starp vecāko un jaunāko vienmērīgi. Vecākajam taisnīgums tiek atlīdzināts ar cieņu, jaunākajam – ar mīlestību tādā veidā, lai viņam netiktu nodarīts kaitējums. Tas ir minēts arī 5 Mozus grāmatā. Piemēram, ja vainīgs ir vecākais brālis, tad mums ir jāattaisno jaunākais, bet tajā pašā laikā nedrīkstam vecāko brāli aizskart jaunākā acu priekšā. Mums ar vaininieku ir jārunā vienatnē, lai viņš spētu saprast savu kļūdu.

– Geronda, bet kā tiek ārstēta greizsirdība, kas vecākajos brāļos un māsās parasti rodas pret jaunākajiem?

– Greizsirdība – tā ir kaislība. Tomēr, ja trīsgadīgs mazulis redz, kā māte ar krūti baro jaundzimušo brālīti vai māsiņu, tad viņa greizsirdība savā ziņā ir attaisnojoša, jo viņš pats pavisam nesen tika barots ar krūti. Tagad mātes apskāvienos viņš redz brālīti un domā: “Līdz vakardienai uz rokām māte turēja mani, bet tagad es esmu pārcelts uz pēdējo vietu!” Ja mazulim ir vecmāmiņa, tad vēl nekas: viņam ir vēl kur gūt mierinājumu. Tomēr, kad viņam pienāks četri gadi, viņa greizsirdībai ir

jāiet mazumā. Bet, kad jau būs seši, mātei viņam ir jāpasaka: “Tagad esi kļuvis pavisam liels. Bet kura gan māte ņem uz rokām tik lielu bērnu?” Ja māte mazajam palīdzēs tikt galā ar greizsirdību, tad viņš pie tās skries tikai patiešām svarīgos gadījumos. Bet, ja bērns vēlas neatraudamies turēties pie mātes brunčiem, tad tajā ir kaut kas neveselīgs.

Kompānijas uz bērniem atstāj milzīgu iespaidu

– Geronda, kāpēc notiek tā, ka jauneklis, kurš bērībā dzīvoja garīgi un bija dievbijīgs, nonāk tik tālu, ka pilnībā noiet no ceļa?

– Ir daudz iemeslu. Bērnus, kuri dzīvo laicīgu, neuzmanīgu dzīvi, soda sirdsapziņa, viņi redz citus bērnus, kuri dzīvo tikumīgi, garīgi, un vēlas piesaistīt viņus pie tādas dzīves, kādu tie paši dzīvo. Reiz pa ceļu gāja divi zēni. Pēkšņi viens paslīdēja un iegāzās netīrā pelķē. Visas viņa drēbes kļuva netīras. Atlika viņiem pāriet šai pelķei garām un nonākt pie nākamās, tā viņš tajā uzreiz iegrūda savu pazu, lai arī viņš nosmērētos. Zēns tā izdarīja tāpēc, ka viņš nejutās savā ādā, jo pats bija notašķījies ar dubļiem, bet viņa pazu – tīrs.

Kompānijas uz bērniem atstāj milzīgu iespaidu. Būdams vēl mazs, biju apveltīts ar iedzimtu mīlestību. Tā bija daļa no manas esības. Kaut kur dodoties ar mūļiem, es uz dzīvnieka muguras centos uzsēdināt gan vienu, gan otru vienaudzi, bet sev uz pleciem sēdināju savu jaunāko brāli. Reiz, kad viens no maniem brāļiem nogalināja putniņu, es biju ļoti apbēdināts un viņu sabāru. Pēc tam paņēmu šo putniņu un raudādams to apglabāju. Es draudzējos ar bērniem, kuri bija vienā vecumā ar mani. Mēs devāmies mežā, skatījām lūgšanas, lasījām Svēto dzīves aprakstus, gavējām. Pēc tam šo bērnu mātes sāka aizliegt viņiem ar mani draudzēties. "Ar viņu nespēlējieties," viņas teica. "Viņš jūs aplipinās ar kašķi." Tā bērni mani pameta, un es sajutos vientuļš. Turklāt viņi mani ķircināja, no visām pusēm kļiedza: "Mūks, mūks!" Viņi manu dzīvi pārvērtā mocībās. Un es biju novests tiktāl, ka viņu ķircināšanu vairs nespēju paciest. Tad es nolēmu: "Draudzēšos ar vecākiem bērniem un izlikšos [, ka uzvedos tieši tāpat kā viņi]." Un tā es sāku draudzēties ar vecākiem pusaudžiem. Es sagādāju gumiju un uztaisiju sev kaķeni. No sākuma es tikai staipīju gumiju, izliekoties, ka vēlos izšaut. Pēc tam sagādāju

skrotis un kļuva par precīzāko šāvēju no kaķenes. Un tad kādu dienu, tiklīdz es nošāvu vienu putnu un ieraudzīju viņu mirušu, pēkšņi es nācu pie prāta. Izsviedu gan gumijas, gan skrotis un teicu sev: "Kad putniņu nogalināja tavs brālis, tu raudāji un viņu bāri par to, ko tas bija izdarījis. Bet cik zemu tu pats esi kritis? Tu nogalini putnus un pakāpeniski nonāksi tik tālu, ka sāksi nogalināt arī dzīvniekus." Un patiesi, ja es turpinātu pieturēties pie šāda dzīvesveida, es vēlāk no šaušanas ar kaķeni būtu pārgājis uz dzīvnieku medībām un pats vēl tiem gērētu nost ādu.

Līdz kādam ļaunumam var nonākt cilvēks, kurš sākotnēji izcēlās ar jūtīgu dvēseli! Tas var notikt, ja viņš būs neuzmanīgs un iesaistīsies nelīgās kompānijās. Bet labas kompānijas dod lielu labumu. Dievs ir devis cilvēkam dažādas dāvanas. Gluži kā cilvēks redz citos samaitātību, netiklību, tāpat viņš spēj ieraudzīt arī cita tikumību un līdzināties tai.

Palīdzība bērniem, kuri ir nomaldījušies no pareizā ceļa

Mājās vienmēr jāvalda miera un mīlestības atmosfērai. Saņemot nelielu mīlestību

ģimenē, bērns, pat ja pēkšņi aizbēgs no mājām, tik un tā atgriezīsies mājās, kad redzēs, ka citās vietās viņš atrod nevis mīlestību, bet vienīgi liekulību. Bet, ja viņam prātā būs tikai mājās notikušie nepiedienīgie skati, lamāšanās un ķildas, tad kā lai viņa sirds varētu alkt atgriezties mājās?

– Geronda, ko lai dara vecāki, ja bērns aiziet no mājām?

– Viņiem ir jācenšas ar to uzturēt saikni – lai atjēdzoties viņš spētu pie viņiem atgriezties. Viņiem ar to ir jārūnā pa labam, un, lai viņam palīdzētu, vajadzētu likt viņam aizdomāties. Piemēram, ja bērns naktīs klaiņo sazin kur, mātei viņam ir jāsaka: “Dēliņ, panāc šurp. Ja tu būtu manā vietā, vai tu varētu palikt mierīgs, ja tavi bērni mājās atgriežas vēl pēcpusnakts?”

Pat visnopietnākais bērnu kritiens vecākus nedrīkst novest izmisumā, jo mūsu laikmetā grēks ir kļuvis par modes lietu. Vecākiem vienmēr ir jāpatur prātā arī sekojošais: mūsu laikmetā bērniem ir vainu mīkstinoši apstākļi attiecībā pret tām nelikumībām, kādas tie izdara. Mūsu laikmetā uzvedībā ieliktajam četriniekam ir piecinieka ar plusu vērtība tajā laikmetā, kad mēs bijām jauni.

Protams, vecākiem ir jācenšas, lai palīdzētu saviem bērniem, bet pārlietu uztraukties viņiem nevajag. Pienāks laiks, un bērni nāks pie prāta. Tagad viņi var nesaprast labo, jo viņu prāts vēl nav nobriedis. Tas ir dūmakā tīts, un bērniem nav saprāta skaidrības, lai varētu saskatīt gan briesmas, kādām viņi sevi pakļauj, gan arī to nelabojamo zaudējumu, ko viņi spēj sev nodarīt.

Būtu labi, ja vecāki bērnam parādītu, ka viņus apbēdina viņa pārkāpumi. Bet lai viņi uz to neizdara spiedienu, bet lūdzas. Ar sāpēm skaitītas lūgšanas rada pozitīvus rezultātus. Bet, ja bērns izdara ļoti nopietnu pārkāpumu, tad vecākiem vajadzētu uzmanīgi iejaukties. Ja izdarītais pārkāpums nav liels, tad lai vecāki uz to piever acis, lai nesakaitinātu bērnu un nepasliktinātu stāvokli, kādā tas atrodas, jo šīs aizkaitinātības rezultāts būs tāds, ka viņš no tiem aizies. [Tādā gadījumā] vecākiem vajadzētu lūgt Kristum un Vissvētajai Dievadzemdētājai, lai Viņi ņem Savā paspārnē viņu bērnu.

Vecāku lūgšanas – it īpaši mātes – ir ļoti auglīgas, jo tās tiek skaitītas no sirds un ir pilnas sāpju. Kad es dzīvoju Iberas skītā, tur netīšām iemaldījās kāds jaunietis. Šis jaunais

cilvēks, apceļojot Halkidiju, bija sastapies ar svētceļotāju kompāniju, kura brauca uz Svēto Kalnu. Tiem pievienojies, viņš bija ieradies Atonā un atnācis uz manu celli. Uh, kas tas bija par cilvēku! Bezdievis, Dieva zaimotājs, nekauna, kādus vēl ir jāpameklē! Pie visa tā tam piemita kaut kāda dēmoniska apķērība, un viņš nekam neticēja. Visus – gan mazos, gan lielos – viņš nozākāja ar nelabiem vārdiem. Vai zināt, cik daudz pūļu man bija jāiegulda, lai viņu vestu pie sajēgas? Kļuva iespējams ar viņu saprasties, un man pat izdevās nogriezt viņa garos matus! “Lai Dievs dod tavai mātei veselību,” es viņam sacīju. “Tās bija viņas lūgšanas, kas tevi atveda uz šejieni.” – “Jā, tēvs,” viņš man atbildēja. “Es vizinājos pa Halkidiju un pat pats nevaru saprast, kā šeit nokļuvu”. – “Bet vai vari iedomāties,” es saku, “cik priecīga būs tava māte, kad uzzinās, ka tu esi bijis Svētajā Kalnā, un piedevām ieraudzīs tevi apgrieztiem matiem!” – “Bet, tēvs, kā tu to saprati?” viņš bija pārsteigts. “Patiesām, redzot ar mani notikušās pārmaiņas, māte būs ļoti priecīga!” Redzat kā! Dievs “pārspēja” puisi un atkomandēja viņu pie “speciālista”! Cik daudz gan lūgšanu Dievam pienesā viņa nelaimīgā māte!

Kad bērnu bārt un kad slavēt

Vecākiem ir ļoti jāuzmanās, lai vakarā nebārtu bērnus, jo vakarā bērniem nav ar ko izkļiedēt savu sarūgtinājumu. Bet nakts tumsa viņu dvēseles nospiež vēl vairāk. Bērni sāk domāt par to, kā varētu labāk pretoties vecākiem. Viņu galvās lien dažādi “aizsardzības” varianti, iejaucas arī sātans, un šādā veidā viņi var nonākt pat izmisumā. Bet dienas laikā, pat ja bērni saviem vecākiem piedraudēs visdažādākajos veidos atriebties, tad, izejot uz ielas, viņiem šīs domas pagrūdīs malā jauni notikumi, tās tiks aizmirstas, aizvainojums pāries.

– Geronda, vai miesas sodi palīdz bērniem laboties?

– Cik vien tas ir iespējams, vecākiem no tiem ir jāizvairās. Ar labestību un pacietību ir jādod bērnam saprast, ka viņa rīcība nav pareiza. Vienīgi tajā gadījumā, ja bērns ir maziņš un nesaprot, ka pakļauj sevi briesmām, pēriens viņam nāks par labu – lai nākamajā reizē viņš būtu uzmanīgāks. Bailes saņemt vēl vienu sitienu bērnam kļūst par bremzi un pasargā viņu no briesmām. Es, būdams maziņš, daudz noderīga ieguvu nevis no tē-

va, bet no mātes. Viņi abi mani mīlēja un vēlēja tikai labu. Tomēr katrs no vecākiem man palīdzēja savādāk. Tēvs bija stingrs cilvēks. Kad mēs – bērni – draiskojamies, viņš mums “uzšāva”. Radušās sāpes man palīdzēja nedaudz apvaldīties, tomēr, kad tās pārgāja, es aizmirsu gan tās, gan tēva dotos padomus. Un tas nebija tāpēc, ka tēvs mani nemīlētu: viņš mani sita mīlot. Atminos, reiz man bija kādi trīs gadi – tēvs man tā uzsita pa pēcpusi, ka es aizlidoju kādus dažus metrus tālāk! Vai zināt par ko? Blakus mūsu mājai stāvēja cita māja, kurā neviens nedzīvoja. Saimnieki bija aizbraukuši uz Ameriku, un māja bija pamesta novārtā. Šīs mājas pagalmā auga vīģes koks, kura zari bija vērsti uz ielas pusi un nokārās pāri ceļam. Koks bija nosēts ar augļiem. Kad mēs ar bērniem spēlējāmies uz ielas, pie mums pienāca viens kaimiņš un mani piepacēla, lai es viņam norautu dažas vīģes, jo viņš pats zarus aizsniegt nespēja. Es noplūcu kādas piecas sešas vīģes, un divas no tām viņš iedeva man. Kad par to uzzināja mans tēvs, viņš ļoti sadusmojās. Par to arī saņēmu šo pērienu! Es sāku brēkt. Mana māte, kuras acu priekšā tas viss bija noticis, pagriezās pret tēvu un viņam teica: “Kāpēc

tu sit bērnu? Viņš taču vēl ir maziņš, neko vēl nesaprot! Kā tu vari tik mierīgi noklausīties viņa raudās!" – "Ja viņš būtu raudājis, kad viņu cēla gaisā, lai varētu saraut vīģes," tēvs atbildēja, "tad tagad neraudātu. Bet laikam jau arī viņš pats vēlējās pamieļoties ar svešām vīģēm! Tātad, lai raud!" Vai tad pēc visa tā es varēju atkārtot izdarīto? Taču māte, redzot manas nerātņības, bēdājās, tomēr viņā bija cēlsirdība. Redzot, ka es draiskojos, viņa aizgriezās un izlikās, ka mani neredz – lai mani neapbēdinātu. Bet no šīs mātes "viltības" mana sirds burtiski sprāga pušu. "Paskat, paskat," es pats sev teicu, "tu esi tā draiskojies, bet māte ne tikai tevi neper, bet pat izliekas, ka neko neredz! Nē, nekas tāds vairs neatkārtosies! Kā gan es atkal varēšu uzlūkot nobēdājušos māti?" Šādi rīkodamās, māte man palīdzēja vairāk nekā tad, ja būtu mani aplaimojusi ar pērienu. Bet arī es pats to ļaunprātīgi neizmantoju un neteicu: "Ē, ja viņa mani tagad neredz, ņemšu un kaut ko sastrādāšu, padraiskošos vēl vairāk." Bet tēvs, tas gan ne, tiklīdz kaut kas bija ne tā – uzreiz pa pēcpusi. Redz kā: viņi mani mīlēja abi, tomēr man vairāk palīdzēja mātes labvēlīgā attieksme.

– Geronda, tomēr daži bērni ir lieli palaidņi: viņi klaigā, skraidelē, draiskojas. Kā viņu vecāki var izvairīties no miesas sodiem?

– Paklau, bērni taču nav vainīgi. Lai bērni varētu normāli augt, ir nepieciešams pagals, kurā tie var skriet un rotaļāties. Bet šodien nelaimīgie bērni ir iesprostoti daudzstāvu mājās, un viņus tas satrauc. Viņi nevar brīvi skraidelēt, nevar parotaļāties, nevar papriecāties. Vecākiem nevajag bēdāties, ja viņu bērns ir aktīvs. Dzīvā bērnā mīt spēki, un, izmantojot tos, kā pienākas, viņš dzīvē varēs daudz ko sasniegt.

Piespiešana bērniem labumu nedod

Daži vecāki uz saviem bērniem izdara lielu spiedienu – piedevām vēl citiem redzot. Var domāt – viņu bērns ir ratu vilcējs dzīvnieks, ko viņi uz priekšu dzen ar stibiņas palīdzību, lai tas ietu taisni, nenovirzoties ne pa labi, ne pa kreisi. Viņi to it kā tur pavadā un vienlaikus saka: “Soļo brīvi!” Bet pēc tam šādi vecāki nonāk tiktāl, ka sāk savus bērnus sist. Šodien ar savu dēlu – varenu puisī bija ieradusies kāda māte. Viņas bērns bija slims. “Ko lai es, tēvs, daru?” viņa jautāja. “Mans bērns

neko neēd un negrib mūs pat redzēt." Bet, kad es viņai teicu, kā būtu jārikojas, sāka visu no gala: "Tad ko lai es tagad daru?"

– Geronda, varbūt viņa nesaprata, ko Jūs viņai stāstījāt?

– Kā tad, nesaprata! "Es nespētu būt ar tevi kopā pat stundu," es viņai teicu. "Un kā lai tavs bērns dzīvo ar tevi? Tu taču viņu esi novedusi līdz baltajām pelītēm!" – "Nē," viņa atbild. "Es viņu mīlu". – "Kas tā par mīlestību, ja viņam nav miera, kad ir tev blakus? Viņš vēlas aizmukt no mājām, jo grib nonākt pavisam citā vidē. Jo, kad viņš nav tev līdzās, tad uzvedas lieliski. Ja jau viņš tevi negrib redzēt, tad tas nozīmē, ka pie tā esi vainīga. Nekaitini viņu, jo tu viņu kropļo. Esi ar viņu laba, pacietīga." Es viņai visu to pateicu, viņa mani uzklausīja un atkal sāka visu no sākuma: "Tad ko lai es daru? Bērns mūs negrib redzēt." Nu kā lai ar šādu cilvēku nonāk pie savstarpējas saprašanās? Bērnam viss ir vislabākajā kārtībā, bet viņi to uzskata par muļķi. Tātad ar viņiem pašiem kaut kas nav kārtībā.

Piespiešana nevis palīdz bērniem, bet žņaudz viņus. Bezgalīgie "to neaiztiec, turp neej, dari to tā..." Groži ir jāpievelk tā, lai tie nepārtrūkst. Bērniem ir jāaizrāda taktis-

ki, tā, lai palīdzētu apzināties savu kļūdu un tajā pašā laikā nepieļaujot, ka jūsu starpā veidojas plaša. Vecākiem ir jādara tas pats, ko, dēstot mazu kociņu, dara labs dārznieks. Dārznieks maigi, ar mīkstu virvīti kociņu piesien pie mietiņa, lai tas nesaliektos un netiktu bojāts, kad vējš to locīs uz vienu un otru pusi. Pēc tam dārznieks kociņam apkārt uztaisa nožogojumu, laista to, rūpējas par to, sargā no kazām – kamēr kociņam būs izauguši zari. Jo, ja kazas apgrauzīs kociņu, kad tas vēl ir mazs, to var uzskatīt par aizgājušu bojā. Kazu apgrauztais kociņš nespēs dot ne augļus, ne ēnu. Bet, kad viņa zari paaugas, dārznieks nožogojumu aizvāc, un koks sāk nest augļus, un zem tā ēnas var atpūsties gan kazas, gan aitas, gan cilvēki.

Tomēr bieži vien vecāki, pārlietu rūpējoties par saviem bērniem, vēlas viņus sasiet nevis ar mīkstu virvi, bet ar tērauda stiepli, lai gan bērni ir jāpiesien maigi – tā, lai tie netiktu savainoti. Vecākiem ir jācenšas bērniem palīdzēt cēlsirdīgi. Tas bērnu dvēselēs iesēj uzcītību, un pēc tam viņi paši varēs sajust vajadzību darīt labu.

Vecākiem, cik vien iespējams, labais jāizskaidro pa labam, ar mīlestību un sāpēm.

Atceros kādu māti, kura, redzot, ka dēls rīkojas slikti, ar asarām acīs un sāpēm sacīja: "To, manu zelta bērniņ, darīt nevajag." Un, redzot šādu piemēru, viņas bērni mācījās, ar prieku nodevās garīgai cīņai, lai izvairītos no dzīves kārdinājumiem, nenolaistu rokas grūtību priekšā, bet pārvarētu tās lūgšanās un ticībā Dievam.

Šodien gan pieaugušie, gan bērni laicīgajā pasaulē dzīvo gluži kā tādā trakomājā, un tāpēc ir vajadzīga liela pacietība un daudz lūgšanu. Daudz bērnu nonāk līdz insultam. [Gluži kā] pulkstenis, kas nedaudz sabojājies, bet vecāki to uzvelk līdz galam un pat vairāk nekā līdz galam, un tāpēc pulkstenim tiek pārrauta atspere. Ir nepieciešama saprātīga pieeja. Vienu bērnu vajag "pievilkt" vairāk, citu – mazāk. Nelaimīgie bērni ir atvērti visiem [launajiem] vējiem. Kad skolā vai uz ielas viņi dzird uzaicinājumus: "Necieniet vecākus! Necieniet nevienu un neko!" – un piedevām viņu mātes vēl grib "pievilkt skrūvītes", rezultātā viņi dumpojas vēl vairāk. Tāpēc es mātēm iesaku piespiest sevi lūgšanās un nemocīt bērnus. Ja tās nemitīgi bērnam saka: "Nedari to, neaiztiec šito" – pat attiecībā uz nenožīmīgām lietām un reizēm arī netais-

ni – ,tad nopietnu draudu gadījumā, piemēram, ja bērns gribēs iešļakstīt ugunī benzīnu, – viņš nepaklausīs un, to izdarījis, tiks spēcīgi savainots. Bērns nesaprot, ka vārdos “nedari to” ir paslēpta mīlestība. Bet, kad bērns nedaudz pieaug, viņā rodas egoisms, un, ja viņam izsaka aizrādījumu, viņš grib pretoties, domādams: “Vai tad es esmu kaut kāds mazais, ka viņi ar mani tā apietas?” Vecākiem ir jāliek bērnam saprast, ka, līdzīgi tam, kā viņi to ir aizsargājuši, kad tas vēl bija maziņš, lai tas neapdedzinātos, tā arī tagad, kad viņš ir jau pieaudzis, tie viņu aizsargā no citas uguns. Tāpēc bērnam ir jābūt uzmanīgam, nedot kārdinātājam–sātanam tiesības, lai varētu sevī saglabāt Svētās Kristības Žēlastību.

Neapdomīga, pārmērīga vecāku mīlestība

– Geronda, vai māte ar neapdomīgu mīlestību var kaitēt savam bērnam?

– Protams, var. Piemēram, māte redz, ka mazulis nespēj iemācīties staigāt, un saka: “Cik viņa, nabadziņa, žēl, jo viņš nevar stāigāt,” un ik pa brīdim ņem viņu uz rokām tā vietā, lai, turot bērnu pie rokas, palīdzētu viņam pašam iet. Jautājums: kā bērnam ie-

mācīties staigāt? Protams, šādu māti virza mīlestība, tomēr, pārāk rūpējoties, viņa savam bērnam kaitē. Es pazinu kādu tēvu, kura dēls bija nodienējis armijā. Un, lūk, viņš pieaugušo dēlu ņēma pie rokas un veda pie friziera! “Es atvedu savu dēlu, lai tu viņam apgrieztu matus,” tēvs teica. “Saki, cik tev ir jāmaksā un kad var atnākt viņam pakal?” Tā šis cilvēks ar [savu neprātīgo rūpēšanos] kropļoja dēlu.

Mīlestība ir “jāpiebremzē” ar apdomu. Patiesa mīlestība ir nesavtīga. Tā nesatur egoistiskas tieksmes un izceļas ar saprātīgumu. Sievietes lielajai mīlestībai ir nepieciešams saprātīgums tāpēc, lai sieviete savu mīlestību veltīgi neizšķiestu. Reiz pie manis kalībā ieradās uz vecākiem noskaities puisis. Viņa nelaimīgie vecāki bija noskaņoti labvēlīgi, bet viņi nezināja, kā lai palīdz. Un, lūk, viņš man sāka stāstīt, ka vecāki uz viņu izdara spiedienu, ka tie viņu nemīl un tā tālāk. “Paklausies,” es viņam saku, “bet, kad tu biji maziņš un tava māte tevi vīstīja vairākās drēbju kārtās, kāpēc viņa tā darīja? Tāpēc, lai tu nesaukustētos, vai arī tāpēc, lai novestu tevi līdz saules dūrienam? Šajā mātes rīcībā bija daudz mīlestības.” Beidzot – sapratis, cik ļoti viņu mīl vecāki, – jauniešs sāka raudāt. Viņa mātei

piemita milzu mīlestība, neskatoties uz to, ka viņa savam dēlam nespēja palīdzēt, jo viņa uzvedās tā, ka izraisīja viņā pretestību.

Kad tas ir nepieciešams, mātei pret bērnu ir jābūt stingrai. Ja viņa viegli padodas bērnam iegribām un piekrīt viņam visā, tad tas nenāk bērnam par labu. Adanā⁸ kādai atraitnei bija vienīgais dēls Jannis. Kad zēns bija nedaudz paaudzies, viņa to atdeva par mācekli kurpniekam. Pēc nedēļas zēns paziņoja: "Mammu, man pie meistara vairs iet nevajag: kurpnieka arodu esmu apguvis." – "Pa kuru laiku tu to paspēji?" viņa jautāja. – "Ja tu gribi," viņš atbildēja, "es varu arī tev parādīt, kā tiek izgatavoti zābaciņi. Lūk, skaties: tā tiek izgriezta zole, lūk, tā piestiprina ādu, pielāgo un ar naglām piesit papēdi..." Bet meistars, pie kura mācījās Jannis, bija ļoti labs cilvēks. Viņš gribēja zēnam iemācīt arodu, jo puisis auga bez tēva un bija viņu žēl. Tomēr, redzot, ka ir pagājusi nedēļa, bet puisis nerādās, viņš sāka uztraukties: vai tikai Jannis nav saslimis, un devās pie viņa mātes, lai apjautātos, kas ar bērnu ir noticis: "Kas ar Janni ir noticis? Kāpēc viņš vairs nenāk uz darbu? Vai viņš ir slimis?" meistars jautāja atraitnei. "Nē," viņa atbildē-

⁸ *Pilsēta Mazāzijā.*

ja, "viņš ir vesels." – "Tad kāpēc viņš nenāk uz darbu?" – "Bet kamdēļ viņam uz turieni būtu jāiet?" atraitne atbildēja. "Jannis taču kurpnieka amatu jau ir apguvis." – "Kā gan viņš to spēja dažu dienu laikā?" kurpnieks bija pārsteigts. "Ļoti vienkārši," māte atbildēja. "Nem ādas gabalu, pārvelk ar to koka kājas stumbeni, iesit nagliņas, pielāgo papēdi, pēc tam no stumbeņa noņem zābaciņu – un lie-ta darīta!" Kurpnieks sāka smieties, atvadījās un devās prom. Kad viņš atgriezās darbnīcā, mācekļi viņam jautāja: "Meistar, kas ir ar Jan-ni?" – "Sveiks un vesels," viņš atbildēja. "Par kurpnieku ir izmācījies ne tikai Jannis, bet arī viņa māte!"

Un arī es redzu, ka daudzi no vecākiem rī-kojas gluži kā šī atraitne. Viņi uzskata, ka mīl savus bērnus, bet patiesībā viņi tos grauļ. Pie-mēram, māte, pārmērīgas mīlestības vadīta, nemitīgi skūpstā savu bērnu un viņam saka aptuveni šādus vārdus: "Visā pasaulē nav ne-viena tik brīnišķīga bērna kā mans!" Šādi rīko-joties, viņa kultivē viņā lepniību un neveselīgu pašpārliecinātību. Vēlāk šāds bērns vecākiem neklausā, jo ir pārliecināts, ka pats visu zina.

Vecākiem jau no mazotnes bērniem ir jā-iemāca būt atbildīgiem. Lai bērni ģimenē pil-

da darbus, kas viņiem ir pa spēkam: viņi nedrīkst pieprasīt, lai tiem viss tiktu pasniegts uz paplātes jau gatavā veidā. Pretējā gadījumā, kad viņi pieaugs, tiem neklāsies viegli. Viens meistars strādāja, galvu nepacēlis, un izaudzināja savus bērnus. Bet tie, kamēr viņš strādāja, caurām dienām klaiņoja pa ielām. Un pat tad, kad viņi jau bija pieauguši, izveidojuši paši savas ģimenes, tad tik un tā gaidīja, ka tēvs viņiem pienesīs jau visu gatavu. Un, kad tas pateica, ka ir pienācis laiks un tiem pašiem jā rūpējas par savām mājām un ģimenēm, viņi atbildēja: "Kā gan tā, tēvs? Kad mēs bijām mazi, tu taču mūs nepameti! Vai tad varēsi mūs pamest tagad – kad esam izauguši un nesam ģimenes pienākumu slogu?"

Mantojuma sadalīšana

Ja vecāki ir materiāli nodrošināti, tad viņi ir atbildīgi par savu bērnu nākotni. Protams, galvenais, lai viņi tos izaudzina par labiem cilvēkiem, pēc tam palīdz viņiem iegūt labu izglītību vai profesiju, lai bērni varētu nopelnīt sev iztiku. Pēc tam vecākiem ir jānopērk viņiem kaut kāds namiņš un tā tālāk. Kad 1924. gadā sakarā ar toreizējo iedzīvotāju

apmaiņu⁹ mūsu ģimene no Farasas ieradās Grieķijas Kapadokijā, mans tēvs, būdams ciema kopienas priekšsēdētājs, pacentās iekārtot visus mūsu ciema iedzīvotājus. Par savu ģimeni viņš parūpējās pašās beigās. Pēc tam, kad mani brāļi un māsas pieauga, viņi sāka kurnēt. "Tēvs, par visiem tu parūpējies," viņi teica, "bet par mums nemaz nepadomāji." Ja cilvēks ir viens, tad, cēlsirdīgu jūtu vadīts, viņš var visu atdot citiem un pilnīgā pašaiздiedzībā būt absolūti vienaldzīgs pret sevi. Bet, ja cilvēkam ir ģimene, viņam ir jādomā arī par to.

Protams, vecākiem nevajadzētu zaudēt galvu un bērniem dot visu uzreiz, jo jaunatnei nav pietiekamas pieredzes un šodienas negausīgajā dzīvē viņi var iztērēt vairāk, nekā tiem ir. Pēc tam vecākiem būs sāpīgi, kad viņi sapratīs, ka tie nespēj nekādi palīdzēt. Bez tam vecākiem ir jābūt īpaši uzmanīgiem ar visvājāko no bērniem un jādod viņam vairāk materiālos, bet vēl vairāk – nemateriālos, tikumiskos labumus tāpēc, lai neveiksmes radītā panika gluži kā krāčaina upes straume viņu neparautu uz leju. Lai bērnu un vecāku starpā neuzvēdītu aukstums, vecākiem

⁹ Iedzīvotāju apmaiņa starp Grieķiju un Turciju 1924. gadā.

ar labu padomu un mīlestību ir jārūpējas par visiem saviem bērniem.

Šodien reti sastopamas draudzīgas ģimenes, kas dzīvo garīgu dzīvi, kur brāļi un māsas neķļūst par zemes gabaliem, mantojumu un neskraida pa tiesām. Es pazinu kādu ģimeni, kurā bija septiņi cilvēki. Vecākiem piederēja zelta rotaslietas. Pēc viņu nāves bērni nolēma, ka zelts ir jāpaņem tam brālim, kurš bija rūpējies par vecākiem viņu dzīves nogalē. Bet šis brālis padomāja par to, ka viņu mātai ir liela ģimene un tāpēc viņai šis zelts būtu nepieciešamāks. Viņš zeltu atdeva tai. Māsa zeltu atdeva trešajam brālim, tas – ceturtajam, un galu galā zelts atgriezās pie pirmā brāļa! Tas ir, ar šiem cilvēkiem notika tieši tas pats, kas ir aprakstīts “Lausa grāmata”¹⁰. Beigu beigās, tā kā arī pirmais brālis šo zeltu paturēt nevēlējās, viņi nolēma to ziedot dievnamam.

¹⁰ *Lausa grāmata jeb Helenopoles bīskapa Pallādija stāstījums par svēto un sirdsskaidro tēvu dzīvi. Eikon, 2017.*

III

BĒRNI UN VIŅU PIENĀKUMI

“Vecāku svētība ir bērnu lielākais mantojums. Tāpēc bērniem ir jācenšas saņemt vecāku svētību.”

1. Par bērniem, viņu priekiem un grūtībām

Zīdaiņa vecums

– Geronda, es esmu ievērojusi, ka reizēm Dievišķās liturģijas laikā zīdaiņi smaida.

– Viņi smaida ne tikai Dievišķās liturģijas laikā. Zīdaiņi ar Dievu atrodas nemitīgā saskarsmē, tāpēc viņiem nav nekādu rūpju. Atceraties, ko Kristus ir teicis par maziem bērniem? *“Viņu Eņģeļi debesīs vienmēr redz Mana Debesu Tēva vaigu”* (Mt 18, 10). Mazuļi uztur saikni ar Dievu un Sargeņģeli, kurš vienmēr bez mitas ir viņiem blakus. Mazuļi miegā te smejas, te raud, jo viņi redz gan priecīgo, gan baidīto. Vienos gadījumos tie redz savu Sargeņģeli un ar viņu rotaļājas. Viņš tos samīļo, paņem aiz rociņas, un viņi smejas. Bet ci-

tos gadījumos kārdinātājs viņiem liek redzēt kaut ko baisu, un viņi raud.

– Bet kāpēc kārdinātājs mazulus biedē?

– Mazuliem nāk par labu arī tas, ka viņš tos biedē, jo tie no bailēm ir spiesti saukt māti. Ja šo bailu nebūtu, tad zīdaini sevi nepiespiestu doties mātes apskāvienos. Dievs pieļauj visu cilvēku labā.

– Bet, kad bērni paaugas, vai viņi atceras, ko ir redzējuši, kad bija vēl zīdaini?

– Nē, aizmirst. Ja mazulis atcerētos, cik reizes viņš ir skatījis savu Eņģeli, tad kristu lepniībā. Tāpēc pieaugot viņš visu aizmirst. Dievs rīkojas gudri.

– Viņi visu to redz pēc Kristībām?

– Protams, pēc Kristībām.

– Geronda, bet vai nekristītam mazulim var ļaut skūpstīt Svētos Pišļus?

– Kāpēc nedrīkstēt? Mazuli pie Svētajiem Pišļiem var apzīmēt pat ar krusta zīmi. Šodien es redzēju mazo, kas līdzinājās mazam Eņģelim. “Kur ir tavi spārni?” es viņam uzjautāju. Viņš apjuka un nezināja, ko lai atbild! Atonā, savā kalībā, pavasarī, kad zied koki, es uz krūmu zariem, kas aug žogmalē, ar ko ir norobežota mana celle, izkarinu karamelu konfektes. Kad pie manis ierodas apmeklētāji

ar maziem bērniem, es saku: "Bērni, esiet tik laipni, noraujiet no krūmiem konfektes, jo, ja sāks līt, tās izmirks un aizies bojā!" Daži apķērīgākie mazie saprot, ka tas esmu bijis es, kurš uz zariem ir sakabinājis konfektes, un smejas. Citi tic, ka konfektes krūmos pašas ir izaugušas, trešie nezina: ticēt vai neticēt... Mazajiem ir vajadzīgs nedaudz arī prieka.

– Geronda, Jūs izkarat daudz konfekšu?

– Ja jau karina, tad daudz. Kad man atnes garšīgus saldumus, es tos pieaugušajiem nedodu. Pieaugušos es cienāju ar lukumu. Kad man atnes labus saldumus, es tos taupu Atoniadas¹¹ bērniem. Arī šeit, klosterī, es vakar iestādīju karamelītes un šokolādītes, bet šodien tās jau ir uzplaukušas! Vai pamanījāt? Bet kāpēc gan ne: laiks ir saulains, zeme ir laba, jūs to esat labi uzrakuši, tāpēc jau šokolādītes tik ātri arī uzplauka! Gan jūs redzēsiet, kādu es jums ierīkošu ziedu dobi! Mums vairs nevajadzēs pirkt bērniem konfektes un šokolādes. Bet kā jūs domājat? Novāksim paši savu ražu!

– Geronda, svētceļotāji pamanīja, kā no dobītēm spraucas ārā konfektes un šokolādī-

¹¹ *Atoniada – skola zēniem Atonā.*

tes, un brīnījās. “Laikam to būs izdarījis kāds bērns,” viņi teica.

– Kamdēļ tu nepateici, ka to ir izdarījis viens liels bērns?

Sargeņģelis sargā mazus bērnus

– Geronda, kāpēc Dievs katram cilvēkam dod Sargeņģeli? Vai tad Viņš Pats nevar mūs sargāt?

– Sargeņģelis – tās ir Dieva īpašās rūpes par Savu radību. Sargeņģelis – tā ir Dieva Providence, Viņa nodomu izpausme pār cilvēku. Un par to mēs Dievam esam parādā. Eņģeļi īpaši sargā mazus bērnus. Kā gan viņi tos sargā! Reiz uz ielas rotaļājās divi bērni. Viens no viņiem gribēja otram iemest ar akmeni un bija jau atvēzējies. Otrais bērns šīs briesmas nebija pamanījis. Un, lūk, pašā pēdējā mirklī laikam Eņģelis izdarīja tā, ka mazais kaut ko pamanīja, pielēca kājās – un akmens aizlidoja garām viņa galvai.

Bet kāda māte reiz devās strādāt uz lauka un paņēma līdzī mazuli. Pabarojusi to ar krūti, viņa to noguldīja šūpulītī un devās strādāt. Pēc kāda laiciņa viņa pienāca apraudzīt ma-

zuli un ieraudzīja, ka viņš tur rokās un ar interesi aplūko čūsku! Kad māte bija barojusi ar krūti zīdaini, ap viņa mutīti bija palicis piens. Un, lūk, pie mazuļa bija pielīdusi čūska un nolaizījusi to no viņa sejiņas. Mazulis čūsku saķēra. To redzot, māte sāka kliegt, bērns izbijās, pavēra vaļā rociņu, un čūska aizlīda prom! Dievs bērnus sargā.

– Geronda, bet kāpēc tad daudzi bērni cieš no slimībām un citām nelaimēm?

– Dievs zina, kas nāks par labu katram cilvēkam, un atbilstoši tam dod viņam visu nepieciešamo. Viņš cilvēkam nedod to, kas viņam nedos nekā laba. Piemēram, reizēm Viņš redz, ka miesīga nepilnība vai kroplība mums palīdzēs vairāk, nekā tas, ja Viņš mūs būtu pasargājis no šī sakropļojuma vai arī būtu pasargājis mūs sveikus un veselus.

Svētās Kristības

– Geronda, kas notiks ar tiem Ziemeļu Epīras¹² iedzīvotājiem, kuri nomirst, būdami nekristīti?

¹² *Balkānu pussalas daļa, kur dzīvo grieķi. No 1921. gada tā ir Albānijas teritorija.*

– Ē–ē, lielāko daļu no viņiem ar gaisa Kristīšanu¹³ ir nokristījuši vecāki. Bet tajās valstīs daudzi gaisa Kristības ir saņēmuši no auklītēm vai dzemdību namos no medmāsiņām. Es zinu gadījumu, kad kāda medmāsa mazuli kristīja ūdens bļodā. Dievs redzēja šīs sievietes labos nodomus... Cik daudz gan žēlastības ir jaunkristītajiem! Reiz trīssimt piecdesmit cilvēku lielā grupā es atpazīnu kristītu sievieti. Es jautāju, kas viņa ir, un man pateica, ka viņa ir turciete, kura ir pieņēmusi Svēto Kristību. Viņas seja mirdzēja. Pārējie viņai blakus esošie izskatījās pēc barbariem.

– Geronda, vai tas ir pareizi, ka Kristībās bērniem tiek doti divi vārdi?

– Ja laulātie strīdas un šķiras tikai tāpēc, ka nevar vienoties par bērnam dodamo vārdu, tad lai dod kaut vai trīs vārdus! Bet galu galā pareizie kristiešu vārdi tagad ir pārvērsti par nezin ko... Vikija, Pepija, Mimija...

¹³ *Pēc grieķu prakses, ja jaundzimušā dzīvībai draud briesmas, viņš var tikt kristīts ar gaisa kristīšanu. To var izdarīt jebkurš kristietis. Mazuli paņem rokās, trīs reizes ar viņu gaisā tiek attēlots krusts, sakot: "Dieva kalps (vārds) top kristīts Tēva. Āmen. Un Dēla. Āmen. Un Svētā Gara vārdā. Āmen." Ja mazulis nomirst, viņš skaitās kristīts, ja paliek dzīvs, tad pēc Hellādas Baznīcas Sīnodes lēmuma Kristības Noslēpums pār viņu tiek noturēts pilnībā.*

– Geronda, kāda sieviete piektajā grūtniecības mēnesī zaudēja savu mazuli. Viņš piedzima nedzīvs, bet tagad viņa pārdzīvo par to, ka viņam nebija iespējams veikt pat gaisa Kristības.

– Ja viņa pie tā pati vainīga nav, tad lai uzticas Dievam. Dievs zina, ko ar šādiem bērniem iesākt un kur tos novietot.

– Geronda, mana māte stāstīja, ka viens no maniem brāļiem ir nomiris dažas stundas pēc dzimšanas un viņa nav paguvusi to nokristīt. Es viņai ieteicu par to visu izstāstīt bikstēvam.

– Ja jau viņa gribēja, bet nepaguva, tad viņai ir vainu mīkstinoši apstākļi. Taču citas sievietes vispār taisa abortus un pašas nogalina savus bērnus. Mēs nezinām, kāda būs Dieva tiesa. Tas būtu bijis smags grēks, ja viņa savu bērnu nebūtu paspējusi nokristīt savas nolaidības dēļ un tas būtu miris nekristīts. Tu par šādām lietām spried, vadoties no veselā saprāta. Tā ir racionālisma teoloģija. Atminos, kā reiz pie manis ieradās svētceļotāju grupa, un es tiem izstāstīju šādu gadījumu. Kādu Ziemeļu Epīrā dzīvojošu mazuli nokristīja trīs reizes. Pirmo reizi – vecmāmiņa, otro – vectēvs un pēc tam māte – slepus cits

no cita – jo viņi visi domāja, ka zīdainis nav kristīts. Kad es biju izstāstījis šo gadījumu, viens no svētceļniekiem pielēca kājās un paziņoja: “Tas neatbilst kanoniem!” – “Paklau,” es viņam teicu, “tavuprāt, viņi bija lasījuši par to, ka bērns ir jākrīsta trīs reizes, kaut kādās dogmatiskās grāmatās? Mazulis taču saņēma trīskāršu svētību!”

– Geronda, reizēm cilvēki sapņos redz savus mirušos radniekus un ar viņiem sarunājas. To Dievs pieļauj tāpēc, lai cilvēkiem palīdzētu ticībā, grēknožēlā?

– Jā. Vai es jums par šādiem gadījumiem neesmu stāstījis? Kāds Svētā Kalna mūks bija no lauku ciema, kas atradās Bulgārijas teritorijā. Tur daudzi nebija kristīti. Šis mūks man stāstīja, ka, būdams vēl laicīgs cilvēks un nekristīts, viņš sapnī redzējis savu mazo brāļadēlu, kurš pavisam nesen bija nomiris. Bērns stāvēja aiz brīnišķīga dārza žoga un raudāja. Bet dārzs bija pilns ar maziem bērniem, kuri priecājās un rotaļājās. “Kāpēc tu nedodies uz dārzu?” – bija jautājis sapnī redzošais cilvēks. “Kā gan es tur varu iekļūt?” bērns atbildēja. “Es taču neesmu kristīts.” Pēc šī gadījuma cilvēks nekavējoties devās uz baznīcu un kristījās, bet vēlāk par visu sapnī redzēto izstāstīja

garīdzniekam. Tā Dievs iekārtoja tādēļ, lai arī citi saprastu Svēto Kristību nozīmi. Pēc šī gadījuma minētā bulgāru ciema iedzīvotāji sāka kristīt savus bērnus.

– Geronda, daži vecāki, kuri ir stājušies civilaulībā, vēlas kristīt savus bērnus. Vai viņi to drīkst darīt?

– Kāpēc gan ne? Pie kā gan ir vainīgi nelaimīgie bērni? Tas, ka cilvēki, kuri atrodas civilaulībā, grib kristīt savus bērnus, liecina par to, ka viņos mīt kaut kas [labs], ka šie cilvēki nav pilnīgi vienaldzīgi. Visticamāk, ka šie cilvēki kaut kur ir sapinušies. Ja kāds viņiem vēlas palīdzēt, tam vispirms ir jāpaskatās, kāda iemesla dēļ viņi nav laulājušies baznīcā, bet pēc tam – kāda iemesla dēļ viņi vēlas kristīt savus bērnus.

– Geronda, ja mūķene pirms aiziešanas klosterī ir bijusi kādam krustmāte, vai tagad papildus lūgšanām par savu krustbērnu viņai būtu tam jāsūta dāvanas, kā to dara laicīgajā pasaulē krustvecāki?

– Ē – ē, tagad mūķene no šādiem pienākumiem ir brīva. Mūks [savam krustbērnam] palīdzēs lūgšanās. Bet viņas vecāki – ja vēlas – var uzturēt ar savas meitas–mūķenes krustbērnu šādas attiecības.

– Tas ir, mūķenes vecākiem var būt šāda saikne ar viņu meitas krustbērnu, ja vien viņi to paši vēlas?

– Jā, ja paši vēlas. Mūķenei tā rīkoties viņus nav jāpiespiež. Lai viņa lūdzas, lai Dievs tos apgaismo. Bet, lai kā arī būtu, krustvecākiem ir liela atbildība. Kad es vēl dzīvoju laicīgajā pasaulē, mani vecāki kādam pazīstamam laulāto pārim apsolija, ka vienam no viņu ģimenes bērniem krustvecāks būs kāds no mūsu ģimenes. Kad viņiem piedzima bērniņš, visi mani radnieki bija izbraukuši, un tāpēc mani palūdza kļūt par mazuļa krusttēvu. Man tolaik bija sešpadsmit gadu, es viņu kristīt nevēlējos, jo jutu, ka man būs jāuzņemas liela atbildība. Un, lūk, nonācis grūtā situācijā, es sāku lūgties. “Mans Dievs,” es lūdzu, “ja šis mazais izaugs par labu cilvēku, tad ņem visus manus atlikušās dzīves gadus un atdod tos viņam. Tomēr, ja viņš par labu cilvēku neklūs, tad paņem viņu pie Sevis jau tagad – kad tas vēl līdzinās mazam Enģelītim.” Es mazo nokristīju un devu tam Pāvila vārdu. Pēc nedēļas viņš nomira. Tagad viņš ir Debesīs un neriskē tās pazaudēt.

Bāreņi

– Geronda, ja ģimenes galva nomirst, vai maziem bērniem ir jāredz sava tēva mirstīgās atliekas?

– Labāk jau ne. Pat ja nomirst kāds no pieauguša cilvēka tuviniekiem, tad meklē veidu, kā maigāk, saudzējošāk to viņam varētu paziņot. Ko lai saka par bērniem!

– Līdz kādam vecumam bērniem nav vēlams skatīt savus mirušos radniekus?

– Tās ir atkarīgs no bērna [rakstura, nosliecēm, noskaņojuma].

– Bet vai bērnus var vest pie tēva kapa?

– Jā, pie kapa bērnus vest var. Viņiem ir jāpasaka: “Tēvs no šejienes ir pārcēlies uz Debesīm. Ja jūs būsiet labi bērni, tad viņš no Debesīm ieradīsies pie jums ciemos.” Atminos, kad nomira mana vecmāmiņa, lai es neredzētu viņas bēres un nezinātu, ka viņa ir mirusi, mani aizveda uz mūsu pažiņu māju. Tur ar mani rotaļājās, mani izklaidēja. Es smējos, bet viņi raudāja. Kad mani atveda atpakaļ uz mājām, es sāku taujāt: “Bet kur ir vecmāmiņa?” – “Būs, būs,” man atbildēja. Es gaidīju vecmāmiņu atgriežamies, bet pēc kāda laika

uzzināju, ka viņa ir mirusi. Bērniem nenāk par labu skatīt mirušus cilvēkus.

– Geronda, ja maziem bērniem nomirst māte, tad viņi tās nāvi pārdzīvo ļoti smagi.

– Bērni kļūst lielāki bāreņi, ja zaudē māti, nevis tēvu. Tāpēc, zaudējot māti, viņi izjūt arī lielākas ciešanas. Reti kad notiek tā, ka bērniem, kuri ir zaudējuši māti, mātes vietu ieņem viņu tēvs. Tomēr Paradīzē šie bērni gūs mierinājumu. [Trūkstošo] viņi saņems tur. Bārenis Paradīzē “ieies” ar mazāku “ieskaites punktu”, gluži kā ārzemēs dzīvojošie grieķi mūsu universitātēs iestājas, nekārtojot iestājek sāmenus, jo tā tas ir noteikts ar attiecīgu likumu. Tas ir, uz bāreņiem ir attiecināms Dieva likums, un, lai nonāktu Paradīzē, viņiem ir jāpieliek mazāk pūles, savukārt citiem ļaudīm ir jāpaveic ne mazums garīgu ciņu. Es uzskatu, ka bērni, kuri ir zaudējuši savu vecāku maigumu, ir laimīgi un svētīti. Jo viņiem šajā dzīvē izdevies padarīt Dievu par savu Tēvu un vienlaicīgi atlikt Dieva “krājkasē” arī savu vecāku maigumu, kas viņiem tika atņemts un kurš tiem tagad nes [garīgos] procentus.

Bet arī šajā dzīvē Labais Dievs palīdzēs šādiem bērniem, jo no tā brīža, kad Dievs paņem pie Sevis viņu vecākus, Viņam – ja tā

var izteikties – ir pienākums rūpēties par bērniem. Atceraties, ko teicis pravietis Dāvids? *“Kungs uztur bāreņus un atraitnes.”* (Ps 146, 9) Gluži dabīgi Dievs šādus bērnus mīl vairāk un arī vairāk par tiem rūpējas. Šiem bērniem šajā dzīvē Viņš dod vairāk [garīgo] tiesību, nekā citiem bērniem. Ja bārenis pagriezīs regulēšanas pogu uz labestību, viņš būs ļoti veiksmīgs. Bet, ja viņš saka: “Ja jau es pats esmu mocījies, tad tagad mocīšu citus,” viņš sevi sagrauj.

– Geronda, vai bārenības negatīvās sekas cilvēkā saglabājas visu mūžu?

– Ko tu mels? Bērni–bāreņi var būt nedaudz robusti, nebrīvi, var būt kautrīgāki, bīklāki, nedrošāki – viņos nav tāda prieka, aktivitātes, kāda ir maigumu saņēmētajos bērnos. Taču šis robustums šādiem bērniem ir bremze, kura viņiem dzīvē palīdz. Un vienlaikus viņi veido sev uzkrājumus nākamai dzīvei. Kā tu domā: vai Dievs šo robustumu neredz? Vai tad tiešām Viņš tiem vēlāk nepalīdzēs? Tāpēc bāreņi – it īpaši bez mātes esošo – mums ir jāieskauj savos apskāvienos ar sāpēm un karstu mīlestību, lai no sākuma viņš sasildītos un viņa kautrīgums pazustu, un viņš atvērtu savu sirdi. Bet, ja viņā ir uzcītība, tad mums

vajag spēcīgi piebremzēt viņa lielo iedvesmu, lai viņš nepārpulētos, cenšoties parādīt savu milzīgo pateicību. Svētais Kapadokijas Arsēnijs bija bārenis – bez mātes, bez tēva. Ja viņš pret savu bārenību nebūtu izturējies garīgi, ar drosmi, tad būtu kļuvis par izmocītu cilvēku, viņam būtu bijušas psihiskas problēmas. Bet palūko, kāds viņš bija malacis! Kādus garīgus varoņdarbus viņš paveica! Uz mani iespaidu atstāja tas, ka viņa kauliņi bija mīksti, gluži kā vate, kā sūklis. Kad viņa mirstīgo atlieku izcelšanas laikā es ņēmu ārā no kapa viņa ribas un mugurkaula skriemeļus, tad tie sabirza pīšļos uzreiz, tiklīdz tiem biju pieskāries. Kaut cik stipri bija tikai divi skriemeļi, gurnu kauls un lielie stilba kauli. Pārsteidzoša lieta – kā, būdams tik slimīgs, viņš spēja ar kājām noiet tik milzīgus attālumus? Ejot viņš gluži vai lidoja pa gaisu! Šeit redzams kāds pārdabisks spēks, ko viņam deva Dievs. Un vai tad tiešām Kristum nebūtu pa spēkam izaudzināt bāreni?

**Kamēr bērni nav kļuvuši pilngadīgi,
viņi ir jāierobežo**

Lai nepaslidētu uz laicīgās pasaules kritiena kalniņa, kas dvēseli pilda ar trauksmi un

mūžīgi attālina to no Dieva, bērniem pastāvīgi jājūt liela nepieciešamība pēc [vecāku] padomiem – it īpaši pusaudžu kritiskajā vecumā. Bērniem ir jāsaprot paklausības jēga. Viņiem ir jāsaprot, ka paklausībā vecākiem slēpjas viņu pašu labums – tā, lai tiem paklausītu ar prieku un varētu brīvi kustēties garīgajā telpā.

Vai jūs neesat aizdomājušies par to, cik ierobežota ir maza bērna brīvība? Viņš deviņus mēnešus ir ieslēgts mātes vēderā. Jaundzimušo gulda šūpulī. Pāiet pieci seši mēneši, un viņu noliek aiz augstas sētiņas. Pēc tam, kad bērns paaudzies, viņam neļauj vienam doties ārpus mājas, lai viņš nesusistos vai nenokristu no trepēm. Jo, ja bērna brīvību neierobežo, viņš nokritīs un sasitīsies.

Tas viss ir nepieciešams, lai bērns augtu drošībā. No pirmā acu uzmetiena visi šie līdzekļi laupa bērna brīvību – tomēr bez visa tā viņš jau no pašiem pirmajiem dzīves mirkļiem būtu pakļauts briesmām aiziet bojā. Tomēr bērni, būdami maziņi, nesaprot, ka ierobežojumi tiem ir nepieciešami. Bet arī tad, kad viņi paaugsies, arī tad viņi nesaprot, ka viņiem ir nepieciešami cita veida ierobežojumi, un tāpēc tiecas pēc brīvības. Bet kas tā ir

par brīvību? Brīvība kļūt par kropli? No šādas brīvības bērni iet bojā. Viņiem ir jāsaprot, ka līdz brīdim, kamēr nebūs beiguši mācības, kamēr nesaņems diplomu, kamēr nebūs nobrieduši – lai kļūtu par pareiziem cilvēkiem – viņiem ir nepieciešami ierobežojumi. Jo, ja kaut vai reizi viņi sevi sakropļos, viņi aizies bojā. Bērniem ierobežojumi ir jāsajūt kā nepieciešamība, jāsaprot, ka tā ir Dieva svētība. Viņiem ir jāizjūt pateicība pret saviem vecākiem, kuri tos ierobežo. Viņiem ir jāzina, ka vecāki viņus ierobežo, mīlestības vadīti. Neviens tēvs un neviena māte savu bērnu neierobežo, ļaunuma mudināti – pat ja pret tiem ir izturējušies ļoti bargi. Un, ja vecāki saviem bērniem skrūvētes piegriež spēcīgāk, tad arī tas notiek aiz lielas mīlestības. Viņi to dara labestībā, lai bērni būtu pēc iespējas savāktāki, brašāki un tiktu pasargāti no briesmām. Jo arī dārznieks, kad stāda kociņus, labākai drošībai tos ar stiepli var piesiet stingrāk, nekā tas būtu nepieciešams, un nedaudz savainot. Tomēr Žēlsirdīgais Dievs ātri vien sadziedē koka mizā atstātās brūces. Ja jau Dievs sadziedē koka mizā grieztais brūces, cik daudz lielākas ir Viņa rūpes par [cilvēku] – Savu radību! Vai tad tiešām, ja vecāki savam bērnam ir nedaudz

spēcīgāk piegriezuši skrūvītes un nedaudz viņu savainojuši, Dievs šo brūci nesadziedēs?

Bez tam bērniem ar saviem vecākiem ir jā-sarunājas, jāatklāj savi nodomi. Gluži kā mūkam klosterī ir savs starecs, kuram viņš atklāj savus nodomus un no kura saņem palīdzību, tāpat bērnam sevi ir jāatver vecākiem. Ir pareizi, ja no sākuma bērns izsūdzēs grēkus savai mātei un pēc tam – garīgajam tēvam. Tāpat kā vecāki, kad bērns sasiņ kāju, kopā ar viņu dodas pie ārsta un taujā – kas viņiem ir jādara, lai sasitums pārietu, tāpat viņiem ir jāzina arī tas, kādas ir bērna [garīgās] problēmas, – lai varētu viņam palīdzēt. Ja bērns par savām problēmām stāsta vienīgi savam biktstēvam, tad kā viņam spēs palīdzēt vecāki? Viņi taču nezina, kas viņu satrauc.

Bērnu grūtības mācību laikā

Bērni, kuriem piemīt spriešanas spējas un apķērīgums, reizēm saskaras ar grūtībām un sāk mocīties. Šādi bērni visu grib sakārtot atbilstoši savam prātam un tiecas darīt to, kas ir pāri viņu spēkiem. Viņiem piemīt spēcīgs prāts, bet tie neprot nobremzēt. Viņi eksperimentē paši ar sevi, it kā vēlēdamies pārbau-

dīt, cik liela ir viņu izturība! No tā viņi cieš. Ja viņi kļūst pazemīgi, tad viņu spriešanas spējas dos tiem iespēju kļūt sekmīgiem. Bērni, kuriem nav šādu spriešanas spēju un apķērīguma, ar grūtībām nesaskaras, bet viņi savukārt [iekšēji] nestrādā, neaizdomājas [par dzīvi] – šī vārda labākajā nozīmē.

Zināt, cik daudz studentu, sagatavojušies eksāmeniem un zinot visu no galvas, baidās, ka viņi izgāzīsies, un tāpēc uz eksāmeniem neaiziet? Spējot tikt galā ar mācībām, šādi studenti bailu dēļ iedzen sevi panikā. Bet, ja viņi pazemīgi palūgs: “Palūdzieties, jo es pats ar mācībām nespēju tikt galā, bet ar jūsu lūgšanām pacentīšos eksāmenus nokārtot labi,” tad pazemības dēļ tie saņems Dieva Žēlastību un dievišķo apskaidrību. Bez tam, pirms kārtot eksāmenus, studentam vajag lūgt savu Svēto aizstāvi, kurš viņam palīdzēs atbilstoši viņa ticībai un svētībai.

– Geronda, kāda meitene, kura mācās ārzemēs, man rakstīja: “Nodoms man saka, ka garīgi es nekad sekmes negūšu. Laikam jau es tāda arī palikšu.”

– Kāda dīvaine! Sēž Eiropā un nonāk pie šādiem secinājumiem! Viņa taču uz turieni nebrauca gūt garīgās sekmes un ne jau tā-

dēļ, lai tur paliktu uz visiem laikiem, bet gan tādēļ, lai iegūtu zināšanas, kas būs nepieciešamas viņas specialitātē. Lai viņa cenšas saglabāt to garīgo stāvokli, kāds viņai ir pašlaik, un lai tur netiecas pēc garīgām sekmēm. Eiropieši taču ir tauta, kam ir sekmes [pasaulīgajās] zinātnēs, nevis garīgajās. Lai viņa sevi neapspiež un neņem visu tuvu pie sirds. Nevajag visu ņemt pie sirds un tādēļ ciest. Lai viņa savu atrašanos tur uzskata par steidzamu karadienestu. Armijā kareivis nopūlas vaiga sviedros, ir spēku izsmelts, reizēm citi pret viņu izturas ļoti nežēlīgi. Bet cilvēki Eiropā pret viņu vismaz izturas pieklājīgi – kaut arī ārēji, liekulīgi – atbilstoši eiropiešu mentalitātei. To jau varēja arī sagaidīt, ka viņa sastapsies ar šīm grūtībām, jo arī Grieķijā mēs redzam to pašu, atšķirība ir vienīgi, ka Grieķijā – tā kā mēs esam pareizticīgā tauta – garīgo palīdzību var saņemt tie, kuri raizējas par savu garīgo dzīvi. Nedaudz pacietības un nedaudz uzmanības, un grūtības tiks pārvarētas. Ja jau viņa ir tur nonākusi, tad brīvais laiks ir jāvelta lasīšanai un lūgšanu skaitīšanai, lai saņemtu arī garīgo ēdienu. Tās pūles, kādas viņa ieguldīs, lai gūtu sekmes mācībās, palīdzēs viņai nodoties šim procesam pilni-

bā, un tad viņai kļūs sveši visi ļaunie nodomi un jaunības kārdinājumi.

2. Par bērnu cieņu un mīlestību uz vecākiem

Bērnu cieņa pret vecākiem un vecāka gadagājuma cilvēkiem

Kamēr bērniņš vēl ir maziņš, viņš neveic nekādu darbu. Par viņa ēdienu, apģērbu un tamlīdzīgām lietām rūpējas vecāki. Vecāki bērnam palīdz, mīlestības vadīti. Bērniņš nestrādā – viņš spēj veikt vien nelielus mājas uzdevumus. Bet vai šos darbus var salīdzināt ar to darbu un ieguldījumu, ko viņa dēļ veic vecāki? Ja pieaugot bērns nesaprot, ko tam tika devuši vecāki, tad tā ir milzīga nepateicība.

Agrāk vecāki bērnu sodīja miesīgi, un viņš pieņēma šos miesas sodus bez aizvainojuma. Bieži vien viņš pat nesaprata, par ko viņu sita. Bet šodienas bērni – ir viens vienīgs nemitīgs “kāpēc un par ko?”. Nepārtraukta pretimrunāšana. Viņiem nav vienkāršības. Visu notiekošo viņi pakļauj kritikai un izvērtēšanai. Tomēr Dievišķā Svētība šādā veidā nerodas. Ja bērns savu tēvu neuztver kā tēvu un tēva so-

du nepieņem, tad viņš – ir nelikumīgs bērns! (*sal Ebr. 12, 6–11*) Daži bērni, atliek vien vecākiem tiem izteikt kaut mazāko aizrādījumu, uzreiz sāk draudēt: “Es pārgriezīšu sev vēnas!” Un ko lai vecāki dara? Tie piekāpjas, bet rezultātā bērni tiek sabojāti un iet pazušānā.

Bērnām ir jāsaprot, ja arī savu reizi vecāki viņām sadod pa pakausi, tad tas netiek darīts ar naidu, bet gan mīlestībā – lai viņš labotos, kļūtu labāks un gala rezultātā priecātos. Mēs, kad bijām vēl maziņi, pieņemām visu: gan vecāku glāstus, gan vecāku pļaukas, gan vecāku skūpstus. Mēs sapratām, ka vecāki visu to dara mūsu paša labuma dēļ. Mēs ļoti uzticējāmies [saviem vecākiem]. Reizēm gadījās arī tā: pie vainas bija kāds no brāļiem, bet māte bāra citu, jo viņa nepaguva novadīt “tiesas izmeklēšanu”. Bet vainīgais, redzot, ka viņa dēļ cieš cits – nevainīgais, atzinās savā nodarījumā, jo sirdsapziņa viņu mudināja tā darīt. Un šādā veidā vainīgais brālis vai māsa tika attaisnoti.

Ģimenē jaunākajiem ir jāciena gan tēvs un māte, gan gados vecākie [brāļi un māsas]. Jaunākajiem ir jājūt cieņa, pakļaušanās un pateicība pret vecākajiem. Savukārt vecākajiem pret jaunākajiem ir jābūt mīlestībai,

viņiem jāpalīdz un jāaizsargā. Kad jaunākais ciena vecāko, bet vecākais jaunāko mīl, tad veidojas brīnišķīga ģimeniska atmosfēra. Mans tēvs mums teica: "Esiet paklausīgi savam vecākajam brālim." Mēs zinājām, ka tēvs mīl mūs visus, un kopā ar viņu mēs izturējāmies ļoti brīvi. Bet vecākajam brālim, lūk, neatrodot viņā tēvišķo mīlestību, mēs izrādījām lielāku paklausību.

Kad laulātie viens otru ciena, bet bērni ciena vecākus, tad dzīve ģimenē rit rimti, gluži kā pulkstenis. Šādā ģimenē vecākais dēls mātei nekad nepateiks kaut ko līdzīgu "pielūko, māt, lai vairāk neko tamlīdzīgu nedarītu" vai "kāpēc tu visu esi izdarījusi ačgārnī?". Bet šādā ģimenē arī tēvs ar māti šādā tonī nesarunājas. Pieaugušais var pajokoties ar bērnu, lai to iepriecinātu, bet bērns, sajūtot pieaugušā jokus, pret to nedrīkst izturēties vaļīgi un familiāri. Kad es dzīvoju Stomiona klosterī un reizēm no klostera pēc iepirkumiem kāpu lejā uz pilsētu, kāds zēns, kura māja atradās tieši ceļa malā, skrēja man klāt, tikko bija pamānījis mani, un es noskūpstīju viņam rociņu. Pēc tam viņš pie tā pierada un, pieskrējis pie manis, pats stiepa pretim savu rociņu, lai es to noskūpstītu! Es darīju to, ko viņš gribēja. Bet

pēc tam viņa vecāki palūdza: "Tēvs, nevajag skūpstīt viņa roku, jo viņš skrien pakaļ garīdzniekiem, stiepj tiem savu roku skūpstam, bet, ja viņi to nedara, sāk raudāt."

**Kā bērniem mīlēt vecākus pēc tam,
kad viņi ir izveidojuši paši savu ģimeni**

Žēlsirdīgais Dievs ir iekārtojis tā, ka vīrs un sieva savā starpā sasaistās ar tādu mīlestību, ka aiziet prom pat no saviem vecākiem. Ja šādas mīlestības nebūtu, tad cilvēki nevarētu izveidot savas ģimenes. Vecāku uzdevums beidzas ar brīdi, kad bērni ir izveidojuši savu ģimeni [vai arī kļuvuši par mūkiem]. No šī brīža bērni vecākiem ir parādā [vien divas lietas]: milzu cieņu un tik daudz mīlestības, cik ir jāizjūt pret saviem vecākiem. Es negribu teikt, ka vīram un sievai nav jāmīl savi vecāki. Nē. Bet vispirms viņiem savā starpā ir jābūt lielai mīlestībai un [tikai] pēc tam jāmīl savi vecāki. Laulātajiem ir jāmīl viens otru tik stipri, lai viņu mīlestība lītu pārpārēm. Un jau no šīs laulāto mīlestības pārpilnības viņiem jāizrāda saviem vecākiem visu iespējamo cieņu un pateicību. Laulāto mīlestībai ir jābūt cēlsirdīgai, lai ikviens no laulātajiem

pēc iespējas vairāk rūpētos par otra laulātā vecākiem.

Lai ģimenē valdītu miers un satiecība, ļoti palīdz, lūk, kas: vīram sava sieva ir jāmīl vairāk nekā sava māte un vairāk nekā jebkurš no tuvākajiem radniekiem. Laulātā mīlestībai uz vecākiem ir jāplūst caur sievu. Protams, līdzīgi jārikojas arī sievai.

Es pazinu ģimenes, kuru laulības dzīves sākumā vīram un sievai bija problēmas, domstarpības, jo viens no laulātajiem pret savu māti izjuta pārmērīgu mīlestību. Šāda mīlestība sākas no godbijības, kāda piemīt dēlam vai meitai, izjūtot lielu pateicību pret savu māti. Tomēr pakāpeniski, kad laulātie viens otram pieķeras, šī problēma izzūd. Jo, ja uzreiz pēc kāzām viens no laulātajiem būtu dāvējis otram tādu mīlestību, kas aizstātu mātes mīlestību, tas nebūtu dabīgi.

Ja laulātais sievas māti un tēvu ciena, tas viņam dara godu, tāpat kā vedeklai godu dara cieņa un mīlestība pret vīramāti – sievieti, kura ir dzemdējusi viņas vīru, to izaudzīnājusi, bet tagad viņš ir viņas vīrs un prieks. Ja sievā un vīrā dzīvo šāda veida jūtas un domas, tas viss klusītiņām māca arī viņu bērnu dvēseles.

Māte līdz dēla precībām rada viņa mīlestībā ne mazums mierinājuma. Bet vecie cilvēki atkal kļūst kā bērni. Dēlu apprecinot, māte sāk justies tā, kā jūtas vecākais bērns, ieraugot savas mātes apskāvienos citu – tikko kā dzimušu mazuli. Re kā: ja jaunībā cilvēks netiks vaļā no savām kaislībām, tad, gadiem ejot, viņa gribasspēks ies mazumā un kaislības pieaug. Bet vedeklai par to apvainoties nevajadzētu. Un, ja viņa vēl arī rūpējas par savu padzīvojušo vīramāti, tad lai nedaudz paciešas, lai nezaudētu atlīdzību, kas viņai tiks piešķirta par tām rūpēm, kādas viņa tai parāda. Ja tagad viņa pacietīgi rūpējas par vīramāti, tad vēlāk, kad visas ciešanas būs pagājušas, viņa priecāsies par to labo, ko ir paveikusi.

Bet, protams, arī vīramātei sava vedekla ir jāmīl kā pašas meita. Mana vecmāmiņa no tēva puses manu māti mīlēja vairāk nekā manu tēvu. Kad mani brāļi precējās, kaimiņienes šūpoja galvas un biedēja manu māti: “Nu, tūlīt sabrauks dēlu sievas...” Bet māte viņām atbildēja: “Kāpēc jūs tā sakāt? Mana vīramāte mani mīlēja vairāk par savu pašas meitu. Tad kāpēc lai arī es nemīlētu savu dēlu sievas?” Un patiesi, viņa arī tās mīlēja kā savas meitas.

Vecums cilvēku dara pazemīgu

Cik gan vecumdienās cilvēks kļūst pazemīgs! Vecs vīrs pakāpeniski zaudē spēkus un sāk līdzināties vecam piekūnam. Kad piekūns noveco, viņam izkrīt spalvas un spārni sāk līdzināties aplauzītai ķemmei. Atminos, kāds Garīgā Konsīlija loceklis no Filoteja klostera, kad vēl bija lajs, 1914. gadā kā brīvprātīgais devās no Smirnas karot uz Albāniju, lai varētu atriebties turkiem, kuri bija nodūruši viņa tēvu.

Reiz viņš noķēra kādu turku un gribēja viņam pārgriezt rīkli. Turks sāka žēlabaini lūgties: “Mūsu ticība ir brutāla. Tā māca mūs durst un nogalināt. Bet jūsu ticība tāda nav. Kristus jums nogalināt nemāca.” Šie vārdi uz viņu atstāja tik milzīgu iespaidu, ka viņš aizmeta šauteni un nekavējoties devās uz Svēto Kalnu. Viņš kļuva par mūku, par Garīgā Konsīlija locekli, tomēr barveža gars no viņa nebija zudis. Viņa pārziņā bija visas paklausības, un visas pieliekamo atslēgas karājās pie viņa jostas. Neviens no brāļiem neuzdrošinājās viņam kaut ko iebilst. Ja kāds no mūkiem aizmirsā vērsties pie viņa atbilstošā veidā: “Starec Spiridon”, tad viņš zaudēja

pašsavaldību. Reiz Lielā Gavēņa laikā klosterī ieradās laupītāju banda un pieprasīja mūkiem sieru. Tad pie bandītiem izgāja tēvs Spiridons un “sveica” viņus šādā veidā: “Ak, jūs, cūkas! Lielā Gavēņa laikā esat ieradusies pēc siera?” – pateica un izmeta ārā pa vārtiem. Citā reizē mūki bija izjaukuši panikadilas¹⁴, lai tās notīrītu. Ieraugot visdažādākās panikadilas spīdīgās daļas, bandīti nodomāja, ka tās ir no zelta. Ierodoties klosterī, viņi šos rotājumus sameta maisos un, savākuši mūļus no visas apkārtnes, grasījās tos vest prom. Tiklīdz to pamanīja tēvs Spiridons, saķēra bandītus aiz apkakles, atņēma maisus un to saturu izgāza zemē. “Huligāni tādi, huligāni!” viņš tiem teica. “Tie taču ir lēti bleķi! Tikpat lēti, cik jūsu vara pauri!” Šis cilvēks nepazina bailes. Tomēr vecumdienās viņš saslima un kļuva pazemīgs. Man tika dota paklausība – rūpēties par viņu. Reiz viņš man palūdza: “Averkij¹⁵, palūdzies, kaut kā nejūtos lāgā.” Es piecēlos un sāku, izmantojot lūgšanu krelles, balsi lūgt: “Kungs, Jēzu Kristu, apžēlojies par tavu kalpu starecu Spiridonu.” – “Mulķi,” –

¹⁴ *Liela lustra vai daudzžuburu svečturis.*

¹⁵ *Rjasoforā (mūkā iesvētīšanas pakāpe) Gerondam tika dots vārds Averkijš.*

viņš teica, “ne jau par “starecu Spiridonu”, bet par Spirku!” Cik gan slimība un vecums bija padarījuši viņu pazemīgu! Agrāk tikai pamēģini viņu neuzrunāt par “starecu Spiridonu”!

Arī mans tēvs vecumdienās kļuva pazemīgs mušas dēļ. Reiz mana māsa viņu atrada raudam. “Kas, tēvs, ir noticis?” viņa jautāja. “Vai tev pāri nodarīja kāds no mazbērniem?” – “Nē, nē,” viņš tai atbildēja. “Kas ir cilvēks... Es ar mušu sitamo gribēju nosist mušu un nespēju to izdarīt. Es centos to sist no labās puses – tā aizlaidās pa kreisi, gribēju sist no kreisās – tā aizlaidās uz labo pusi! Kad es biju jauns, šāvu tik precīzi, ka četus¹⁶ nevis nogalināju, bet apšaudīju tos no visām pusēm tā, ka lodes triecās viņiem cieši blakus, tā piespiežot padoties. Kad man bija sešpadsmit, es trāpīju lauvēnam, to ievainoju un metos cīņā ar ievainoto zvēru. Bet tagad nespēju nogalināt pat mušu! Ē, cilvēks ir tik niecīgs radījums.” Nelaimīgais juta kādu lielu “neko”, nulli, tā, it kā viņš savā dzīvē neko nebūtu paveicis.

Bet zināt, cik pazemīgi kļūst vecīši–mūki Svētā kalna klosteros esošajās veco mūku patversmēs! Pār viņiem tiek veikta vēl viena

¹⁶ *Turku laupītāji.*

iesvētīšana mūku kārtā! Viņiem tiek apgriezti mati, lai tie būtu īsi un vieglāk mazgājami. Viņiem tiek nogrieztas bārdas, jo tiem tek siekalas, garām mutei krīt ēdiens – un kā lai pēc tam to iztīra? Šī matu apgriešana – ir pēdējā apgriešana. Apgriešana pazemībā!

Atlīdzība, aprūpējot vecus cilvēkus

Cik zemu ir kritusi pasaule! Gan Farsā, gan Epīrā aprūpēja pat vecus dzīvniekus. Nu, mūļus, – saprotamu iemeslu dēļ [tāpēc, ka to gaļu nelietoja pārtikā]. Bet pat tos dzīvniekus, kuru gaļa bija ēdama, arī nenokāva, atstāja dzīvus. Piemēram, vecos vēršus, ar kuriem agrāk tika arta zeme, saimnieki turēja godā. Viņi tos vecumdienās apkopa, aprūpēja, sakot: “Tie taču ir mūsu barotāji.” Tas ir, darba lopiem, kuri bija strādājuši laukā, bija labas vecumdienas. Un tolaik cilvēkiem taču nebija tādi tehniskie līdzekļi, kādi ir šodien. Barību vēršim nācās malt ar rokas dzirnavām, smalki sasmalcinot lēcas, lai nabaga vecais vēršis tās varētu sagremot. Bet šodien cilvēki par šādām lietām ir aizmirsuši: viņi nerūpējas pat par veciem cilvēkiem, nemaz nerunājot par veciem dzīvniekiem!

Es nekad dzīvē nebiju tik labi juties, kā tās dažas dienas, kad man kā paklausību iedeva aprūpēt kādu vecu mūku. Par vecu cilvēku aprūpēšanu pienākas liela atlīdzība. Man stāstīja par kādu Svētā Kalna paklausībnieku, kuru bija apsēdis briesmīgs dēmons. Viņam klostera veco ļaužu patversmē noteica paklausību aprūpēt sešus vecus mūkus. Tie bija smagi gadi, cilvēkiem trūka līdzekļu, kuri būtu atvieglājuši viņu darbu. Nelaimīgais vēla uz pleciem saini ar veco vīru drēbēm un stiepa visu to uz attālo dīķi, kur visu to mazgāja ar sārmu. Pagāja neilgs laiks, un viņš tika atbrīvots no dēmona, kas viņu bija apsēdis, un kļuva par mūku. Tās vispirms notika tādēļ, ka viņš ziedojās citu labā, un vēl tādēļ, ka vecīši mūki viņam deva savu svētību.

Daudzi laulātie kurn un ir neapmierināti par tām grūtībām, kas rodas viņu ģimenēs no kopā ar viņiem dzīvojošo veco cilvēku dīvainībām un burkšķēšanas. Šie cilvēki piemirst par tiem "numuriem", kādus viņi paši tika strādājuši, kad bija bērni, par to gaušanos un dīvainībām, ar kurām viņi tolaik mocīja pārējos. Viņi neatceras, ka paši ar savu raudāšanu un kaprīzēm nav likuši mierā vecākus. Tāpēc Dievs pieļauj šādiem cilvēkiem ciest grūtības,

kuras ir saistītas ar vecu ļaužu aprūpi, – lai viņi kaut nedaudz “samaksātu” par tām grūtībām, kādas tie agrāk bija sagādājuši citiem. Tagad ir pienākusi viņu kārta sniegt atbalstu savu plecu saviem vecajiem vecākiem un pateicībā parūpēties par tiem, atminoties tos upurus, ko viņu dēļ ir nesuši vecāki laikā, kad viņi bija bērni. Tie, kuri nejūtas atbildīgi par saviem vecākiem, Dieva tiesā tiks sodīti kā netaisnīgi un nepateicīgi ļaudis.

Es redzu, ka bieži vien iemesls mokām, ko piedzīvo daudzi laicīgie cilvēki, ir tas, ka to vecāki ir uz viņiem apvainojušies. Ģimenes cieš no tā, ka tajās nerūpējas par vectētiņiem un vecmāmiņām. Kāda tur svētība var būt bērniem, kuri ir izauguši ģimenē, kurā nelaimīgo vecenīti vai bēdubrāli vecīti ir aizveduši uz veco ļaužu pansionātu, pametuši tur nomiršanai ar sāpju pilnu dvēseli, piesavinoties viņu īpašumus un nedodot viņiem iespēju papriecāties par pašu mazbērniem? Šodien bija atnākusi kāda padzīvojusi sieviete un man stāstīja, ka viņai ir četri precējušies dēli. Visi viņi dzīvo vienā pilsētas kvartālā, bet viņa ar tiem nevar satikties, jo reiz viņa bija “uzdrošinājusies” savām vedeklām ieteikt: “Mīliet viena otru, apmeklējiet baznī-

cu!" To izdzirdušas, viņas burtiski uzsprāga! "Lai tavas kājas vairs nebūtu mūsu mājās!" viņas teica. Nelaimīgā savus bērnus nebija redzējusi jau veselus piecus gadus. "Palūdzies, mans tēvs," viņa asarās lūdzās, "man taču ir arī mazbērniņi. Palūdzies, lai es tos skatītu kaut vai sapnī." Kāda gan Dieva svētība būs šīs sievietes bērniem?

Ja ģimenē ir vecmāmiņa, tā ir milzu svētība, bet šādi cilvēki to nesaprot. Vīrieši parasti noveco agrāk, un sievas par viņiem rūpējas. Kad vīrs nomirst, bērni vecmāmiņu paņem pie sevis mājās, lai tā pieskatītu mazbērniņus un nejustos nevienam nevajadzīga. Ja bērni rīkojas šādi, tas ir ļoti labi. Šādi gan vecā māte rod sev mieru, gan ģimenei tiek palīgs. Jo neskaitāmo darbu dēļ māte saviem bērniem nepagūst sniegt nepieciešamo maigumu un mīlestību. Bērniem šo iztrūkstošo sniedz tieši vecmāmiņa, jo viņas vecums – tie ir gadiem krātā mīlestības un maiguma pieredze. Palūko: kad bērns draiskojas, māte viņu sabar, bet vecmāmiņa – samīļo. Kad bērnus pieskata vecmāmiņa, māte pagūst apdarīt visus savus darbus, bērni saņem maigumu un mīlestību, un arī pati vecmāmiņa no saviem mazbērniem gūst siltumu.

Cilvēkam, kurš rūpējas par saviem vecākiem, Dievs dod milzu svētību. Viens jauns cilvēks, kad bija apprecējies, man stāstīja par saviem plāniem: “Geronda, es gribu uzcelt māju un tās pirmajā stāvā ierīkot saviem vecākiem un sievastēvam un sievasmātei divus mazus dzīvokļīšus.” Kā mani tas aizkustināja! Vai zināt, kādu svētību es šim cilvēkam devu! Pārsteidzoši: kāpēc tik daudzi laulātie to nemaz nesaprot?

Pirms vairākām dienām pie manis atnāca kāda sieviete un palūdza: “Tēvs, mana māte ir paralizēta. Cik es esmu nogurusi! Astoņus gadus viņu grozīt no viena sāna uz otru!” Dzirdi, kas notiek? Meita šādā tonī izsakās par savu māti! “O,” saku, “tavu problēmu var ļoti vienkārši atrisināt! Es tūlīt noskaitīšu lūgšanas, lai arī tu būtu astoņus gadus paralizēta, bet tava māte lai atveseļojas un rūpējas par tevi.” – “Nē, nē, tēvs!” viņa sāka kliegt. – “Četri gadi,” saku, “tev ir vajadzīgi vismaz četri gadi! Kā gan tev nav kauna? Kas ir labāk? Būt veseram, neciest sāpes un aprūpēt slimu cilvēku, vienlaicīgi saņemot no Dieva par to atlīdzību, vai arī mocīties, nespēt pakustināt kāju, būt pazemīgam un lūgt: “Atnes man, meitiņ, lūdzu, pīli, pagriez mani uz ot-

riem sāniem, pavirzi mani uz sienas pusi..."?" Kad šī sieviete bija dzirdējusi, ko es tai sacīju, tad nedaudz nokaunējās.

Šādu problēmu ģimenē nebūs, ja bērni sevi nostāda novecojušo vecāku vietā vai arī vedekla sevi nostāda vīramātes vietā un padomā: "Taču arī es kādu dienu būšu veca, kādā jauka dienā kļūšu par vīramāti – un vai man patiks, ka mana vedekla man nepievērsīs ne mazāko uzmanību?"

Vecāku svētība

Vecāku svētība – tas ir pats lielākais mantojums, kādu vecāki atstāj bērniem. Tādēļ bērniem ir jāparūpējas, lai to varētu saņemt. Palūko, lai saņemtu tēva svētību, cik tālu gāja Jēkabs? Līdz tam, ka pat ielīda aitas ādā! (*skat. 1. Moz. 27*)

Īpaši liela lieta – ir mātes svētība! Kāds cilvēks teica: "Ikviens manas mātes vārds – tā ir zelta monēta." Nesen no Johannesburgas pie manis ieradās kāds grieķis. Vai zināt, kādu iespaidu viņš atstāja? Pie manis kalībā viņš ieradās rudenī. "Geronda," viņš sacīja, "mana māte ir saslimusi, un es ierados viņu apraudzīt." Nebija pagājuši pat trīs mēneši,

kad Ziemassvētkos viņš ieradās atkal. “Tu ko – atkal atbrauci?” es pajautāju. “Jā,” viņš atbildēja. “Es uzzināju, ka mātei atkal ir pasliktinājusies veselība, un atbraucu, lai noskūpstītu viņas roku, jo viņa ir jau sirmā vecumā un var nomirt. Man pati lielākā bagātība ir manas mātes svētība.” Cilvēkam ir sešdesmit gadu – un viņš no Johannesburgas brauc uz Grieķiju, lai noskūpstītu savai mātei roku! Bet tagad Dievs šo cilvēku ir svētījis ar tādiem līdzekļiem, ka viņš vēlas ierīkot vecajiem garīdzniekiem lielu patversmi un to uzdāvināt Baznīcai. Tas ir, viņš, varētu teikt, ir apbērts ar svētībām un nezina, kur tās likt! Šāda dvēsele man ir kā balzams. It kā tu ietu pa Sahāras tuksnesi un negaidīti atrastu nedaudz ūdens. Pamazām tas viss tiek zaudēts un pazūd.

Bet vēl kāds cits cilvēks ieradās pie manis kalībā vienās asarās. “Tēvs,” viņš sāka stāstīt, “mana māte mani ir nolādējusi. Un, lūk, man ģimenē nepārtraukti ir vienas vienīgas slimības, satricinājumi, darbā viss šķērsām...” – “Laikam jau arī tu pats būsi mātei devis kādu iemeslu,” es viņam atbildēju. “Ne no šā un ne no tā viņa taču nevarēja tevi nolādēt.” – “Jā,” viņš teica, “es viņai biju vēl tas dēliņš...” – “Ej,” es saku, “un lūdz mātei pie-

došanu." – "Iešu, tēvs," viņš atbildēja. "Svētījiet mani." – "Savu svētību es tev dodu," es viņam saku, "bet tev ir jāsaņem arī svētība no mātes." – "Diez vai," viņš saka, "viņa man to dos." – "Dodies pie viņas," es saku, "un, ja viņa tev svētību nedos, pasaki viņai, lūk, ko: "Kāds starecs man teica, ka arī tava dvēsele reiz stāsies Dieva priekšā"." Viņš devās pie savas mātes, un tā viņu svētīja šādi: "Mans bērns, lai pār tevi nāk Abraāma svētība!" Pagāja kāds laiciņš, un viņš atkal atbrauca uz Atonu, atveda man dāvanas – ķiršu kompotu un lukumu. Viņš bija prieka pārpilns. Viņa bērni bija veseli, darbā viss bija labi. Viņa acīs mirdzēja asaras, un viņš bez mitas skandēja: "Slava Dievam." Šī cilvēka dzīve bija mainījusies, un viņš runāja tikai par garīgām lietām. Bet ko tur teikt, ja cilvēks ciena vecākus jau no sāhta gala! Kā šādam cilvēkam var nebūt Dieva svētības?

IV

GARĪGĀ DZĪVE

“Iemīlējis Dievu, atzinis Viņa lielo Upuri un Viņa labos darbus, kā arī ar apdomu piespiedis sevi sekot Svētajiem, cilvēks ļoti ātri apskaidrojas, viņš kļūst pazemīgs, sāk just savu nederīgumu un milzīgo nepateicību Dievam.”

1. Par garīgo dzīvi ģimenē

**Jo vairāk cilvēks kurn,
jo viņš sevi vairāk sagrauj**

– Geronda, no kurienes kurnēšana, un kā no tās var izvairīties?

– Kurnēšanas cēlonis ir pašu ļaunprātības izjūta, to var patriekt ar [Dieva] slavēšanu. Kurnēšana rada kurnēšanu, bet slavināšana – slavināšanu. Ja, saskaroties ar grūtībām, cilvēks nevis kurn, bet slavē Dievu, tad sātans [no dusmām] uzsprāgst un lido pie cita – pie tā, kurš kurn, lai tam sagādātu vēl lielākas nepatīkšanas. Jo cilvēks vairāk kurn, jo viņš

sevi vairāk posta. Reizēm tangalaška (tā tēvs Paīsijs dēvēja nelabo) mūs apzog un māca mums ne ar ko nebūt apmierinātiem, lai gan visu ar mums notiekošo var uztvert ar garīgo prieku un ar slavināšanu un iegūt Dieva svētību. Pazīstu kādu Svētā Kalna mūku. Ja sāks līt un tu viņam teiksi: “Atkal līst,” tad viņš iesāk: “Jā, visu laiku līst un līst. Drīz mēs sapūsim šī mitruma dēļ.” Ja lietus ātri vien beigsies un tu viņam teiksi: “Lietutiņš beidzās,” tad viņš atbildēs: “Vai tad tas ir lietus? Pie šādiem lietiņiem viss izkalst...” Nevarētu teikt, ka šim cilvēkam ar galvu nebūtu viss kārtībā. Nē. Vienkārši viņš ir pieradis kurnēt. Cilvēks ir pie pilna saprāta, bet domā kā neprātis!

Kurnēšanā ir klātesoši lāsti. Tas ir, kurnošs cilvēks nolād it kā pats sevi, un pēc tam pār viņu nāk Dieva dusmas. Es Epīrā pazinu divus zemniekus. Vienam bija ģimene, divi nelieli zemes gabali, un viņš uzticībā visā paļāvās uz Dievu. Viņš strādāja, cik vien spēja, pie tam neapgrūtinot sevi ar dvēseliskiem satraukumiem. “Ko pagūšu, to pagūšu,” viņš teica. Reizēm viņš nepaguva novākt sienu, un tas puva zem lietusgāzēm, reizēm siena kaudzes izpluināja vējš, tomēr viņš vienmēr sacīja: “Slava Tev, Dievs,” – un viss viņam bi-

ja labi. Otrajam bija daudz zemes, govju un visa kā tamlīdzīga. Bērnu viņam nebija. Ja tu šim cilvēkam pajautāji: “Kā tev iet?” – viņš atbildēja: “Kā nu tur var iet, labāk nejautā.” Viņš nekad neteica: “Slava Tev, Dievs,” bet visu laiku kurnēja un pukstēja. Un, ja vien jūs tik būtu redzējuši: te viņam govs saslimst, te ar viņu pašu notiek kaut kas nelāgs, pēc tam vēl kaut kas... Šim cilvēkam bija viss, bet sekmes viņš neguva.

Tāpēc es jau arī saku, ka slavināšana ir milzu lieta. Dievs mums dod svētības, bet, vai mēs tās nobaudīsim vai ne, tas ir atkarīgs no mums pašiem. Tomēr – kā mēs spēsim tās nobaudīt, ja Dievs, piemēram, mums dod banānu, bet mēs sākam prātulot par lielākiem gardumiem, kas tiek pasniegti kaut kādam tur miljonāram? Ziniet, cik daudz cilvēku, dienā apēdot vienu melno sausiņu, Dievu slavē dienu un nakti un pārtiek no debesu saldumiem! Šie cilvēki iegūst dvēselisko smalkjūtību un saprot to, kurā brīdī viņus sāk apmīļot Dieva roka. Bet mēs to nesaprotam, jo mūsu sirdis ir aizsērējušas, un tās nekas neapmierina. Mēs nesaprotam, ka laime ir tajā, kas attiecas uz mūžību, nevis uz tukšrosību.

Ļausimies, lai mūsu dzīvi vada Dievs

– Geronda, kāpēc Evaņģēlijā Debesu Valstība tiek salīdzināta ar sinepju graudu.

“... Kā sinepju graudiņš, kas zemē sēts, ir mazākais no visām zemes sēklām, un, kad tas sēts, tad tas aug un top lielāks par visiem augiem...”?
(Mk 4, 31–32; Mt 13, 32; Lk 13, 19)

– Sinepju grauds ir ļoti maziņš, bet, kad augs izaug, tas pārvēršas par milzu krūmu. Uz tā zariem var apmesties pat putni. Dieva vārds tiek pielīdzināts sinepju graudam, jo cilvēks no viena maziņa evaņģēliskā vārda attīstās un iepazīst Dieva Valstību.

– Geronda, kā var izjust to, par ko Svētajos Rakstos ir teikts: *“Dieva Valstība ir jūsos”?*
(Lk 17, 21)

– Uzklauti, svētītā dvēsele, kad mūsos ir gabaliņš paradīzes prieka, tad mūsos ir Debesu Valstība. Un otrādi: kad mūsu dvēselēs mājo satraukums, sirdsapziņas pārmetumi, tad mēs sevī nesam daļu no elles mokām. Tā ir varena lieta, ka cilvēks jau šajā dzīvē sāk just kādu daļiņu no debesu prieka. Un tas nav nemaz tik grūti sasniedzams, diemžēl, par nelaimi, šo garīgo dižumu mums traucē sasniegt mūsu pašu egoisms.

Cilvēks pats, pieņemot to, ka Dievs viņu vada kā Labais Tēvs, savu dzīvi var pārvērst par paradīzi. Ir jāuzticas Dievam, it visā uz Viņu jāpaļaujas, lai ko mēs arī gribētu uzsākt, un jāslavē Viņu par visu. Nevajag satraukt savu dvēseli. Dvēseles trauksme noved līdz dvēseles lūzumam, tas paralizē dvēseli. Ja cilvēks meklē Debesu Valstību, tad viņam tiek dots arī viss pārējais. Evaņģēlijā ir teikts: “*Visupirms meklējiet Debesu Valstību*” (Mt 6, 33), kā arī “*Debesu Valstībā laužas iekšā*” (Mt 11, 12).

Cilvēki šodien paši ir sarežģījuši savu dzīvi, jo viņi ar mazumiņu apmierināties nespēj, bet nemitīgi dzenas pēc materiālajiem labumiem. Tomēr tiem, kuri vēlas dzīvot īstu, neviltotu garīgo dzīvi, visupirms ir jāiemācās apmierināties ar mazumiņu. Ja cilvēki savu dzīvi ir padarījuši vienkāršu, tā netiek apgrūtināta ar neskaitāmām raizēm, tad tas viņus padarīs brīvus no laicīgā gara un dos daudz brīva laika garīgajām nodarbībām. Pretējā gadījumā, dzenoties līdzī modei, cilvēki sagurs, pazaudēs mieru un klusumu un iegūs milzīgu dvēseles satraukumu.

Es redzu, kā reizēm cilvēki paši visu savu dzīvi padara mokpilnu. Šodien, kad es devos prom no Atona, kāds vīrs no Uranopolisas pa

ceļam atveda mani ar savu mašīnu uz šejieni – uz klosteri, palūgdams atļauju iebraukt pie viņa mājās. Tā kā viņš uzstāja, es nevēlējos viņu apbēdināt. Tiklīdz mēs bijām pienākuši pie viņa mājas durvīm, es ieraudzīju, kā viņš novelk apavus un uz pirkstgaliem dodas pa koridoru. “Kas ar tevi notika, kāpēc tu tik divaini ej?” es viņam pajautāju. – “Nekā šausmīga, Geronda,” viņš atbildēja, “vienkārši es cenšos soļus spert pavisam uzmanīgi tāpēc, lai nesabojātu parketu.” Ko lai šeit vēl piebilst? Cilvēki sevi paši nomoka bez jebkāda iemesla.

Ģimenei palīdz sāpes par tuvāko

Jo vairāk cilvēki šodien iegūst [materiālos] labumus, jo vairāk iegūst problēmu. Ne viņi pateicas Dievam par Viņa labestību, ne redz savu tuvāko nelaimes. Bet, neredzot tuvāko nelaimes, viņi tiem nevar izrādīt žēlastību. Cilvēki bezjēdzīgi iztērē naudu un par savu tuvāko, kuram nav ko ēst, nedomā. Kā pēc visa tā pār viņiem var nākt Dieva Žēlastība? Pat ja cilvēkam ir ģimene, viņam tik un tā uz kaut ko ir jātaupa un jāatliek nauda, lai varētu citiem pasniegt žēlsirdības dāvanas. Viņam ir jāpaskaidro savai sievai un bērniem, ka kaut

kur mīt visu pamests cilvēks vai arī lielā trūkumā dzīvojoša ģimene. Un, ja viņiem nav naudas, lai varētu palīdzēt nelaimīgajiem, tad viņam saviem tuvajiem ir jāpasaka: “Uzdāvināsim šiem nelaimīgajiem vismaz kādu kristīgu grāmatu, mums taču to ir daudz.” Sniedzot žēlastības dāvanu tiem, kuri cieš trūkumu, cilvēks palīdz arī pats sev un savai ģimenei.

Zināt, cik liela nabadzība valda Krievijas ticīgo vidū! Reiz kādam krievu garīdzniekam es uzdāvināju kastīti ar vīraku un teicu: “Pieņem šo necilo dāvanu.” – “Vai tad tā ir necila dāvana?” viņš man atbildēja. “Pie mums Krievijā tik labu vīraku atrast nav iespējams.” Bet vai zināt, kā Grieķijā mokās bēgļi no Krievijas un citām valstīm? Halkidā es iepazinos ar cilvēku, kurš bija atbraucis no Krievijas. Viņš lika akmens plāksnes, saņemot par to trīs simtus drahmu par vienu kvadrātmetru, un teica: “Slava Tev, Dievs, ka mums ir maize.” Tāpēc, kad viens apakšuzņēmējs man žēlojās, ka darba laikā viņš sevi “pārslogo” ar grēkiem, es viņam atbildēju: “Ja tu ar darbu apkrausi šos bēgļus un viņiem palīdzēsi, tad tu sevi atbrīvosi no grēkiem. Jo šiem nelaimīgajiem nav kur dzīvot. Salīdzinot ar viņiem, tu esi Onasis.”

Vēloties, lai mēs pilnveidojamies tikumos, Dievs pieļauj slimības, nabadzību un tamlīdzīgas lietas. Dievs taču varētu izdziedēt slimos un padarīt bagātus nabagos, Viņš varētu iekārtot visus, bet tad mūs būtu pārņēmušas maldinošas jūtas, ka mēs esam tikumīgi. Mēs sevi dēvētu, piemēram, par žēlsirdīgiem, lai gan patiesībā tādi nemaz neesam, tanī pašā laikā tagad mūsu tikumi ir skaidri saskatāmi mūsu darbos. Slava Dievam, ir cilvēki, kuri upurējas tuvāko dēļ. Es pazinu cilvēku, kurš, demobilizējoties no armijas, uzreiz tika nepamatoti notiesāts uz ilgstošu ieslodzījumu cietumā. Viņš to apzināti pieņēma tādēļ, lai paglābtu kādu ģimeni. Šis cilvēks nedomāja par to, ka sevi sakompromitēs, ne arī par savu nākotnes karjeru.

Es redzu, ka Dievs iekārto tā, lai katrā ģimenē vismaz vienā cilvēkā būtu ticība un dievbijība, lai arī pārējie ģimenes locekļi saņemtu palīdzību! Es Konicē pazinu kādu ģimeni, kur visi tās locekļi, izņemot vienu no meitām, bija pret Baznīcu vienaldzīgi. Šī meitene, tikko izdzirda zvanu skaņas, novilka priekšautu, pameta nepabeigtus visus savus darbus un steidzās uz baznīcu. Pat tad, kad ciematā ieradās vācieši un zvaniķis, par to vēstīdams

tautai, ieskandināja zvanus, šī jaunietai steidzās uz vakara dievkalpojumu baznīcā! Un, kaut gan viņas vecāki bija ļoti skopi, viņa pati bija ļoti līdzcietīga. No skopuma šīs meitenes tēvs ēda nevis normālu ēdienu, bet gan sausu, ūdenī miecētu maizi. Arī viņas māte bija ļoti skopa. Neskatoties uz to, ka viņas bērni ieņēma atbildīgus amatus un bija bagāti, viņa, lai neiztērētu nevienu sērkokliņu, rakās pelnos, meklējot kādu vēl nedaudz kvēlojošu ogles gabaliņu, un no tās ar siena šķipsnu iededza uguni. Lai nevajadzētu pirkt kafijas kannu, viņi vārīja kafiju konservu kārbā! Bet mani viņas māte mīlēja. Tolaik es dzīvoju Stomionas klosterī. Un, lūk, ja šī jaunieta vēlējās kaut ko paņemt no savu skopo vecāku mājām, lai kādam nabagam pasniegtu žēlastības dāvanu, un šo lietu nevarēja paņemt paslepus, tad viņa mātei teica: “Māt, šī lieta ir vajadzīga mūkam.” – “Atdod viņam, atdod,” viņa atbildēja. Šī skopā sieviete kaut ko iedot bija gatava vienīgi mūkiem. Un arī agrāk, okupācijas laikā, viņas meita paslepus palīdzēja nabadzīgajiem. Viņa paslepus no klēts ņēma graudus, uz saviem pleciem nesa līdz dzirnavām, mala un miltus izdalīja nabadzīgajām ģimenēm. Reiz māte viņu pārsteidza “nozie-

guma vietā". Kā meitene dabūja! Tad viņa deva Dievam solījumu. "Mans Dievs," viņa sacīja, "palīdzi man atrast kaut kādu darbu, un es visu savu algu izdalīšu žēlastības dāvanās." Un jau nākamajā dienā viņu uzaicināja darbā kāda labdarības organizācija. Ak, kā gan viņa priecājās! Viņa turēja solījumu: no nopelnītās naudas savām vajadzībām nenopirka pat zeķu pāri, visu izdalīja žēlastības dāvanās. Vai zināt, cik daudz cilvēku viņai tagad saka: "Palīdzi tev, Kungs, lai ir svētīti tavu vecāku piņši!" Lūk, tā viņas žēlastības dāvanu dēļ Dievs apžēloja arī viņas māti.

Tikumu izkopšana ģimenē

– Geronda, kā var pilnveidoties tikumos tas cilvēks, kuram ir ģimene?

– Dievs dod tam labvēlīgas iespējas. Bet daudzi, lai gan arī Dievam lūdz, lai Viņš viņiem dod labvēlīgas iespējas pilnveidoties tikumos, saskaroties ar kaut kādām grūtībām, sāk kurnēt. Piemēram, reizēm Žēlsirdīgais Dievs Savā bezgalīgajā mīlestībā, vēloties, lai vīrs pilnveidojas pazemībā un pacietībā, atņem Savu svētību no sievas, kura sāk uzvesties samāksloti un pret vīru izturas rup-

ji. Šādā gadījumā vīram ir nevis jākurn, bet jāpriecejas un jāpateicas Dievam par to labvēlīgo iespēju, kādu Viņš tam ir devis varoņdarba paveikšanai. Vai arī, piemēram, māte lūdz Dievam, lai Viņš tai dotu pacietību. Pēc tam viņa uzklāj galdu, pie galda pienāk viņas bērns, pieķeras un velk galdauta stūri, un visi trauki nokrīt zemē. Mazulis it kā sacītu savai mātei: "Māt, cieties!"

Un vispār tās grūtības, kādas ir mūsdienu pasaulē, cilvēkus, kuri vēlas kaut nedaudz dzīvot garīgu dzīvi, piespiež neatslābināties, negulēt. Kad – Dievs pasarg! – sākas karš, cilvēki neatslābst, neaizver ne acu. Kaut kas līdzīgs, kā es skatos, pašlaik notiek arī ar tiem, kuri cenšas dzīvot garīgi. Nemsim kaut vai tos jaunos, kuri dzīvo baznīcas dzīvi. Ar kādām gan grūtībām viņiem, nabadziņiem, nav jāsastopas! Tomēr tā cīņa, ko viņi izcīna ar netīro pasauli, kurā tie dzīvo, savā ziņā palīdz tiem nesnaudulot. Bet, lūk, miera laikos, kad grūtību nav, redzi, ka lielākā daļa cilvēku pret ticību un tikumību ir vienaldzīgi. Lai gan cilvēkiem arī šos miera laikus vajadzētu izmantot garīgajai pilnveidošanai: tiem ir jāpacenšas atmest savus trūkumus un pieaugt tikumos.

Garīgajā dzīvē ļoti palīdz bezvārdu klusums. Ir labi, ja dienas kārtība būtu sakārtota tā, lai tajā būtu kāds laiks bezvārdu klusumam. Lai šajā stundā cilvēks ielūkojas sevī, lai uzņemtos varoņdarbu un atzītu savas kaislības, lai tās atmestu un attīrītu savu sirdi. Un ir pavisam labi, ja mājās ir kāda klusa istabiņa, kurā noskaņojums atgādinātu mūku celles noskaņojumu. Tur, “slepenībā”, var pildīt savus garīgos pienākumus, lasīt garīgas grāmatas, lūgties. Ja pirms lūgšanām sanāk nedaudz palasīt garīgas grāmatas, tad tas ir liels atspaidis, jo no šādas lasīšanas arī dvēsele kļūst silta un prāts pārceļas uz garīgām jomām. Tāpēc, ja cilvēkam, kuram dienas laikā nākas pievērst uzmanību daudzām lietām, ir desmit minūtes lūgšanai, tad viņam, lai aizdzītu izklaidību, ir ieteicams divas no tām izmantot spēcīgai lasāmvielai.

– Geronda, bet vai Jums nešķiet, ka šodien laicīgajā pasaulē nepavisam nav viegli dzīvot tādu dzīvi, kādu Jūs aprakstāt?

– Nē, ir laicīgi cilvēki, kuri dzīvo ļoti garīgi. Viņi dzīvo kā svētcīnītāji: ievēro gavēņus, notur dievkalpojumus, lūdzas ar lūgšanu krellēm, veic klanīšanos, neskatoties uz to,

ka viņiem ir bērni un mazbērni. Svētdienās šādi cilvēki dodas uz baznīcu, iet pie Dievgalda un atkal atgriežas savā "cellē", gluži kā tuksneša mūki, kuri svētdienās pulcējas galvenajā skita dievnamā, bet pēc tam klusē savās kalībās. Slava Dievam, pasaulē ir daudz šādu dvēseļu. Un, ja runā konkrēti, es pazīstu kādu ģimenes galvu, kurš nemitīgi skaita Jēzus lūgšanu – lai kur viņš arī atrastos. Šī cilvēka lūgšanas vienmēr ir ar asarām. Viņa lūgšana plūst nepārtraukti, un viņa asaras ir saldas, tās ir dievišķā prieka asaras. Atceros arī kādu Svētā Kalna strādnieku. Viņu sauca Jannis. Viņš veica ļoti smagus darbus un strādāja par diviem. Es viņam iemācīju skaitīt Jēzus lūgšanu darba laikā, un pakāpeniski viņš pie tās pierada. Kādu dienu viņš ierodas pie manis un stāsta, ka, skaitot Jēzus lūgšanu, izjūt lielu prieku. "Sāk aust gaisma," es viņam atbildēju. Pagāja kāds laiciņš, un es uzzināju, ka šo cilvēku ir nogalinājuši divi piedzērušies huligāni. Cik es biju sarūgtināts! Pagāja vēl dažas dienas, un viens no mūkiem sāka meklēt instrumentu, ko Jannis kaut kur bija nolīcis, bet nekādi nespēja to atrast. Un, lūk, viņam sapnī parādās Jannis un pastāsta, kur

viņš ir nolīcis instrumentu. Šis cilvēks bija sa-
sniedzis garīgo stāvokli un spēja palīdzēt ci-
tiem arī no tās pasaules.

Cik vienkārša gan ir garīgā dzīve! Iemīlot
Dievu, atzīstot Viņa dižo Upuri un Viņa lab-
darību un ar apdomu piespiežot sevi sekot
Svētajiem, cilvēks ātri vien apskaidrojas. Kaut
tikai viņš pazemotos, justu savu nešķīstību un
savu milzīgo nepateicību Dieva priekšā.

Lūgšanas ģimenē

– Geronda, vai vakara lūgšanas jāskaita vi-
sai ģimenei kopā?

– Šajā jautājumā pieaugušajiem ir jābūt
cēlsirdīgiem. Viņiem ir jālasa vakara lūgša-
nas un mazajiem jāsaka: “Ja vēlaties, tad va-
rat nedaudz palūgties kopā ar mums.” Kad
bērni paaugsies, tad viņiem attiecībā uz lūg-
šanām var būt kādi noteikti “noteikumi”: pie-
mēram, ja pieaugušie notur lūgšanas piec-
psmit minūtes, tad bērni – divas vai piecas,
bet, ja vēlas vairāk, tad lai lūdzas tik, cik paši
vēlas. Ja vecāki bērnus piespiež nostāvēt va-
kara lūgšanā, tad tie vēlāk sāk “spirināties”.
Uz bērniem spiest nevajag, jo viņi vēl nav sa-
pratuši lūgšanu spēku un cienīgumu. Piemē-

ram, vecāki var ēst gan pupas, gan gaļu, gan jebkuru smagu ēdienu. Bet, ja mazulis pagaidām pārtiek tikai no piena, vai tad vecāki tam spiedīs ēst gaļu – tikai tā iemesla dēļ, ka tajā ir daudz vairāk kaloriju? Tajā patiešām ir vairāk kaloriju, bet pagaidām zīdains to sagremot nespēs. Tāpēc sākumā, lai pieradinātu mazuli pie gaļas ēšanas, vecāki viņam to dod pavisam nedaudz – mazu gabaliņu karotītē ar gaļas buljonu, lai pēc tam jau bērns pats gribētu šādu ēdienu.

– Geronda, reizēm pret vakaru ne tikai bērni, bet arī pieaugušie ir tā noguruši, ka nespēj pat nolasīt vakara lūgšanas.

– Ja viņi ir ļoti noguruši vai ir slimi, tad lai lasa nevis visas vakara lūgšanas, bet tikai pusi. Vai vismaz lai vienu reizi noskaita “Tēvreizi”. Nedrīkst lūgšanas pamest novārtā. Līdzīgi tam kā kareivis kara laikā, kuru augstienē ir aplencis ienaidnieks, laiku pa laikam izšauj no savas šautenes, lai ienaidnieks bītos un neietu uzbrukumā, tāpat arī cilvēkiem, kuriem pilnvērtīgām lūgšanām spēka vairs nav atlicis, ik pa brīdim ir jāizšauj [garīgi], lai tangalaška baidītos un bēgtu prom.

Lūgšanai ģimenē ir liels spēks. Es pazīstu divus brāļus, kuri ar savām lūgšanām ir

spējuši no šķiršanās atturēt savus sastrīdējus vecākus, un ne tikai atturēt, bet arī viņus savienot vēl ciešāk, nekā tas bija pirms tam. Mūsu tēvs mums teica: "Lai ko jūs arī darītu, jums divas reizes dienā Dievam ir jāreportē ziņojums – lai Viņš zinātu, kur jūs atrodaties." Katru rītu un katru vakaru mēs visi – tēvs, māte un brāļi un māsas – ikonostasa priekšā veicām lūgšanas, bet lūgšanu beigās klanījāmies līdz zemei Kristus ikonas priekšā. Bet, kad mūsu ģimenē radās kārdinājumi, grūtības, tad mēs lūdzāmies, lai tās tiktu atrisinātas. Atminos, kad reiz saslima mans jaunākais brālis, tēvs teica: "Iesim, palūgsim Dievam, lai Viņš to vai nu dziedina, vai arī paņem pie Sevis, lai tikai viņš neciestu." Visa mūsu ģimene lūdzās, un brālis izveseļojās. Un arī pie galda mēs sēdāmies visi kopā. No sākuma lasījām lūgšanas un pēc tam sākām ēst. Ja kāds iesāka ēst pirms ēdiena svētīšanas, tad mēs teicām: "Viņš krita netiklībā." Nespēju atturēties mēs uzskatījām par netiklību. Ja katrs ģimenes loceklis bez īpaša iemesla atgriežas mājās, kad vien tam ienāk prātā, un sēžas pie galda viens pats, tas noved līdz ģimenes sairšanai.

Laulāto garīgā dzīve

– Geronda, ko lai dara sieva, ja viņas vīrs nedzīvo garīgi?

– Lai viņa savu vīru uztic Kristum un lūdzas, lai viņa sirds kaut nedaudz kļūtu mīkstāka. Paies laiks, pakāpeniski Kristus viņa sirdī izcels “desantu”, un vīrs sāks aizdomāties [arī par pašu galveno]. Tiklīdz vīra sirds kaut nedaudz tiks mīkstināta, sieva viņam var palūgt, piemēram, ar mašīnu aizvest līdz baznīcai. Viņai vīru nevajag pierunāt: “Kāpēc gan tu nenāc uz baznīcu,” bet vien jāpalūdz: “Vai tu nevarētu, ja tas nesagādā grūtības, aizvest mani līdz baznīcai?” Bet, kad viņš to būs aizvedis līdz baznīcai, vīrs var pateikt: “Ja jau reiz es esmu uz šejieni atbraucis, ieešu taču arī es Dieva namā un nolikšu kādu svecīti.” Un nav izslēgts, ka pēc tam viņš sāks pamazām virzīties uz priekšu arī garīgi.

– Geronda, vai sievas biktstēvs kaut kādā veidā var palīdzēt arī vīram?

– Reizēm, lai varētu palīdzēt vīram, bikstēvam ir jāveic garīgais darbs pie sievas. Bet pēc tam viss labais, kas ir sievai, nodosies arī vīram. Ja viņa sirds ir laba, tad Dievs palīdzēs viņam mainīties.

Dievbijība sievietei ir ielikta tās dabā. Bet, ja vīrietis, sākotnēji pret Baznīcu izturoties vēsi, pēc tam garīgi nāk pie prāta, tad garīgajā jomā viņš uz priekšu dodas tik pārliecināti, ka sieva tam nespēj tikt līdzi. Var gadīties arī tā: sieva sāk viņu apskaust, jo viņa garīgi pati mīnājas uz vietas. Tāpēc šādos gadījumos es vīriem iesaku būt uzmanīgiem. Jo kas gan notiek? Jo tālāk garīgi dodas vīrs, jo sieva vairāk – ja viņa nedzīvo garīgi – nonāk ar viņu konfliktā. Piemēram, ja vīrs teiks: “Mēs kavējam, celies un dodamies uz baznīcu,” tad viņa atbild: “Nu tad pats arī ej! Nē, tu mani nemaz nesaproti, man taču ir kaudzēm darba...” Vai arī, piemēram, vīrs saka: “Paklau, kāpēc tev tā lampāda nedeg?” vai arī vēlas apdzisušu lampādu iedegt pats, tad viņš ievainos tās egoismu, un viņa kliegs: “Tu ko, taisies kļūt par popu? Vai par mūku?” Viņa tam var iebilst pat šādi: “Kāpēc mēs vispār to lampādu dedzinām? Labāk būtu eļļu iedevuši kādam nabagam.” Jā, jā, var aiziet pat tik tālu. Līdz protestantu mulķībām. Protams, pēc tam sieva pati ir satraukusies par attaisnojumu gūzmu, ko sarunājusi, bet vienlaicīgi

viņu turpina satraukt arī tā garīgā attīstība, kādu viņa redz savā vīrā. Tāpēc šādos gadījumos tūkstokārt labāk, lai lampāda paliktu neiedegta, nekā, ja vīrs to iedegtu.

Un, lūk, lai ģimenes pasargātu no sabrukuma, es vīriem iesaku: "Kad tava sieva būs mierīgi noskaņota, saki viņai tā: "Zini, kad es eju uz baznīcu, lūdzu, veicu klanīšanos vai arī lasu kaut kādu garīgu grāmatu, es to nedaru aiz lielas godbijības, nebūt ne. Bet gan tāpēc, ka tas viss mani bremzē, satur un neļauj aizraut mani sev līdzī šīs drausmīgās sabiedrības, kurā mēs dzīvojam, straumei. Jo savādāk, zini: tā mani ieraus visos šajos krogos un kompānijās..." Ja vīrs jautājumu nostāda šādā veidā, tad sieva priecājas un var mainīties arī pati un apsteigt arī viņu garīgajā jomā. Bet, noliekot jautājumu citādi, viņš to drausmīgi sadusmo un noved līdz stāvoklim, kad viņa vairs nav lietojama. Viņi var nonākt pat līdz laulības šķiršanai. Ja vīrs sievai vēlas palīdzēt garīgi, lai pacenšas to sapazīstināt ar tādu ģimeni, kura piekopj garīgo dzīvi, kurā mātei un sievai piemīt dievbijība – lai tā vēlētos tām līdzināties.

Bērnī un garīgā dzīve

– Geronda, viena māte savam bērnam dod svēto ūdeni, bet bērns to splauj ārā. Ko šādā gadījumā lai iesāk?

– Viņai ir jālūdzas par bērnu. Iespējams, ka viņa tam svēto ūdeni dod veidā, kas viņam rada pretestību. Lai bērni dotos pa Dieva ceļu, arī vecāku garīgajai dzīvei ir jābūt pareizai. Daži no vecākiem, kuri apmeklē baznīcu, cenšas palīdzēt saviem bērniem kļūt labiem nevis tāpēc, ka tos satrauktu viņu dvēseļu glābšana, bet gan tādēļ, ka viņi vēlas, lai viņu bērni būtu labi. Tas ir, tos vairāk satrauc tas, ko par viņu bērniem teiks citi cilvēki, nevis tas, ka viņu bērni var nonākt mūžīgajās mokās. Kā šādā situācijā Dievs var palīdzēt? Būtība nav tajā, lai bērni uz baznīcu dotos piespiedu kārtā, bet gan tajā, lai viņi Baznīcu iemīlētu. Viņiem labais ir jādara labprātīgi, sajūtot to kā nepieciešamību, ne piespiedu kārtā. Vecāku svētā dzīve top zināma bērnu dvēselēm, un tāpēc bērni kļūst ļoti paklausīgi [gan tēvam, gan mātei]. Šādi viņi aug, viņos ir dievbijība un dubultā veselība, bez dvēseliskajām traumām. Ja vecāki bērniem pievelk

skrūves un viņus vada dievbijība, tad Dievs palīdz un bērns saņem palīdzību. Bet, ja viņi to dara, egoisma vadīti, Dievs nepalīdz. Bērni bieži vien cieš no vecāku lepnības.

– Geronda, reizēm mātes mums jautā, cik un kā ir jālūdzas trīs – četrus gadus veciem bērniem.

– Bet jūs viņām pasakiet: “Tu esi māte, nu tad arī skaties, cik daudz spēka ir tavam mazulim.” Te nolikums nav piemērojams.

– Geronda, pie mums uz klosteri vecāki ved mazulus piedalīties visnakts dievkalpojumā. Varbūt bērniem tas ir par grūtu?

– Lai viņi rīta dievkalpojuma laikā ļauj bērniem nedaudz atpūsties. Bet uz Dievišķo liturģiju lai atkal ved uz dievnamu.

Mātēm neuzspiežot ir jā māca bērni lūgties no agras bērnības. Kapadokijas ciemu iedzīvotāji saspringti pārdzīvoja [un glabāja] askētisko mantojumu. Viņi savus bērnus veda uz alām, dievnamiem, kapelām, kur klanījās Dieva priekšā un lūdzās ar asarām, un šādā veidā arī viņu bērni iemācījās lūgties. Kad naktīs viņus nāca aplaupīt četi, tad, ejot garām šīm mazajām baznīciņām, viņi dzirdēja raudas un brīnījās. “Kas tur notiek?” viņi

jautāja. “Kas tā ir par tautu? Kāpēc dienā viņi smejas, bet naktī raud?” Laupītāji nespēja saprast, kas notiek.

Mazu bērnu lūgšanas var radīt brīnumus. Dievs viņiem dod to, ko tie Viņam lūdz. Bērni taču ir tīri, nevainīgi, un tāpēc Dievs sadzird viņu tīrās lūgšanas. Atminos, reiz, kad mūsu vecāki bija devušies uz lauku strādāt, es mājās tiku atstāts kopā ar diviem jaunākajiem brāļiem. Pēkšņi debesis satumsa, un iesākās baisa lietusegāze. “Ak vai, kā gan tagad mūsu vecākiem klājas!” mēs sākām uztraukties. “Kā viņi atgriezīsies mājās?” Mazuļi sāka raudāt. “Nāciet šurp,” es viņus pasaucu. “Palūgsim Kristu, lai viņš lietu pārtrauc.” Mēs trijātā nometāmies ikonostasa priekšā ceļos un sākām lūgties. Pēc dažām minūtēm lietus pārstāja.

Vecākiem saviem bērniem jau no mazotnes ir jāpalīdz ar apdomu tuvināties Kristum un izjust augstākos garīgos priekus. Kad bērni sāks apmeklēt skolu, vecākiem ir pakāpeniski jāiemāca tiem lasīt garīgās grāmatas un jāpalīdz dzīvot garīgi. Tad tie līdzināsies maziem Eņģeļiem un savās lūgšanās gūs lielu uzdrošināšanos Dieva priekšā. Šādi bērni savām ģimenēm ir īsts garīgais kapitāls. Viņu

garīgai dzīvei īpaši palīdz svēto dzīves apraksti. Es, kad biju maziņš, ņēmu mazas grāmatiņas ar svēto dzīves aprakstiem, kādas tika tajā laikā drukātas, un devos mežā. Tur lasīju, skaitīju lūgšanas un no prieka vienkārši lidoju. No desmit līdz sešpadsmit gadu vecumam (kamēr vēl nebija sācies grieķu–itāļu karš), brīvs no rūpestiem, es dzīvoju garīgu dzīvi. Bērna prieki ir tīri: tie cilvēkā atstāj savas pēdas un, kad viņš izaug, ļoti aizkustina tā sirdi. Ja bērni dzīvo garīgi, tad viņi priecīgi būs gan šajā dzīvē, gan arī nākamajā dzīvē līdzās Kristum mūžīgi priecāsies.

Saikne ar radiniekiem un draugiem

– Geronda, kāda kundze mums pajautāja, ko viņai darīt ar divām māsiņām, kuras viņai jau daudzus gadus sēž uz kakla.

– Bet ko viņa grib? Lai uzrakstām jaunu Evaņģēliju? Dievs no viņas grib, lai tā viņām palīdz, bet Viņš pats paveiks to, kas dos labumu viņu dvēselēm.

– Geronda, ja radinieku starpā rodas nesaņaušanās, vai ir kas jāsaka, lai tiem palīdzētu?

– Jā, ar viņiem ir jāaprunājas, bet delikāti. Jo, ja noklusē, tas var radīt ļaunumu. Bet,

ja cilvēks, kurš strīdā esošajiem radiniekiem ir devis labu padomu, netiks saprasts pareizi un uz viņu apvainosies, tad viņam jāsaka: "Piedodiet man, ka es jūs sarūgtināju," – un pēc tam jāliek viņus mierā un jālūdzas par viņiem.

Cilvēkam, kurš vēlas dzīvot mierā, attiecībās ar radiniekiem un draugiem ir jābūt īpaši uzmanīgam. Viņš nedrīkst sevi mānīt ar to pieklājību un labajām manierēm, ko, iespējams, viņš redz citos. Laicīgā pieklājība un labās manieres var radīt ne mazums ļaunuma – jo tās ir pilnas liekulības. Ārēji cilvēka uzvedība citu acīs var radīt priekšstatu, ka viņš ir svēts, bet, kad citu skatam pavērsies viņa iekšējā pasaule, izrādās, ka patiesībā viss ir bijis pavisam otrādāk.

– Geronda, ja cilvēks jūt, saprot, ka viņa tuvākais pret to izturas ar labestību, vai būs pareizi par to viņam pateikties?

– Ja tas ir ļoti tuvs cilvēks, tad nav vajadzības, jo, pirmkārt, arī viņš tam kaut kad ir palīdzējis, sniedzis atbalstu, bet, otrkārt, arī viņš pats jūt iekšējo pateicību, ko otrais izjūt pret viņu. Bet, ja tas, kurš bijis pretimnākošs vai izrādījis labvēlību, tik tuvs nav, tad viņam sava pateicība ir jāparāda tā, kā vien viņš to

spēj. Svešiem cilvēkiem mēs sakām "paldies". Bet, ja, piemēram, pateicību vecākiem vēlēsies izteikt bērns, tad tam nekas cits neatliek, kā caurām dienām un naktīm bez mitas viņiem teikt "paldies" par visu, ko tie dara viņa labā.

Ir liels labums, ja cilvēks savās attiecībās ar citiem ir vienkāršs, ja viņam par tiem vienmēr ir labi nodomi. Ir jāizvairās no strīdiem un sarunām, kas tiek uzsāktas it kā garīgās dzīves dēļ, bet visbiežāk rada galvassāpes. No cilvēkiem, kuri netic Dievam, nav jāgaida garīgā sapratne. Labāk par šādiem cilvēkiem ir lūgties, lai Dievs tiem piedod un sniedz apgaismību. Ar ikvienu ir jārunā tajā valodā, kādu viņš saprot, un [ticīgam cilvēkam] citu priekšā nav jāpaver tās diženās patiesības, kurām viņš tic un kuras pārdzīvo, jo, tā kā viņa balss skan citā frekvencē, atrodas uz cita garuma [garīgā] viļņa, citi viņu nesapratīs.

Daži saka: "Es gribu, lai arī citi iepazītu Kristu – tāpat, kā Viņu esmu iepazinis es." Un šie cilvēki pret pārējiem sāk izturēties kā skolotāji. Bet viņu dzīvei ir jābūt saskaņā ar to, ko tie māca. Ar savu dzīvi pasniedzot citu "kristu" un neatbilstot tam, ko paši saka, viņi nevar teikt, ka ir iepazinuši Kristu. Bez [ga-

rīgās dzīves] pieredzes cilvēks atrodas ārpus realitātes, un agri vai vēlu viņa iekšējais cilvēks to “nodos” citiem. Kad pie mūsu tuvākā mēs nākam ar patiesu sāpi un mīlestību, tad šī patiesā Kristus mīlestība viņu maina. Cilvēks, kuram piemīt svētums, – lai kur viņš arī nokļūtu – sev visapkārt rada, ja tā varētu izteikties, sava veida garīgo elektromagnētisko lauku un iedarbojas uz tiem, kuri šajā laukā ir nonākuši. Protams, mums ir jābūt piesardzīgiem un lieki netērēt mūsu mīlestību un savu sirdi viegli neatdot citiem, jo bieži vien daži cilvēki paņem mūsu sirdi savās rokās, un pēc tam tā [bez jebkādas jēgas] noasiņo. Vai arī tie mūs nespēj saprast un uz mums apvairojas.

Kārdinājumi svētkos

– Geronda, kāpēc parasti svētku laikā rodas kaut kādi kārdinājumi?

– Vai tu pati nezini? Svētkos Kristus, Dieva Māte, Svētie priecājas un pacienā [garīgi] citus. Viņi cilvēkiem sniedz svētību, dāvā garīgās dāvanas. Jo arī vecāki savu bērnu vārda dienā sarūpē cienastu, un karaļi izsludina amnestiju, kad piedzimst princis. Tad kāpēc savos svētkos Svētie nevarētu pacienāt cilvē-

kus [ar kaut ko garīgu]? Un ir jāsaka, ka tas prieks, ko sniedz Svētie, saglabājas ilgstoši, un cilvēku dvēselēm no tā tiek milzu labums. Tāpēc sātans, to zinādam, rada kārdinājumus, lai cilvēki zaudētu iegūtās dievišķās dāvanas un lai svētki tiem nesagādātu ne prieku, ne labumu. Ir novērots, ka bieži vien ģimenē, kad visi gatavojas Svētā Vakarēdiena saņemšanai, sātans viņus tracina kašķēties, un viņi ne tikai neiet pie Dievgalda, bet neiet pat uz baznīcu. Tangalaška dara visu, lai cilvēki zaudētu dievišķo palīdzību.

To pašu var manīt arī mūsu mūku dzīvē. Bieži vien tangalaška, pamatojoties uz savu pieredzi, ka svētkos mēs iegūsim garīgo labumu, šajā dienā, bet visbiežāk – svētku priekšvakarā rada kaut kādus kārdinājumus. Viņš taču ir kārdinātājs [– ko gan citu viņš vēl varētu darīt?] Un šādā veidā tas sabojā mūsu iekšējo noskaņojumu. Piemēram, viņš mūs var rosināt izraisīt strīdu vai rāšanos ar kādu no brāļiem, bet pēc tam mums sagādā ciešanas un aizlauž mūs garīgi un fiziski. To visu darot, viņš mums neļauj no svētkiem gūt nekādu labumu, [pārdzīvot svētkus] Dieva vārda slavēšanas priekā. Bet, ja Labais Dievs redz, ka paši mēs neesam devuši sātanam nekādu

iemeslu kārdinājumam, ka tas ir radies vienīgi viņa skaudības dēļ, tad Viņš mums palīdz. Bet vēl lielāku labumu Viņš mums palīdz gūt tajā gadījumā, ja mēs pazemīgi uzņemamies vainu par notikušo kārdinājumu un ne tikai nenosodām mūsu brāli, bet pat visu labo nīstošo sātanu. Un kā gan citādi – tas taču ir viņa darbs: radīt kārdinājumus un izplatīt ļaunumu. Bet cilvēkam kā Dieva tēlam ir jāvairo miers un labestība.

2. Darbs un garīgā dzīve

Darbs – tā ir svētība

– Geronda, senatnē mēdza teikt: “Labāk deldēt pazoles, nevis segas.” Kas ar to bija domāts?

– Ar to gribēja pateikt: “Labāk nodeldēt pazoles strādājot, nekā gulēt gultā un loderēt.” Darbs – tā ir svētība, tā ir Dieva dāvana. Tas atdzīvina ķermeni un atsvaidzina prātu. Ja Dievs cilvēkam nebūtu iedevis darbu, cilvēks pārklātos ar pelējumu. Čakli cilvēki turpina strādāt arī sirmā vecumā, ja viņiem vēl ir spēks. Ja, spēkam vēl esot, viņi pārtrauks

strādāt, tad nonāks grūtsirdībā. Šādiem cilvēkiem beigt strādāt līdzinās nāvei. Atminos, Konicā viens deviņdesmitgadīgs vecuks bez mitas strādāja. Beigu beigās viņš tā arī nomira, apardams laukus – divu stundu gājienā no mājām.

Bet ir jāpasaka arī tas, ka ķermeniskais miers, pēc kā daži tiecas, nav nekāds stabils stāvoklis. Atrodoties miesas mierā, cilvēki savu dvēseles nemieru var aizmirst vien uz laiku. Viņiem ir viss: pusdienās deserts, duša, atpūta... Bet, tiklīdz tas viss izbeidzas, viņi tiecas pēc vēl lielāka atslābuma. Tādējādi cilvēkiem pastāvīgi kaut kā trūkst, un tāpēc viņi vienmēr ir satraukti. Viņi jūt tukšumu, un viņu dvēsele cenšas šo tukšumu aizpildīt. Bet tas, kurš nogurst no darba, vienmēr ir prieka – garīgā prieka – pārpilns.

– Geronda, bet, ja, piemēram, tev ir problēmas ar muguras jostasvietu, tad tu nespēj padarīt itin neko.

– Vai tad, tavuprāt, jostasvieta nav jātrenē? Vai tad tai nepalīdzēs darbs, kas tai būs kā treniņš? Es tev teikšu tā: ja cilvēks ēd, dzer, gul un nestrādā, tad viņam “atskrūvējas” visas iekšējās “skrūvītes” un viņam nepārtraukti gribēsies gulēt, tāpēc ka viņa ķermenis, viņa

nervi ir atslābuši, sašļukuši. Šāds cilvēks pakāpeniski nonāk līdz tam, ka nespēj vairs padarīt itin neko. Atliek viņam nedaudz paieties, uzreiz rodas aizdusa. Bet, ja viņš sāks pamazītiņām strādāt un kustēties, tad viņa rokas un kājas taps stiprākas. Palūko: cilvēki, kuri mīl darbu, ilgi neguļ vai arī no pārguruma nemaz nespēj aizmigt, tomēr, neskatoties uz to, šiem cilvēkiem ir spēks. Tas notiek tādēļ, ka strādājot viņi miesiski norūdās un kļūst stiprāki.

Darbs – tā ir veselība, it īpaši jaunam cilvēkam. Esmu pamanījis, ka, dodoties armijā, daži memmes dēliņi nobriest, norūdās. Šādiem puisiem armija dod daudz laba. Protams, tas, par ko es stāstu, pamatā ir attiecināms uz agrākajiem laikiem. Šodien armijā baidās zaldātus patraucēt, piespiest kaut ko izdarīt, jo atliek vien viņus kaut kādā veidā “patraucēt”, tā viņi griež sev vēnas, “tiek pakļauti nervu satricinājumam”... Lai bērni būtu veseli, es vecākiem iesaku tos nosūtīt pie kāda darbos un pat piemaksāt šim cilvēkam. Lai tikai bērni iemīlētu darbu, ko strādās. Jo, ja, esot spēkam un galvai, jaunietis nestrādā, tad viņš atslābinās, kļūst šļaugans un vārgs. Ja pie visa tā viņš vēl redz, kā citi gūst sekmes, tad viņš sapinķerējas paša egoismā un ne par ko vairs

nepriecājas. Viņu nemitīgi nomāc nodomi, un tā prāts ir tāds, it kā būtu piedzīts ar salmiem. Tāpēc pie viņa ierodas sātans un sāk čukstēt: “Nabadziņ, kāds tu esi neveiksminieks! Viens tavs vienaudzis ir kļuvis par pasniedzēju, cits uzsācis savu biznesu un pelna naudu, bet kur tu nonāksi?” Šādā veidā sātans cilvēku grūž izmisumā. Bet, ja jauniešs sāks strādāt, tad iemantos ticību sev – šī vārda labākajā nozīmē. Viņš ieraudzīs, ka ar grūtībām spēj tikt galā arī pats, bet bez tā viņa galva būs nodarbināta un viņam vairs neatliks laika iedomām. Tas ir, būs divkārtš labums.

Profesijas izvēle

– Geronda, daži vecāki grib, lai viņu bērni izvēlētos to pašu profesiju, kas ir viņiem, un bieži vien ir ļoti uzstājīgi.

– Nē, viņi rīkojas nepareizi. Nevajag spiest uz bērniem, lai viņi dara to, kas pa prātam vecākiem, ja viņiem pašiem tas nemaz nepatīk. Es pazinu kādu jauniešu, kurš vēlējās iestāties teoloģijas fakultātē un kļūt par garīdznieku. Bet viņa māte bija pret, viņa uzstāja, lai viņš iestātos mediķos. Šis jauniešs apguva bizantiešu dziedāšanas prasmi un dziedā-

ja baznīcā. Viņš pats uzmeistaroja mūzikas instrumentu un centās ar to atskaņot dievkalpojumu melņus. Daudzus no baznīcas dziedājumiem viņš zināja no galvas. Viņam bija liels talants, viņš rakstīja tropārus, sastādīja dievkalpojumus. Pabeidzis vidusskolu, jaunietis iestājās teoloģijas fakultātē. Viņa mātei no pārdzīvojumiem bija nervu sabrukums. Pēc tam viņa nāca pie manis un lūdza: "Palūdzies, tēvs, lai es izvesēļotos, un pēc tam lai mans bērns dara to, kas viņam pašam tīk." Bet izvesēļojusies viņa atkal sāka pretoties tam, ka dēls mācās teoloģiju. Un galu galā viņš izstājās no teoloģijas fakultātes, pameta dziedāšanu un velti sevi pazudināja.

Redzot, ka jaunietim ir grūtības izvēlēties specialitāti, es viņam iesaku sekojošo: "Palūkojieties, kura no profesijām vai zinātnēm jums patīk. Ir jādara tas, uz ko jums ir dabas dota nosliece." Bet, ja puiši un meitas domā izvēlēties to ceļu, kura veikšanai viņiem dotību nav, tad es iesaku savu sirdi nodot tam, pret ko tie jūt tieksmi, lai tas viņiem sagādātu kādu labumu. Tas ir, es viņiem palīdzu izvēlēties to lietu, kas viņiem patīk, un viņu spēkiem atbilstošu profesiju. Ir pietiekoši, lai tas, ko viņi darītu, būtu atbilstoši Dievam. Kādam

ir nosliece uz mūziku? Lai viņš kļūst, piemēram, par labu muzikantu vai labu baznīcas dziedātāju un ar savu dziedāšanu palīdz klausītājiem iemīlēt Baznīcu un lūgšanas. Kādam ir gleznotāja spējas. Lai viņš kļūst par mākslinieku vai ikonu gleznotāju un dievbijībā glezno ikonas, kuras sāks veikt brīnumus. Kādam ir dotības zinātnē? Lai sevi velta tai un sāk strādāt ar atdevi.

Palūkojies, jau no bērnu dienām var manīt, kāds ir cilvēka aicinājums. Reiz Stomiona klosterī ieradās cilvēks ar diviem mazuliem – saviem māsas dēliem. Viens, sešus septiņus gadus vecs, nosēdās mums līdzās un bez mitas uzdeva dažādus jautājumus. “Par ko tu gribētu kļūt, kad izaugsi?” es viņam pajautāju. – “Par advokātu!” viņš atbildēja. Otrais bērns kaut kur nozuda. “Kur viņš palika?” pajautāju viņa onkulim. “Vai tik nav nogāzies no kādas kraujas?” Mēs devāmies viņu meklēt un izdzirdām, kā no galdniecības atskan āmura kladzoņa. Ieejam darbnīcā un redzam, ka mazulis tik pamatīgi ar kalnu ir nodauzījis noēvelēto darbgalda virsmu, ka tā der vienīgi krāsniņ! “Kas gan būsi tu, kad izaugsi?” es viņam pajautāju. – “Smalko darbu galdnieks!” puisis atbild. – “Būsi, – saku,

“būsi. Tas nekas, ka sabojāji darbgaldu! Liela muiža.”

Darba mīlestība

– Geronda, kāpēc dažus cilvēkus darba laikā pārņem garlaicība?

– Varbūt viņi nemīl savu darbu? Vai arī darba laikā viņi dara vienu un to pašu? Bieži vien kādās ražotnēs, piemēram, fabrikā, kas ražo logus un durvis, viens meistars no agra rīta līdz vēlam vakaram līmē kopā dēļus, otrs tajos pastāvīgi liek iekšā stiklus, trešais tos katru dienu krāso. Šie cilvēki visu laiku veic vienu monotonu operāciju, bet saimnieks staigā un viņus pieskata. Un tā tas turpinās ne dienu un ne divas. Bet, ja nemitīgi dara vienu un to pašu, cilvēkiem tas apnīk. Senatnē tā nebija: galdnieks no celtniekiem pieņēma četras sienas, un viņam saimniekam vajadzēja nodot dzīvošanai gatavu māju. Viņam vajadzēja ieklāt grīdas, ielikt logus un durvis, nosiltināt stiklus un tā tālāk. Pēc tam viņš ķērās klāt dažnedažādām kāpnēm, darināja koka apmales, tad visu to krāsoja, pēc tam nāca kārtā skapjiem, plauktiem... Bet noslēgumā viņš ķērās klāt mēbelēm. Un, pat ja visu šo neveica

viens meistars, viņš tik un tā zināja, kā tas ir darāms. Nepieciešamības gadījumā galdnieks spēja pat jumtu noklāt ar kārniņiem.

Šodien daudzi cilvēki ir pārguruši, jo nemīl savu darbu. Viņi lūkojas pulkstenī un nepacietīgi gaida brīdi, kad varēs doties mājup. Bet, ja cilvēkam ir darba spars, uzcītība un viņam nav vienaldzīgs tas, ko viņš dara, tad, jo vairāk viņš strādā, jo lielāka uzcītība iedegas. Pēc tam cilvēks pilnībā nododas darbam un, kad pienāk laiks doties prom, pārsteigumā jautā: "Kur gan tas laiks palika?" Viņš aizmirst par ēdienu, par atpūtu, viņš aizmirst pilnīgi visu. Pat ja viņš nav neko ēdis, badu tas tik un tā nesajūt, un, pat ja viņš nav gulējis, miegs viņam nenāk. Un ne tikai nenāk – viņš priecājas par to, ka neguļ! Viņu nemoka bads vai neizgulētais: šādam cilvēkam darbs ir svētki, svinības!

– Geronda, pieņemsim, divi cilvēki dara vienu un to pašu darbu. Kāpēc viens no tā gūst garīgo labumu, bet otrs – garīgo skādi?

– Viss ir atkarīgs no tā, kā viņi šo darbu dara un kas ir viņos. Ja cilvēks strādā pilns pazeimības un mīlestības, tad viss [, ko viņš dara,] būs apgaismots, tīrs, svētīgi liksms, un pats sevī viņš sajutīs iekšējo spēku atjaunošanos.

Bet, pieņemot lepnu domu, ka darbu viņš padara labāk par citiem, cilvēks var sajūst kaut kādu gandarījumu, bet šis gandarījums sirdi nepiepilda, jo dvēsele nesaņem [garīgo] vēsti, tai nav miera.

Bez tam, ja cilvēks savu darbu veic bez mīlestības, viņš nogurst. Piemēram, ja kāds nemīl darbu un, lai to nobeigtu, tam ir jāuzkāpj kalnā, tad tas jau zaudē spēkus brīdī, tiklīdz šo kalnu ir uzlūkojis. Savukārt cits, to pašu darot no sirds, iet un uzlido kalnā, pats to īsti pat nepamanot. Piemēram, ja cilvēks no sirds uzrušina dobītes vai ravē dārzu, tad viņš var strādāt vairākas stundas un nenogurt – neskatoties uz karsējošo sauli. Bet, ja cilvēks no sirds nestrādā, tad viņš ik pa brīniņam apstājas, žāvājas, žēlojas par svelmi un mokās.

– Geronda, vai cilvēks var iegrimt darbā vai zinātnē tā, ka kļūst vienaldzīgs pret savu ģimeni, pret citiem apstākļiem?

– Darbs ir jāmīl vienkārši: nevajag tajā iemīlēties. Ja cilvēks savu darbu neiemīlēs, tad nogurs dubultā – gan fiziski, gan garīgi. Bet, ja būs nogurusi viņa dvēsele, tad arī fiziskā atpūta neatjaunos viņa spēkus. Dvēseles nogurums, lūk, kas laupa cilvēkam pēdējos spēkus. Strādājot no sirds un jūtot prieku,

cilvēks dvēseliskos spēkus nezaudē, un zūd arī fiziskais nogurums. Es pazīstu kādu ģenerāli, kas pilda pat zaldātu darbu. Vai zināt, kā viņš par zaldātiem pārdzīvo? Kā tēvs. Un zināt, kādu viņš jūt prieku? Šis cilvēks pilda savu pienākumu un priecājas. Reiz pusnaktī viņš izbrauca no Evrosas, lai varētu aizbraukt uz Larisu Svētā Ahillija piemiņas dienā un pagūtu uz dievišķo liturģiju, lai gan viņš varēja ierasties arī vēlāk, vien uz aizlūgumu. Bet, lai pagodinātu Svēto, viņš bija nolēmis ierasties agrāk. Visu, ko darīja šis cilvēks, viņš darīja no sirds.

Baudījums, ko sajūt cilvēks, uzcītīgi veicot savu darbu, – ir labs baudījums. Šo baudījumu ir devis Dievs tādēļ, lai Viņa radība nepagurtu. Tā ir spēku atgūšana caur nogurumu.

**Katram ir garīgi jāizmanto tās spējas,
kas viņam ir dotas**

Katram cilvēkam ir jāizmanto labajam viņam dāvētās dotības. Jo Dievs, dodot cilvēkam kaut kādas spējas, par tām arī atprasīs. Piemēram, cilvēka prāts – tas ir [viņam dotais] spēks, bet atbilstoši tam, kā cilvēks savu prātu izmantos, tas var radīt vai nu labu, vai ļaunu.

Ja, būdams ļoti gudrs, cilvēks savas dotības izmanto pareizi, tad viņš var radīt izgudrojumus, kas cilvēkiem palīdzēs. Bet, ja izmanto dotības nepareizi, cilvēks var izgudrot, piemēram, veidus, kā aplaupīt savu tuvāko. Vai, piemēram, ņemsim māksliniekus, kuri avīzēs un žurnālos publicē savus zīmējumus. Vienā karikatūrā, vienā zīmējumā var būt slēpts vesels notikums. Tas ir, ja šie mākslinieki sava prāta vingrumu izmantotu lietderīgi, viņi to apskaidrotu un palīdzētu gan sev, gan citiem. Bet tagad daudzi no šiem cilvēkiem dara ne-labas lietas: ja viņi ir bezkaunās – tad bezkaunību, ja viņi ir zobgaļi – tad izsmejošo.

Tas ir, apdāvināti cilvēki, kuriem ir īpašas dotības, vai nu citiem rada labumu, vai tos iznīcina. Savukārt tie, kuriem īpašu dotību nav, saprotams, daudz laba izdarīt nevar, bet sliktākajā gadījumā arī lielu ļaunumu viņi nevar paveikt.

Darbs un dvēseles trauksme

– Geronda, daudziem cilvēkiem, kad viņi pēc darba atgriežas mājās, nervi ir uzvilkti.

– Lai vīrieši atgūtu dvēselisko mieru, es viņiem iesaku pēc darba apmeklēt kādu diev-

namu, uzlikt svecīti, kādas desmit, piecpadsmit minūtes pabūt dievkalpojumā vai arī pasēdēt kādā skvērā un palasīt kādu Evaņģēlija nodaļu. Pēc tam lai dodas mājās – mierpilni un smaidīgi. Jo pretējā gadījumā mājās ieradīsies aizkaitināti un uzsāks strīdu ar tuvākajiem. Uz mājām nav jānes tās problēmas, ar kurām viņi saskaras darbā: šīs problēmas ir jāatstāj ārpus mājas durvīm.

– Geronda, tomēr daži cilvēki savu uzvilkto stāvokli un nervozitāti attaisno ar to atbildību, kāda ir darbā un kas viņos rada dvēseles trauksmi.

– Tā viņos rada dvēseles trauksmi tāpēc, ka viņi veicamajos darbos aizmirst par Dievu. Sliņķis ar savu nemitīgo izteicienu “nekas, Dievs nepametīs...” ir labāks par šādiem cilvēkiem. Manuprāt, cilvēkam ir labāk strādāt par parastu kalpotāju un pildīt darbu uzcītīgi, censties savu dzīvi padarīt vienkāršāku, aprobežoties tikai ar nepieciešamo un būt ar mierīgu galvu, nekā būt par uzņēmuma īpašnieku un nemitīgi atkārtot: “Ak, ko lai es daru?” Un parasti šiem cilvēkiem ir arī lieli parādi. Un pēc tam piejaucas klāt lepnība. Šādi cilvēki saka: “Lūk, paņēmu vēl vienu lielu aizņēmumu – uzcelšu to, iekārtošu šito un dzīvošu

cepurī kuldams...”, bet pēc tam kļūdās, bankrotē un viņu īpašums tiek izpārdots izsolē.

Bez tam daudzi cilvēki darbā neizmanto galvu. Viņi bezjēdzīgi noved sevi līdz spēku izsīkumam un ar uzticēto pienākumu galā tikt nespēj. Pēc tam viņi zaudē vērtību citu acīs, un viņu dvēseles pārņem trauksme. Piemēram, cilvēks grib apgūt kaut kādu mākslu vai amatu, gadiem ilgi apmeklē kādu skolo-tāju vai mācību iestādi, bet, būdams neuzma-nīgs, nespēj gūt panākumus, jo viņš neliek lietā galvu. Cilvēkam ir jāsaprot, kas viņam ir nepieciešams darbam, un jāpapildina nepie-ciešamais. Piemēram, es, atrodoties vēl laici-gajā pasaulē un strādājot par galdnieku, pa-manīju, ka mēbelēm, kuras es izgatavoju, bija nepieciešama galdnieka virpa. Un ko? Man bija jāmeklē virpotājs un jālūdz tā palīdzība? Nē. Es iegādājos virpu un pats iemācījos uz tās strādāt. Pagāja vēl kāds laiks, un es redzēju, ka man vajag izgatavot vītņu kāpnes. Es pasēdēju, atcerējos ģeometriju un aritmētiku un iemācījos šādas kāpnes izgatavot. Ja ar galvu nestrādāsi, tad nāksies mocīties. Ar visu to gribu teikt, ka cilvēkam ar galvu ir jāstrādā tāpēc, ka darba gaitā rodas virkne problēmu un grūtību. Strādājot ar galvu, cilvēks kļūst

par labu meistarū un, zinot, kā viņam rīkoties katrā konkrētā gadījumā, dosies uz priekšu. Tas ir visa pamats. Galvai visā ir jābūt vadošajam spēkam. Pretējā gadījumā cilvēks paliek neattīstīts un velti zaudē laiku.

Darba svētīšana

Ikvienam cilvēkam ar savām lūgšanām, ar savu [kristieša] dzīvi ir jāsvētī savs darbs un pašam jāgūst svētība. Ja darbā cilvēkam ir pakļautībā citi un viņš par tiem ir atbildīgs, tad viņam garīgi ir jāpalīdz arī viņiem. Ja kāds ir labā iekšējā stāvoklī, tad viņš svētī arī savu darbu. Piemēram, ja pie meistara ierodas jaunieši, lai iemācītos arodu, šim meistaram vienlaicīgi viņiem ir jāiemāca dzīvot arī garīgi. Šāda attieksme palīdzēs gan pašam priekšniekam, gan viņa padotajiem, gan viņa klientiem, jo Dievs svētīs viņa darbu.

Svētību var saņemt ikviena profesija. Piemēram, ārsts nedrīkst aizmirst, ka tas, kas galvenokārt medicīnā palīdz, ir Dieva žēlastība. Tāpēc viņam ir jāpacenšas kļūt par Dievišķās Žēlastības trauku. Ārsts, būdams labs, krietns kristietis un vienlaikus arī labs speciālists, slimniekiem palīdz ar savu labestību un savu

ticību, jo viņš tiem iedveš, ka slimību ir jāuztver varonīgi un ticībā. Ja ir nopietna slimība, šāds ārsts slimniekam var pateikt: “Medicīna kā zinātne ir sasniegusi, lūk, šādu līmeni. Tomēr tur, kur cilvēku zināšanu pietrūkst, ir Dievs, Kurš rada brīnumus.”

Bet skolotājam savu kalpošanu ir jāpascenšas pildīt ar prieku un jāpalīdz bērniem garīgajā atdzimšanā. Jo bērnu garīgā atdzimšana visiem vecākiem nav pa spēkam, pat ja tie ir labvēlīgi noskaņoti. Skolotājam, dodot bērniem zināšanas, vienlaikus ir jāpascenšas, lai viņi kļūtu par krietniem ļaudīm. Jo kāds labums viņiem būs no apgūtās gramatikas? Sabiedrībai ir nepieciešami pareizi cilvēki, kuri – lai arī ko tie darītu – visu darītu labi. Skolotājam ir jāseko līdzi ne tikai tam, vai stundas tiek kārtīgi apgūtas, viņiem jāņem vērā arī citi skolnieka tikumi vai pozitīvās iezīmes – tādas kā dievbijība, labestība, uzcītība. Atzīmes, ko bērniem liek Dievs, ne vienmēr sakrīt ar tām atzīmēm, ko viņiem ieliek skolotāji. Kāda ieliktais divnieks Dievam var būt pieci ar plusu, bet kāda pieci ar plusu Dievam var izrādīties divnieks.

Profesija cilvēku par cilvēku nepadara

– Geronda, ja darba laikā cilvēks jūt nemieru, kas tam ir par iemeslu?

– Varbūt viņš pret savu darbu netur labus nodomus? Ja pret savu darbu viņš izturas pareizi, tad darbs, lai kāds tas arī būtu, viņam būs kā svētki, kā svinības.

– Geronda, bet ja cilvēks satraucas par to, ka viņa darbs ir smags vai netīrs? Piemēram, strādā celtniecībā, ēdnīcā mazgā katlus vai dara vēl kaut ko līdzīgu. Kā viņam sevi ir jānoskaņo?

– Ja viņš aizdomāsies par to, ka Kristus mazgāja kājas saviem skolniekiem, tad viņš beigs pārdzīvot. Kristus izdarīja to, ko Viņš izdarīja, it kā mums teikdams: “Jums ir jārikojas tāpat.” Lai ko cilvēks arī darītu: mazgā katlus, tīra kastrolus, rok zemi – viņam ir jāprieccājas. Jo kāds taču tīra arī kanalizāciju, tāpēc ka nespēj atrast citu darbu. Nabadziņš visu dienu ir netīrumos un mikrobus. Bet vai tad viņš nav cilvēks? Nav Dieva tēls? Kāds ģimenes galva strādāja par kanalizāciju tīrītāju un sasniedza augstu garīgo stāvokli. Viņš saslima ar tuberkulozi un, lai gan varēja šo darbu atstāt, nevēlējās, lai viņa vietā mocī-

tos kāds cits. Šis cilvēks mīlēja piezemētu, no citiem nicināmu dzīvi, un tāpēc Dievs viņu piepildīja ar žēlastību.

Cilvēku par cilvēku nepadara profesija. Es pazinu kādu ostas krāvēju, kurš augšāmcēla mirušo. Kad es Iberijas skītā biju dikeos¹⁷, kādu dienu pie manis ieradās kādus piecdesmit piecus gadus vecs cilvēks. Atnācis vēlu vakarā, viņš, nevēlēdamies traucēt tēvus, nekļauvēja pie durvīm, bet taisījās uz miegu turpat uz ielas. Kad skita brāļi viņu ieraudzīja, viņi aicināja to iekšā un pavēstīja par to arī man. “Kāpēc tu nezvanīji ar zvaniņu?” es viņam pajautāju. “Mēs tev atvērtu durvis un ielaisītu kādā viesnīcas istabā.” – “Ko tu tādu runā, tēvs?” viņš atbildēja. “Kā es varēju uzdrošināties traucēt brāļus?” Redzot viņa sejā esošo mirdzumu, es sapratu, ka viņa dzīve ir ļoti garīga. Pēc tam šis cilvēks man pastāstīja par to, ka bērnībā viņš palika bez tēva un tāpēc apprecoties ļoti mīlēja savu sievastēvu. Pēc darba viņš no sākuma apmeklēja sievastēvu un sievasmāti un tikai pēc tam devās uz savām mājām. Tomēr viņš bija ļoti sarūgtināts, jo viņa sievastēva runas veids bija ļoti nepie-

¹⁷ *Mūks Atona skitos, kuru ievēlē vai ieceļ uz vienu gadu, lai koordinētu skitu iemītņieku dzīvi.*

klājīgs. Viņš sievastēvam daudzreiz lūdza, lai beidz nepiedienīgi runāt, bet viņš nerimās. Kādu dienu sievastēvs smagi saslima. Viņu aizveda uz slimnīcu, un pēc dažām dienām tas nomira. Kad sievastēvs mira, krāvēja viņam blakus nebija, jo tieši tajā laikā viņš ostā krāva kuģi. Kad viņš ieradās slimnīcā un uzzināja, ka sievastēvs ir miris, viņš devās uz Morgu un lielās sāpēs sāka šādi lūgties: "Mans Dievs, lūdzu Tev, atdzīvini viņu, lai viņš varētu nožēlot grēkus, un pēc tam paņemt atpakaļ." Te mirušais atvēra acis un sāka kustināt rokas. Morga strādnieki, redzot notiekošo, šausmās aizbēga. Krāvējs savāca savu sievastēvu uz mājām, un tas pilnībā atlaba. Pēc tam grēknožēlā tas nodzīvoja vēl piecus gadus. "Mans tēvs," man stāstīja krāvējs, "es pateicos Dievam par to, ka Viņš man ir izrādījis šo žēlastību. Bet kas gan es esmu, lai Dievs man izrādītu šādu žēlsirdību?" Šim cilvēkam piemita liela vienkāršība. Un tanī pašā laikā viņā bija tāda pazemība, ka viņam neienāca pat prātā, ka viņš ir atdzīvinājis mirušo. Viņš pateicībā Dievam par to, ko Viņš bija izdarījis, Viņa priekšā burtiski sabirza pīšļos.

Daudzi cilvēki nomokās tādēļ, ka viņi nespēj iegūt tukšu slavu vai bagātināties ar

tukšrosīgām lietām. Viņi neaizdomājas, ka citā dzīvē – tas ir, īstenajā dzīvē – no visas šīs slavas un bagātības nebūs nekādas jēgas. Un arī tās pārnest uz to – īsto dzīvi iespējas nebūs. Uz turieni mēs pārnesīsim tikai tos mūsu darbus, ar kuru palīdzību šeit, uz zemes, mēs saņemsim atbilstošo “ārzemju pasi”, kas mums ir nepieciešama priekšā stāvošajā dzīvē un mūžīgajā ceļojumā.

3. Par atturēšanos ikdienas dzīvē

Askēzes rezultātā cilvēks kļūst līdzīgs bezķermeniskajiem Eņģeļiem

– Geronda, Jūs mums reiz teicāt: “Garīgajā darbā pretinieks ir jābloķē.” Ko Jūs ar to bijāt domājis?

– Kara laikā cenšas bloķēt ienaidnieku. Viņu ielenc, iedzen pilsētas mūros, mērdē badā. Pēc tam viņam liedz arī ūdeni. Jo, ja ienaidniekam ir beidzies ūdens, pārtika un munīcijas krājumi, tad tas ir spiests padoties. Es gribu teikt – ja mēs ar sātanu cīnāmies līdzīgā veidā – ar gavēšanu un nomodu – tad tas noiet ieročus un atkāpjas: “Ar gavēšanu,

nomodu un lūgšanām iegūst debesu dāvanas..."¹⁸ – saka dziesminieks.

Cilvēks ar askēzi, varoņdarbu sāk līdzināties bezķermeniskajiem spēkiem. Protams, ņemot vērā augstāko garīgo mērķi, ir jāatturas. Ja cilvēks atturas tāpēc, lai atbrīvotos no veselībai kaitīgajiem taukiem, tad viņš rūpējas [vien] par savas miesas labklājību. Šajā gadījumā viņa askēze līdzinās to askēzei, kuri piekopi jogu. Par nelaimi, jautājumu par askēzi, svētcīņu ir pārvietojuši uz pēdējām rindām pat tie cilvēki, kuri pieder Baznīcai. "Nu ko," saka šādi cilvēki, "vajag taču arī paēst, izbaudīt to un šo. Jo Dievs taču to visu ir radījis mums." Zināt, ko man pusdienu laikā, kas bija sarīkotas par godu mums, paziņoja viens arhimandriīts? Pamanījis, ka es nespēju sevi piespiest apēst vairāk nekā parasti, arhimandriīts paziņoja: *"Ja kas Dieva namu samaitā, to Dievs samaitās!"* (1. Kor. 3, 7) – "Bet vai tu gadījumā," es viņam pajautāju, "neesi kaut ko sajaucis? Uz ko ir attiecināma šī Svēto Rakstu vieta? Askēzei vai izlaidīgai, netiklai dzīvei? Svētie Raksti norāda uz tiem, kuri samaitā, tas ir, ar maucību, ļaunprātīgu vaļību iznīcina [savu] ķermeni [– Dieva Svētnīcu].

¹⁸ No tropāra sirdsskaidrajiem.

Svētie Raksti neaizrāda tiem, kuri mīlestībā uz Kristu pieturas pie askēzes.” Bet viņš, redzējies kā: atrada attaisnojumu savam nodomam un teica: “Mums ir jāēd kā nākas tāpēc, lai ar [savu atturēšanos] “nenopostītu” Dieva Svētnīcu [– savu ķermeni]”! Vēl kāds cilvēks, apmeklējot klosteri, dalījās ar saviem iespaidiem: “Es biju kādā klosterī, kur mūki bija tā nogavējušies, ka saslima. Eļļas maisi tiem stāvēja neskarti. Lūk, pie kā noved gavēšana un nomods!” Ko lai par to saka? Šādi cilvēki negrib neko zaudēt. Viņi apēd savas pusdienas, savus augļus un savas kūciņas, bet pēc tam, vēlēdamies sevi attaisnot, sāk apvainot citus – tos, kuri veic askētiskos varoņdarbus. Šādi cilvēki [nekad] nav jutuši to garīgo prieku, ko sniedz askēze, atturēšanās. “Man ir jāizdzer tik un tik glāzes piena,” saka šāda tipa cilvēks. “Nē, gavēnī, protams, es atturēšos. Tomēr pēc tam es papildus izdzeršu tās trūkstošās piena glāzes, ko mans organisms nesaņēma gavēnī! Jo man taču jāsaņem tik un tik olbaltumvielu.” Un lieta nav tajā, ka viņa organismam tik tiešām nepieciešamas olbaltumvielas. Nē, viņš saka, ka viņam ir tiesības [dzert šo pienu], un savu nodomu mierina ar to, ka viņam viss ir kārtībā, ar to, ka tas nav grēks. Taču, ja

cilvēks vienkārši domās līdzīgā veidā, tas jau ir grēks. Cik tālu var novest cilvēka loģika! Cilvēks [pamanās] izpildīt Baznīcas noliktos gavēņus, bet tanī pašā laikā nezaudē to, ko šo gavēņu laikā nav saņēmis. Ē–ē, nu kā lai pēc tā visa [šādā cilvēkā] var saglabāties Svētais Gars?

Bet palūkojies, kāda godprātība piemīt dažiem precētiem cilvēkiem! Reiz kāds ļoti vienkāršs cilvēks, kuram bija deviņi bērni, atnāca uz grēksūdzi, un biktstēvs svētīja viņu doties saņemt Svēto Vakarēdienu. “Ak, tēvs,” viņš atbildēja. “Neesmu es Svētā Vakarēdiena cienīgs, jo mēs taču lietojam eļļu. Es taču strādāju. Un arī mani bērni.” – “Cik tev ir bērnu?” biktstēvs viņam pajautāja. “Deviņi.” – “Un cik daudz eļļas tad jūs liekat ēdienā?” – “Divas karotītes.” – “Cik tad eļļas tu pats dabū, bēdu brāli?” iesaucās garīdznieks. “Ej pie Dievgalda!” Uz vienpadsmit dvēselēm – tikai divas karotītes augu eļļas. Un pie visa tā viņu vēl mocīja domas!

Es pazinu laicīgos cilvēkus, kuri saņēma apskaidrību no tās askēzes, ko viņi īstenoja dzīvē. Pirms nedaudziem gadiem Svētajā Kalnā kopā ar savu dēlu strādāja kāds laicīgs cilvēks. Atonā viņi nostrādāja ilgu laiku. Pēc

tam labs darbs parādījās viņu dzimtenē, un tēvs pieņēma lēmumu aizbraukt no Svētā Kalna, paņemot līdzī bērnu, lai visa ģimene varētu dzīvot kopā. Taču dēlu aizkustināja mūku askētiskais dzīves veids, un viņš, atce-roties laicīgās dzīves dvēseles satraukumus, atgriezies nevēlējās. “Tev, tēvs,” viņš sacīja, “ir taču arī citi bērni. Atstāj vienu Vissvētākās Dievadzemdētājas Dārzā.” Viņš nepadevās tēva pierunāšanai, un tas bija spiests viņu atstāt Svētajā Kalnā. Šis puisis nemācēja ne lasīt, ne rakstīt, bet toties bija ļoti iejūtīgs, ar lielu godbijību un vienkāršību. Viņš jutās pa-visam necienīgs pieņemt mūku kārtu, jo uzskatīja, ka izpildīt mūku noteikumus un tam-līdzīgas lietas viņam nebūs pa spēkam. Un, lūk, viņš atrada kādu mazmazītiņu kalību, kas agrāk tika izmantota kā iejūga dzīvnieku aizgalds, durvis un logus aizkrāva ar akme-ņiem un papardes zariem un atstāja vaļā vien maziņu spraugu – alu, lai pa to varētu ielīst un izlīst ārā no sava mājokļa. No iekšpuses alu viņš aizklāja ar kaut kur sadabūtu vecu sadriskātu mēteli. Viņš pat uguni neiededza. Putnu ligzdas bija labāki mājokļi nekā viņa mājoklis, zvēru midzeņi bija labākas mājas par to, kur mita viņš. Tomēr tāds prieks, kā-

du izjuta šī dvēsele, nav pat tiem, kuri dzīvo bagātās pilīs. Jo šis cilvēks atradās svētcīņā Kristus dēļ, un Kristus bija viņam blakus – ne vien viņa kalībā, bet arī viņa garīgajā namā – viņa ķermenī, viņa sirdī. Tāpēc viņš dzīvoja Paradīzē. Reizēm viņš lida ārā no savas alas un gāja uz kādu no cellēm, kur brāļi strādāja dārza darbus. Viņš palīdzēja brāļiem darbos, un par to tie viņam deva nedaudz sausiņus un olīvas. Par velti, bez darba, viņš sausiņus un olīvas neņēma. Par tām svētībām, ko viņš pieņēma, viņš uzskatīja par pienākumu norēķināties ar savu darbu divkāršā apmērā. Protams, ka par viņa garīgo dzīvi zināja vienīgi Dievs, jo viņš dzīvoja nezināmu dzīvi, vienkārši un klusi (bez trokņa). Bet pēc viena notikuma, kas pēc tam tapa zināms, var izsecināt daudz. Kādu dienu viņš iegriezās kādā klosterī un pajautāja, kad sāksies Lielais Gavēnis, lai gan šim cilvēkam Lielais Gavēnis ilga gandrīz visu cauru gadu. Pēc tam viņš devās uz savu “alu” un noslēdzās no iekšienes. Pagāja gandrīz trīs mēneši, bet viņš to pat nebija pamanījis. Reiz viņš iznāca ārā no savas kalibas un devās uz vienu no klosteriem pajautāt, vai drīz būs Pasha. Viņš piedalījās dievkalpojumā, Dievišķās liturģijas laikā sa-

ņēma Svēto Vakarēdienu un pēc tam kopā ar tēviem devās uz ēdamtelpu. Ēšanas laikā viņš ieraudzīja sarkanas olas. Tajā dienā notika Pashas Atsvēte¹⁹. Viņš izbrīnījās un kādam brālim pajautāja: “Paklau, vai tiešām jau Lieldienas?” – “Kādas tur Lieldienas,” viņš atbildēja. “Rīt taču jau Debesbraukšana!” Tas ir, šis cilvēks bija gavējis visu Lielo Gavēni un vēl četrdesmit dienas līdz Debesbraukšanas dienai! Šādā veidā viņš nodevās svētciņai līdz pat nāves stundai. Mednieks viņu atrada divus mēnešus pēc viņa nāves un par notikušo paziņoja policijai un ārstam. “No viņa nevēdīja ne tikai liķa smaka,” man stāstīja ārsts, “bet, tieši pretēji – no viņa ķermeņa vēdīja debešķīga smarža.”

Bērnu gavēnis

– Geronda, vai pirms Svētā Vakarēdiena ir jāgavē arī piecus – sešus gadus veciem bērniem?

– Vismaz iepriekšējās dienas vakarā, pirms Svētā Vakarēdiena saņemšanas, viņiem ir jāēd gavēņa ēdiens ar eļļu. Taču šis jautājums ietilpst biktstēva kompetencē. Labāk, ja māte

¹⁹ *Trīsdesmit devītā diena pēc Pashas.*

biktstēvam pajautā, kā viņas bērnam gavēt, jo mazulim var būt veselības problēmas un viņam, piemēram, ir jādzer piens.

– Geronda, bet cik ilgi mazam bērnam ir jāgavē?

– Ja bērns ir veselīgs, spēcīgs, tad viņš var gavēt. Bez tam tagad pārdošanā ir plašs gavēņa ēdienu klāsts. Agrāk bērni gavēja un caurām dienām skraidelēja un rotaļājās. Lielā Gavēņa laikā Farasā visi – gan bērni, gan pieaugušie – gavēja līdz devītajai stundai²⁰. Vecāki bērnus saveda cietoksnī, atstāja tiem rotaļlietas, lai tie varētu rotaļāties, bet trijos pēcpusdienā, kad baznīcas zvani aicināja uz Iepriekš iesvētīto dāvanu Liturģiju, gāja uz baznīcu un saņēma Svēto Vakarēdienu. Svētais Kapadokijas Arsēnijs teica: “Bērni, ja viņi cauru dienu rotaļājas, par ēdienu pat neatminas. Vai tad viņi nespēs izturēt gavēni tagad, kad gavēt viņiem palīdz arī Kristus.”

Un arī pieaugušos, kuri negavē, sāk graužt sirdsapziņu, kad tie redz, kā gavē bērni. Atminos, es biju mazs un kopā ar savu meistaru strādāju kādā mājā. Turpat arī pusdienojām. Trešdienās un piektdienās es, nepa-

²⁰ Tas ir, neko neēda un nedzēra līdz trijiem dienā – devītajai stundai pēc Bizantijas laika.

liekot uz pusdienām, devos prom – pusdienot uz savām mājām, jo šie cilvēki negavēja. Reiz, atminos – tā bija trešdiena, viņi atnesa kūciņas un gribēja mani pacienāt. “Paldies,” es viņiem sacīju, “bet es gavēju.” – “Jūs tikai paskatieties,” viņi bija pārsteigti, “puisītis gavē, bet mēs, pieaugušie onkuļi, ēdam visu pēc kārtas.”

Uzcītīga gavēšana

Ar gavēni cilvēks parāda savu izvēli. Dievbijības vadīts, viņš uzsāk varoņdarbu, askēzi, un Dievs viņam palīdz. Bet, ja cilvēks sevi piespiež ar varu un saka: “Ko lai dara? Atkal klāt ir piektdiena – un atkal ir jāgavē,” tad viņš sevi nomoka. Bet, ja izprot [gavēņa] nozīmi, tad, gavējot mīlestībā uz Kristu, viņš priecāsies. “Šajā dienā,” tāds cilvēks nodomās, “Kristus tika sist krustā. Viņam neiedeva padzerties pat ūdeni – Viņu dzirdēja ar etiķi. Un šodien arī es visu dienu nedzeršu ūdeni.” Cilvēks, šādi rīkojoties, sajutīs sevi lielāku prieku nekā tas, kurš dzer vislabākos atspirdzinošos dzērienus.

Un, palūk, daudzi no laicīgajiem cilvēkiem nespēj izturēt Lielās Piektdienas gavēni. Bet

nosēsties uz trotuāra iepretim kaut kādai ministrijai un paziņot par protesta badastreiku viņi spēj – spītības, uzstājības vadīti – lai kaut ko sasniegtu. Tā paveikšanai sātans viņiem spēkus iedod. Tas, ko viņi dara, ir pašnāvība. Bet citi, kad sākas Lieldienas, ar prieku skaļi dzied “Kristus ir Augšāmcēlies”, vienlaicīgi domājot par to, cik labi tūlīt paēdīs. Šādi cilvēki līdzinās ebrejiem, kuri Kristu gribēja iecelt par ķēniņu tāpēc, ka Viņš tos tuksnesī bija pabarojis (*skat. Jņ 6, 5–15*).

Vai atminaties, ko teica Pravietis? *“Nolādēts lai ir tas, kas Tā Kunga darbu dara nolaidīgi”* (Jer. 48, 10). Viena lieta, ja cilvēkam ir pozitīva attieksme pret gavēni, bet gavēt viņš nevar, jo, ja nepaēdīs, viņam sāks drebēt kājas, viņš var pakrist un sasisties un tamlīdzīgi. Tas ir, viņa spēki, viņa veselība neveicina to, lai viņš gavētu. Cita lieta – ja cilvēkam ir spēki, bet viņš negavē. Kur te atradīsi labu gara tieksmi? Bet cilvēka apbēdinājums, sarūgtinājums par to, ka viņš nevar nodoties vēlamai svētcīnai, atsver lielo varoņdarbu, un viņš saņem lielāku atlīdzību nekā tas, kuram svētcīnai pietiek spēka. Jo tas, kuram ir spēks un kurš nododas svētcīnai, sajūt arī zināmu gandarījumu. Šodien bija atnākusi kāda nelaimīga sieviete,

aptuveni piecdesmit piecus gadus veca. Viņa raudāja tāpēc, ka nevar gavēt. Vīrs no viņas izšķīrās. Viņai bija viens bērns, kurš avārijā gāja bojā, un viņa palikusi viena pati. Arī viņas māte ir nomirusi, un viņai nav ne jumta virs galvas, ne maizes rieciena. Pie sevis mājās šo sievieti paņem te viena, te cita viņas pazīna, un viņa tur dara kaut kādus darbiņus. “Manu sirdi nospiež liels smagums, tēvs,” nelaimīgā man teica, “jo es neko nedaru. Un vissliktākais ir tas, ka es nevaru gavēt. Ēdu to, ko man dod. Reizēm trešdienās un piektdienās dod gavēņa ēdienu, bet bieži vien dod negavēņa ēdamo, un es esmu spiesta to ēst, jo, ja es neēdu, zaudēju spēkus un nespēju nostāvēt uz kājām.” – “Ēd,” es viņai teicu, “jo tev trūkst spēku.” Cilvēkam ir sev jāseko. Ja viņš redz, ka viņam trūkst spēku, tad lai ēd vairāk. “Nosaki savu mēru,” saka Sirdsskaidrais Nils Gavētājs.

– Geronda, bet kā agrākos laikos dažas sievietes laukos no tīrās pirmdienas līdz Svētā Teodora Tirona sestdienai²¹ vispār neko neēda? Kā viņām pietika spēka tādām gavēnim – un vēl visi ikdienas darbi, mājas, bērni, lopi, dārziņi?

²¹ Tas ir, atturējās no ēdiena un dzēriena piecas dienas.

– Savā nodomā šīs sievietes teica: “Ja mēs gavētu pa īstam, tad mums neko nevajadzētu būt līdz pat Lielajai Sestdienai. Nu labi, pagavēšu vismaz līdz pirmās nedēļas sestdienai – jo šī sestdiena pienāks pavisam drīz.” Vai arī, iespējams, viņas domāja šādi: “Kristus gavēja četrdesmit dienas. Vai tad es nespēju pagavēt tikai vienu nedēļu?” Bez tam šīs sievietes izcēlās ar vienkāršību un tāpēc spēja šādu gavēni izturēt. Ja cilvēkā ir vienkāršība, pazemība, tad viņš pieņem Dieva žēlastību, pazemīgi gavē un uztur sevi dievišķi. Tad viņā rodas dievišķs spēks un ilgstošu gavēņu laikā viņam ir lielas “izturības rezerves”. Austrālijā kāds divdesmit septiņus gadus vecs jauneklis bija aizgājis tiktāl, ka varēja neēst pat divdesmit astoņas dienas. Biktstēvs viņu bija pie manis atsūtījis, lai tas visu izstāstītu. Šis jauneklis bija ļoti dievbijīgs, un viņā bija svētcīnītāja gars. Viņš gāja uz grēksūdzi, apmeklēja dievnamu, lasīja Svēto Tēvu darbus, bet visvairāk – Jauno Derību. Reiz, Evaņģēlijā izlasot par to, kā Kristus gavēja četrdesmit dienas, jaunekļa sirds tika aizkustināta, un viņš nodomāja: “Ja Kungs, būdams Dievs, bet cilvēciski – Bezgrēcīgs Cilvēks, gavēja četrdesmit dienas, tad kas ir jādara man – tik ļoti

grēcīgam cilvēkam?" Tāpēc viņš biktstēvam palūdza svētību gavēnim, bet tanī pašā laikā pat nedomāja pastāstīt par savu nodomu – četrdesmit dienu laikā pilnībā neko neēst un nedzert. Un tā viņš sāka gavēt no Lielā Gavēņa Pirmās nedēļas pirmdienas un gavēja, nedzerot pat ūdeni, līdz Krusta paklanīšanās nedēļai. Bet strādāja viņš fabrikā, un darbs bija smags – krāmēt kastes, kraujot tās kaudzē citu uz citas. Kad pienāca gavēņa divdesmit astotā diena, darba laikā viņš sajuta nelielu galvas reiboni un tāpēc uz brīdi piesēda. Pēc tam padzēra tēju un apēda nelielu sausiņu. Viņš nodomāja, ka, ja pakritis un tiks aizvests uz slimnīcu, tad tur sapratīs, ka spēkus viņš zaudējis gavējot, un teiks: "Paskat tik, šie kristieši no gavēšanas mirst." – "Geronda," viņš man sacīja, "tik daudz dienu gavējis, es pret ēdienu jūtu riebumu. Bet es sevi piespiežu kaut ko apēst, jo pretējā gadījumā nespēju pastrādāt." Tomēr šim jauneklim nedeļa mieru doma, ka viņš nebija pabeidzis iesākto četrdesmit dienu ilgo gavēni, un viņš par šo nodomu ieminējās biktstēvam. Tas ar apdomību atbildēja: "Pietiek arī ar tām dienām, kuras tu jau gavēji, nenomoki sevi ar nodomiem." Pēc tam biktstēvs viņu atsūtīja pie

manis, lai, ja nu tomēr viņam vēl būtu palicis tirdijušais nodoms, es palīdzētu to aizdzīt. Vēloties pārliecināties, ka jaunekli iedvesmojošie iemesli bija tīri, es viņam jautāju: “Vai tu devi kādu zvērestu gavēt četrdesmit dienas?” – “Nē,” viņš atbildēja. – “Kad tu no biktstēva ņēmi svētību gavēšanai, tad tu vienkārši neiedomājies viņam pavēstīt par savu nodomu, ka vēlies četrdesmit dienas pilnībā atturēties no ēšanas un dzeršanas, vai arī tu no viņa šo – it kā labo – nodomu slēpi tādēļ, lai četrdesmit dienas gavētu, paša gribas vadīts?” es atkal pajautāju. – “Nē, tēvs,” viņš atkal atbildēja. Tad es teicu: “Es, protams, arī pats saprotu tavu noskaņojumu. Bet es par visu šo tev jautāju tāpēc, lai tu pats saprastu, ka par tām dienām, kad tu gavēji, tev tiks dāvāta debesu atlīdzība. Pietiek arī ar šīm dienām. Un nenomoki sevi ar domām, ka neesi spējis izturēt četrdesmit dienu gavēni. Tomēr nākamreiz biktstēvam pastāsti arī par tiem labajiem nodomiem, kas ir tevī, un par to labo, ko tu slēp savā sirdī. Bet biktstēvs izlems, vai tev ir jāuzņemas varoņdarbs vai arī kaut ko tamlīdzīgu.” Šim jauneklim piemita liela pazemība, pateicoties tām pazemīgām domām, ko viņš bija sevī kultivējis. Un arī šo gavēni viņš bija

veicis lielā svētbijībā, dēļ Kristus. Un tas bija pavisam dabiski, ka Kristus viņu stiprināja ar Savu Dievišķo žēlastību. Bet, ja šādu gavēni gribēs veikt kāds, kurā šādas pazemības nav, un egoistiski teiks: “Bet kāpēc gan es nevaru izdarīt to pašu, ko izdarījis cits?” – tad viņš pagavēs vienu divas dienas un pēc tam nogāzīsies. Un arī viņa prāts aptumšosies, jo Dieva žēlastība viņu pametīs. Šāds cilvēks nožēlos pat tās pūles, kas iztērētas gavēnī, ko viņš tik tikko izturēja. Viņš var pat nonākt tiktāl, ka teiks: “Un ko man šis gavēnis ir devis?”

Ar gavēņa palīdzību cilvēks pārvēršas par avi, jērēnu. Ja viņš pārvēršas par zvēru, tas nozīmē tikai vienu no diviem: vai nu to, ka uzsākta askēze ir pāri viņa spēkiem, vai arī to, ka viņš to veic, egoisma vadīts, un tāpēc dievišķo palīdzību nesaņem. Gavēnis reizēm pat pieradina mežonīgos dzīvniekus, zvērus. Vien palūko, kad dzīvnieki ir izsalkuši, tie tuvojas cilvēkam. Dzīvnieki instinktīvi saprot, ka viņi nomirs no bada, bet, tuvojoties cilvēkam, var atrast arī barību un palikt dzīvi. Reiz man bija iespēja skatīt vilku, kurš no bada līdzinājās jēram. Ziemā, kad bija uzsnidzis daudz sniega, tas nokāpa no kalniem un ienāca mūsu sētā. Mēs ar brāli iznācām ārā

pabarot lopus, un es rokās turēju gaismekli. Ieraugot vilku, brālis saķēra mietu un sāka to sist. Bet vilks uz to nereaģēja nekādā veidā.

Ja cilvēks nenonāks līdz tam, lai to, ko viņš dara, darītu mīlestības dēļ uz Dievu un dēļ mīlestības uz līdzcilvēku – savu tuvāko, tad viņš savus spēkus tērē velti. Ja viņš gavē un viņā ir lepns nodoms par to, ka tiek paveikts kaut kas ļoti svarīgs, tad viss viņa gavēnis ir pa tukšo. Pēc tam šāds cilvēks kļūst līdzīgs caurai kannai, kurā iekšā nekas vairs nespēj noturēties. Pamēģini ieliet caurā kannā ūdeni – pamazām vien no turienes viss iztecēs ārā.

Vieglās dzīves baudas

Ja cilvēks neatturas, tad viņš sev līdzī nēsā veselus [tauku] krājumus. Bet, ja viņš atturas un ēd tik, cik viņam ir nepieciešams, tad viņa organisms apēsto sadedzina un tas ķermenī nenogulst.

Ēdienu daudzveidība izstaipa kuņģi un rosina apetīti, un turklāt tas cilvēku padara vecīgu un uzbudina miesu. Ja ēdienreizē tiek piedāvāts tikai viens ēdiens un tas nav īpaši garšīgs, tad cilvēks, pilnīgi iespējams, nenoēdis to līdz galam, vai arī – ja tas ir garšīgs un

viņš padosies ēdelīgumam – apēdīs nedaudz vairāk. Bet, ja tavā priekšā ir zivs, zupa, kartupeļi, siers, olas, salāti, augļi un saldumi, tad tev gribas visu to apēst un paprasīt vēl papildporciju. Apetīti uzkurina te viens, te otrs. Un paskat, cilvēks taču nespēj paciest, izturēt pat vienkāršu tuvākā teikto vārdu. To viņš nespēj sagremot, šo viņš nespēj sagremot... Bet, lūk, nelaimīgais kuņģis cieš un pazemīgi ņem pretī visu, ko mēs tajā metam iekšā. Bet vai mēs tam pajautājam, vai tas spēs to sagremot? Tātad kuņģis, kuram nav saprāta, tikumībā ir pārāks par mums! Viņš tā nopūlas, lai varētu sagremot visu! Bet, ja viens mūsu apēstais ēdiens ir pilnīgi nesavietojams ar citu apēsto ēdienu, tad, nonākot kuņģī, tie savā starpā sāk “strīdēties”. Un kas tad kuņģim atliek? Tam sākas gremošanas traucējumi.

– Bet kā, Geronda, var atbrīvoties no ieraduma daudz ēst?

– Sevi ir nedaudz jāpiebremzē. Lai nerostinātu apetīti, nevajag ēst to, kas tev patīk, jo pamazītiņām, palēnītiņām “malšanas laukums” kļūs aizvien lielāks un lielāks. Pēc tam kuņģis – šis, kā saka Abba Makārijs, “ļaukais maitnieks” – nemitīgi prasa aizvien vairāk un

vairāk. Kaut ko apēd, un tu gūsti baudījumu, taču pēc tam tev gribas gulēt: tu nespēj pat pastrādāt. Bet, ja ēd vienveidīgu ēdienu, tas palīdz atbrīvoties no apetītes.

– Geronda, ja uz galda ir dažnedažādi ēdieni, bet mazos apmēros, vai šādā gadījumā cilvēks sastopas ar tādu pašu problēmu?

– Ē–ē, grūtības ir tieši tās pašas. Vienīgi partiju frakcijas ir nelielas, un tāpēc tās nespēj izveidot valdību!... Kad ēdieni ir daudzveidīgi, tas līdzinās tam, it kā vēderā būtu sapulcējušās daudzas politiskās partijas. Viena partija kaitina otru, tās saķeras, savā starpā sitas – un sākas gremošanas traucējumi.

Bauda no mērena ēdiena ir lielāka nekā no visgaršīgākajiem ēdieniem. Būdamš bērns, es devos mežā un pa dienu apēdu vien gabaliņu baranciņas. Ak, es neko citu pat negribēju! Visgardākie ēdieni nespētu aizstāt to garīgo baudījumu, kādu es izjutu. Bet es to darīju ar prieku. Tomēr daudzi cilvēki nekad nav izbaudījuši nenoslogota vēdera labsajūtu. No sākuma, apēdot kaut ko garšīgu, viņi sajūt baudu, bet pēc tam pieslēdzas garšas, rijības dēmons, viņi ēd daudz un – it īpaši vecumdienās – sajūt smagumu. Tā viņi liedz sev viegla vēdera labsajūtu.

V

PAR MŪSU DZĪVĒ ESOŠAJIEM PĀRBAUDĪJUMIEM

“Lai nonāktu Saldajā Paradīzē, šajā dzīvē ir jānobauda daudz rūgta un pēc izciestajiem pārbaudījumiem uz rokas jāsaņem ārzemju pase.”

1. Bija jāiet ugunī un ūdenī...” (Ps. 65, 12)

Pārbaudījumu krusti

– Geronda, es pastāvīgi kaklā nesāju krustiņu, ar kuru Jūs mani svētījāt. Grūtībās šis krustiņš man palīdz.

– Zini, ikviens mūsu krusts – ir tādi paši krustiņi. Tie ir līdzīgi mazajiem krustiņiem, kurus mēs nēsājam kaklā un kas mūs sargā mūsu dzīves gaitās. Vai tu domā, ka mēs nesam kaut kādus dižus krustus? Vienīgi Kristus Krusts bija ļoti smags, jo Kristus Savas mīlestības dēļ pret mums – cilvēkiem – nevēlējās izmantot savu dievišķo spēku. Bet pēc Krustā sišanas Viņš paņēma, ņem un ņems uz Sevi katra cilvēka krusta smagumu un ar

Savu dievišķo palīdzību un Savu saldo mierinājumu atvieglo pārbaudījumu sāpes.

Žēlsirdīgais Dievs katram dod krustu atbilstoši viņa spēkiem. Dievs cilvēkam dod krustu ne jau tāpēc, lai viņš mocītos, bet gan tādēļ, lai no krusta cilvēks uzietu Debesīs. Jo pēc būtības krusts – tās ir kāpnes uz Debesīm. Saprotot, kādas bagātības, izciešot pārbaudījumu sāpes, mēs atliekam [debesu] dārgumu krātuvē, mēs nekurnēsim, bet slavēsim Dievu, nesot to mazo krustiņu, ko Viņš mums ir dāvājis. Šādi rīkojoties, mēs priecāsimies jau šajā dzīvē, bet nākamajā dzīvē saņemsim arī [garīgo] “pensiju” un “vienreizējos pabalstus”. Tur, Debesīs, mums ir garantēti īpašumi un ierādīta mantība, ko mums ir sagatavojis Dievs. Tomēr, ja mēs lūdzam, lai Dievs mūs atbrīvo no pārbaudījuma, tad Viņš šos īpašumus un ierādīto mantību atdod citiem, un mēs tos zaudējam. Bet, ja mēs visu pacietīsim, tad Viņš mums vēl piešķirs arī garīgos procentus.

Cilvēks, kurš mokās šeit, ir svētlaimīgs tāpēc, ka, jo viņš vairāk šajā dzīvē cieš, jo lielāku labumu iegūst nākamajai dzīvei. Tas nozīmē tāpēc, ka viņš maksā par saviem grēkiem. Pārbaudījumu krusti ir augstāki par tiem ta-

lantiem, spējām, ar kurām Dievs mūs ir aplaimojis. Svētīts ir tas cilvēks, kuram ir nevis viens, bet pieci krusti. Ciešanām vai mocekļa nāvei seko arī tīrā atlīdzība. Tāpēc, sastopoties ar ikvienu pārbaudījumu, teiksim: “Pateicos Tev, mans Dievs, jo tas bija nepieciešams manai pestīšanai.”

Pārbaudījumi cilvēkiem palīdz atgūties

– Geronda, es saņēmu ziņu par to, ka manu vecāku ciešanas nekādi nebeidzas. Vai jel kādreiz būs beigas viņu ciešanām?

– Cieties, māsa, un nezaudē pašāvību uz Dievu. Uzlūkojot visus tos pārbaudījumus, kas nāk pār taviem vecākiem, kļūst skaidrs, ka Dievs jūs mīl un pārbaudījumus pieļauj tādēļ, lai garīgi attīrītos visa jūsu ģimene. Skatot pasaules acīm pār tavu ģimeni nākušos pārbaudījumus, varētu secināt, ka esat nelaimīgi. Bet, uzlūkojot tos ar garīgo skatienu, [mēs sapratīsim,] ka jūs esat laimīgi, un nākamajā dzīvē jūs apskaudīs tie, kuri šajā dzīvē tiek uzskatīti par laimīgiem. Ciešot visus šos pārbaudījumus, tavi vecāki ir kā svētcīnītāji. Jo viņi nesaprot un nezina cita – cēlsirdīga, garīga varoņdarba veidu, [t.i., va-

ronðdarbs, kas tiek paveikts pēc paša gribas]. Bet, ko lai arī teiktu, pārbaudījumos, kas ir nākuši pār tavu un dažām citām ģimenēm, ir apslēpts kaut kāds noslēpums. Jo par taviem radiniekiem tiek tik daudz aizlūgts! Lai Dievs pastiepj savu roku un dara galu pārbaudījumiem.

– Geronda, bet vai tad nav iespējams cilvēkiem attapties nevis caur ciešanām un pārbaudījumiem, bet kaut kā citādi?

– Ik reizi, pirms pieļaut pārbaudījumu, Dievs centās [vest cilvēku pie prāta] pa labam. Bet Viņu nesaprata, un tāpēc Viņš pieļāva pārbaudījumus. Palūkojieties: ja nepaklausīgs bērns savam tēvam neklausā, tad tēvs sākumā cenšas viņu labot ar labu, atļauj darīt to, ko viņš grib. Bet, ja bērns nemainās, tad tēvs labestību nomaina ar bardzību – lai viņa bērns labotos. Tāpat arī Dievs – reizēm, ja cilvēks nesaprot pa labam, dod tam pārbaudījumus, lai tas atjēgtos. Ja cilvēki nepārdzīvotu nedaudz sāpju, slimību un tamlīdzīgas lietas, tad viņi pārvērstos par zvēriem un Dievam nepietuvotos ne par mata tiesu.

Šī dzīve ir maldinoša un īsa. Un ir labi, ka tā ir īsa, jo tās rūgtās ciešanas, ar kurām gluži kā ar rūgtām zālēm tiek dziedinātas mū-

su dvēseles, paies pavisam ātri. Palūko, arī ārsti, kad slimnieki mokās, dod tiem rūgtas zāles, jo slimniekam nāk par labu rūgts, nevis salds. Es gribu teikt, ka rūgtais palīdz gan ķermeņa veselībai, gan dvēseles pestīšanai.

Kad mums sāp, pie mums ierodas Kristus

Cilvēks, kurš nav gājis caur pārbaudījumiem, kurš nevēlas, lai viņam sāpētu, negrib paciest bēdas, nevēlas, lai viņš tiktu apbēdināts vai saņemtu aizrādījumu, bet tiecas dzīvot cepuri kuldams, atrodas ārpus realitātes. *“Bija jāiet ūdenī un ugunī un tomēr esi mūs izvedis svabadībā”* (Ps. 66, 12) – saka psalmotājs.

Palūko, arī mūsu Valdniecei Vissvētākajai Dievadžemdētājai sāpēja, un arī mūsu Baznīcas Svētie cieta sāpes. Tāpēc arī mums ir jācieš sāpes. Jo mēs dodamies pa to pašu ceļu, pa kuru devās viņi, vienīgā atšķirība ir tā, ka, izjūtot šajā dzīvē nelielas ciešanas vai sāpes, mēs nomaksājam [savu grēku] rēķinus un sasniedzam pestīšanu. Arī Kristus uz zemes ieradās ar sāpēm. Viņš nolaidās no Debesīm, iemiesojās, cieta, tika sist Krustā. Arī tagad kristietis saprot, ka pie viņa ierodas Kristus, tieši no tā – no sāpēm.

Kad cilvēku pārņem sāpes – tad pie viņa ir ieradies Kristus. Bet, ja cilvēks nepārdzīvo nekādas ciešanas – tas līdzinās tam, kad Dievs to ir atstājis. Šāds cilvēks nesamaksā ne par grēkiem, ne arī atliek kādus garīgos ietaupījumus. Protams, es runāju par to, kurš [pats] negrib ciest mīlestībā uz Kristu. “Es esmu vesels,” šāds cilvēks saka, “man ir lieliska apetīte. Es ēdu sātīgi, dzīvoju bēdu nezinādams un klusi.” Un piedevām tāds cilvēks nesaka “Slava Tev, Dievs!” Ja viņš vismaz [pateicībā] atzītu visas tās svētības, kādas Dievs viņam sniedz, tas vēl kaut kā būtu saprotams. “Es nebiju tā cienīgs,” šādam cilvēkam būtu vajadzējis teikt. “Bet, tā kā es esmu vājš, Dievs pret mani ir iecietīgs.” Svētā Ambrozija dzīves aprakstā tiek stāstīts par to, ka kādā reizē Svētītāju un viņa ceļabiedrus uzņēma kādās bagātnieku mājās. Redzot tur neapprakstāmās bagātības, Svētītājs Ambrozijs pajautāja, vai šis cilvēks kaut reizi dzīvē ir izjutis ciešanas. “Nē, nekad,” bagātnieks atbildēja. “Mana bagātība nemitīgi vairojas, manos laukos nobriest brangas ražas, mani nenomoka nekāda veida sāpes, un nezinu pat, kas ir slimības.” Tad Svētais Ambrozijs sāka raudāt un teica saviem ceļabiedriem: “Jūdziet zirgus un pēc

iespējas ātrāk dodamies prom no šejienes, jo pie šī cilvēka Dievs nekad nav bijis!" Un, tiklīdz Svētais ar ceļabiedriem bija izgājis uz ielas, bagātnieka nams sagruva! Tā bezbēdīgā, no ciešanām brīvā dzīve, ko bija dzīvojis šis cilvēks, nozīmēja to, ka patiesībā Dievs bija viņu atstājis.

"...kuru Kungs mīl, to Viņš pārmāca..."
(Sak. 3, 12)

– Geronda, kāpēc šodien cilvēkiem ir tik daudz ciešanu?

– Dieva mīlestības dēļ. Tu kā mūķene mosties agri no rīta, pildi savu mūķenes nolikumu, lūdzies ar krellēm, veic klanīšanos un tamlīdzīgi. Laicīgajiem cilvēkiem tās grūtības, kam tiem ir jātiek pāri, ir viņu nolikums, viņu kanons. Ar šo grūtību un ciešanu palīdzību cilvēki attīrās. Šīs ciešanas tiem sniedz lielāku labumu nekā tā laicīgā bezbēdīgā dzīve, kas nepalīdz pietuvoties Dievam, ne Debesu kontā ieguldīt garīgos ietaupījumus. Tāpēc cilvēkiem ciešanas un kārdinājumi ir jāpieņem kā Dieva dotas dāvanas.

Žēlsirdīgais Dievs, vēloties, lai Viņa bērni pie Viņa atgrieztos, kā Labais Tēvs viņus

audzina ar pārbaudījumu palīdzību. Viņš to dara mīlestības, dievišķās labestības vadīts, nevis aiz ļaunuma vai laicīgā likumiskā taisnīguma. Tas ir, vēloties glābt Savu radību, vēloties, lai tie mantotu Viņa Debesu Valstību, Dievs pieļauj, ka pār viņiem nāk pārbaudījumi. Viņš tos pieļauj tāpēc, lai cilvēks sāktu cīnīties, veiktu varoņdarbu un nokārtotu eksāmenus sāpju paciešanā tā, lai sātans nevarētu pateikt: “Par ko Tu viņam sniedz atlīdzību vai arī kā Tu viņu glāb? Jo viņš taču nestrādāja.” Dievu laicīgā dzīve neinteresē. Viņu interesē nākamā dzīve. Visupirms Viņš rūpējas par mūsu nākamo dzīvi un tikai pēc tam – par laicīgo dzīvi.

– Geronda, bet kāpēc Dievs vieniem cilvēkiem sūta lielus pārbaudījumus, bet citiem nesūta itin nemaz?

– Kas ir teikts Svētajos Rakstos? “...*kuru Kungs mīl, to Viņš pārmāca...*”

Piemēram, kādam tēvam ir astoņi bērni. Pieci dzīvo mājās kopā ar tēvu, bet trīs pamet mājas un par tēvu aizmirst. Ja tie bērni, kuri dzīvo kopā ar tēvu, kaut ko sastrādā, viņš tiem var sadot pa ausīm vai pa pēcpusi, vai arī, ja viņi ir pietiekoši saprātīgi, tos samīlot, iedot šokolādīti. Bet, lūk, kuri dzīvo tālu no

tēva, paliek bez mīluma, bez pēriena. Tāpat rīkojas arī Dievs. Tos cilvēkus, kuri dzīvo ar Viņu, un tos, kuri ir noskaņoti labvēlīgi, ja tie pieļauj kādu kļūdu, Viņš soda ar “pērienu”, un tie par savu grēku samaksā. Vai arī, ja Viņš tiem “pa pēcpusi” sados vairāk, uzkrāj debesu atlīdzību. Bet tiem, kuri dzīvo no Viņa tālu, Viņš dod ilgas dzīves gadus, lai tie nožēlotu grēkus. Tāpēc mēs redzam, kā laicīgie cilvēki iekrīt nopietnos grēkos un, neskatoties uz to, viņiem ir pārpārēm materiālo labumu, un viņi bez jebkādām ciešanām nodzīvo ilgu mūžu. Tas notiek pēc Dieva Providences – tāpēc, lai šie cilvēki nožēlotu grēkus. Ja viņi grēkus nenožēlos, tad nākamajā dzīvē viņiem nebūs attaisnojuma.

**Dievam sāp par tām ciešanām,
kuras piemeklē cilvēkus**

Kādas gan cilvēki izcieš mokas! Cik daudz viņiem ir problēmu! Daži šeit ierodas, lai divu minūšu laikā, tempā, man izstāstītu par visām savām sāpēm un saņemtu nedaudz mierinājuma. Kāda izmocījusies māte man teica: “Geronda, mēdz būt mirkli, kad man vairs nav spēka paciest. Tad es lūdzu: “Mans

Kristu, uztaisi nelielu pārtraukumu, bet pēc tam lai mocības turpinās". Cik ļoti cilvēkiem ir vajadzīgas lūgšanas! Bet tomēr ikviens pārbaudījums ir arī Dieva dāvana. Tas ir vēl viens papildu "punkts" tam, lai nonāktu nākamajā dzīvē. Šīs cerības uz nākamajā dzīvē gaidāmo atlīdzību sniedz man prieku, mierinājumu un spēkus, un es spēju paciest tās bēdu sāpes, kas plosa tik daudzus un daudzus cilvēkus.

Mūsu Dievs – nav Baals, bet gan mīlestības Dievs. Viņš – ir Tēvs, kurš redz Savu bērnu ciešanas no dažādiem mokošiem kārdinājumiem un pārbaudījumiem. Un Viņš mums atlīdzinās, lai tikai mēs paciestu šo mazo mocēklību, kas nākusi kā pārbaudījums vai labāk būtu teikt – kā svētība.

– Geronda, daži jautā: "Bet vai tas nav nežēlīgi, ko Dievs pieļauj? Vai tad Dievam nesāp?"

– Dieva sāpes par cilvēkiem, kurus nomoka slimības, dēmoni, barbari un tamlīdzīgas lietas, ir arī pilnas prieka par to debesu atlīdzību, ko Viņš tiem ir sagatavojis. Tas ir, Dievs ar to ir domājis atlīdzību, ko cilvēks, kas piedzīvojis kārdinājumus, saņems Debesīs. Viņš zina, kas šādu cilvēku sagaida nākamajā dzīvē, un tas Dievam "dod spēkus"

šīs sāpes paciest. Jo Dievs taču pielāva, ka Hērods paveica tik daudz noziegumu! Hērods nogalināja četrpadsmit tūkstošus mazuļu un neskaitāmus vecākus, kuri kareivjiem nelāva nogalināt savus bērnus! Jo arī šos vecākus nogalināja. Barbaru kareivji, vēloties izpatikt saviem priekšniekiem, mazuļus sacirta sīkos gabaliņos. Un, jo lielākas mokas šie mazuļi izciet, jo lielāku sāpi pacieta Dievs. Bet Viņš arī tikpat daudz priecājās par to diženo slavu, kas viņus sagaida Debesīs. Viņš priecājās par šiem mazajiem Eņģeļiņiem, kuriem stāvēja priekšā likt pamatus eņģeļu mocekļu kārtai. Eņģeļi no mocekļiem!

Ciešanu laikā Dievs cilvēkam sniedz patiesu mierinājumu

Dievs ir mums blakus, redz Savu bērnu ciešanas un mūs mierina kā Labais Tēvs. Un kā tu domā, vai tiešām Viņš grib redzēt, kā Viņa bērns cieš? Dievs ņem vērā visas viņa ciešanas, visas tā raudas un pēc tam viņam par to atlīdzina. Vienīgi Dievs ciešanās sniedz patieso mierinājumu. Tāpēc cilvēks, kurš netic īstenai dzīvei, netic Dievam, nelūdz Viņa žēlastību dvēseli pļošajos pārbaudījumos,

atrodas pastāvīgā izmisumā. Šāda cilvēka dzīve ir bezjēdzīga. Viņš šajā dzīvē vienmēr paliek bezpalīdzīgs, neiepriecināts un izmocīts un bez visa tā notiesā uz mūžu mūžiem arī savu dvēseli.

Bet garīgajiem cilvēkiem nav pašiem savu ciešanu, jo visus ar tiem notikušos pārbaudījumus viņi pārvar, būdami Kristus tuvumā. Šādi cilvēki savāc svešu ciešanu lielo rūgtumu, bet vienlaikus viņi savāc arī daudz Dieva mīlestības. Kad es dziedu: "Vissvētā Valdniece, nenovēli mani cilvēku aizstāvbai", tad reizēm pie vārdiem "...bet pieņem Sava kalpa lūgšanu..." apstājos. Ja man nav ciešanu, tad kā es varu teikt "...bēdas mani ir apstājušas, es nevaru tās vairs panest"? Kā es varu teikt nepatiesību? Garīgajā ziņā pārbaudījumi ciešanas nerada, jo, ja cilvēks sevi ir noskaņojis pareizi, garīgi, tad mainās viss. Ja cilvēks ar savu sāpju rūgtumu pieskarsies Saldajam Jēzum, tad visas viņa ciešanas un rūgtums pārvērtīsies par medu.

Iepazīstot garīgās dzīves noslēpumus un to noslēpumaino veidu, kādā Dievs rīkojas, cilvēks pārstāj uztraukties par to, kas ar viņu notiek. Rūgtās zāles, ko Dievs viņam dod dvēseles veselībai, viņš dzer ar prieku. Šāds

cilvēks [visu notiekošo] uzskata par savu lūgšanu rezultātu, jo viņš Dievam nemitīgi lūdz, lai Dievs attīra viņa dvēseli. Tomēr, izturoties pret pārbaudījumiem pasaulīgi, cilvēki cieš. Bet, ja jau Dievs seko līdzī mums visiem, tad katram no mums sevi ir jānodod pilnībā Viņa rokās. Pretējā gadījumā cilvēka dzīve pārvēršas mocībās: viņš vēlas, lai viņa dzīvē viss būtu tieši tā, kā viņš to pats ir iedomājies. Tomēr ne viss notiek tieši tā, kā viņš to vēlas, un tāpēc viņa dvēsele nespēj rast mieru.

Cilvēks ir paēdis vai izsalcis, viņu slavē vai pret to izturas netaisni, bet viņam ir jāpiecājas un viss jāuztver pazemībā un pacietībā. Tad Dievs viņam dos svētības – līdz brīdim, kamēr viņa dvēsele nenonāks līdz stāvoklim, ka tā nespēs vairs uzņemt šīs svētības. Dieva svētības šādai dvēselei vairs nebūs spēkam. Un, jo lielākas garīgās sekmes gūs cilvēks, jo vairāk viņš spēs saskatīt Dieva mīlestību un izkust no šīs mīlestības.

Dieva pieļautie kārdinājumi un ciešanas

Reizēm pār mums nākušie pārbaudījumi ir antibiotikas, ko Dievs mums dod mūsu dvēseles slimību dziedināšanai. Šie pārbaudījumi

mums sniedz lielu garīgo palīdzību. Cilvēks no Dieva nedaudz saņem “pa pēcpusi”, un viņa sirds paliek mīkstāka. Saprotams, [ka mūs pat nepārbaudot,] Dievs zina, kādā stāvoklī ir ikviens, bet, tā kā mēs paši to nesaprotam, Viņš ļauj mums iziet pārbaudījumus, lai mēs iepazītu sevi, atklātu mūsos apslēptās kaislības un pret mums Baisās Tiesas dienā nebūtu pārāk daudz pretenziju. Jo, pat ja Dievs uz mūsu kaislībām pievērtu acis un ņemtu mūs Paradīzē tādus, kādi mēs esam, tad arī Paradīzē mēs saceltu mulsuma un neapmierinātības vilni. Tāpēc Dievs pieļauj, ka sātans rada kārdinājumus šeit, lai mūsu dvēsele caur ciešanām kļūtu pazemīga un attīrītos. Bet pēc tam Dievs mūs piepilda ar Savu žēlastību.

Patiess prieks rodas no tā sarūgtinājuma, ko cilvēks ar prieku bauda Kristus dēļ, Kurš baudīja rūgtumu, lai mūs glābtu. Kristietim sevišķi jāpriecājas tad, kad pār to nāk pārbaudījumi, bet viņš pats tiem nav devis ne mazāko iemeslu.

Reizēm mēs Dievam sakām: “Mans Dievs, nezinot, ko Tu darīsi, es nododu Tēv sevi pilnībā, lai Tu no manis iztaisītu cilvēku.” Un Dievs, dzirdot šos vārdus, mani ne tikai grib pataisīt par cilvēku, bet par kaut ko vēl vai-

rāk nekā cilvēks. Tāpēc Viņš atļauj atnākt sātanam, lai tas mani kārdinātu un pamocītu. Tagad, esot slims ar vēzi, es redzu sātana valgu, un man nāk smiekli. Tad redz kāds ir šis sātans! Vai zināt, ar kādām ziepēm sātans mazgā cilvēku, kad Dievs pieļauj viņam kārdināt, lai cilvēks izietu caur pārbaudījumiem? Sātans cilvēku mazgā ar sava ļaunuma putām. Lūk, cik labas ir tā ziepes! Līdzīgi kā kamielis dušmās spļaudās ar putām, tā šādos gadījumos uzvedas arī sātans. Bet pēc tam viņš sāk cilvēku berzt. Protams, viņš to dara ne jau tāpēc, lai cilvēkam noberztu netīrumus un darītu to tīrāku. Nē, viņš to dara aiz ļaunuma. Tomēr Dievs sātanam pieļauj berzt cilvēku tik ilgi, kamēr nebūs nomazgāti viņa netīrie plankumi un cilvēks nekļūs tīrs. Jo, ja Dievs sātanam ļautu cilvēku berzt tā, kā mazgāšanas laikā tiek berztas drēbes, tad sātans cilvēku saberztu skrandās.

– Geronda, vai mēs varam teikt, ka dažādie kārdinājumi mūsu dzīvē notiek ar mums pēc Dieva gribas?

– Nē, nejauksim Dieva gribu ar visu to, ko pienes kārdinātājs. Dievs velnam dod brīvību kārdināt cilvēku līdz noteiktam brīdim. Un arī cilvēkam Viņš dod brīvību darīt labu

vai ļaunu. Bet pie tā ļaunuma, ko būs radījis cilvēks, Dievs pie vainas nebūs. Piemēram, Jūda bija Kristus mācekļis. Bet vai var teikt, ka tā bija Dieva griba, ka viņš kļuva par nodevēju? Nē, pats Jūda ļāva sevī ienākt sātānam. Kāds cilvēks garīdzniekam palūdza: "Tēvs, lūdzu tevi, nokalpo dvēseles aizlūgumu par Jūdu." Tas ir tas pats, ja teiktu: "Tu, Kristu, esi netaisnīgs. Tas, ka Jūda Tevi nodeva, bija Tava griba. Tāpēc tagad palīdzi viņam."

Reti notiek, ka Dievs dažiem dievbijīgiem cilvēkiem pieļauj pārbaudījumus tādēļ, lai kāds, kurš dzīvo nešķīstu dzīvi, atjēgtos un nožēlotu grēkus. Daži cilvēki, nonākot pārbaudījumos, maksā par savas dzīves laikā sagrēkoto, bet tanī pašā laikā kurn bez nekāda attaisnojuma. Dievs dod viņiem iespēju saņemt palīdzību, redzot to cilvēku pacietību, kuri cieš un nekurn, lai arī nav pie vainas. Šādi dievbijīgi cilvēki gūst divkāršu atlīdzību. Pieņemsim, ka ļoti labs dievbijīgs ģimenes galva kopā ar sievu un bērniem atrodas savās mājās. Pēkšņi sākas zemestrīce, māja brūk, viņa ģimene nonāk zem drupām, un viņi visi mirst šausmīgās ciešanās. Kāpēc Dievs to ir pieļāvis? Tāpēc, lai citi nekurnētu – tie, kuri ir vainīgi un tiek sodīti.

Tādēļ tas, kurš prāto par lieliem krustiem, kādus ir nesuši taisnie, par saviem mazajiem pārbaudījumiem nekad nebēdājas. Šie cilvēki redz, ka, neskatoties uz to, ka viņi savā dzīvē ir krituši dažādos grēkos, viņi cieš mazāk nekā taisnie, un tāpēc ticību apliecina gluži kā prātīgais laupītājs: "Šie cilvēki neko nav sagrēkojuši un ir izcietuši tādas mokas. Kādas gan ciešanas būtu jāpārdzīvo mums?" Tomēr, par nelaimi, daži līdzinās tam laupītājam, kuru krustā piesita Kristum kreisajā pusē. Šādi cilvēki taisnajiem cietējiem, mocekļiem saka: "Tu tikai paskaties, visu dzīvi neizlaida no rokām krustu, un kāda ar viņiem notika nelaime!"

Ir gadījumi – tiesa, ļoti, ļoti reti –, kad Dievs, mīlestības vadīts, pieļauj, ka daži izredzētie svētcīnītāji cieš milzu pārbaudījumus. Viņš to dara, lai tiem uzliktu galvā kroni. Šādi cilvēki ir Kristus līdzinieki. Palūkojiet: tā kā Svētā Sintiklija ar savām pamācībām garīgi palīdzēja daudziem cilvēkiem, velns viņai gribēja patraucēt, un sirdsskaidrā trīsarpus gadus slimības dēļ palika bez balss.

Bet citos gadījumos īstens Kristus sekotājs lūdz Dievam žēlastību piedot tuvāko grēkus un nepakļaut tos Savām taisnajām dusmām.

Šāds cilvēks lūdz, lai šo sagrēkojušo cilvēku vietā tiktu sodīts viņš, pat neskatoties uz to, ka pats viņš ir bez vainas. Šāds cilvēks ar Dievu atrodas tuvās radnieciskās attiecībās, un Dievu ļoti aizkustina šī Viņa bērna dziļā cēlsirdīgā mīlestība. Dievs šim cilvēkam ne tikai izrāda žēlastību, ko viņš ir lūdzis, tas ir, ne tikai piedod citu grēkus, bet – atbilstoši tā uzcītīgajiem lūgumiem – pieļauj arī šī cilvēka mocekļa nāvi. Un vienlaicīgi Dievs šim cilvēkam sagatavo vislabāko paradīzes ķeizara pili ar lielu godību, jo daudzi cilvēki ar savu ārējo tiesu ir nepatiesi šo cilvēku tiesājuši un domājuši, ka Dievs viņu soda it kā par viņa paša grēkiem.

Nepateicība par Dieva mīlestību

– Geronda, vai cilvēkiem vienmēr nāk par labu pārbaudījumi?

– Tas ir atkarīgs no tā, kāda ir cilvēka attieksme pret pārbaudījumiem. Tie, kuri nav pozitīvi noskaņoti pārbaudījumu piemeklējumos, sāk zaimot Dievu. “Kāpēc ar mani tā notiek?” šie cilvēki kurn. “Vien palūko, tādām un tādām viss ir vislabākajā kārtībā! Kas tas par Dievu, Kurš visu šo pieļauj?” Šie cilvēki nesaka “esmu sagrēkojis”, bet gan mokās. Bet

svētbijīgi cilvēki Dievam pateicas šādi: “Slava Dievam! Šis pārbaudījums mani ir atvedis pie Viņa. Dievs to pieļāva man par labu.” Agrāk šādi cilvēki varēja pavisam neiet uz baznīcu, bet pēc pārbaudījumiem viņi sāk apmeklēt dievnamu, sūdzēt grēkus un iet pie Dievgalda. Un turklāt bieži vien ar pārbaudījumiem Dievs apcietinātus cilvēkus noved līdz tādām godbijības stāvoklim, ka viņi paši pagriežas par simts astoņdesmit grādiem un no sāpēm sabirst pīšļos par visu, ko tie ir sadarījuši.

– Geronda, kad mums viss ir labi, tad mums ir jāsaka: “Slava Tev, Dievs”?

– Ja jau mēs no prieka nesakām “Slava Tev, Dievs”, tad kā mēs pateiksim ciešanās? Tu ko, pateicies Dievam par ciešanām un nevēlies Viņam pateikties prieka brīžos? Bet, protams, ja cilvēks nav pateicīgs, tad tam nav zināma arī Dieva mīlestība. Nepateicība – ir liels grēks. Manā skatījumā tas ir nāves grēks. Nepateicīgs cilvēks nespēj nekādi gūt piepildījumu, nekas tam nesagādā prieku. Viņš par visu kurn. Visi un viss tā priekšā ir vainīgi. Manā dzimtenē Farasā saldumu vietā bija iecienīta vīnogu izspiedu sula. Un, lūk, reiz kāda meita naktī sāka raudāt, jo tai sagribējās vīnogu izspiedu sulas. Ko bija da-

rīt? Nācās vien viņas mātei doties pie kaimiņiem un palūgt. Nedaudz to ieēdusi, meita atsāka raudāt, sist kājas pie zemes un kliegt: “Mamm, es gribu arī krējumu!” – “Meitiņ, kur šādā nakts melnumā lai es tev ņemu krējumu?” māte jautāja. Nē, “gribu krējumu” un viss. Ko darīt? Nelaimīgā māte vilkās pie kaimiņienes un lūdza aizdot krējumu. Nobaudījusi krējumu, meita atkal sāka raudāt. “Un kāpēc tu tagad raudi?” māte jautāja. – “Mamm, gribu lai tu tos man sajauc!” Nu, ko, māte ņem vīnogu izspiedu sulu un sajauc to ar krējumu. Bet meita nekādi nespēj beigt raudāt. “Mamm, es tās sajauktā veidā nevaru ieēst! Gribu, lai tu tās man sadali!” Nu te jau vairs mātei nekas cits neatlika, kā kārtīgi meitai sadot! Tā, lūk, izspiedu sula tika nošķirta no krējuma.

Gribu teikt, ka daži cilvēki uzvedas kā šī meita, un tad pār viņiem nāk Dieva sods. Sliktākajā gadījumā, mums atzīstot savu nepateicību – dienu un nakti ir jāpateicas Dievam par tām svētībām, kādas Viņš mums dod. Šādi rīkojoties, mēs mīsim uz papēžiem bailīgajam velnam, kurš, savācis kopā visus savus tangalaškas, izkūpēs gluži kā tādi melni dūmi, jo, atzīstot savu nepateicību un pa-

teicoties Dievam par Viņa svētībām, mēs sitīsim pa sātana vājo punktu.

Mūsu mazie pārbaudījumi un mūsu tuvāko lielie pārbaudījumi

Vislabākās zāles pret katru no mūs pie-
meklējušo kārdinājumu ir vēl lielāki pārbaudījumi, kas nāk pār mūsu tuvākajiem. Tos vajag tikai salīdzināt ar pārbaudījumu, kas nācis pār mums, un saskatīt starp tiem pastāvošo lielo atšķirību un to milzīgo mīlestību, kādu mums sniedz Dievs, kad pieļauj mums šos mazos pārbaudījumus. Šādi rīkojoties, mēs sāksim Viņam pateikties, mums sāpēs sirds par mūsu tuvāko, kurš cieš vairāk par mums, un mēs no sirds lūgsimies par to, lai Dievs viņam sniegtu palīdzību. Piemēram, man ir amputējuši kāju. "Slava Tev, Dievs," es teikšu, "ka man vismaz ir viena kāja. Jo citam ir amputētas abas divas. Un, pat ja es pārvērtīšos par maišeli, ja man nogriezīs gan kājas, gan rokas, es tik un tā teikšu: "Slava Tev, Dievs, par to, ka es tik ilgu gadu esmu staigājis, jo citi ir jau piedzimuši kā kustēties nespējīgi kropļi"."

Izdzirdējis, ka kāds ģimenes galva jau vienpadsmit gadus cieš no asiņošanas, es teicu: "Kur man līdz viņam! Pasaulīgais cilvēks vienpadsmit gadus cieš no asiņošanas, piedevām viņam ir bērni, viņam no rīta ir jāceļas un jādodas uz darbu, tanī pašā laikā es no šādas asiņošanas neesmu cietis pat septiņus gadus!"²² Domājot par otru, par to, kurš cieš šādas mokas, es nevaru sevi attaisnot. Bet, ja sāku domāt par to, ka es ciešu, bet citi dzīvo cepuri kuldami, par to, ka naktīs man ik pēc pusstundas jāceļas augšā, jo man ir problēmas ar zarnu traktu, un es nespēju aizmigt, bet citi tajā pašā laikā dus saldā miegā, es savu rīcību attaisnoju, pat ja kurnu. Tu, mās, cik ilgu laiku mokies ar herpesvīrusu?

– Astonus mēnešus, Geronda.

– Redzi? Vienam Dievs ar šo slimību dod pamocīties divus mēnešus, citam – desmit mēnešus, trešajam – piecpadsmit. Es tevi saprotu. Tev ļoti sāp. Daži šīs slimības dēļ kļūst izmisumā. Bet, ja pasaulīgs cilvēks, divus trīs mēnešus pamocījies ar herpesvīrusu un spēcīgo sāpju dēļ ir padevies izmisumam, uzzina, ka garīgais cilvēks ar šo pašu slimī-

²² No 1988. gada gerondam Paīšijam bija pastāvīga zarnu asiņošana.

bu mokās jau veselu gadu un visu šo laiku ir bijis pacietīgs un nav kurnējis, tas uzreiz gūst mierinājumu. “Vien palūko,” slimnieks saka. “Es saslimu pirms diviem mēnešiem un jau padodos izmisumam, bet cits nelaimīgais mokās veselu gadu – un nekas! Bet es taču vēl arī grēkoju, bet viņš dzīvo garīgi.” Tādējādi šo cilvēku vēl neviens nav pamācījis vai skolojis, bet viņš jau gūst garīgo labumu!

Ciešanas, ko mums rada cilvēki

– Geronda, ja cilvēkam Dieva dēļ ļaudis sagādā mocības un netaisnību, vai šīs ciešanas atbrīvo no kaislībām?

– Un viņa vēl jautā! Tās viņu ne tikai attīra, tās viņu destilē! Vai par šo pacietību ir kaut kas augstāks? Šādā veidā cilvēks var samaksāt par saviem grēkiem. Palūkojiet, noķertu noziedznieku sit, iemet cietumā, tur viņš pilda savu mazo “kanonu”. Un, ja šāds cilvēks patiesi nožēlos grēkus, tad viņš paglābsies no mūžīgā ieslodzījuma. Vai tad tā ir joka lieta, ka cilvēks caur zemes ciešanām atmaksā savu rēķinu mūžībā?

Jebkuras mocības izcietiet ar prieku. Ciešanas, ko mums sagādā cilvēki, ir daudz saldā-

kas par tiem saldajiem “sīrupiem”, ar kuriem mūs dzirda tie, kuri mūs mīl. Palūko, Kristus taču svētības baušļos nesaka: “Svētīgi jūs esat, ja jūs paslavēs”, bet “*Svētīgi jūs esat, ja jūs lamā...*” (Mt 5, 11) un piedevām “*melodami par jums runā*” (turpat). Kad cilvēks tiek nepatīsi apvainots, viņš debesu dārgumu krātuvē nogulda ietaupījumus. Bet, ja apvainojumi ir pelnīti, tad viņš maksā par saviem grēkiem. Tāpēc mums ne tikai bez kurnēšanas ir jāpacies tos, kuri mūs kārdina, bet jāizjūt arī pret viņiem pateicība, jo šie ļaudis mums sniedz labvēlīgu iespēju pilnveidoties mīlestībā, pazemībā, pacietībā.

Saprotams, ka apmelotāji sadarbojas ar tangalašku. Bet parasti spēcīgs vējš lauž un izrauj ar saknēm tos vārgos kokus, kas savas saknes nav laiduši dziļumā. Bet tiem kokiem, kuriem ir dziļas saknes, spēcīgais vējš palīdz saknes laist vēl dziļāk.

Mums ir jālūdzas par visiem, kas runā par mums ļaunu, un jālūdz Dievam, lai Viņš tiem dotu grēknožēlu, apgaismību un veselību. Mēs sevī nedrīkstam atstāt ne mazākās naida pēdas pret šiem cilvēkiem. Sevī paturēsim vienīgi ar mums notikušā kārdinājuma pieredzi, izmetot visu [apvainojumu un nepatikas]

rūgtumu un paturot prātā sirdsskaidrā Sīrijas Efraima vārdus: “Ja tu pacietīsi apmelojumus un pēc tā taps redzams tavas sirdsapziņas tīrums, tad neļaujies augstām domām par sevi, bet pazemīgā gudrībā strādā Dievam, Kurš tevi ir atbrīvojis no cilvēku apmelojumiem, lai tu neklūtu par nožēlojamu upuri.”

2. Slimības

Slimības cilvēkiem palīdz

– Geronda, ko nozīmē izteiciens “labu tev Paradīzi”.

– Labu tev ceļu uz Paradīzi.

– Geronda, varbūt šis izteiciens nozīmē: “Novēlu tev nonākt labā Paradīzē”?

– Vai tu kādreiz esi dzirdējusi, ka kāds runātu par nelabu Paradīzi? Bet, kā tur arī būtu, lai nokļūtu saldajā Paradīzē, cilvēkam šajā dzīvē ir jānobrauda daudz rūgta. Tā viņš rokās saņems savu izciesto pārbaudījumu “ārzemju pasi”. Kas tik nenotiek slimnīcās! Kādas cilvēkiem ir sāpes! Cik daudz nelaimīgu māmiņu, ejot uz operāciju, domā par saviem bērniņiem, un viņas plosa nemierpilnas domas par ģimeni! Cik daudz tēvu slimo

ar vēzi, dodas uz apstarošanu un kā mokās. Šie cilvēki nevar pastrādāt, bet viņiem taču ir jāmaksā par īri, viņiem taču ir tik lieli tēriņi! Te daži, būdami ar lielisku veselību, tik un tā nespēj tikt galā ar izdevumiem, un ko lai saka par tiem, kuri ir slimi, bet tajā pašā laikā strādā līdz spēku izsīkumam, strādā, lai kaut kā tiktu galā ar saviem ģimenes tēriņiem. Mani šausmīgi nospiež cilvēku bēdas. Cik daudz visa kā ik dienas es dzirdu! Nebeidzamas mocības, grūtības! Caurām dienām mana mute no cilvēku bēdām ir pilna rūgtuma, bet vakarā izbadējies liekos nedaudz atpūsties. Es jūtu milzīgu fizisko nogurumu, bet vienlaikus saņemu arī iekšējo atpūtu.

– Geronda, vai slimība cilvēkam vienmēr nes labumu?

– Jā, tā vienmēr dod milzu labumu. Slimības palīdz tiem cilvēkiem, kuriem nav tikumu, iežēlināt Dievu. Veselība – tā ir diža lieta, bet visu to labo, ko cilvēkam sniedz slimība, veselība sniegt tam nespēj! Slimības cilvēkam dod garīgo labumu. Slimība – tā ir milzīgi liela labestības dāvana. Tā cilvēku attīra no grēka, bet dažreiz “garantē”[debesu] atlīdzību. Cilvēka dvēsele ir kā zelts, bet slimības līdzinās ugunij, kas šo zeltu attīra. Paskaties,

arī Kristus apustulim Pāvilam ir teicis: “*Mans spēks nespēkā varens parādās*” (2. Kor. 12, 9). Jo cilvēku vairāk nomoka slimība, jo tīrāks un svētāks viņš kļūst – ka tik viņš slimību paciestu un pieņemtu ar prieku.

Vienīgais, kas dažās no slimībām ir nepieciešams – ir nedaudz pacietības. Dievs pieļauj slimību tāpēc, lai cilvēks saņemtu nelielu atlīdzību un caur šo slimību cilvēku attīrītu no viņam piemītošajām nepilnībām. Jo miesiskā slimība palīdz dziedināt dvēseles slimību. Miesiskā slimība cilvēkam dod pazemību un šādā veidā neitralizē viņa dvēseliskās ligas. Dievs cilvēkam no visa rod labumu! Viss, ko Viņš pieļauj, nāk par labu mūsu garīgai dzīvei. Viņš zina, kas katram no mums ir vajadzīgs, un atbilstoši tam dod attiecīgu slimību – vai nu lai mēs par to saņemtu atlīdzību, vai nu lai mēs samaksātu par kaut kādiem grēkiem.

Debesu atlīdzība par slimībām

- Kā klājas tavai mātei?
- Slikti, Geronda. Laiku pa laikam viņai parādās augsta temperatūra, un tas rada vi-

ņai neizturamas sāpes. Viņas āda sprēgā, parādās vātis, un naktīs viņa nespēj aizmigt.

– Zini, šādi cilvēki – ir mocekļi. Ja ne pilnībā mocekļi, tad pa pusei noteikti.

– Bet visa viņas dzīve, Geronda, ir vienas vienīgas mocības.

– Tātad arī atlīdzība, ko viņa saņems, būs sevišķa. Zini, cik viņai būs jāsaņem? Paradīze viņai ir garantēta. Redzot, ka cilvēks spēj paciest smagu slimību, Kristus viņam šo slimību arī dod, lai cilvēkam par mazām šīs dzīves ciešanām tiktu daudz atlīdzināts debesu mūžīgajā dzīvē. Šeit viņš cieš, bet tur, nākamajā dzīvē, saņems atlīdzību, jo ir Paradīze, un ir atlīdzība [par bēdām].

Šodien bija ieradusies kāda sieviete, kas slima ar nierēm. Viņai jau daudzus gadus veic hemodialīzi. “Tēvs,” viņa man palūdza, “lūdzu, pārkrustiet manu roku. Manās vēnās nav nevienas dzīvas vietiņas, un man nevar pat normāli uztaisīt hemodialīzi.” – “Šie uz tavām rokām esošie ievainojumi un čūlas,” es teicu, “nākamā dzīvē pārvērtīsies par diamantiem, kas ir vērtīgāki par šīs pasaules diamantiem. Cik gadus tu jau ej uz hemodialīzi?” – “Divpadsmit,” viņa atbildēja. – “Tātad,”

– es viņai teicu, “tev ir tiesības saņemt arī [garīgo] “vienreizējo pabalstu” un “minimālo pensiju.” Pēc tam viņa man parādīja uz otrās rokas esošo brūci un teica: “Tēvs, šī brūce nedzīst. Pa to ir redzami kauli.” – “Jā,” es viņai atbildēju, “bet caur to ir redzamas arī Debesis. Cieties, novēlu tev labu pacietību. Lūgšanās novēlu, lai Kristus tevī vairo Savu mīlestību un tu aizmirstu par sāpēm. Protams, es varētu tev novēlēt arī ko citu: to, lai tavas sāpes zustu, bet tad zustu arī lielā atlīdzība. Sekojoši, labāk ir tas, ko novēlēju tev sākotnēji.” Šie vārdi nelaimīgajai sievietei sniedza mierinājumu.

Kad ķermenis cieš pārbaudījumus, dvēsele apskaidrojas. Ķermenis, mūsu mālveidīgais namiņš, cieš no slimībām, bet par to tajā debesu pilī, kuru mums gatavo Kristus, mūžam priecāsies šī namiņa saimnieks – mūsu dvēsele. Saskaņā ar šo garīgo loģiku, kas šīs pasaules cilvēkiem nav loģiska, arī es priecājos un lielos ar man piemītošām miesas slimībām un trūkumiem. Vienīgais, par ko es nedomāju, ir tas, ka mani sagaida debesu atlīdzība. Es [savu slimību] saprotu tā, ka [caur to] es samaksāju par savu nepateicību Dievam, jo neesmu Viņam pienācīgā veidā atbildējis uz Viņa di-

žajām dāvanām un labdarībām. Jo viss manā dzīvē – ir vienas nepārtrauktas [garīgās] dzīres: gan mana mūka kalpošana, gan manas slimības. Dievs it visā pret mani izturas ar cilvēkmīlestību. Viņš pret mani vienmēr ir iecietīgs. Tomēr palūdzieties, lai Viņš man to visu nepierakstītu [tikai] uz šīs dzīves rēķina, jo tad – ak vai, man, nelaimīgajam! Kristus man izrādītu milzu cieņu, ja es Viņa mīlestības dēļ ciestu vēl vairāk. Kaut tikai Viņš mani tā stiprinātu, lai es [šīs sāpes] spētu izturēt. Bet atlīdzība man nav vajadzīga.

Kad cilvēkam veselība ir pilnīgā kārtībā, tad tas kā reiz nozīmē to, ka viņam kaut kas nav kārtībā. Ir labāk, ja viņam kaut kas sāp. Es no savas slimības guvu tādu labumu, kādu neesmu guvis no visa askēzes varoņdarba, ko biju paveicis pirms slimošanas. Tāpēc es saku, ja cilvēkam [pret citiem] nav pienākumu, tad veselības vietā viņam priekšroku būtu labāk dot slimībai. Būdams vesels, cilvēks paliek parādniekos, bet par slimību, ja būs pacietīgs, – viņš saņems atlīdzību. Kad es dzīvoju kopdzīvošanas klosterī²³, tur reiz ieradās kāds svēts bīskaps, ļoti vecs, vārdā Jerofejs. Viņš

²³ *Esfigmenu klosterī 1953.–1955. gadā.*

jau bija beidzis kalpot un nodevās svētcīnai Svētās Annas skītā. Kad prombraucot viņš uzkāpa zirgā, viņam sāka drebēt bikses, un visi ieraudzīja viņa drausmīgi piepampusās kājas. Mūkiem, kuri bija viņam palīdzējuši uzkāpt zirgā, kļuva baisi. Bīskaps to saprata un teica: “Tās ir vislabākās dāvanas, ar ko mani ir apveltījis Dievs. Es Viņam lūdzu, lai Viņš man tās neatņemtu.”

Pacietība sāpēs

Kad mēs ar kaut ko saslimstam, tad vislabāk sevi ir nodot Kristus rokās. Mums ir jādomā par to, ka pacietība un Dieva slavēšana mūsu sāpošajai dvēselei ir vajadzīga vairāk nekā “tērauda” ķermenim, ar kura palīdzību mēs varam veikt lielus miesiskos varoņdarbus. Jo šie varoņdarbi mūs pakļauj godkāres un tincināšanas briesmām, nesaprotot to, mums var šķist, ka paradīzi mēs spējam iekarot ar pašu “kavalērijas uzbrukumu”.

Zināt, cik gadus es jau ciešu sāpes? Reizēm tās ir iespējams paciest, bet reizēm tās ir neciešamas. Sāpes, ko ir iespējams paciest – tas ir stabils stāvoklis. Zināt, cik daudz man ir nācies ciest no bronhektāzes un man veik-

tās operācijas! Pēc tam sākās visi tie notikumi ar zarnu traktu. Tad pusgadu es mocījos ar mugurkaula disku trūci un pārcietu spēcīgas sāpes. Es nespēju tik daudz reižu paklanīties, kā to bija darījis iepriekš, un, neskatoties uz to, ka man bija grūti pat sevi aprūpēt, man vajadzēja palīdzēt arī pie manis atnākušajiem ļaudīm. Pēc tam man vēderā uzradās kaut kāds sacietējums, un man teica, ka tā esot bruka. Kad es biju noguris, tā sāka sāpēt un pamatīgi uzpampt. Reiz, Svētā lielmocekļa Panteleimona svētku priekšvakarā, bruka uzpampa un sāpēja. Bet man vajadzēja doties uz visnakts dievkalpojumu Panteleimona skītā. "Iešu, un kas būs, tas būs," es nolēmu, jo man šajos svētkos vajadzēja noteikti būt. Visnakts dievkalpojuma laikā man gribējās nedaudz atpūsties, taču es nodomāju, ka, ja es nolaidīšu stasīdijas sēdekli, tad apsēdīsies arī visi pārējie. Tāpēc es par labāku uzskatīju nemaz nepiesēst un stāvēt. Pēc divpadsmit stundu garā visnakts dievkalpojuma es nodomāju, ka mans stāvoklis krasi pasliktināsies. Tiklīdz es atgriezos savā cellē, tā uzreiz kāds piekļauvēja ar dzelzs klabiķi pie vārtniem. "Tēvs, atver!" izdzirdu kāda balsi. Es sāku smieties. "Nu viss," pats sev teicu,

“tagad tikai spēj pagriezties.” Un patiesi: drīz vien ieradās arī citi apmeklētāji un pēc tam vēl un vēl. Bet vakarā, atvadījies no pēdējiem apmeklētājiem, es pamanīju, ka mana bru-ka... ir pilnībā pazudusi! Bet nākamajā die-nā, kad es biju atpūties, tā uzradās no jauna! Pēcāk tā man traucēja un sāpēja, bet vienlai-kus tā man sagādāja prieku. Jo Kristum mans stāvoklis bija zināms. Viņš zināja arī to, kas man nāks par labu. Tāpēc šo bruķi Viņš man saglabāja piecus gadus. Zini, kā es ar to no-mocījos?

– Geronda, vai atceraties, kad jums bija problēmas ar kājām?

– Tas ir cits stāsts. Es nespēju nostāvēt kā-jās. Un, kad ieradās cilvēki, man neklājās viegli. Pēc tam kājas pārstāja sāpēt, bet sākās asiņošana. Ārsti teica, ka tā bija zarnu čūla. Pavērās jauna lappuse... Septiņi gadi asiņo-šanas, sāpju... Bet nepārdzīvojiet, lūdzieties vien par manas dvēseles veselību. Es priecā-jos, ka Dievs mani ir aplaimojis un devis šo dāvanu, un negribētu, lai Viņš man to atņem. Slava Dievam, Viņš pieļauj, ka es no slimībām gūstu labumu. Šādā veidā mēs kārtojam ek-sāmenu pacietībā. Šodien viens, rīt kas cits...
“Jo jums vajag pacietību, lai... iemantotu apsolī-

jumu" (Ebr. 10, 36). Jo, ja mēs, cilvēki, kuriem ir kaut nedaudz bijības no Dieva, nebūsim pacietīgi, ko tad lai dara pasaulīgie cilvēki? Tomēr es redzu, ka daudzi laicīgie mūs, mūkus, tikumā ir apsteiguši. Mani vecāki man stāstīja par to, ka farasieši, ar kaut ko saslimstot, uzreiz neskrēja pie Hadžī Efendija, lai viņš tos dziedinātu. No sākuma viņi cieta sāpes. Viņi pacieta, cik spēja – atbilstoši savai godbijībai un pacietībai, jo viņi ciešanas uzskatīja par svētību. "Nemšu arī es," viņi teica, "Kristus dēļ pamocišu savu dvēseli, ja reiz, lai mani glābtu, Kristus ir izcietis tādas mokas." Viņi pie Hadžī Efendija pēc dziedināšanas devās vienīgi tad, kad redzēja, ka slimība sāk traucēt viņu darbam un liek ciest viņu mājniekiem. Redzi, kāda viņiem bija godbijība! Ja jau šie cilvēki, būdami laji, šādi domāja un cietās, tad kā ir jādoma man – mūkam? Kristus teica: "Ar savu izturību jūs iemantosiet sev dzīvību" (Lk 21, 19). Palūkojiet: Ījaba žēlastības dāvanas tajā laikā, kad viņam bija visi labumi, Dievam nebija tik tikamas, cik tikama Viņam bija Ījaba pacietība kārdinājumu laikā.

– Geronda, kad Jūs sakāt, ka cilvēks pacieš sāpes, tad Jūs ar to domājat, ka viņš nemaz neizrāda to, ka viņam sāp?

– Sliktākajā gadījumā viņš apkārtējiem var ļaut noprast, ka viņam sāp. Viņš var pastāstīt par savām sāpēm, bet nedrīkst teikt, cik šīs sāpes ir lielas. Jo, ja no pārējiem viņš šīs sāpes noslēps pilnībā, tad viņi no kaut kādas tā rīcības var krist kārdinājumā. Piemēram, ja mūks mokās sāpēs un nespēj aiziet uz dievkalpojumu, tad, ja viņš par savu stāvokli neizstāstīs citiem, iespējams, kāds, kurā nav labu nodomu, apskādēsies.

Attieksme pret sāpēm

– Geronda, kādas sāpes Jūs saucat par neizturamām?

– Sāpes, no kurām birst asaras. Tās nav grēknožēlas asaras un nav arī prieka asaras. Pie kuras kategorijas, jūsuprāt, varētu šīs sāpes pieskaitīt?

– Varbūt, Geronda, pie mocekļības kategorijas?

– Protams – pie mocekļības kategorijas.

– Geronda, kad mani nomoka spēcīgas sāpes, man ir grūti izteikt “slava Tev, Dievs”.

– Kāpēc tev to ir grūti izteikt? Domā par to, ko ir izcietis Kristus. Sitienus, pazemojumus, šaustīšanu, krustā sišanu! Viņš visu to

izcieta *“būdams bezgrēcīgs”* (Jes. 53, 9), tādēļ lai mūs glābtu. Un, kad tev sāp, saki: “Tavas mīlestības dēļ, mans Kristu, es pacietīšu.”

– Geronda, kas ir nepieciešams, lai pārvarētu sāpes?

– Ir vajadzīga drošsirdība, piepūle.

– Bet kā cilvēks var pārvarēt nepanesamas sāpes?

– Ja viņš ir pasaulīgs cilvēks – tad ar laicīgajām dziesmām, ja viņš ir garīgs – tad ar garīgo dziesmu dziedāšanu... Reiz manam tēvam uznāca liels karsonis un sākās nenormālas galvassāpes. Zināt, ko viņš darija? Viņš saēdās sālītu siļķi, izdzēra vīna glāzi un sāka dziedāt: “Mosties, mana nelaimīgā, beztiesīgā tauta”. Pēc tam viņš nodziedāja vēl vairākas partizānu dziesmas, un viņa galvassāpes mitējās! Arī mēs – lai sāpes kļiedētos – dziedāsim garīgās dziesmas! Atminos, kā es reiz biju saaukstējies un man sākās tik drausmīgas galvassāpes, ka galva plīsa pušu. Un ko, es sāku vienu ļoti skaistu dziedājumu, un galvassāpes beidzās. Patiesi, psalmu dziedāšana kopā ar Jēzus lūgšanu šādos gadījumos ļoti palīdz. Tas dvēseli padara maigu, saldina to, jo nemitīgas ciešanas un sāpes dvēseli nospiež, un tā kļūst vēsa. Es arī vakarnakt

no sāpēm nevarēju aizmigt. Pat sāku domāt, ka, ja nomiršu pirms saullēkta, man iestāsies viena nebeidzama diena. Jo nākamajā dzīvē nav ne saulrietu, ne saullēktu... Bet pēc tam es iedzēru... sāpju remdinošo "tabletīti" – nodziedāju tropāru "Svēto ciešanu dēļ, kuras Tevis dēļ viņi pacietuši, esi pielūdzams, Kungs, un dziedini..." Šīs tabletītes iedarbība izrādījās ilgstoša, tās pietika visai naktij! Vai ārstiem šādas tabletītes ir?

– Geronda, runā, ka naktī sāpes pastiprinās.

– Jā, naktī cilvēkam paliek sliktāk. Savukārt, dienā runājot ar cilvēkiem, slimnieki par savām sāpēm piemirst. Naktī viņi paliek paši ar sevi, un viņu prāts gremdējas sāpēs, un viņiem šķiet, ka tās pastiprinās. Slimības laikā no sāpēm nekur nespruksi, bet mūsu uzdevums – lai pagrieztu [garīgās] noskaņošanās slēdzīti uz garīgajiem viļņiem, lai par sāpēm aizmirstu. Jo, ja tava attieksme pret sāpēm ir nepareiza, tad tev ir divas reizes sāpīgāk. Ja tu par sāpēm domā, tad tās pastiprinās. Bet, ja tu liec lietā labo nodomu, piemēram, atceries par tiem, kuriem sāp vēl vairāk nekā tev, vai arī dziedī kādas Baznīcas dziesmas, tad sāpes aizmirstas.

– Geronda, sāpes parasti brīdina, ka organismam kaut kas nav kārtībā. Šajā sakarā, cik daudz uzmanības ir jāpievērš sāpēm?

– Ir jāpārbauda, cik lielas sāpes tu spēj izturēt, un šajā sakarā jābūt piesardzīgam. It īpaši, ja runa ir par vecāka gadagājuma cilvēku. Šeit piesardzība ir nepieciešama, jo, ja vecu automašīnu triec tādā pašā ātrumā, ar kādu tā brauca, kad tā bija jauna, tad tā izjuks: riteņi aizripos uz vienu pusi, karburators uz otru... Kad man sāpēja jostasvieta, es nevarēju ar lūgšanu krellēm, stāvot kājās, skaitīt lūgšanas. Pamanījis, ka situācija nedaudz uzlabojas, es pamēģināju piecelties: stāvot kājās, palūdzos ar lūgšanu krellēm un veicu klanīšanos līdz zemei. Jostasvieta iesāpējās atkal. Es nedaudz piesēdu. Pēc tam sev teicu: “Saņemies un pamēģini vēlreiz.” Viss atkārtojās no jauna. Jostasvietā atkal iesāpējās. Pēc tam es jau no stāvēšanas kājās un klanīšanās līdz zemei atturējos, bet manas domas nomierinājās.

– Geronda, ja es zinu, ka manas sāpes uz organismu neatstāj nekādu blakus iespaidu, tad tās mani nesatrauc. Bet tās satrauc, kad es zinu, ka caur sāpēm uz āru laužas nopietna slimība.

– Palūko, piemēram, sāpoša jostasvieta organismam var neradīt nekādas nopietnas sekas, tomēr šīs sāpes cilvēku savažo, “paralizē”, un viņš nespēj pakustēties. Bet, lūk, cita veida sāpes organisms spēj paciest.

– Geronda, vai sāpes cilvēku ieļauņo?

– Ja cilvēka attieksme pret sāpēm nav garīga, tad tās viņu var padarīt nežēlīgāku. Tomēr, ja pret tām izturas garīgi, viņā ir miers un viņš saņem dievišķo mierinājumu. Pēc tam slimība kļūst par svētkiem, svinībām. Cilvēks priecājas, jo viņš tiks pieskaitīts svētcīnītājiem un mocekļiem. Svētie mocekļi par sāpēm aizmirsā, jo viņu mīlestība uz Kristu bija spēcīgāka par sāpēm un tās neītralizēja.

– Vai tad cilvēks, kurš cieš sāpes un kura attieksme pret tām nav garīga, neattīrās?

– Pasaulīgs cilvēks attīrās, mūks – ne.

Līdzdalība citu sāpēs

Kad cilvēkam ir sāpīgi par tuvāko, tas savā ziņā Dievu aizkustina. Dievs priecājas, jo šāds cilvēks ar savu mīlestību parāda, ka viņš ir radniecībā ar Dievu, un tas sniedz viņam dievišķo mierinājumu. [Ja nebūtu šī dievišķ-

ķā mierinājuma], cilvēks nespētu izturēt sava tuvākā sāpes.

– Geronda, kā var izjust cita sāpes?

– Ja arī tu jūti sāpes, tad tu domā par cita cilvēka sāpēm, nostādi sevi viņa vietā un lielās sāpes izjūti nevis par sevi, bet gan par viņu. Tas ir, tavas paša sāpes palīdz izprast cita sāpes. Taču, kad tu savas sāpes pieņem ar prieku, tu nomierini arī tos, kam sāp. Bet, saprotams, viena lieta ir vienkārši uzzināt to, ka kāds ir saslimis, bet pavisam cita – saslimt pašam. Tad tu sāc saprast slimnieku. Agrāk, dzirdot vārdus “ķīmiskā²⁴ terapija”, es domāju, ka tā ir himoterapija, tas ir, es domāju, ka vēža slimniekiem kā zāles tiek dotas sulas, dabīgie produkti. Kā es varēju zināt, kas ir “ķīmiskā terapija”? Bet tagad es sapratu, kas tās ir par mocībām.

– Geronda, ko pacieš smagāk – ķīmisko terapiju vai apstarošanu?

– Smagāk? Viens par otru nav labāks – gan ķīmiskā terapija, gan apstarošana... Un visliktākais ir tas, ka no visas šīs procedūras pazūd ēstgriba. Tēv ir jāēd kārtīgi, bet tu itin neko nevari ieēst. Bet ārsti uzstāj: “Jāēd kār-

²⁴ No grieķu vārda *χημοζ* – sula.

tīgi.” Vajadzēt jau vajag, bet kā tu ēdīsi, ja no visām šīm ķīmiskajām terapijām un apstarošanām apetīte ir zudusi un tu pārvērties par liķi! Kad mani apstaroja, tad, neskatoties uz to, ka es viss biju kā ugunī, it nemaz nevarēju dzert. Pat ūdens manī izraisīja riebumu. Es no ūdens sāku vemt.

– Geronda, ja Jūs operācijai būtu piekritis nedaudz agrāk...

– Ko nu tur “agrāk”! Es par to, lai varētu izveseļoties, nelūdzos, jo, slimojot ar vēzi, ciešu kopā ar tiem, kuri pārdzīvo mocības. Es labāk saprotu tos, kam sāp, un esmu kopā ar viņiem viņu sāpēs. Bet bez tā visa arī man pašam slimība sniedz garīgo labumu. Es lūdzos vien par to, lai spētu pats sevi aprūpēt un palīdzēt citiem. Tomēr, lai viss notiek tā, kā to vēlas Dievs.

Ja tev ir slimība un tā tevi nesatrauc [tas ir, tu tai nepiegriez ne mazāko vērību], tad tev, ja tā var izteikties, ir tiesības Dievam lūgt, lai viņš uzlabo citu cilvēku veselības stāvokli. Bet arī tas cilvēks, kuram nekas nesāp, lai cieš kaut nedaudz par tiem, kuriem sāp. Kā mēdza teikti farasioti: “Es panesīšu tavu saini”, tas ir, es uzņemšos tavas sāpes, tavas mocības, tavas bēdas.

– Geronda, bet kā viņi to visu uzņēmās?

– Ar mīlestību. Ja kāds cilvēks mīlestībā otram saka: “Es paņemšu tavas sāpes”, tad viņš tās paņem. Tomēr, ja viņš tās paņems, tad, lai tās nestu, ir vajadzīga liela pacietība, liela drosme, daudz spēka. Daži cilvēki atnāk un man saka: “Geronda, es gribu uzņemties tavas sāpes.” Daži to saka tiešām vīrišķības iespaidā, tomēr daži trusīši paši nezina, ko vāvuļo. Viņi paši vismazākā sūkuma dēļ skrien pie ārsta un ļoti ātri krīt izmisumā. Nespēj paciest paši savas mazās sāpes, bet saka, ka paņems arī vēl manas sāpes! Labāk jau būtu cietuši paši savas sāpes, ar prieku pieņēmuši tās ciešanas, ko viņiem ir sūtījis Dievs, un nelūgtu, it kā mīlestības vadīti, uzņemties citu slimības. Jo, ja nu pēkšņi Dievs viņu lūgumu piepildīs, bet viņi uz to brīdi jau būs aizmirsuši, ko Viņam lūguši, un sāks kurnēt, tad, iespējams, viņi Dievu apvainos pat tajā, kas ar viņiem ir noticis.

Slimnieku aprūpe

Vakar vakarā, dodoties uz visnakts dievkalpojumu, es vienā stūrītī ieraudzīju tēvu ar invalīdu krēslā sēdošu bērnu. Es pie viņiem

piegāju, apskāvu un noskūpstīju mazuli. “Vai tu zini, ka esi Eņģelis?” pajautāju viņam. Bet viņa tēvam es sacīju: “Tev ir izrādīts liels gods aprūpēt Eņģeli. Priecājieties, jo jūs abi nokļūsiet Paradīzē.” Viņu sejas no prieka sāka mirdzēt, jo viņi sajuta dievišķo mierinājumu.

Tie, kuri mīlestībā un ar pacietību aprūpē slimniekus, sakropļotos un tamlīdzīgus, ar savu upuri dzēš paša grēkus. Ja viņiem grēku nav, viņi apgaismojas. Reiz man kāda sieviete stāstīja par brīnumainajiem atgadījumiem, ko viņa piedzīvojusi savā dzīvē. Es biju pārsteigts, jo tos stāvokļus, par kuriem viņa man stāstīja, mēs sastopam svēto dzīvēs, bet viņa bija vienkārša, parasta sieviete. Taču, kad viņa man pastāstīja par to, kā bija pagājusi viņas dzīves lielākā daļa, es sapratu, ka visa viņas dzīve ir bijusi viens vienīgs upuris. Būdama jaunieta, viņa sāka aprūpēt slimniekus, jo viņas vecāku mājās dzīvoja vecaistēvs un vecmāte, kuri bija slimi. Kad viņa apprecējās, tad ar viņiem kopā dzīvoja vīratēvs un vīramāte, kuri arī slimoja. Pēc tam saslima viņas vīrs. Viņš bija piesaistīts pie gultas, un viņa to pastāvīgi aprūpēja. Tas ir, šī sieviete visu savu dzīvi bija pavadījusi, rūpējoties par slimniekiem. Visus šos gadus viņa gribēja lasīt garī-

gās grāmatas, apmeklēt visnakts dievkalpojumus, bet tam visam viņai nepietika laika. Tomēr, tā kā viņai bija attaisnojoši iemesli, Dievs viņai deva kopā savāktu visu Savu žēlastību.

– Geronda, zini, saslimstot daži cilvēki sāk uzvesties dīvaini.

– Jā, tā tiešām notiek. Bet arī veselajiem ir kaut nedaudz jāattaisno slimo satraukums, kurnēšana, burkšķēšana vai dīvainības, jo viņiem šāda rīcība ir dabiska. Ja cilvēks pats nav slimojis, viņš slimnieku saprast nespēj. Viņam pašam nekad nav sāpējis, un tāpēc viņa sirds ir nedaudz cieta.

Tiem, kuri aprūpē slimniekus, tostarp arī gultā guļošos, ir jābūt ļoti piesardzīgiem un jācenšas tam, kuru viņi aprūpē, nedot iemeslu kurnēšanai. Viņi par to var rūpēties daudzus gadus, bet, ja beigās kaut reizi novedīs viņu līdz kurnēšanai, tad zaudēs visu. Ja cilvēka dvēsele pamet šo pasauli kurnot, tad tie, kuri bijuši par cēloni kurnēšanai, smagi grēko. Vēlāk viņus mocīs velns, it kā viņu sirdsapziņu “padarot smalkāku” [ar atmiņām par to, ka viņi ir bijuši par cēloni kāda kurnēšanai un viņš tāpēc nomiris].

– Geronda, kad rūpējies par slimniekiem, tad tavus spēkus laupa ne tikai nogurums,

bet arī pārdzīvojumi, jo tu redzi, kā tuvais cilvēks pakāpeniski izdziest.

– Palūko, kad saslimst kāds ģimenes loceklis, to sāpīgi pārdzīvo visa ģimene. Bet, ja saslimušais ir tēvs un viņš nespēj strādāt, tad visa ģimene gan pārdzīvo, gan cieš trūkumu. Viņi visi satraucas, domā par to, vai viņu tēvs izdzīvos vai neizdzīvos. Viņš mokās pats, un mokās arī viņa tuvinieki. Viņš izdziest, un izdziest arī tie, kas atrodas viņam blakus. Bet uz māti šādā situācijā gulstas papildus slodze. Viņai ir jārūpējas par bērniem, jāaprūpē slimnieks slimnīcā. Es vēlos teikt, ka, ja cilvēks smagi saslimst, ne tikai viņš pats cieš, zaudē pēdējos spēkus un vēlas ātrāk nomirt, bet arī radiniekiem, kuri par viņu rūpējas, nolaižas rokas, viņi nomokās un zaudē spēkus. Un, jo tuvāki savā starpā ir radinieki, jo vairāk viņi mīl viens otru, jo vairāk Dievs pieļauj to, ka slimības beigās gan pats slimnieks, gan tie, kuri par viņu rūpējas, pārdzīvo lielas ciešanas, lielas sāpes. Viņi nonāk pat tiktāl, ka saka: “Kaut Dievs viņu paņemtu, lai viņš varētu atvilkt elpu,” – bet pēc viņa nāves varēs atpūsties arī viņi. Palūkojieties: ja kādā draudzīgā ģimenē pēkšņi, pirms tam neslimojot, nomirst vecāki un ne paši vecāki, ne viņu bēr-

ni, tos aprūpējot, nav pakļauti ciešanām, tad zaudējuma sāpes, sāpes, ko rada šķiršanās no vecākiem, bērniem ir ļoti lielas.

– Geronda, cik daudz cilvēka dvēseles stāvoklis var ietekmēt viņa fizisko veselību?

– Ja cilvēka dvēseles stāvoklis ir labs, tas fiziskas sāpes padara vieglākas. Ja viņa dvēseles stāvoklis ir slikts, tad šis sliktais stāvoklis pasliktina arī viņa [fizisko] veselību. Kā piemēru varam ņemt vēža slimnieku, no kura ir atteikušies ārsti. Ticot Dievam un nonākot priecīgā garīgā atmosfērā, viņš var nodzīvot ilgāk. Bet pretējā gadījumā no satricinājumiem viņš var izdzist dažu nedēļu laikā. Reizēm, no medicīnas skatu punkta, cilvēks var būt vesels, analīzes un izmeklējumi var būt labi, bet, ja viņā ir tas, kas kropļo tā dvēseli, tad īstenībā viņš nav vesels. Jo pamatā slimības rodas no pārdzīvojumiem. Ikvienam cilvēkam ir kāds vājš punkts. Kādam cilvēkam pārdzīvojumi var “iesist” pa kuņģi, kādam – pa galvu.

Vislabākās zāles slimību ārstēšanai ir garīgs prieks, ko dvēselē izstaro Dievišķā žēlastība. Garīgajam priekam piemīt vislielākais visu slimību dziedēšanas spēks. Tā ir brūču dziedējošā ziede, bet pārdzīvojumi šīs brūces kairina.

Slimā ciešanas un uzticēšanās Dievam

– Geronda, vai pareizi rīkojas cilvēks, kurš smagi saslimis un nolēmis sevi pilnībā nodot Dieva rokās?

– Ja viņam nav pienākumu [pret citiem], lai rīkojas tā, kā pats to vēlas. Bet, ja viņam ir pienākumi pret citiem, tad jau no citiem ir atkarīgs, vai viņam ir jāvēršas pēc palīdzības pie ārstiem vai arī jānodod sevi Dieva rokās. Arī es pie ārstiem negāju pēc paša gribas... Ja es neaizietu, kā izteicās ārsts, uz vienkāršo “izmeklēšanu”, tad vēzis pilnībā aizsprostotu visu zarnu traktu. Es spētu vien iedzert nedaudz šķidruma, bet pēc tam viss beigtos... Redziet kā: devos uz “vienkāršu izmeklēšanu”, bet nokļuvu tādā karuselī... Te uz tomoģrāfiju, te pie kardiologa: olbaltumvielu līmenis asinīs te pazeminās, te paaugstinās. Griež, šuj ciet, liek ielāpus... Bet beigu beigās – kas no visa tā sanāca? Viss iet uz to, ka es šeit palikšu uz visiem laikiem...

Parasti mēs sakām: “No sākuma slimniekiem ir jācenšas saņemt palīdzību cilvēciskā veidā, bet tur, kur cilvēki palīdzēt nespēs, tiem palīdzēs Dievs.” Bet nevajag aizmirst arī par to, ka, saņemot cilvēcisko palīdzību, cilvēki,

kuri ir smagu slimību nomocīti, cieš lielas mocības. Viņiem ir jāiziet cauri īstai mocekļībai. Viņiem ir jāizcieš neskaitāmas izmeklēšanas, operācijas, orgānu transplantācija, ķīmiskā terapija, apstarošana. Viņiem caurdur rokas, lai varētu pielikt pie sistēmas, nelaimīgajiem pārsprāgst vēnas, viņus baro caur trubiņu, caur degunu, viņi nespēj aizmigt... Un tas viss tā dēļ, lai varētu izdarīt to, ko var paveikt cilvēciskā veidā. Tev ir skaidrs? Lieta nemaz nav vienkārša. Piemēram, brūce ir sastrutojusi, un, lai to no šīm strutām atbrīvotu, brūce ir jāuzplēš – pēc tā viss beidzas labi. Nē, šeit cilvēks tiek ierauts īstā virpulī. Tāpēc mēs nedrīkstam teikt: “Viss ir kārtībā, šis slimnieks ir nonācis pie labiem ārstiem” – un ar to sevi nomierināt. Nē, mums jāpatur prātā sekojošais: lai slimnieks varētu saņemt ārstu palīdzību, viņam ir jāiziet cauri nopietniem pārbaudījumiem, ciešanām. Mums sāpēs ir jālūdzas par to, lai Kristus dāvātu viņam pacietību un dotu gudrību ārstiem, jo ārsti – it īpaši, ja tajos nav pazemības – var pieļaut kļūdas.

Palūko: ja brūk māja, saimnieks tajā palikt nevar. Gluži tāpat ķermeņa saimniece – dvēsele nevar palikt savās mājās – ķermenī, ja tas sabrūk. Bet tagad cenšas saimnieku tā mājā

noturēt ar dzelžu, tērauda palīdzību, ar vitamīniem A, B, C... Tās ir, slimniekiem cenšas palīdzēt, izmantojot zinātni. Bet ne visi slimie saņem palīdzību. Un pēc tādas palīdzības viņu dzīve vienkārši turpinās pilna sāpju vai, labāk būtu teikt, turpinās viņu sāpes. Jo ar vienu vienīgu zinātni ir par maz. Vēl ir nepieciešama ticība un lūgšanas. Reizēm pat šeit, klosterī, es redzu, kā māsas, kuras laicīgajā pasaulē ir bijušas ārstes, slimniekam vairāk vēlas palīdzēt ar medicīnas zinātnes sasniegumiem, nevis ar uzticēšanos Dievam un lūgšanām. Tomēr sirds lūgšana šīs māsas pārveidos par augstākā medicīniskās izglītības diploma īpašniecēm, jo, to sasniedzot, viņas atmetīs paļaušanos uz cilvēcisko zinātni. Ja cilvēkā tiks pilnveidota mīlestība, pilna sāpju par visiem cilvēkiem kopumā, tad sāk darboties dievišķie spēki. Lai tikai dvēsele paliktu dziļā pazemībā, lai cilvēks nesāktu lepoties un neaizskartu Dievu, uzskatot, ka šie ir viņa paša spēki.

Mēs nedrīkstam aizmirst, ka Kristus spēj dziedināt pat tās slimības, ko ārsti izdziedēt nevar, bet, lai Kristus iejauktos, ir jābūt nopietnam iemeslam, un tam, kurš par slimo

lūdzas, ir jābūt ticīgajam un ļoti uzticīgam Kristum.

– Geronda, tas ir, ja cilvēki cieš, tad tiem medicīniskā palīdzība nav jālūdz?

– Es tā nebiju domājis, manu brāl! Es nesaku, piemēram, ka slimniekam nevajag dot skābekli un lai viņš nosmok. Es vēlos uzsvērt to, kā cieš slimnieks, kad saņem cilvēcisko palīdzību, un to, ka mums ir jālūdz Kristum, lai Viņš palīdz slimniekiem un tie nemocītos. Ja slimība ir smaga, tad lūgsim Kristum, lai Viņš šo slimību noņemtu tikai ar Savu glāstu vien. Jo, ja Kristus pavisam nedaudz noglāstīs slimā roku, tad visas viņa slimības pazudīs un viņš atveseļosies! Pēc tam nav vajadzīgas ne zāles, ne indes. Bet, ja viņš maigi noglāstīs cilvēka seju, tas ir vēl labāk. Un, ja nu Viņš to vēl apskaus, tad cilvēka sirds pavisam atmaigs. Jums tas ir skaidrs? Tomēr ir vajadzīga liela ticība. Ja ticības nav pašam slimniekam, tad viņš neatveseļojas.

Slimie bērni

– Geronda, tas slimais bērniņš, ko šodien bija atnesuši viņa vecāki, cieš ļoti lielas sāpes.

– Nekas, pakāpeniski viņa slimība pāries. Bet viņam uz visu atlikušo mūžu paliks jūtīgums, un viņš vienmēr atcerēsies savu slimošanu. Šis jūtīgums viņam palīdzēs garīgi.

– Geronda, smagi cieš arī tie bērni, kuri slimu ar asins leukēmiju.

– Šādiem bērniem ļoti palīdz Dievišķais Svētais Vakarēdiens. Daudzi bērni ir izveseļojušies, saņemot Dievišķo Svēto Vakarēdienu. Lasot simt četrdesmit piekto psalmu, kurā mēs Dievam lūdzam apturēt asiņošanu tiem, kas ar to ir saslimuši, lūgsimies arī par to, lai Dievs palīdzētu ar asins leukēmiju slimajiem bērniem, kā arī par to, lai slimnīcās būtu pietiekoši donoru asiņu bērniem, kuri slimu ar talasēmiju. Šie bērni cieš vairāk nekā tie mazuli, kurus nogalināja Hērods (*Mt 2, 16*). Slimojot, ciešot mokas, mazie bērni saņem tīru atlīdzību, jo viņiem nav grēku. Cik daudz gan mazulu mēs ieraudzīsim nākamajā dzīvē kopā ar mocekļu, eņģeļu kārtas nogalinātajiem Bētlēmes mazuliem! Divus mēnešus veciem mazuliem taisa operācijas, injekcijas, liek sistēmas! Kā gan šādās mazītiņās rociņās lai atrod vēnas! Bet viņiem dur un dur... Mazulim ir galvas smadzeņu vēzis, un viņu apstaro, mazā galviņa ir noguldīta

starp resniem elektrības vadiem... To nespēj izturēt pat pieaugušais, ko lai te saka par mazuliem!

– Geronda, galu galā šie mazuli izveseļojas vai tomēr nomirst?

– Nomirst, protams, daudzi, bet viņu vecāki – kā viņi atstās bērnus bez medicīniskās palīdzības?

– Geronda, vai ir jēga tajā, ka pediatri cenšas saglābt priekšlaicīgi dzimušu bērnu dzīvības?

– Ārstam ir jādara viss iespējamais un vienlaicīgi par šiem mazuliem ir jālūdzas. “Mans Dievs,” ārstiem ir jāsaka, “ja šis bērns izdzīvos un ciešanās pavadīs visu atlikušo dzīvi, lūdzu Tevi, paņem viņu pie Sevis.” Tomēr vienlaicīgi viņiem ir jārūpējas par to, lai mazuli tiktu kristīti. Tad šie mazuli savus ārstus Paradīzē sagaidīs ar iedegtām svecēm.

Bet, kad bērni ir jau tādā vecumā, ka spēj jau kaut ko saprast, ārstiem ir jābūt ļoti piesardzīgiem, paziņojot viņu diagnozi, lai tos nesatraumētu. Kādam astoņgadīgam bērnam ārsts paziņoja: “Tu paliksi akls.” Viņa tēvs kopā ar šo bērnu ieradās pie manis un viņa klātbūtnē sāka stāstīt: “Mēs viņu vedām izmeklēt uz ārzemēm. Mums pateica, ka viņš

klūs akls.” Ja kaut ko tādu izdzird pat vesels bērns, satricinājums var pamatīgi iebelzt par viņa vājo vietu. Nemaz nerunājot par slimu bērnu!

**Lai slimnieks izvesēlotos,
kaut kas ir jāupurē**

Ja mēs Dievam kaut ko lūdzam, bet tajā pašā laikā paši nenesam nekādu upuri, tad mūsu lūgums nav nekā vērts. Ja sēžu, rokas klēpī salicis, un saku: “Mans Dievs, lūdzu Tevi, dziedē tādu un tādu slimnieku,” bet tanī pašā laikā pats nenesu nekādu upuri, tas būtu tāpat, ja es vienkārši izsacītu labus vārdus [– palaižot tos vējā]. Ja manī ir mīlestība, ja es kaut ko upurēju, tad Kristus, to redzot, manu lūgumu piepildīs – protams, ja tas nāks citam par labu. Tāpēc, kad cilvēki jums lūdz palūgties par slimnieku, sakiet viņiem, lai arī viņi paši lūdzas vai, sliktākajā gadījumā, pacenšas atbrīvoties no saviem trūkumiem.

Daži cilvēki ierodas pie manis un lūdz: “Izdziedē mani, es dzirdēju, ka tu vari man palīdzēt.” Bet šie cilvēki vēlas saņemt palīdzību, paši nemaz nepiepūloties. Piemēram, tu cilvēkam saki: “Neēd saldumus, nes šo upuri,

lai Dievs tev palīdzētu.” Bet viņi tev atbild: “Kāpēc? Vai tad tiešām Dievs man bez šī upura palīdzēt nevar?” Šādi cilvēki nespēj neko upurēt pat sevis dēļ. Kur nu vēl upurēties citu labā! Bet ir arī tādi, kuri ir atteikušies no saldumiem, lai Kristus palīdzētu cukura diabēta slimniekiem, vai arī neguļ, lai Kristus dotu nedaudz miega tiem, kas cieš no bezmiega. Šādi rīkojoties, cilvēks saradojas ar Dievu. Un tad Dievs cilvēkiem sniedz Savu žēlastību.

Kad man cilvēks saka, ka viņš nevar palūgties par kādu savu slimo radnieku, es viņam šī slimnieka dēļ iesaku nest kādu upuri, ziedot kaut ko, kas nenāk par labu viņa paša veselībai.

Reiz pie manis kalībā ieradās cilvēks no Vācijas. Viņam bija paralizēta meita. Ārsti no meitenes bija atteikušies. Nelaimīgais tēvs bija pilnīgā izmisumā. “Veic arī tu par savas meitas veselību kādu upuri,” es viņam ieteicu. “Klanīšanos tu veikt nevari, arī lūgšanas skaitīt nevari. Labi, ko nu vairs. Bet saki: cik cigaretes dienā tu izsmēķē?” – “Četrarpus paciņas,” viņš atbildēja. – “Izsmēķē vienu paciņu,” viņam teicu, “bet naudu, ko tu tērēji pārējām trīsarpus paciņām, pasniedz kādam nabagam kā žēlsirdības dāvanu.” – “Tēvs,”

viņš man saka, "lai mans bērns tikai kļūtu vesels, un es pilnībā atmetīšu pīpēšanu." – "Nē," saku, "kad viņš izveseļosies, tam nebūs nekādas vērtības. Smēķēšana tev ir jāatmet tūlīt. Beidz pīpēt. Vai tu tiešām savu bērnu nemīli?" – "Es nemīlu savu bērnu?! Es viņa dēļ nolēkšu no sestā stāva," viņš man atbildēja. – "Es tev neesmu teicis, ka tev ir jānolec no sestā stāva, es saku, lai tu atmet smēķēšanu. Ja tu izdarīsi neprātīgu rīcību un nolēksi no sestā stāva, tad tu savu bērnu pataisīsi par bezpajumtnieku un pats pazaudēsi savu dvēseli. Es tev iesaku kaut ko daudz vieglāku: atmet smēķēšanu. Atmet tūlīt pat!" Bet viņš neparko negribēja atmet smēķēšanu un galu galā no manis aizgāja vienās asarās! Kā lai šādam cilvēkam palīdz? Bet, lūk, tie, kuri tev klausā, tie palīdzību saņem.

Vēl citā reizē bija atnācis cilvēks, kuru ejot mocīja aizdusa. Es sapratu, ka viņš daudz smēķē, un sacīju: "Jocīgais cilvēk, kamdēļ tu tik daudz smēķē? Tu taču saslimsi." Nedaudz atelpojies, viņš atbildēja: "Mana sieva ir ļoti slima, un viņa var nomirt. Lūdzu tevi, palūdzies, lai notiktu brīnums. Ārsti bezspēcībā ir nolaiduši rokas." – "Vai tu mīli savu sievu?" es viņam pajautāju. – "Mīlu." – "Tad kāpēc

tu pats nevēlies viņai palīdzēt? Viņa ir izdarījusi visu, ko pati varēja, arī ārsti ir darījuši visu iespējamo. Tu tagad esi ieradies šeit un lūdz man, lai arī es izdarītu to, ko es varu: tas ir, lai es palūgtos par to, lai Dievs viņai palīdzētu. Bet ko tu pats esi darījis, lai tava sieva saņemtu palīdzību?" – "Bet ko es, Geronda, varu izdarīt?" viņš bija pārsteigts. – "Ja tu," es viņam atbildu, "atmetīsi smēķēšanu, tad tava sieva atveseļosies." Es nodomāju, ja Dievs redzēs, ka sievas atveseļošanās viņai garīgi nepalīdzēs, tad, atmetot smēķēšanu, sliktākajā gadījumā šis cilvēks pats būs atbrīvojies no tā ļaunuma, ko nodara smēķēšana. Pagāja mēnesis, un viņš priecīgs ierodas, lai man pateiktos. "Geronda," viņš man saka, "es atmetu smēķēšanu, un mana sieva atveseļojās." Pēc kāda laika viņš ieradās atkal, bija ļoti sabēdājies un izstāstīja, ka palēnītiņām atkal esot atsācis smēķēt un viņa sieva atkal smagi saslima. "Nu," es viņam teicu, "tagad zāles tev ir pašam zināmas. Met nost pīpēšanu."

Lūgšanas par slimajiem

– Geronda, ir atnākuši cilvēki, kuri lūdz, lai Jūs palūgtos par slimu bērniņu. Un vēl vi-

ņi jautā, vai viņš atveseļosies. Ko tiem atbildēt?

– Atbildi viņiem tā: “Starecs lūgsies. Kristus šo bērnu mīl un izdarīs visu, kas viņam nesīs labu. Ja Viņš redzēs, ka pieaugot bērns kļūs labāks, tad Viņš Stareca lūgšanas uzklausīs. Bet, ja Kristus redzēs, ka pieaugot bērna garīgais stāvoklis nebūs labs, tad Viņš to jau tagad paņems pie Sevis. Viņš to izdarīs tāpēc, ka to mīl.” – “Lūdz,” Viņš saka, “un Es tev došu [lūgto].” Bet lūgto man Dievs dos tajā gadījumā, ja es pats sevi būšu atdevis Dievam. Pretējā gadījumā – kamdēļ Viņam man būtu jādod dzīvība? Lai es no Viņa atietu? Ja es lūdzos par slimo, tad priecājos gan tad, kad viņš atveseļojas, gan arī tad, kad viņš nomirst.

– Geronda, bet vai mēs rīkojamies pareizi tad, kad lūdzamies par savu veselību?

– Būs labāk, ja mēs Dievam lūgsim atbrīvošanu no mūsu kaislībām. Tas ir, no sākuma meklēsim un lūgsim Debesu Valstību. Lūdzot Dievu mūs dziedināt no slimības, mēs iznīkojam savu debesu mantojumu. Tomēr, ja mēs nespējam izturēt tās ciešanas, ko rada slimība, tad lūgsim Dievam mūs dziedināt, un Viņš rīkosies atbilstoši [tam, kas mums nesīs lielāku labumu].

– Geronda, vai slimniekam palīdzēs mūsu lūgšanas, ja viņš pats lūdz Dievam pavisam ko citu?

– Ja slimnieks Dievam lūdz to, lai izvesētos tikai viņš pats, nelūdzoties par to, lai taptu dziedināti arī citi slimnieki, tad viņš rīkojas nepareizi. Lūk, tu, māsa, kad bijī pasaulē, strādāji slimnīcā. Ko tu darīji, kad slimnieks nespēja skaitīt Jēzus lūgšanas?

– Es to, Geronda, veicu pati.

– Tu, protams, rīkojies pareizi, bet lūgties vajadzēja arī pašam slimniekam.

– Viņš arī lūdzās. Viņš teica: “Vissvētā Dievadzemdētāja, mana Valdniece, glāb mani.” Bet, Geronda, vai tad sāpju paciešana – tā nav lūgšana?

– Patiešām, malacis! Jā, protams, ka arī tā ir lūgšana! Ja cilvēks jums lūdz, lai jūs par viņu palūdzaties, jo tādā un tādā dienā viņam ir paredzēta operācija, sāciet lūgties uzreiz, kad viņš to ir pateicis. Negaidiet to brīdi, kad viņš tiks likts uz operācijas galda, lai šajā brīdī sāktu lūgties. Arī dievkalpojumu laikā, kad garīdznieks saka: “Par vājumā guļošajiem”, ar sāpēm sirdī dziediet “Kungs, apžēlojies”. Ja jūs plaušās ievielkat vairāk gaisa un, skanot kamertonim, sākat dūgt “ū-ū-ū”, lai varētu

pēc iespējas muzikālāk nodziedāt “Kungs, apžēlojies”, tad arī jūsu prāts atradīsies šajā “ū-ū-ū...” un visdažādākajos niekos, bet tajā pašā laikā nelaimīgie slimnieki, tie, kuri cieš un mokās, no jums gaidīs kaut nelielu palīdzību! Slimie taču cieš sāpes. Tev sāpju nav. Tad lūdzies taču par viņiem, lai viņi saņemtu palīdzību. Ja tu nenopūties un nesteni, no sāpēm vērtīdamies pa slimības gultu, tad nopūties vismaz, lūdzoties par slimniekiem. Ja veseli kaut nedaudz nelūgsies par slimajiem, tad pavisam drīz Kristus tiem pateiks: “Jūs bijāt veseli un nelūdzāties par tiem, kuri cieta? *“Es jūs nepazīstu” (Mt 25, 12).*”

Ja mēs par tuvāko nelūdzamies, tad slimība attīstīsies dabiski. Bet, ja mēs par viņu lūgsimies, tā var mainīt savu dabisko gaitu. Tāpēc vienmēr lūdzieties par slimajiem.

3. Ķermeņa sakropļojumi ir Dieva svētība

**Pareiza attieksme pret
ķermeņa sakropļojumiem**

– Geronda, vai ķermeņa sakropļojumi cilvēkā var radīt nepilnvērtības kompleksus?

– Ak, kas tās ir par muļķībām!

– Bet, Geronda, tieši tā reizēm ar invalīdiem mēdz notikt.

– Tā notiek tāpēc, ka viņi sevi noskaņo nepareizi. Saprotot, ka sakropļojums ir Dieva dota svētība, cilvēki sevi noskaņo pareizi un kļūst brīvi no nepilnvērtības kompleksiem. Kad ķermeniskie sakropļojumi ir mazulim, kurš nav saņēmis garīgo palīdzību, lai varētu priecāties par šo sakropļojumu, viņam, ja tas cieš no nepilnvērtības kompleksa, ir vainu mīkstinoši apstākļi. Bet, ja bērns izaug un nepilnvērtības sajūtas neizzūd, tas nozīmē, ka viņš dzīves dziļākās nozīmes jēgu nav izpratis. Kādai deviņgadīgai meitenei acī radās audzējs, un ārsti viņai šo aci izoperēja. Skolā bērni par šo nelaimīgo meiteni ņirgājās, un viņa cieta. Viņas tēvs ieradās pie manis kalībā un izstāstīja par notiekošo. “Geronda,” viņš man teica, “es nodomāju – ja pirkšu viņai visu, ko viņa man lūgs, tad spēšu viņai palīdzēt, jo viņa priecāsies un aizmirsīs par saviem kroplības radītajiem pārdzīvojumiem. Nodomāt gan nodomāju, bet kā lai to visu piepilda? Man taču ir vēl pieci mazi bērni, kuri viņu apskauž, jo pagaidām neko vēl nesaprot.” – “Ko tu tādu runā?” es viņam

atbildēju. “Mierinājums, par kuru tu stāsti, ir maldu mierinājums. Tas neatrisinās problēmu. Ja tagad tu viņai sāksi pirkt visas kleitas, kādas tik viņa tev palūgs, tad vēl pēc dažiem gadiem viņa tev palūgs nopirkt “Mersedesu”. Kur tu ņemsi tik daudz naudas? Bet tad viņa padzirdēs, ka dažiem rančo ir pašiem savas lidmašīnas, un pieprasīs, lai tu arī viņai tādu nopērc. Ko tad tu darīsi? Labāk pacienties palīdzēt savam bērnam priecāties par to, ka viņam ir tikai viena acs. Lai domā, ka ir mocekļi. Daudziem svētajiem mocekļiem tika izdurtas acis, nogrieztas ausis, deguns, un pasaule par tiem smējās. Bet svētie, ciešot sāpes un cilvēku izsmieklu, nepiekāpās un nelokāmi pacieta mocības. Ja meitenīte to sapratīs un pret savu sakropļojumu izturēsies, slavējot Dievu, tad Dievs viņu iecels apliecinātāju kārtā. Padomā: Dievs ir iekārtojis tā, ka bērnam acs tika izoperēta tādā veidā, lai tas nesagādātu sāpes, un pēc tam Viņš vēl to iecels apliecinātāju kārtā! Tavuprāt, tie ir kaut kādi nieki? Meitenei taču nav grēku, lai par tiem maksātu ar savu sakropļojumu. Un šis sakropļojums viņai nesīs tīru atlīdzību.” Nelaimīgais tēvs man pateicās un devās prom labā noskaņojumā. Un viņš patiešām pali-

dzēja savai meitai saprast, ka viņas sakropļojums ir Dieva svētība. Viņš tai palīdzēja slavēt Dievu. Un meitene izauga bez novirzēm, iestājās universitātes filoloģijas fakultātē, izmācījās, tagad strādā par pasniedzēju un priecājas vairāk par citām jauniešiem – kurām ir viss, bet kuras tajā pašā laikā mokās, jo nav izpratušas dzīves dziļāko jēgu.

Ja cilvēki neizprot dzīves dziļāko jēgu, tad viņiem mocības sagādā pat tās svētības un labvēlīgās iespējas, ko Dievs viņiem dod pestīšanai. Bet tas, kurš sevi nostāda pareizi, par visu priecājas. Viņš ir klibs? Bet viņš par to priecājas! Viņš nav īpaši gudrs? Bet viņš par to priecājas! Pliks kā vanags? Un arī par to priecājas.

Protams, es saprotu, ar kādām grūtībām ir jāsaskaras invalīdiem, un par tiem ļoti lūdzos, it īpaši par meitenēm. Jo puisiem invaliditāte, sakropļojumi nav tik smagi panesami. Bet meitene, kura vēlas apprecēties, kroplumu pārdzīvo ļoti smagi.

Bet kā mokās aklie! Nelaimīgie nespēj paši par sevi parūpēties. Ja viņi iet, tad klupdami krizdami... Savās lūgšanās es Dievam lūdzu dot aklajiem vismaz gaismas mazumiņu, lai viņi kaut nedaudz varētu apkalpot paši sevi.

– Lūk, arī es, Geronda, pārdzīvoju par to, ka nevaru izlasīt kaut vai vienu Evaņģēlija nodaļu, jo man ir ļoti slikta redze. Bet Jūs mums sacījāt, ka, ja cilvēks ik dienas izlasa kaut vienu Evaņģēlija nodaļu, viņš gūst apskaidrību.

– Kamdēļ tu par to pārdzīvo? Tavuprāt, ja tu no Evaņģēlija izlasīsi nevis nodaļu, bet tikai dažus pantus vai pat vienu vienīgu vārdu, vai arī vienkārši dievbijīgi šo svēto grāmatu noskūpstīsi, tu negūsi svētību? Bet bez tā tu taču ne jau vakar nonāci pie Kristus. Kamdēļ gan tu nepārdomā to, ko jau esi izlasījusi un dzirdējusi līdz šim? Galvenais – sevi pareizi noskaņot. Saki sev tā: “Tagad Dievs grib, lai mans stāvoklis būtu tāds. Pirms vairākiem gadiem Viņš gribēja, lai mans stāvoklis būtu citādāks.” Kāds dievbijīgs advokāts uz vecumu pazaudēja redzi. Reiz viņš man teica: “Palūdzies, svētais starec, par to, lai es kaut nedaudz varētu palasīt, un par to, lai es varētu atpazīt savus mīļos.” – “Savus mīļos,” es viņam atbildēju, “tu vari atpazīt arī pēc balss. Bet attiecībā uz lasīšanu... tu taču lasīji tik daudzus gadus! Tagad skaiti Jēzus lūgšanu. Visticamāk, ka tagad Dievs no tevis sagaida tieši to.” Pēc šīs sarunas nelaimīgais sāka

izjust lielāku prieku nekā tad, kad vēl spēja redzēt.

Debesu atlīdzība par sakropļojumiem

Ja, būdami ar sakropļojumiem, mēs esam pacietīgi un nekurnam, mēs saņemam lielu atlīdzību. Jo sakropļoti cilvēki atliek sev kaut kādus [garīgos] uzkrājumus. Piemēram, debesu krājkasē kurlajam cilvēkam ir atvērts rēķins par to ausi, ar kuru tas nedzird, neredzīgajam – par aklo aci, klibajam – par klibo kāju. Tā ir varena lieta! Un, ja vēl šie cilvēki veic kaut nelielu varoņdarbu cīņā ar dvēseliskajām kaislībām, tad Dievs tos apbalvos un kronēs. Palūkojies – kara invalīdi taču saņem īpašu pensiju un bez tam vēl viņiem pasniedz ordenus.

Ja cilvēkam ir dots skaistums, iznesība, veselība un pie visa tā viņš nenododas svētciņai, necenšas atbrīvoties no saviem netikumiem, tad Dievs viņam teiks: “Zemes dzīvē tu izbaudīji tev dotos labumus: iznesību un tamlīdzīgas lietas! Vai Es tev ko būtu parādā? Neko.” Bet cilvēkam ar kropļību: vai nu viņš ar tādu ir jau piedzimis, vai pārmantojis no vecākiem, vai ieguvis dzīves gaitā, ir jāprie-

cājas, jo nākamajā dzīvē viņam par visu tiks atlīdzināts. It īpaši tajā gadījumā, ja viņš nav vainīgs, ka ir ticis sakropļots. Šajā gadījumā viņš saņems tīru atlīdzību, bez “atskaitījumiem” un “ieturējumiem”. Jo, ja visu dzīvi cilvēks nevar, piemēram, izstiept kāju, nevar apsēsties, nevar paklanīties un tamlīdzīgas lietas, tad tas nebūt nav mazs [pārbaudījums]. Nākamajā dzīvē Dievs šādam cilvēkam sacīs: “Nāc, Mans bērns, un sēdies šajā tronī jau uz mūžīgiem laikiem.” Tāpēc es saku, ka man tūkstošreiz vieglāk būtu bijis piedzimt garīgi atpalikušam, aklam vai kurlam, tāpēc ka tādā gadījumā mani gaidītu Dieva atalgojums.

Ja sakropļoti cilvēki nekurn, bet pazemīgi slavē Dievu un dzīvo ar Viņu, tad Paradīzē tie ieņems labākās vietas. Dievs viņiem ierādīs vietu pie apliecinātājiem un mocekļiem, kuri savas rokas un kājas ir atdevuši Kristus mīlestības dēļ un tagad Paradīzē dievbijībā skūpst Kristus rokas un kājas.

– Geronda, bet ja, piemēram, cilvēks ir kurls un tajā pašā laikā īd, gaužas par savu likteni?

– Īd arī mazi bērni. Dievs daudz kam nepiešķir nozīmi. Palūkojiet, labi vecāki taču

visus savus bērnus mīl vienādi, īpašas rūpes izrādot vārgajiem un sakropļotajiem. Līdzīgi pret Saviem fiziski vai garīgi slimajiem bērniem izturas arī Dievs, mūsu labais Tēvs, ja vien viņi ir labi noskaņoti un dod Viņam tiesības iejaukties viņu dzīvēs.

Garīgi atpalikušie bērni

Kā gan nomokās nelaimīgās mātes, kuru bērni ir garīgi atpalikuši. Šie bērni nemitīgi sarīko skaļas scēnas, visu noķēpā... Īstas mocēkļu ciešanas! Es pazinu kādu māti, kuras bērns bija garīgi atpalicis. Viņš jau bija izaudzis, kļuvis par varenu puisi, un viņa nespēja ar to tikt galā, jo viņš nemitīgi sarīkoja kaut ko neiedomājamu!... Viņš ar izkārņījumiem smērēja sienas, mēbeles, palagus... Māte sakārto māju, uzkopj un mazgā, saliek visu pa vietām, bet viņš visu sagāž kājām gaisā un sasmērē ar izkārņījumiem. Nelaimīgā sievietē no viņa slēpj mazgājamās līdzekļus, bet viņš tos atrod un izdzer! Veselus skapjus izmet no balkona. Ar Dieva žēlastību viņš līdz šim brīdim nav vēl nevienu nositis. Un tas turpinās ne jau vienu vai divas dienas. Tā tas turpinās gadiem.

– Geronda, bet vai garīgi atpalicis cilvēks var būt pazemīgs un labs?

– Kā gan nevar! Ņemsim kaut vai to garīgi atpalikušo mazuli, kuru bieži vien viņa vecāki ved uz šo klosteri. Kuram saprātīgam cilvēkam ir tāda labestība, kāda ir viņam? Kā viņš lūdzas, kā paklanās līdz zemei! Kad es, mokoties ar bruku, nevarēju veikt klanīšanos, vecāki viņam teica: “Tētiņš ir saslimis, nevar paklanīties.” – “Es to izpildīšu viņa vietā!” teica mazulis un sāka manā vietā klanīties līdz zemei! Un viņš, sviedriem līstot, turpināja manā vietā klanīties. Kāda viņā bija godbijība, kāda cēlsirdība! Reiz viņu piekāva kāds no kaimiņu bērniem, bet viņš, atbildot uz siltieniem, pastiepa pretī roku un teica: “Esi vesels.” Redzi kā? Kurš no “saprātīgajiem” cilvēkiem tā rīkojas, pat ja lasa Evaņģēliju un veselu kaudzi garīgās literatūras? Lai viņš varētu ar mani satikties, pirms dažām dienām šeit bija atbraukusi visa šī zēna ģimene. Kad viņi ieradās, viņš apsēdās man blakus, bet nedaudz atstatu viņa mazā māsiņa. Ieraudzījis, ka māsa sēž no manis nostāk, viņš tai teica: “Nāc, apsēdies blakus tētiņam,” – un nosēdināja viņu savā vietā. Šis bērns mani aizkus-

tināja, un es viņam kā svētību iedevu lielu emaljas klātu krustu, ko man bija atveduši no Jeruzalemes. Paņēmis krustu rokās, viņš teica: “Vecmāmiņa, vecmāmiņa!” – un parādīja, kā šo krustu noliks uz savas vecmāmiņas kapa! Iedomājieties! Šis mazais sev nevēlas neko, viņš visu vēlas citiem! Viņš ne tikai nonāks Paradīzē “neliekot eksāmenus”, bet arī atvedīs uz Paradīzi savus vecākus.

Kā es vēlētos būt viņa vietā! Un kaut arī es neko nesaprastu un lai es arī nevarētu runāt! Dievs man ir devis visus labumus, bet, neskatoties uz to visu, es šos labumus esmu necienīgi izšķērdējis. Nākamajā dzīvē salīdzinājumā ar šo mazuli pat teologi paliks aizmugurē. Nodoms man saka, ka Debesīs svētie teologi Dieva atziņā nepārsniegs šādus bērnus. Un varbūt, ka Taisnais Dievs šādiem bērnu dos kaut ko vairāk, jo zemes dzīvē viņiem daudz kas bijis liegts.

Dvēseles slimības

– Geronda, ja cilvēks iekrīt melanholijā, kas viņam ir jādara, lai to uzveiktu?

– Ir vajadzīgs dievišķais mierinājums.

– Un kā lai šo mierinājumu iegūst?

– Cilvēkam ir “jāpieķeras” Kristum, un Kristus šo mierinājumu viņam sniegs. Jo bieži vien godbijība ir caurvijusies ar egoismu. Lielākā daļa šizofrēniķu ir cilvēki ar jūtīgām dvēselēm. Ar viņiem atgadās kaut kāds sīkums vai arī viņi nespēj pārvarēt kaut kādas grūtības, un viņi par to ļoti pārdzīvo. Kāds var pat nogalināt cilvēku un uzvesties tā, it kā nekas nebūtu noticis. Bet jūtīgs cilvēks, kurš netīšām ir uzkāpis kaķēnam uz ķepas, cieš un no pārdzīvojumiem nespēj pat aizmigt. Un, ja viņš nespēj aizmigt divas trīs nakts, tad pēc tam, saprotams, skries pie ārsta.

– Geronda, psihologi saka, ka garīgi slimais cilvēks var saņemt palīdzību, ja tiks novērstas [slimības] cēlonis.

– Jā, tikai, ja šāds iemesls pastāv. Jo cilvēki reizēm mēdz sapīties nodomos, kas var viņus novest līdz neprātam pat tajos gadījumos, kad viss notiekošais ir dabisks un, ja tā var izteikties, attaisnojošs. “Varbūt mana dvēseles slimība ir iedzimta? Varbūt es esmu slim?” – šādi cilvēki mocīsies jautājumos. Es pazinu jaunekli, kurš mācoties diennakts laikā lasīja vienpadsmit stundas. Viņš saņēma stipendiju un palīdzēja savai ģimenei, jo viņa tēvs bi-

ja slims. Mācību beigās viņš zaudēja spēkus, jo pēc dabas bija jūtīgs, smalks. Viņam pastāvīgi sāpēja galva, un diplomu tas aizstāvēja ar lielām grūtībām. Pēc tam viņš sāka mocīties ar iedomām, it kā viņš būtu no vecākiem pārmantojis garīgu slimību. Kāda tur vēl iedzimtība? Te, ja arī cilvēks lasa vienpadsmit stundas no vietas, tad tas noved līdz spēku izsīkumam. Bet ko tur runāt, ja cilvēks vēl mācās, palīdz vecākiem un piedevām vēl ir ar smalkjūtīgu dvēseli.

– Geronda, kāds bērns, pēc tam kad viņa tēvs bija izdarījis pašnāvību, sāka padoties melanholijai, grūtsirdībai. Varbūt tas ir pārmantots?

– Iespējams, ka bērns ir guvis dvēseles traumu. Ar absolūtu precizitāti nevar teikt, ka vaina šeit būtu iedzimtībā. Bez tam mēs nezinām, kādā stāvoklī atradās viņa tēvs, kāds bija pašnāvības iemesls. Protams, ja tēvs bija noslēdzies cilvēks, tad bērnam palīdzība ir vajadzīga. Jo, ja arī bērns būs noslēdzies sevī un vienlaicīgi viņā zels iedomas, ka viņam ir slikta iedzimtība, tad viņš patiešām var arī saslimt.

Dievs vienmēr pieļauj, ka cilvēks iziet cauri pārbaudījumiem, kas atbilst viņa spēkiem.

Bet papildus pārbaudījumu smagumam uz viņa gulstas arī cilvēku apsmieklu radītais smagums, tā ka dvēsele zem šī papildus smaguma sagumst un sāk kurnēt. Cilvēki ar savu nīrgāšanos vājprātīgo padara vēl trakāku. Jo sākotnēji vājprātību var saturēt kaut kādos noteiktos rāmjos. Senatnē nebija psihiatrisko dziedinātavu, un, ja cilvēks sajuka prātā, tad viņu ieslēdza istabā, kur durvīm bija dzelzs aizslēgs. Atminos kādu vājprātīgo sievieti, viņas vārds bija Peristera. Viņu turēja ieslēgtu mājā. Bērni logos meta akmeņus, par viņu nīrgājās. Nelaimīgā nonāca galīgā trakumā, dārdināja aizslēgus, kiedza un meta no mājas ārā visu, kas gadījās pa rokai. Bet nākamajā dzīvē tu redzēsi, ka Peristera atradīsies augstāk par daudzām “gudrelēm” un “saprātīgākajām”.

Atmiņā nāk vēl viens gadījums. Vienā ģimenē vecākā meita bija nedaudz vājprātīga. Bet viņā bija ļoti daudz labestības. Viņai bija četrdesmit gadu, bet viņa uzvedās tā, it kā viņai būtu tikai pieci. Kādus gan tik kārdinājumus viņai nesarīkoja gan pieaugušie, gan bērni! Reiz vecāki viņu atstāja gatavojam ēdienu, bet paši devās strādāt uz lauku. Šis

meitenes brālim bija jāatnāk no lauka, jāatnes kukurūza un pagatavotais ēdiens jāaiznes uz lauku, lai vecāki un strādnieki varētu ieturēt pusdienas. Nelaimīgā dārzā savāca kabačus, baklažānus, pupas un gatavojās to visu vārīt, bet viņas jaunākā māsa – nevis meitene, bet īstens kārdinājums – satvēra pie auss ēzeli, pieveda to klāt savāktajiem dārzeniem, un ēzelis tos visus apēda. Nelaimīgā nevienam neko neteica un atkal aizgāja uz dārzu pēc dārzeniem. Kamēr viņa tos atkal vāca, no lauka pārbrauca brālis, bet viņa ēdienu bija tikko uzlikusi uz uguns. Brālis no mūļiem noņēma atvesto ražu un, redzot, ka ēdiens vēl nav gatavs, sāka viņu sist! Kādas gan ciešanas viņai ik dienu bija jāpārdzīvo! Viņas nelaimīgā māte lūdza Dievam, lai no sākuma nomirtu meita, bet pēc tam arī viņa pati, jo domāja, ka nebūs neviena, kas meitu aprūpētu. Un patiesi, no sākuma nomira meita, bet pēc tam arī māte.

Bet, lai ko arī teiktu, tie, kuri ir garīgi atpalikuši, ir par pārējiem labākā situācijā. No šādiem cilvēkiem nevar prasīt nekādu atbildību, un tāpēc uz nākamo dzīvi viņi pāriet bez eksāmenu kārtošanas.

Pareiza vecāku attieksme pret savu bērnu kroplību

Ir tādas mātes, kuras, grūtniecības laikā uzzinājušas, ka bērns piedzims kroplis vai garīgi atpalicis, taisa abortu un nogalina savu bērnu. Viņas nedomā, ka arī šim bērniņam ir dvēsele. Pie manis ierodas daudzi tēvi un saka: “Mans bērns būs ar trūkumiem? Kāpēc Dievs tā dara? Es to nespēju izturēt.” Kāda gan bezkaunība pret Dievu ir šādā attieksmē, kāda spītība, kāds egoisms! Šādi cilvēki, ja Dievs viņiem palīdzēs, kļūs vēl sliktāki. Reiz pie manis kalībā kopā ar tēvu ieradās kāds students, kurš no iedomām bija zaudējis prātu. Šo jaunekli ārstēja ar elektrošoku. Nelaimīgais paša mājās bija spiests paciest ne jau mazu apspiešanu. Viņš izcēlās ar dievbijību. Veicot klanīšanos līdz zemei, viņš galvu sita pret zemi. “Varbūt Dievs apžēlosies par zemi,” viņš teica, “apžēlosies par mani, kurš pa to iesita.” Tas ir, viņš domāja par to, ka Dievs, apžēlojies par zemi, kurai iesāpējās no viņa galvas sitiena, apžēlosies arī par viņu! Tas atstāja uz mani iespaidu! Sevi pašu šis puisis uzskatīja par necienīgu. Kad viņam

kļuva sliktāk, viņš brauca uz Svēto Kalnu. Es sakārtoju viņa nodomus, vienu vai divus mēnešus viņš nodzīvoja salīdzinoši labi, un pēc tam viss sākās no jauna. Viņa tēvs negribēja, lai viņa paziņas redzētu viņa bērnu, jo tas aizskāra viņa patmīlību. Viņš cieta no paša egoisma. "Mans dēls mani cilvēku acīs kompromitē," viņš man paziņoja. To dzirdējis, dēls viņam teica: "Paklau, labāk samierinies! Es, redz, esmu psihs un uzvedos dabiski! Tu ko, gribi mani iedzīt šaurajos pieklājības rāmīšos? Zini, ka tavš bērns ir psihs, un uzvedies dabiski. Vai tad tev vienam bērns ir psihs?" – "Tas nu gan ir kaut kas!" es nodomāju. "Kurš no šiem diviem ir vājprātīgais?"

Redzat, cik tālu reizēm var novest egoisms? Tēvs var pat vēlēties sava bērna nāvi! Kad es vēl dzīvoju laicīgajā pasaulē, pazinu kādu garīgi atpalikušu bērnu. Vecāki, dodoties ciemos, viņu atstāja mājās, lai viņa dēļ nebūtu jākaunas! Un par mani smējās, jo es ar šo bērnu sarunājos. Tomēr manā sirdī šis bērns ieņēma labāku vietu nekā tie, kuri par viņu smējās.

4. Par garīgajiem likumiem

Kā darbojas garīgie likumi

– Geronda, kurus likumus sauc par garīgajiem?

– Es tev paskaidrošu. Līdzīgi tam, kā pastāv dabas likumi, tā arī garīgajā dzīvē eksistē garīgie likumi. Pieņemsim, cilvēks pamet gaisā smagu priekšmetu. Jo lielāks spēks tiek ielikts metienā, jo augstāk šis priekšmets uzlidos, un attiecīgi – pret zemi šis priekšmets trieksies un atsitīsies ar lielāku spēku. Tas ir dabiskais dabas likums. Bet garīgajā dzīvē, jo augstāk paceļas cilvēks savā lepnībā, jo spēcīgāks būs viņa garīgais kritiens, un atbilstoši savas lepnības augstumam viņš [garīgi] sasitīsies. Jo lepna cilvēka savā lepnībā paceļas līdz kaut kādai robežai, bet pēc tam krīt un cieš pilnīgu neveiksmi. *“Kas pats paaugstinājās, to pazemos.” (Lk 18, 14)* Tas ir garīgais likums.

Tomēr starp dabas un garīgajiem likumiem pastāv ievērojama atšķirība. Dabas likumos “nav sirdssāpju”, un cilvēks mainīt tos nevar. Bet garīgie likumi ir “ar sirdssāpēm”, un cilvēks tos var mainīt. Jo [gadījumā ar garīgajiem likumiem] viņam ir darīšana ar savu

Radītāju un Veidotāju – ar Daudzžēlīgo Dievu. Tas ir, ātri atskārtis, cik “augstu” viņš sava lepnuma dēļ ir uzlidojis, cilvēks teiks: “Mans Dievs, man nav nekā sava, un es vēl lepojos?! Piedod man!” – un Dieva gādīgās rokas uzreiz satver šo cilvēku un maigi nolaiž lejup tā, ka viņa kritiens paliek nepamanīts. Tādā veidā cilvēks kritiena dēļ netiek satriekts, jo pirms tam ir bijusi sirds satriektība un iekšējā grēknožēla. Tas pats notiek arī Evaņģēlija likumā: *“Kas ņem zobenu, no zobena aizies bojā”* (Mt 26, 52). Tas ir, ja es kādam cirtīšu ar zobenu, tad atbilstoši garīgajam likumam man par to ir jāsamaksā tā, ka es pats saņemšu zobena cirtienu. Tomēr, ja es savu grēku apzināšos, ja man “ar zobenu cērt” paša sirdsapziņa un es Dievam lūdzu piedošanu, tad garīgie likumi beidz savu darbību, un es no Dieva gluži kā tādu ārstniecisko balzamu saņemšu mīlestību.

Tas ir, Dieva tiesu dzīlēs – bet Viņa tiesas ir bezdibeņi – mēs redzam, ka Dievs “mainās” tad, kad mainās cilvēki. Ja pie prāta nāk nepaklausīgs bērns, nožēlo grēkus un to moka sirdsapziņa, tad tēvs viņu mīlestībā samīlo un mierina. Cilvēks Dieva lēmumu var mainīt! Tā nav nekāda joka lieta. Tu pastrādā ļau-

nu? Dievs tev sadod pa pēcpusi. Saki “esmu grēkojis”. Viņš tev dod Savas svētības.

Dieva cēlsirdīgie bērni

Daži cilvēki savus grēkus ir nožēlojuši, un Dievs viņiem ir piedēvis. Garīgie likumi savu darbību ir beiguši, bet, neskatoties uz to, cilvēki par savu grēku neaizmirst. Viņi Dievam uzstājīgi lūdz tikt sodītiem par saviem grēkiem – lai varētu par tiem samaksāt. Tā kā viņi uzstāj, Žēlsirdīgais Dievs viņu svētbijīgos lūgumus izpilda. Tomēr Savā Debesu krājkasē, Paradīzē viņiem glabā atlīdzību un tos garīgos procentus, kas no tās uzkrājas. Šādi cilvēki – ir cēlsirdīgi Dieva bērni, Viņa visgodbijīgākie bērni.

Grāmatā “Garīgā pļava” tiek stāstīts par Abbu Pimenu, kas bija gans. Reiz pie viņa atnāca cilvēks un palūdza, lai Abba viņam iedotu naktsmājas savā cellē. Tā kā viesiem īpašas vietas viņam nebija, Abba izguldīja apmeklētāju tur, kur nakšņoja pats, bet pats devās nakšņot uz vienu no alām. Nākošajā rītā, kad viņš atgriezās cellē, apmeklētājs viņam pajautāja: “Kā tu, Abba, pavadīji nakti, nenosali?” – “Nē,” atbildēja Abba Pimens, “es

nakti pārlaidu labi. Es ielīdu kādā alā un ieraudzīju tur guļošo lauvu. Apgūlos arī es un ar savu muguru piespiedos tā krēpēm. Alā no lauvas elpas bija karsts, un es nenosalu.” – “Tev nebija bail, ka lauva varētu tevi apēst?” – “Nē,” Abba atbildēja, “bail nebija, bet zini, ka mani aprīs mežonīgie zvēri.” – “Kā tu to zini?” – “Laicīgajā pasaulē es biju gans,” Abba atbildēja. “Reiz es ganīju savu ganāmpulku, un mani suņi saplosīja kādu garām ejošu cilvēku. Es šo cilvēku varēju izglābt, bet biju vienaldzīgs. Kopš tā laika es Dievam nemitīgi lūdzu, lai mani aprītu mežonīgi zvēri. Un ticu, ka Dievs man šo žēlastību dos.” Un patiesi, šo Abbu aprija zvēri. Bet šādi cilvēki citā dzīvē atradīsies vislabākajā vietā.

– Geronda, kādas Svēto Tēvu grāmatas komentāros es lasīju, ka cilvēkam, kurš ir sagrēkojis, jātiek sodītam tādēļ, lai samaksātu par viņa radīto ļaunumu.

– Nē, tas tā nav. Ja cilvēks nožēlo grēkus, tad sodīts netiek: viņu Kristus apžēlo. Pret Svēto Tēvu darbu komentāriem ir jāizturas ar lielu piesardzību, jo kaut kāds “komentētājs” var būt neslikts cilvēks, bet viņa tulkojumi var būt aplami. Ja tu neesi pārliecināts, ka komentāru sastādītājs visu ir izskaidrojis

pareizi, tad labāk ir lasīt vienīgi svēto tēvu tekstu. Man kāds cilvēks stāstīja, ka Pravieti Jesaju ir sazāgējuši ar koka zāgi, jo viņam bija jābūt sazāgētam par cilvēku grēkiem. Lai gan patiesībā Pravietis pats Dievam lūdza, lai viņš tiktu sazāgēts par tautas grēkiem, un šī Praviešu milzu mīlestība pret cilvēkiem pamudināja Dievu lūgumu piepildīt. Bet, cik reizes ar zāgi tika zāgēta Pravieša miesa, tik vainagus viņam arī Dievs deva. Lai varētu saprast kaut kādas lietas, ir jāpastāv noteiktiem priekšnosacījumiem, kaut kas ir jāzina. Lūk, Abba Pimens, par kuru es stāstīju, Pravieti Jesaju spētu saprast, lai gan ar viņiem nenotika viens un tas pats, jo Pravieša Jesajas gadījumā tika nests upuris par cilvēkiem.

– Geronda, bet vai mūsdienās šādas lietas notiek?

– Jā, protams. Atminos kādu gadījumu, kas notika laikā, kad es dzīvoju Filoteja klosterī. Kāds cilvēks krāsni sadedzināja turku, kurš bija nodūris viņa tēvu. Pēc tam viņš nožēloja padarīto, ieradās Svētajā Kalnā, kļuva par mūku un dedzīgi ķērās pie mūku varoņdarbu veikšanas. Tomēr dienu un nakti viņš lūdza Dievu, lai Viņš pieļautu, ka tiek sadedzināts. Reiz klosterī izcēlās ugunsgrēks. Es

tolaik biju pārtikas noliktavas pārzinis. Es piepildīju ar ūdeni spaiņus, citus traukus, un mēs visi metāmies to dzēst. Bet, kad ugunsgrēks bija nodzēsts, mēs atradām šo mūku sadegušu. Līdz pat šim brīdim šis skats ir manu acu priekšā. Kas gan bija noticis? Mūkam, par ko ir šis stāsts, tolaik palika astoņdesmit pieci gadi. Par viņu rūpējās kāds cits mūks, kuram bija septiņdesmit pieci gadi. Tajā dienā mūks, kurš aprūpēja slimo, vēloties kaut nedaudz atvieglot tā reimatisma radītās ciešanas, ar petroleju ierīvēja viņa kājas un, satinis segās, veco vīru noguldīja blakus degošam pavardam. No degošās kastaņu malķas izsprāga ogle. Tā nokrita tieši uz segās satītā mūka kājām, tās aizdegās, sadega viņš pats, un arī klosterī izcēlās ugunsgrēks. Mani notikušais ļoti satrieca un es nekādi nespēju nomierināties! Vēlāk man biktstēvs sacīja: "Nepārdzīvo. Viņš pats to Dievam lūdza, lai izlīdzinātu savu grēku. Notikušais bija Dieva dāvana."

Garīgie likumi un Dieva mīlestība

– Geronda, vai garīgie likumi sāk darboties uzreiz?

– Gadās visādi. Nereti atliek vien tikai pa-
brīnīties! Kāds, kurš kaut nedaudz padodas
lepnībai, uzreiz cieš pilnīgu neveiksmi, tas
ir, garīgais likums iedarbojas zibenīgi. Pie-
mēram, mūķene mazgā logus un viņai atnāk
lepna iedoma par to, ka viņa tos mazgā labāk
par citu māsu. Tūlīt pat kaut kas novērš viņas
uzmanību [– neveikla kustība] – un rūts ie-
plīst. Bet citos gadījumos garīgais likums no-
strādā vēlāk.

– Geronda, bet, ja garīgie likumi sāk dar-
boties uzreiz, ko tas nozīmē?

– Tā ir laba pazīme. Šādos gadījumos cilvē-
kam ir jāsaprot, ka pār viņu ir nākusi Dieva
mīlestība, jo viņš maksā atsevišķi [par katru
savu kļūdu], nevis [vēlāk] samaksā par visu
kopā. Bet, ja garīgie likumi uz cilvēku ne-
darbojas, tas ir bīstami. Tas norāda uz to, ka
cilvēks – bērns ir attālinājies no sava Tēva –
Dieva, ka viņš Viņa mājā nedzīvo. Ir cilvēki,
kuri izturas pret visu lepnībā, un ar viņiem
nekas nenotiek. Tas nozīmē, ka viņu lepnība
ir tik liela, ka tā vairs nav cilvēciska. Tā ir sa-
sniegusi savu augstāko pakāpi – dēmonisko
lepnību, [sātanisko] pacelšanos pāri visam.
Šāds cilvēks arī krīt, bet jau no virsotnes otrās
puses. Krīt tieši ellē. Viņš krīt gluži kā Luci-

fers, bet tie, kuri atrodas virsotnes šajā pusē, viņa krišanu neredz. Tas ir, šie cilvēki, par kuriem mēs runājam, šajā dzīvē nenonāk garīgā likuma darbības sfērā, bet ir pakļauti apustuliskajam izteicienam: *“Ļauni cilvēki un krāpnieki iestīgs aizvien lielākā ļaunumā, maldinādami un maldīdamies”* (2. Tīm. 3, 13).

– Geronda, bet vai cilvēku roku darinājums var sabojāties no tā, ka pie tā acis mielo tas, kurš to ir radījis?

– Jā, jo sāk darboties garīgie likumi. Dievs no kāda paņem prom Savu Svētību, un cilvēks šo lietu, mākslas priekšmetu vai tamlīdzīgu veidojumu sabojā. Tas notiek tāpēc, lai tas, kurš ir sācis lepoties ar savu roku darinājumu, nāktu pie sajēgas un saprāta.

– Geronda, tas ir, ja kāds sabojā to, ko ir radījis kāds cits, tas nozīmē, ka garīgie likumi ir sākuši darboties?

– Jā, protams.

– Bet vai tad nevar būt tā, ka cilvēks kaut ko sabojā vienkārši aiz neakurātības vai nemākulības?

– Šādi gadījumi ir retums. Tāpēc, cik nu tas ir iespējams, dzīvojiet pazemīgi. Domājiet par to, ka mums nav nekā sava. Viss, kas mums pieder, ir Dieva dots. Viss, kas ir

mums – pieder Dievam. Mūsu ir vienīgi grēki. Ja mēs necentīsimies būt pazemīgi, tad garīgie likumi pār mums darbosies pastāvīgi, līdz tam brīdim, kamēr netiks satriekts mūsu egoisms. Un, lai Dievs visu iekārto tā un dara mūs pazemīgus līdz tam brīdim, kamēr mūs nepaņems nāve.

– Geronda, bet vai cilvēks var nesaprast to, ka attiecībā uz viņu sāk darboties garīgie likumi?

– Ja cilvēks neseko sev līdzi, viņš neko nesaprot un ne no kā nesaņem palīdzību. Viņam nekas nenāk par labu.

– Geronda, tas ir, garīgie likumi beidz darboties vienīgi tad, kad cilvēks kļūst pazemīgs?

– Jā, galvenokārt tie savu darbību pārtrauc pazemības dēļ vai tajā gadījumā, kad no cilvēka nav, ko prasīt. Es minēšu tev piemēru. Kāda sieviete nemitīgi sita savu vīru, un viņš nevienam neko neteica, jo bija skolotājs un baidījās zaudēt savu reputāciju. Tomēr viņa gadījumā sāka darboties garīgie likumi. Vēl mazs viņš bija zaudējis savu tēvu, un māte-atraitne ar tās mazo pensiju viņu bija centusies izskolot, lai dēls kļūtu par skolotāju. Bet tā vietā, lai būtu pateicīgs, viņš to sita. Kas tik šai nelaimīgajai sievietei nebija jāpārcieš! Un,

lūk, kad viņš izauga un apprecējās, Dievs pieļāva, ka viņu sāka sist sieva. Dievs to pieļāva tādēļ, lai viņš samaksātu par savu grēku. Bet zināt, kas notika pēc tam? Šis cilvēks nomira, un viņa dēls sāka sist tā atraitni – savu māti. Tādējādi arī viņa samaksāja par savu grēku. Pēc tam arī viņu dēls pieauga un apprecējās. Meitenei, kuru viņš bija apprecējis, ar galvu nebija viss kārtībā. Viņa ne tikai to sita, bet vienlaikus arī dziedāja “Kristus no mirušiem Augšāmcēlies, nāvi ar nāvi iznīcinājis”! Redzat, kā Dievs visu iekārtoja, lai arī šis cilvēks samaksātu par saviem grēkiem? Tomēr ar to garīgie likumi savu darbību pārtrauca, jo no viņa nelaimīgās [prātā jukušās] sievas neko jau nevarēja prasīt.

– Geronda, bet, ja cilvēks pakrīt un no tā cieš, vai līdzīgā veidā viņš samaksā par saviem garīgiem parādiem?

– Viņš apzinās sava parāda [Dievam] lielu vai arī egoistiski cieš? Ja viņš savu parādu apzinās, tad par kritienu nemaksās. Bet, ja viņš sava parāda esamību neapzinās, tad Dievs pieļaus, ka iestāsies arī atmaksa. Piemēram, kristietim citiem ir jāpasniedz žēlsirdības dāvanas. Ja cietsirdīgs cilvēks žēlsirdības dāvanas nedod, bet tikai krāj un krāj naudu,

tad pie viņa ielaužas laupītāji, viņu piekauj, savāc naudu, un viņš par savu kļūdu samaksā šādā veidā. Ja mums ir [garīgie] parādi un mēs tos šajā dzīvē nesamaksājam – tā ir ļoti slikta zīme. Tas nozīmē, ka Dievs mūs ir atstājis. Bet, ja cilvēks neizcieš nekādu sodu un saņem tikai svētības, tad, visticamāk, viņš ir izdarījis kaut ko labu, un Kristus par šo labo viņam šajā dzīvē samaksā – divkāršā un trīskāršā apmērā. Bet par savām kļūdām šāds cilvēks nemaksā. Un tas arī ir slikti. Pieņemsim, ka es esmu izdarījis kaut ko labu uz kādiem desmit procentiem, bet Kristus par to man atmaksā divdesmit procentu apmērā, un man nav ne ciešanu, ne satricinājumu. Bet šajā gadījumā par saviem grēkiem es nesamaksāju.

Kā saka svētais Sīrijas Īzaks, šīs dzīves nelaimes mazina elles mocības. Tas ir, šādā gadījumā uz cilvēku sāk darboties garīgie likumi, zūd kaut kāda daļa no elles mocībām.

VI

PAR NĀVI UN NĀKAMO DZĪVI

“Pēc visa tā, ko Dievs mūsu, cilvēku, labā ir darījis, būtu ļoti liela nepateicība, ja mēs nokļūsim ellē un Viņu sarūgtināsim. Dievs, pasarg, nokļūt ellē ne tikai cilvēkam, bet pat mazmazītiņam putniņam.”

1. Par attieksmi pret nāvi

Nāves atcerēšanās

– Geronda, par ko savā dzimšanas dienā ir jādomā cilvēkam?

– Viņam ir jādomā par savu gaidāmo nāvi un jāgatavojas šim lielajam ceļojumam.

– Geronda, ja pēc izcelšanas no kapa izrādīsies, ka mūžībā aizgājušā mirstīgās atliekas nav satrūdējušas, tad tam par iemeslu ir grēks, ko cilvēks nav nožēlojis?

– Nē, ne vienmēr. Tam par iemeslu var būt arī tās zāles, kādas viņš lietoja, vai arī kapsētas zemes ķīmiskais sastāvs. Bet, lai kā tur arī būtu, ja mūžībā aizgājušā mirstīgās atliekas

pēc to izcelšanas no kapa nebūs satrūdējušas, tad viņš maksā par savu grēku daļu. Tas notiek tāpēc, ka arī pēc nāves viņš kļūst par apsmieklu citiem.

– Geronda, nāve – ir pats neapšaubāmākais notikums, kas notiks ar cilvēku. Tad kāpēc mēs par to aizmirstam?

– Zini, agrāk kopdzīvošanas klosteros vienam mūkam uzlika paklausību pārējiem tēviem atgādināt par nāvi. Kad citi brāļi pildīja savas paklausības, šis mūks gāja viņiem klāt un katram teica: “Brāļi, mums visiem būs jāmirst.” Mūsu dzīvība ir ietērpta mirstīgās miesās. Šo lielo noslēpumu grūti ir saprast tiem cilvēkiem, kuri ir tikai miesa un tādēļ negrib mirt, nevēlas pat neko dzirdēt par nāvi. Šādiem cilvēkiem nāve kļūst par dubultnāvi un dubultbēdām. Bet, par laimi, Žēlsirdīgais Dievs visu ir iekārtojis tā, lai vismaz padzīvojuši cilvēki gūtu kaut kādu labumu no dažām viņiem izjūtamām vecuma pazīmēm. Jo padzīvojušie cilvēki salīdzinājumā ar jaunajiem nāvei atrodas daudz tuvāk. Viņi nosirmo, viņi jau vairs nav tik mundri, viņiem pakāpeniski zūd spēki, sāk tecēt siekalas, un šādā veidā viņi kļūst pazemīgi un ir spiesti dziļdomīgi spriest par šīs pasaules

tukšrosību. Pat ja padzīvojušie cilvēki vēlas “sapurināties”, viņi to izdarīt nespēj, jo viss, kas ar viņiem notiek, viņus bremzē. Vai arī, kad viņi dzird, ka ir miris kāds no viņu vecuma cilvēkiem vai pat jaunāki, arī viņi atceras nāvi. Jūs redzējāt, kā laukos, kad atskan kapsētas zvanu skaņas, kafejnīcās sēdošie vecīši pieceļas kājās, apzīmē sevi ar krusta zīmi un taujā, kurš ir miris un kad viņš ir dzimis. “Ak,” viņi saka, “tu tikai paskaties, ir pienākusi arī mūsu kārta! Visi mēs pametīsim šo pasauli!” Viņi saprot, ka gadi ir pagājuši, ka viņu dzīves kamoliņš ir izritināts un tuvojas nāve. Tā padzīvojušie cilvēki pastāvīgi atceras nāvi. Tikai pamēģini mazam bērnam pateikt: “Atceries nāvi.” Viņš tev atbildēs: “Tral – la – lā!” – un atkal aizskries spēlēt bumbu. Jo, ja Dievs mazam bērnam palīdzētu saprast, ka viņš nomirs, tad nelaimīgais viltos dzīvē un kļūtu pilnībā nederīgs, jo viņu nekas vairs nesaistītu. Tāpēc Dievs kā labais Tēvs visu ir iekārtojis tā, lai bērns nesaprastu, kas ir nāve, un bezrūpīgi un priecīgi rotaļātos ar bumbu. Tomēr, jo vecāks bērns kļūst, jo pakāpeniski aizvien vairāk viņš saprot, kas ir nāve.

Palūko, arī jauniešācējs mūks, īpaši, ja viņš ir gados jauns, nevar iegūt nāves atceri. Viņš

domā, ka viņam priekšā vēl ir ilgi dzīves gadi, un jautājums par nāvi to nenodarbina. Atceraties, kā teica apustulis Pēteris: “Paaiciniet jaunekļus, lai tie savāktu mirušos Ananiju un Sapfīru” (*Apd 5, 6–10*)? Klosteros mirušos parasti apbedī gados jauni mūki. Vecie mūki, iegrimuši pārdomās, aizmigušā ķermenim klusi uzmet nedaudz zemes. Viņi godbijībā sauju zemes uzmet tikai ķermenim un nekad aizmigušā galvai. Kādā klosterī, kur notika bēres, es kļuvi par liecinieku nepatīkamam skatam. Kad aizmigušo laida kapā un sāka apbērt ar zemi, garīdznieks teica vārdus: “No zemes esi nācis, un par zemi tev būs jāpaliek.” Tai laikā, kad saskaņā ar tradīcijām visi mūki bijībā un pazemībā uz sava aizmigušā brāļa ķermeni meta pa saujai zemes, kāds jauns mūks piepacēla savu rjasu, saķēra lāpstu un bez kādas pietātes kā uzvilks sāka mirušajam bērt virsū visu, kas vien bija nonācis uz lāpstas: zemi, akmeņus, kociņus... Viņš to darīja tamdēļ, lai visi redzētu – kāds viņš ir malacis! Atrada taču mirkli, lai padižotos ar savu spēku, savām darbaspējām! Cita lieta, ja klosterī dēstītu kokus vai aizbērtu grāvi un viņš, izrādot labo gribu un uzupurēšanos, sacītu: “Pārējie mūki ir večuki. Ko no tiem var

sagaidīt, kādu darbu? Nemšu un pats pastrādāšu.” Tādā gadījumā viņš būtu noguris nedaudz vairāk, bet citus atvieglinājis. Vispār jau, pat ieraugot beigtu dzīvnīeku, tev tā kļūst žēl. Ko lai saka, ja tu redzi, ka kapā guļ tavs brālis. Bet tu kā zemes rakšanas kauss vienaldzīgi viņu apber ar zemi un akmeņiem... Viss tas norāda uz to, ka šim jaunajam mūkam nemaz nebija nāves piemiņas.

Ja tu vēlies nomirt, tad nenomirsi

– Geronda, ir uzstādīta gala diagnoze. Jūs audzējs ir ļaundabīgs. Šī ir viena no sliktākajām vēža formām.

– Atnes man kaut kādu lakatiņu, un es laidīšos dejā! Es nodejošu deju “Paliec sveika, ardievu šī nelaimīgā pasaule!” Es savā dzīvē neesmu dejojis ne reizes, bet tagad gan laidīšos dejā no priekiem, ka tuvojas nāve.

– Geronda, ārsts teica, ka no sākuma, lai vājinātu audzēju, Jums būs jādodas uz apstarošanu, bet pēc tam operēs.

– Skaidrs. No sākuma aviācijas bumba, bet pēc tam dosies uzbrukumā karaspēks! Lūk ko, labāk jau es [uzreiz] došos augšup un jums izstāstīšu, kas tur notiek! Daži pat gados veci

cilvēki, ja ārsts tiem saka “tu nomirsi” vai arī “cerības, ka izdzīvosi, ir piecdesmit procenti”, sabēdājas. Viņi grib dzīvot. Bet kā dēļ? Pārsteidzoša lieta! Ja dzīvot grib jauns cilvēks, tas ir saprotams, tam ir kaut kāds izskaidrojums. Bet, ja izdzīvot cenšas vecuks, man tas nav saprotams. Saprotu, viņš ārstējas, lai kaut kā spētu paciest sāpes. Tas ir, viņš negrib, ka viņa dzīve ieilgtu, bet vēlas kaut nedaudz paciest sāpes un parūpēties pats par sevi līdz brīdim, kad nomirs. Tāda ārstēšana ir ar jēgu.

– Geronda, mēs lūdzam Dievu, lai Viņš papildzinātu Jūsu mūžu.

– Kamdēļ? Vai tad psalmos nav rakstīts, ka *mūsu mūžs ir septiņdesmit gadi* (Ps. 90, 10)?

– Tomēr psalmu dziedātājs piebilst: “*Ja kāds ļoti stiprs, astoņdesmit gadi*”... (turpat)

– Jā, bet pēc tam saka: “...*un viņa ieguvums ir grūtums un bēdas*” (turpat). Tā kā labāk rīmties nākamajā dzīvē!

– Geronda, bet vai pazemības dēļ cilvēks nākamai dzīvei var justies garīgi nesagatavots un gribēt vēl nedaudz padzīvot, lai sagatavotos?

– Tas, protams, ir labi. Bet kā šāds cilvēks var zināt: varbūt, ja viņš padzīvos ilgāk, kļūs tikai sliktāk?

– Geronda, bet kad cilvēks ar nāvi sadraudzējas, izlīgst?

– Kad? Ja cilvēkā dzīvo Kristus, tad nāve viņam ir prieks. Tomēr nav labi priecāties par to, ka tu nomirsi, ja esi paguris no dzīves. Kad cilvēks priecājas par nāvi – šī vārda labākajā nozīmē –, tad nāve to pamet un ierodas pie kāda glēvuļa! Ja tu vēlies nomirt, tu nenomirsi. Cilvēks, kurš dzīvo cepuri kuldams, no nāves baidās, jo pasaulīgā dzīve sniedz baudu, un viņš nomirt nevēlas. Ja kāds šādam cilvēkam stāsta par nāvi, tad viņš atbild: “Piesit trīs reizes pie koka gabala!” Bet tas, kurš mokās, cieš sāpes un tamlīdzīgi, nāvi uzskata par atpestīšanu un saka: “Cik žēl, ka nāve vēl nav atnākusi pēc manis... Laikam tai pa ceļam ir gadījusies kaut kāda aizķeršanās.”

Tikai nedaudzi alkst nāves. Lielākā daļa cilvēku vēlas šajā dzīvē kaut ko pabeigt un tāpēc negrib mirt. Tomēr Žēlsirdīgais Dievs ir iekārtojis tā, ka cilvēks nomirst tad, kad viņš ir nobriedis. Ko arī neteiktu, bet garīgam cilvēkam, vai viņš ir jauns vai vecs, ir jāpriecājas gan par to, ka viņš dzīvo, gan par to, ka viņam nāksies nomirt. Vienīgi nevajag pašam meklēt nāvi, jo tā būs pašnāvība.

Tam cilvēkam, kurš ir miris laicīgajai pasaulei un garīgi augšāmcēlies, nāve neizsauc trauksmi, bailes, satraukumu, jo nāvi viņš gaida ar prieku. Tas notiek tāpēc, ka viņš dosies pie Kristus un priecāsies Viņam blakus. Taču, atrodoties vēl šajā dzīvē, viņš priecājas, jo arī šajā dzīvē viņš ir kopā ar Kristu un, dzīvojot vēl uz šīs zemes, daļēji izjūt paradīzes prieku. Šāds cilvēks pats sev jautā – vai Paradīzē ir augstāks prieks par to, ko viņš jūt, dzīvojot šeit, uz zemes. Tādi cilvēki svētcīņā dodas ar lielu mīlestību un pašaieliedzību. Paturot acu priekšā nāvi un ik dienas par to domājot, viņi tai sagatavojas garīgāk, svētcīņai nododas ar lielu uzdrošināšanos un uzvar tukšrosību.

Uz nāves gultas guļošie slimnieki

– Geronda, mums palūdza, lai palūdzamies par cilvēku, kurš vairākas dienas atradās par mata tiesu no nāves, bet viņa dvēsele neizgāja.

– Kāpēc neizgāja? Viņš grēkus izsūdzēja?

– Nē, grēkus izsūdzēt viņš negrib. Tātad, Geronda, cilvēka mokas viņa dvēseles aiziešanas laikā ir tieši saistītas ar viņa grēcīgumu?

– Nē, tā nav aksioma. Tāpat nav arī vien-

nozīmīgi vērtējams tas, ka, ja cilvēka dvēsele no viņa iziet klusi un mierīgi, tad viņa stāvoklis ir bijis labs. Pat ja cilvēki savas dzīves pēdējos mirkļos cieš un mokās, tas nenozīmē, ka viņiem noteikti ir daudz grēku. Daži cilvēki, lielas pazemības virzīti, Dievam uzcītīgi lūdz, lai Viņš tiem pieļauj sliktu dzīves galu – lai pēc nāves nonāktu aizmirstībā. Vai arī kāda dzīves beigas ir sliktas tādēļ, lai [garīgi] norēķinātos par nelielo parādu. Piemēram, cilvēks dzīves laikā tika slavēts vairāk, nekā to bija pelnījis, tāpēc Dievs pieļāva, lai nāves stundā viņa uzvedība būtu tāda kā dīvaina, lai citu acīs viņš kristu. Citos gadījumos Dievs pieļauj dažiem ciešanas nāves brīdī, lai tie, kuri atrodas blakus, saprastu, cik grūti dvēselei klājas tur, ellē, ja šeit viņa sevi nesavedīs kārtībā. Bet ja tavi [garīgie] dokumenti ir kārtībā (tas ir, ja tavs garīgais stāvoklis ir labs), tad tu no zemes dzīves uz mūžīgo dzīvi pārej tā, ka tangalaškas tev pat netuvojas.

– Geronda, ja cilvēks mirst vai viņš ir nopietni slims, vai ir pareizi, ka tam tiek pateikta taisnība?

– Tas ir atkarīgs no tā, kāds viņš ir cilvēks. Reizēm ar vēzi slims cilvēks man jautā: “Kā tu, Geronda, domā, es izdzīvošu vai nomir-

šu?" Ja tu viņam pateiksi, ka viņš nomirs, tad tas nomirs tavu acu priekšā – no pārdzīvojumiem. Ja viņam to nesaka, tad viņš kļūst mundrāks, pret savu slimību sāk izturēties bez bailēm. "Nobriedis" slimš cilvēks pats ņem savu krustu un rod spēkus pārvarēt visu, kas ar viņu notiek pēc tam. Bet tas nozīmē, ka viņš varēs nodzīvot vēl dažus gadus, palīdzēt savai ģimenei, pats sagatavosies nāvei, kā arī dos iespēju tai sagatavoties arī saviem radniekiem. Protams, es šādiem cilvēkiem nesaku, ka viņi nodzīvos tūkstoš gadu vai ka viņu slimība ir nieks, bet saku tā: "Cilvēciski tev palīdzēt ir grūti. Protams, Dievam nav nekā neiespējama. Tomēr pacienties sevi garīgi savest kārtībā."

– Reizēm smagi slimā radnieki baidās viņu vest pie Dievgalda, lai viņam nerastos iedomas par to, ka viņš nomirs.

– Tas ir, tad sanāk, ka cilvēkam ir jāmirst bez Svētā Vakarēdiena tikai tāpēc, lai viņš nesaprastu, ka mirst, un nesatrauktos? Lai šī cilvēka radnieki viņam pasaka: "Dievišķais Vakarēdiens ir zāles. Tas tev palīdzēs. Tev vajadzētu saņemt Svēto Vakarēdienu." Tādējādi cilvēks saņem Svēto Vakarēdienu, saņem

palīdzību un vienlaikus gatavojas nākamai dzīvei.

– Geronda, vai ir jāveic Ellas svaidīšanas Noslēpums cilvēkiem, kuri drīzumā pametīs šo pasauli?

– Par tiem, kuri savu dvēseli nevar atdot Dievam, lasa “Kārtība, kas tiek ievērota, dvēselei atstājot ķermeni”. Ellas svaidīšanas Noslēpums tiek veikts visiem slimniekiem, nevis vienīgi tiem, kas teju, teju pārstās elpot.

– Geronda, vai vārdiem, kurus līdz ar pēdējiem elpas vilcieniem izsaka cilvēks, ir saistība ar viņa dvēseles stāvokli?

– Pacentīsimies netaisīt pāragrus secinājumus. Brīdī, kad dvēsele atstāj ķermeni, kāds var just sāpes, smagumu un viņa sejā var atspoguļoties ciešanas, tādējādi apkārtējie domā, ka viņa garīgais stāvoklis nav labs. Tomēr sāpju izteiksme sejā atšķiras no nīknuma un baiļu izteiksmes. Gadās, ka cilvēks cieš, mokās sāpēs, bet apkārtējie to izskaidro, ka viņš cīnās ar dēmoniem, kas atnākuši pēc tā dvēseles!

– Geronda, vai iziet cauri muitnīcām tā dvēsele, kura šo dzīvi pamet garīgi sakārtotusies?

– Ja debesīs dodas garīgi sakārtojusies dvēsele, tad tangalaškas tai nespēj nodarīt neko ļaunu. Bet, ja tā nav garīgi sakārtojusies, tad tangalaškas to moka. Reizēm mēdz gadīties arī tā: Dievs pieļauj, ka dvēsele muitnīcas spēj skatīt tajā brīdī, kad tā pamet ķermeni, lai tādā veidā mums, vēl dzīvajiem, palīdzētu, lai mēs paveiktu varoņdarbu un savus parādus samaksātu vēl šajā dzīvē. Atceraties svētlaimīgās Teodoras dzīvi? Tas ir, Dievs pieļauj, ka daži cilvēki redz muitnīcas, lai citi varētu saņemt palīdzību un nožēlotu grēkus. Sirdsskaidrā Efrosina dzīves aprakstā mēs lasām par to, ka pēc kādas vīzijas klostera igumens pamodās ar ābolu rokās tāpēc, lai to varētu redzēt arī citi un saņemtu palīdzību.

Bet reizēm Dievs mirstošā cilvēka dvēselei pieļauj aprunāties ar kādu tādēļ, lai grēkus nožēlotu vai nu pats mirstošais cilvēks, vai nu tie, kuri viņu dzird. Redzi kā: Dievam ir daudz veidu, kā glābt cilvēkus. Vienā gadījumā Viņš cilvēkam palīdz ar Eņģeļu starpniecību, citā – ar pārbaudījumiem vai dažādām zīmēm. Es pazinu kādu sievieti, kura pret vīru un vīramāti izturējās barbariski, necilvēcīgi. Viņa abus sita. Pati staigāja pa kaimiņiem, kulstīja mēli, bet veco vīramāti sūtīja uz lauku strādāt.

Nelaimīgā vecenīte katru dienu divas stundas, knapi vilkdamās, kājām gāja uz lauku un strādāja no agra rīta līdz vēlam vakaram, nevienam par to nežēlodamās. Un, lūk, kādu dienu, līdz nāvei nogurusi atgriežoties mājās, viņa nokrita uz zemes un savai vedeklai teica: “Ir ieradies Ercenģelis Mihaēls, lai paņemtu manu dvēseli. Uzslauki, meit, asinis.” – “Kādas asinis?” bailēs jautāja vedekla, jo nekādas asinis nemanīja. “Nu, paskat, tur taču tās asinis tek! Uzslauki, uzslauki!” Vedekla sāka skatīties visapkārt un meklēt asinis, bet tajā brīdī vecā sieviņa devās pie Dieva.

Pēc šī gadījuma vedekla nāca pie prāta un mainīja savu dzīvi. No mežonīga zvēra viņa pārvērtās par eņģeli. Tas, ka viņa redzēja, kā viņas vīramāte nomirst, teikdama šādus vārdus, un ticēja, ka Ercenģelis Mihaēls it kā ar kailu zobenu rokā paņem viņas dvēseli, notika saskaņā ar Dievišķo Providenci – lai viņa nobītos un nožēlotu grēkus. Tas ir, Dievs uzrunāja viņu tādā valodā, kas viņai bija saprotama, un lai viņa nāktu pie prāta. Acīmredzot šī sieviete bija labi noskaņota.

– Geronda, bet ko nozīmē tas, ka mirstošais cilvēks sauc pēc saviem sen mirušajiem radniekiem?

– Bieži vien tas notiek tāpēc, lai būtu par piemēru citiem, tiem, kuri atrodas blakus mirstošajam. Es pazinu kādu bagātu kundzi, viņa bija svēta sieviete. Viņa neapprecējās un dzīvoja kopā ar māsu, kurai atdeva visu savu bagātību. Viņas radinieks, tas ir, māsas vīrs, nomira pēc viņas. Mirstot viņš sāka saukt: “Nāc, Despina, palūgsim viens otram piedošanu. Piedod man... kā gan es tevi mocīju, piedod man!” – “Kur tu redzi Despinu?” viņam jautāja apkārtējie. – “Lūk, viņa ir, vai tad jūs neredzat, lūk, tur!” viņš atbildēja un nomira.

– Geronda, bet vai cilvēki saņem piedošanu, ja mirstot lūdz piedošanu tam, kurš ir jau miris?

– Dievs to pieļauj tāpēc, lai viņi piedošanu saņemtu vismaz šādā veidā, jo cilvēks savā nāves stundā nožēlo grēkus un jūt vajadzību palūgt piedošanu tiem, kuriem ir nodarījis pāri.

Pašnāvība

– Geronda, daži cilvēki, saskaroties ar grūtībām, domā par to, kā padarīt sev galu.

– Šajā lietā iejaucas egoisms. Lielākā daļa no cilvēkiem, kuri sev ir padarījuši galu, pa-

klausa sātanam, kurš viņiem iegalvo, ka gadījumā, ja viņi paši darīs galu savai dzīvei, tad paglābsies no tām iekšējām mocībām, kas tos ir pārņēmušas. Šādi cilvēki sevi nogalina egoisma dēļ. Piemēram, ja cilvēks izdara zādzību un pēc tam šī zādzība nāk gaismā un kļūst visiem redzama, tad zaglis saka: "Viss, tagad mana reputācija ir sabojāta," – un tā vietā, lai to nožēlotu, kļūtu pazemīgs un izsūdzētu grēkus, atpestītu savu dvēseli no mūžīgajām mokām, viņš iet un pats sevi nogalina. Kāds cits sev padara galu tādēļ, ka viņa bērns ir paralizēts. "Kā tas nākas: es – un man ir paralizēts bērns?" saka šāds cilvēks un padodas izmisumam. Bet, ja atbildība par to, ka bērns ir paralizēts, gulstas uz viņu pašu un viņš savu vainu apzinās, tad lai viņš nožēlo grēkus. Kā var sev padarīt galu un savu bērnu pamest zem klajas debess? Vai tad pēc tā viņa vaina nekļūst vēl lielāka?

– Geronda, mēs bieži vien dzirdam, ka cilvēks ir izdarījis pašnāvību, tāpēc ka ir bijis garīgi slim.

– Garīgi slimiem cilvēkiem, ja tie izdara pašnāvību, ir vainu mīkstinoši apstākļi, jo viņu saprāts nav kārtībā. Šāds cilvēks, pat redzot, ka debesīs vienkārši sabiezē mākoņi,

sāk jau just smagumu dvēselē. Ja tam vēl piejaucas klāt kaut kādi satricinājumi, tad mākoņi kļūst vēl tumšāki. Jāsaka, ka par cilvēkiem, kuri savu dzīvi beidz pašnāvībā, nebūdami garīgi slimi, Baznīca nelūdzas, gluži tāpat kā Tā nelūdzas par mirušajiem ķeceriem. Šos cilvēkus Baznīca atstāj Dieva tiesai un žēlastībai. Proskomīdijas laikā šo cilvēku vārdus garīdznieks nepiemin un par tiem neizņem daliņu, jo ar pašnāvību šie cilvēki atsakās no dzīves, nicina to. Bet dzīvība – tā ir Dieva dāvana. Izdarīdami pašnāvību, šie cilvēki šo dāvanu it kā iemet Dievam sejā.

Bet mums ir daudz jālūdzas par tiem, kuri savu dzīvi ir beiguši pašnāvībā, lai Labais Dievs kaut ko izdara arī viņu labā. Jo mēs nezinām, kāpēc viņi tā ir darījuši, un nezinām arī to, kāds ir bijis viņu stāvoklis pēdējās dzīves minūtēs. Varbūt tai stundā, kad viņu dvēsele pameta ķermeni, viņi nožēloja grēkus, palūdza Dievam piedošanu, un viņu grēknožēla ir tikusi pieņemta. Un varbūt, ka viņu dvēseli pieņēma Kunga Eņģelis.

Es dzirdēju stāstu par kādu meiteni, kura dzīvoja laukos un ganīja kaziņu. Viņa kaziņu piesēja pļavā, bet pati turpat netālu rotaļājās. Reiz, kad viņa bija aizspēlējusies, kaza atsaitē-

jās un aizbēga. Meitenīte metās to meklēt, bet neatrada un mājās atgriezās bez kaziņas. Viņas tēvs ļoti sadusmojās, piekāva viņu un izdzina no mājām. “Ej, meklē kazu!” viņš teica. “Ja tu to neatradīsi, tad tev labāk būtu pakārties.” Nelaimīgā meitenīte devās meklēt kazu. Iestājās nakts, bet viņa vēl aizvien nebija pārnākusi mājās. Vecāki sāka uztraukties, devās viņu meklēt un atrada karājosies kokā. Viņa no virves, ar ko bija piesieta kaza, uztaisīja cilpu un pakārās. Nelaimīgajai meitenei piemita liela godbijība, un viņa tēva vārdus uztvēra burtiski. Viņu apglabāja aiz kapsētas žoga.

Protams, Baznīca rīkojās pareizi, apglabādama viņu aiz kapsētas žoga. Baznīca tā darīja tāpēc, lai piebremzētu tos, kuri sev galu dara sīkumu dēļ. Bet pareizi rīkosies arī Kristus, ja šo meitenīti paņems pie Sevis Paradīzē.

2. “... lai jūs nenodotos skumjām kā tie,
 kuriem nav cerības” (1. Tes. 4, 13)

Bērnu nāve

– Geronda, kāda māte pirms deviņiem gadiem zaudēja bērnu. Tagad viņa lūdz, lai Jūs

palūgtos par to, lai viņa to varētu ieraudzīt kaut vai sapnī un gūt mierinājumu.

– Cik gadu bija bērnam? Viņš bija maziņš? Tam ir nozīme. Ja bērns bija maziņš un ja māte ir tādā stāvoklī, ka tad, kad tas parādīsies, viņas dvēseles miers neizzudīs, tad viņš tai parādīsies. Iemesls, kāpēc bērns viņai līdz šim nav rādījies, slēpjas viņā pašā.

– Geronda, bet vai bērns var parādīties nevis savai mātei, bet kādam citam?

– Kā gan lai nevarētu! Jo Dievs visu ir pakārtojis [tā, lai mēs gūtu labumu]. Kad man stāsta par to, ka ir miris kāds jauniešs, es skumstu, bet skumstu cilvēciski. Jo, papētot notiekošo dziļāk, mēs redzam, ka, jo cilvēks kļūst vecāks, jo vairāk viņam ir jācīnās un jo lielāks kļūst viņa grēku vezums. It īpaši šīs pasaules ļaudīm: jo ilgāk viņi dzīvo, jo vairāk – ar savām rūpēm, netaisnībām un tamlīdzīgām lietām – viņi pasliktina savu stāvokli tā vietā, lai to uzlabotu. Tāpēc cilvēks, kuru Dievs bērībā vai jaunībā paņēma no šīs pasaules, iegūst daudz vairāk nekā pazaudē.

– Geronda, kāpēc Dievs pieļauj, ka mirst tik daudz jauno?

– Neviens ar Dievu vēl nav parakstījis kontraktu par to, kad viņam būs jāmirst. Dievs

katru cilvēku paņem tā dzīves vispiemērotākajā brīdī, paņem īpašā, vienīgi viņam derīgā veidā – tā, lai tiktu izglābta viņa dvēsele. Ja Dievs redz, ka cilvēks kļūs labāks, Viņš tam ļauj turpināt dzīvot. Bet, redzot, ka cilvēks kļūs sliktāks, Viņš, lai to izglābtu, cilvēku paņem. Bet citus, tos – kuri dzīvo grēkā, taču viņi nosliecas uz labu, Viņš pie Sevis paņem, pirms tie vēl ir paguvuši šo labo izdarīt. Dievs tā rīkojas tāpēc, ka zina, ka šie cilvēki būtu izdarījuši labu, ja viņiem tam rastos labvēlīgi apstākļi. Tas ir, Dievs it kā viņiem saka: “Nepūlieties: pietiks arī ar labo noslieci, kas ir jūsos.” Bet vēl kādu – ļoti labu Dievs paņem pie Sevis tāpēc, ka Paradīzē ir vajadzīgi arī uzziēdējuši ziedi.

Protams, mirušā bērna vecākiem un radniekiem to visu saprast nav viegli. Palūko: kad nomirst mazulis, Kristus viņu paņem pie Sevis it kā tas būtu maziņš Eņģelītis, bet viņa vecāki elso un sit sev pa krūtīm, lai ganiem vajadzētu priecāties. Jo kā gan viņi var zināt, par ko viņš kļūtu, kad izaugtu? Vai spētu izglābties? Kad mēs 1924. gadā ar kuģi pametām Mazāziju, es biju zīdains. Kuģis bija pilns ar bēgļiem. Es, mātes ietīts autiņos, gulēju uz klāja. Man netīšām uzkāpa kāds mat-

rozis. Māte nodomāja, ka es esmu miris, un sāka raudāt. Bet kāda mūsu ciema sieviete mani iztīstīja no autiņiem un pārliccinājās, ka man nekas nekaiš. Bet, ja es toreiz būtu nomiris, tad noteikti būtu Paradīzē. Taču tagad man ir tik daudz gadu, esmu tik daudz cīnījies, bet es tik un tā vēl neesmu pārliccināts, vai nokļūšu tur vai nenokļūšu.

Tomēr bez visa tā bērna nāve palīdz arī viņu vecākiem. Vecākiem ir jāzina, ka no tā brīža, kad ir nomiris bērns, viņiem Paradīzē ir parādīties aizlūdzējs. Kad nomirs vecāki, bērni ar ripidām rokās pienāks pie Paradīzes vārtiem, lai sagaidītu tēva un mātes dvēseles. Bet tas nebūt nav maz! Turklāt maziem bērniem, kurus nomocījušas slimības vai sakropļojumi, Kristus pateiks: "Nāciet uz Paradīzi un izvēlieties vislabākās vietas." Bet bērni Kristum atbildēs šādi: "Šeit, Kristu, ir brīnišķīgi, bet mēs gribētu, lai ar mums kopā būtu arī mūsu māmiņa," – un Kristus, izdzirdējis bērnu lūgumus, atradis iespēju izglābt arī viņu māti.

Protams, mātēm nav jānonāk arī otrā galējībā. Dažas mātes tic, ka viņu mirušais bērns ir kļuvis par svēto, un tādēļ nonāk pievīlumā. Viena šāda māte gribēja man iedot kā svētību

kaut ko no sava mirušā bērna mantām, jo ticēja, ka tas ir kļuvis par svēto. “Vai svētīsiet,” viņa man lūdza, “cilvēkiem viņa mantas dot kā svētību?” – “Nē,” es viņai atbildēju, “labāk nevajag.” Bet kāda cita šāda māte Lielajā Ceturtdienā dievnama vidū stāvošajam Krustā sistā Kristus tēlam piestiprināja sava bērna, kuru bija nogalinājuši vācieši, fotogrāfiju. Viņa teica: “Arī mans dēls cieta tāpat kā Kristus.” Sievietes, kuras palika dievnamā pa nakti uz Lielo Piektdienu – Kristus krustā sišanu, viņai šķēršļus nelika, lai viņa netiktu aizvainota, netraucēja viņai. Un ko gan viņai varētu pateikt? Viņas dvēsele taču bija traumēta.

Bēdu sagrauztā mierināšana

– Geronda, cik milzīgs gan spēks ir vajadzīgs, lai nenobītos no pēkšņas nāves!

– Ja cilvēki ir apzinājušies dzīves dziļāko jēgu, tad viņi rod spēkus pret nāvi izturēties pareizi. Jo, apzinoties dzīves jēgu, viņu attieksme pret nāvi kļūst garīga. Vai zināt, cik daudz pusaudžu nositas ar mopēdiem! Zināt, cik daudz jauniešu nokļūst motociklu avārijās! Viņi sacel motociklus uz pakalējā riteņa, bet šādā stāvoklī ļoti viegli var nokrist, atsis-

ties ar galvu pret asfaltu un sadauzīties. Viņi par varoni uzskata to, kurš motociklu pacels augstāk par citiem. “Es,” lielās šādi pusaudzī, “piespiedu motociklu braukt uz pakalējā riteņa kā uz pakalkājām, bet pēc tam es apgāzos.” Redzi, ko viņiem māca velns, vēloties, lai viņi sašķaida savas galvas? Jo, ja viņi būtu braukuši normāli, uz diviem riteņiem, tad, pat iekļūstot avārijā, tie varētu sasist nevis galvu, bet kaut ko citu un palikt dzīvi. Tomēr, ja Dievs pieļauj sātanam darīt ļaunu vai arī pieļauj kādam būt neuzmanīgam, tas nozīmē, ka no sātaniskā ļaunuma vai cilvēciskās neuzmanības sanāks kaut kas labs.

– Geronda, tad kamdēļ mūsu Baznīca lūdzas “lai mēs tiktu pasargāti” no pēkšņas nāves?

– Tas ir pavisam kas cits. Baznīca lūdz Dievam, lai nāve mūs nepārsteigtu nesagatavotus.

– Geronda, šurp nāk kāda māte un mokās neremdināmās bēdās, jo viņa bija savu bērnu nosūtījusi darīšanās, bet viņu notrieca kāda mašīna un viņš nomira.

– Pajautā viņai: “Vai vadītājs aiz ļauna prāta notrieca tavu bērnu? Nē. Tu aizsūtīji viņu darīšanās tāpēc, lai to notriektu mašīna? Nē.

Tātad saki "Slava Tev, Dievs", jo, ja mašīna viņu nebūtu notriekusi, viņš varētu aiziet greizus ceļus. Bet tagad Dievs viņu ir paņēmis vispiemērotākajā brīdī. Tagad viņš atrodas Debesīs un neriskē, ka pazaudēs tās. Ko tu raudi? Vai tad tu nezini, ka ar savām raudām tu moki bērnu? Ko tu gribi, lai tavs bērns mocītos vai priecātos? Pacienties palīdzēt citiem saviem bērniem, kuri mīt tālu no Dieva. Tev ir jāraud par viņiem, nevis par to, kurš nositās." Jā, arī vakar bija ieradusies viena noraudājusies māte. "Dievs ir paņēmis manu vienīgo dēlu," viņa raudāja, "un visā vainoja Dievu. "Ja tu kā nākas padomāsi par to, kas ar tevi notika," es viņai teicu, "tad secināsi, ka Dievs tev ir izrādījis godu. Viņš pie Sevis ir paņēmis mazu Eņģelīti, paņēmis kristītu bērnu, nepieļaujot, ka viņš uzkrausies grēkus un padosies kaislībām. Dievs pie Sevis paņēma Eņģeli, bet tu Viņu par to vēl sunī? Pavisam drīz tu jau sajūtīsi, kā tavs mirušais dēls lūdzas par tevi Dievu." Pēc tam šī sieviete man izstāstīja visu savu dzīvi. Viņa teica, ka tad, kad vēl bija jauna, tai varēja būt daudz bērnu, bet tolaik viņa bērnus negribēja.

Vai zināt, cik daudzas mātes skaita lūgšanas un lūdz, kaut bērni dzīvotu Dievā! "Es ne-

zinu, ko Tu, mans Dievs, izdarīsi," šīs sievietes saka, "es gribu, lai mans bērns izglābtos, lai viņš būtu kopā ar Tevi." Bet, ja Dievs redz, ka bērns noklīdīs no pareizā ceļa, ka viņš veļas pazušanā un citas iespējas viņu glābt vairs nav, Viņš to ar negaidītas nāves palīdzību paņem pie Sevis. Piemēram, Viņš pieļauj, ka piedzēries autovadītājs bērnu notriec, un šādā veidā viņu paņem pie Sevis. Ja bērnam pastāvētu iespēja kļūt labākam, tad Dievs šāda nelaimes gadījuma iespēju nepieļautu. Pēc tam skurbums pamet arī tā galvu, kurš šo bērnu ir notriecis. Cilvēks atjēdzas, un visu atlikušo mūžu viņu grauž sirdsapziņa. "Es esmu izdarījis noziegumu," šāds cilvēks saka un nemitīgi lūdz Dievam piedošanu. Tādējādi glābjas arī šis cilvēks. Bet bojāgājušā bērna māte, ciešot dvēseles mokas, dzīvi turpina daudz savāktāk, aizdomājas par nāvi un gatavojas citai dzīvei. Tā izglābjas arī viņa. Redziet, kā Dievs mātes lūgšanu dēļ visu iekārto tā, lai tiktu izglābtas cilvēku dvēseles? Tomēr, ja mātes to nesaprot, tad sāk vainot Dievu! Kas tikai Dievam nav no mums jādzird!

Ja cilvēks pret lietām pārstāj izturēties laicīgi, tad viņa dvēsele rod mieru. Jo kā gan cilvēks var rast īsteno mierinājumu, ja viņš

netic Dievam un patiesai dzīvei – dzīvei pēc nāves, mūžīgajai dzīvei? Kad es dzīvoju Stomiona klosterī, [blakus esošajā] Konicā dzīvoja atraitne, kura pastāvīgi apmeklēja kapus un tur vairākas stundas pēc kārtas elsodama raudāja. Viņa ar galvu sitās pret kapa plāksni un ar saviem kliegzieniem sacēla troksni visā tuvākajā apkārtnē! Kapos viņa ļāva uz āru izlauzties visām iekšā esošajām sāpēm. Cilvēki gāja uz turieni, savāca viņu, bet viņa tik un tā vienmēr atgriezās atpakaļ. Tas ilga gadiem. Šīs sievietes vīru bija nogalinājuši vācieši, bet dažus gadus pēc tēva nāves viņas meita, tikko tā bija sasniegusi deviņpadsmit gadu vecumu, nomira no sirds slimības. Tā šī nelaimīgā sieviete palika viena pati. Ja kāds uz notikušo ar viņu palūkojas vien no ārpusēs, tad teiks: “Kāpēc Dievs visu tā izdarīja?” Un arī pati sieviete pret visu ar viņu notikušo izturējās tieši tāpat – ārēji un nespēja rast mierinājumu. Reiz, kad arī es biju atnācis uz kapsētu, lai palūkotos, kas notiek, viņa man sāka stāstīt: “Kāpēc Dievs visu tā ir iekārtojis? Mans vīrs tika nogalināts karā. Man bija vienīgā meita. Dievs paņēma arī viņu...” Viņa visu laiku runāja un runāja, un apvainoja Dievu. Devis tai iespēju izrunāties, es bil-

du: "Arī es tev ko gribu pateikt. Tavu vīru es pazinu. Viņš bija ļoti labs cilvēks. Karā viņš krita par Tēvzemi, pildīdams savu svēto pienākumu. Dievs pret viņu nebūs netaisns. Pēc tam, pēc tava vīra nāves, Dievs uz vairākiem gadiem tev atstāja tavu meitu. Viņa dzīvoja kopā ar tevi, un tev bija kāds mierinājums. Bet pēc tam Dievs, redzēdams, ka meita, ļoti iespējams, būtu [drīz vien] nogājusi no pareizā ceļa, viņu vēl tajā labajā dvēseles stāvoklī, kādā tajā brīdī tā bija, paņēma pie Sevis. Viņš to izdarīja tādēļ, lai viņu izglābtu." Šī atraitne, lai gan viņas vīrs bija ļoti kluss cilvēks, pati bija nedaudz pasaulīga. Protams, es to visu viņai nepateicu tieši, neteicu "tu biji pasaulīgs cilvēks", bet viņai pajautāju: "Ko tu tagad pati domā? Tu mīli laicīgo pasauli?" – "Es negribu neko un nevienu redzēt," viņa atbildēja. – "Redzi nu," es tai sacīju, "arī tev ir mirusi šī laicīgā pasaule. Sāpes tev palīdz, un nekas no pasaulīgā tevi vairs neinteresē. Tādējādi drīz vien jūs visi kopā būsiet Paradīzē. Kuram vēl Dievs ir izrādījis tādu godu, kā to ir izrādījis tev? Tu to saproti?" Pēc šīs sarunas nelaimīgā uz kapiem vairs negāja. Tiklīdz – ar svešu palīdzību – viņa spēja uztvert dzīves dziļāko jēgu, uzreiz guva mieru.

– Geronda, esmu dzirdējusi, ka tad, kad cilvēks mirst vardarbīgā nāvē, viņš samaksā par saviem grēkiem, jo viņa grēkus slepkava paņem sev.

– Nogalinātajam cilvēkam, ja tā var izteikties, pastāv vainu mīkstinoši apstākļi. Viņš Dievam var pateikt šādi: “Es jau būtu nožēlojis grēkus, bet viņš mani nogalināja.” Tādējādi [viņa grēku] smagums gulstas uz tā slepkavu. Tomēr daži, kuriem galvā nav pietiekami daudz izpratnes, teic: “Ja Dievs būtu, Viņš nepieļautu, ka notiek tik daudz noziegumu. Viņš noziedzniekus sodītu.” Šādi cilvēki nesaprot, ka Dievs noziedzniekus atstāj dzīvus tāpēc, lai Tiesas Dienā viņi nevarētu attaisnoties, ka nav nožēlojuši grēkus, neskatoties uz to, ka Viņš tiem priekš tā bija devis daudzus gadus. Bet tos, kurus noziedznieki nogalināja, Dievs arī nepametīs.

Nāve – šķiršanās uz nedaudziem gadiem

Mums ir jāsaprot, ka patiesībā cilvēks nemirst. Nāve ir vienkārši pārcelšanās no vienas dzīves uz citu. Tā ir šķiršanās uz nelielu laiku. Piemēram, ja cilvēks uz gadu aizbrauc uz ārzemēm, tad viņa radinieki pārdzi-

vo, jo viņi ir šķirti veselu gadu, vai arī, ja viņš aizbrauc uz desmit gadiem, tad viņi pārdzīvo par desmit gadu ilgo prombūtni. Līdzīgi cilvēkiem ir jāuzlūko arī šķiršanās no mīļotajiem, ko rada nāve. Piemēram, ja padzīvojušiem ļaudīm nomirst kāds tuvs cilvēks, tad viņiem būtu jāsaka: “Mēs tiksimies atkal pēc kādiem piecpadsmit gadiem.” Ja cilvēki, kuriem ir nomiris kāds tuvinieks, ir jauni, lai viņi saka: “Mēs satiksimies atkal pēc kādiem pieciem – desmit gadiem.” Protams, cilvēkam sāp viņa tuvā cilvēka nāve, tomēr pret nāvi ir jāizturas garīgi. Vai atceraties, ko teica Pāvils? *“... lai jūs nenodotos skumjām kā tie, kam nav cerības”* (1. Tes. 4, 13). Piemēram, cik bieži es apraudzītu savu mirušo radinieku, ja viņš būtu palicis dzīvs? Reizi mēnesī? Tādēļ vajag padomāt par to, ka mūžīgajā dzīvē es viņu redzēšu pastāvīgi. Mūsu trauksmei ir pamats vien tajos gadījumos, ja mirušais cilvēks dzīvoja slikti [nekristīgi]. Piemēram, ja viņš ir bijis nežēlīgs, tad mums par to ir daudz jālūdzas – ja mēs viņu patiešām mīlam un vēlamies ar viņu tikties nākamajā dzīvē.

3. Par pēcnāves dzīvi

Notiesātie mirušie

– Geronda, kad cilvēks nomirst, viņš uzreiz saprot, kādā stāvoklī atrodas?

– Jā, viņš atgūstas un uzdod sev jautājumu: “Ko gan es esmu sadarījis?” Bet – “faida jok”²⁵ – ir tajā, ka viņam nav nekāda labuma no šāda jautājuma. Piemēram, piedzērušais, nogalinājis savu māti, smejas, dzied dziesmiņas, jo nesaprot, ko ir sastrādājis. Bet, kad skurbums no galvas ir izgaiss, viņš sāk raudāt, elstot, jautā sev: “Ko gan esmu izdarījis?” Tas pats notiek arī tiem, kuri dzīvo grēcīgi. Šie cilvēki līdzinās dzērumā esošajiem. Viņi nesaprot, ko dara, nejūtas vainīgi. Tomēr, kad viņi nomirst, [zemes] reibonis no viņu galvām izgaist, un viņi atjēdzas. Viņiem atveras dvēseles acis, un viņi apzinās savu vainu, jo, kad dvēsele ir pametusi ķermeni, tā pārvietojas, redz, jūt visu neaptveramā ātrumā.

Daži satraucas par to, kad būs Otrā Atnākšana. Bet mirstošam cilvēkam Otrā Atnākšana, ja tā var izteikties, jau ir iestājusies. Jo

²⁵ Turku izteiciens, kas nozīmē “nav jēgas”, “bezjēdzīgi”.

cilvēks tiek tiesāts atbilstoši tam stāvoklim, kādā viņu pārsteigusi nāve.

– Geronda, bet ko tagad piedzīvo tie, kuri atrodas elles mokās?

– Šie cilvēki ir notiesāti. Atrodoties ieslodzījumā, viņi izcieš mocības, kas atbilst tiem grēkiem, ko viņi veica zemes dzīves laikā. Šie cilvēki gaida galīgo tiesu – tuvojošos Kristus Tiesu. Bet starp viņiem ir stingrā un īpašā režīma notiesātie un ir arī notiesātie, kuru sods ir daudz mīkstāks.

– Bet kur tagad atrodas svētie un prātīgais laupītājs (*skat. Lk 23, 32; 39–43*)?

– Svētie un prātīgais laupītājs tagad ir Paradīzē, bet pagaidām tie vēl nav saņēmuši galīgo godību, līdzīgi kā uz elli notiesātie nav saņēmuši galīgo spriedumu. Cik daudzus gadsimtus atpakaļ Dievs teica: “*Nožēlojiet grēkus, jo Debesu Valstība ir tuvu klāt pienākusi*” (*Mt 3, 2*). Bet, neskatoties uz to, Viņš aizvien paildzina un paildzina laiku, jo gaida mūsu labošanu. Bet mēs turpinām atrasties mūsu kaislībās un grēkos, tādējādi izturoties netaisni pret svētajiem, jo viņi [mūsu dēļ] nespēj saņemt tiem pienākošos godību, ko viņi saņems pēc Baisās Tiesas.

Lūgšanas par mirušajiem un mirušo piemiņas dievkalpojumi

– Geronda, vai nosodītie mirušie var lūgties?

– Viņi nāk pie samaņas un sauc pēc palīdzības, tomēr paši sev jau vairs palīdzēt nespēj. Tie, kuri ir nonākuši ellē, no Kristus vēlas tikai vienu: lai Viņš tiem dotu piecas minūtes dzīvei, lai nožēlotu grēkus. Mums, vēl dzīvajiem, ir laiks grēknožēlai, bet nelaimīgie mirušie paši savu situāciju uzlabot vairs nevar un gaida mūsu palīdzību. Tāpēc mums ar savām lūgšanām viņiem ir jāpalīdz.

Nodoms man saka, ka dēmoniskā stāvoklī ir vien desmit procentu no notiesātajiem mirušajiem, un, atrodoties ellē, viņi zaimo Dievu tādā pašā veidā, kā to dara dēmoni. Šīs dvēseles ne tikai nelūdz palīdzību, bet to pat nepieņem. Un kam viņiem tā? Ko Dievs var viņu labā izdarīt? Iedomājieties, ka bērns pamet sava tēva mājas, notriec visu savu mantību un pie visa klāt vēl pēdējiem vārdiem nozākā tēvu. Kā gan tēvs tagad viņam var palīdzēt? Tomēr ellē citi notiesātie – tie, kuriem vēl ir nedaudz godbijības, savu vainu izjūt, nožēlo to un cieš par saviem grēkiem. Viņi

sauc pēc palīdzības, un ticīgo lūgšanas sniedz viņiem būtisku palīdzību. Tas ir, tagad Dievs šiem notiesātajiem cilvēkiem dod labvēlīgu iespēju saņemt palīdzību līdz brīdim, kad pienāks Otrā Atnākšana. Zemes dzīvē, lai palīdzētu kādam notiesātajam, Valdnieka draugs viņam var par šo notiesāto aizlikt labu vārdu. Līdzīgi tam, ja cilvēks ir Dieva “draugs”, tad viņš ar savām lūgšanām var Dievam aizlikt labu vārdu un izlūgties, lai notiesātais mirušais no viena “tumšā pagraba” tiktu pārcelts uz citu – labāku, no vienas “kameras” uz citu – ērtāku. Viņš var pat izlūgties, lai notiesāto pārved no “kameras” uz kaut kādu “istabu” vai “dzīvokli”.

Līdzīgi kā, apmeklējot ieslodzītos, mēs tiem atnesam atspirdzinošus dzērienus un tamlīdzīgas lietas, tādējādi atvieglodami viņu ciešanas, tādā pašā veidā ar lūgšanām un žēlastības dāvanām, ko mēs pienesam viņu dvēseļu mieram, mēs atvieglojam mirušo ciešanas. Dzīvo lūgšanas par mirušajiem un dievkalpojumi par viņu dvēseļu mieru – tā ir pēdējā iespēja saņemt palīdzību, kuru dod mirušajiem Dievs pirms Otrās Atnākšanas. Pēc galīgās Tiesas viņiem iespējas saņemt palīdzību vairs nebūs.

Dievs mirušajiem grib palīdzēt, jo Viņam par tiem sāp, bet Viņš to nedara, jo Viņš ir cēlsirdīgs. Viņš nevēlas dot iespēju sātanam pateikt: “Kāpēc gan tu šo grēcinieku glāb, viņš taču nav pielicis ne mazāko pūlu?” Toties, lūdzoties par mirušajiem, mēs Dievam dodam “tiesības” iejaukties. Ir jāpasaka arī tas, ka Dievam mūsu lūgšanas par mirušajiem izraisa lielāku aizkustinājumu nekā par dzīvajiem.

Tāpēc jau arī mūsu Baznīca ir noteikusi kolibas (tulkojumā no grieķu valodas – vārīti kvieši) iesvētīšanu par mirušajiem, mirušo piemiņas dievkalpojumus, paņihidas. Mirušo piemiņas dievkalpojumi ir vislabākais mirušo dvēseļu advokāts. Dievkalpojumiem par mirušajiem piemīt tāds spēks, ka tie dvēseli pat no elles spēj izvest ārā. Arī jūs pēc katras Dievišķās Liturģijas par mirušajiem iesvētiet kalibu. Kvieši simboliski nozīmē: *“Sēts top iznīcībā un uzmodināts neiznīcībā”* (1. Kor. 15, 42) – ir teikts Svētajos Rakstos. Laicīgajā pasaulē daži cilvēki ir pārāk slinki, lai novārītu nedaudz graudu, un nes uz baznīcu rozīnes, cepumus, biskvītus, lai garīdznieks pār visu to nolasītu lūgšanu aizmigušo dvēseļu mieram. Bet Svētajā Kalnā veci mūki katrā

Dievišķā Liturģijā iesvēta kolibu gan par mirušajiem, gan par godināmo Svēto, lai iegūtu no viņa svētību.

– Geronda, bet vai nesen mirušie cilvēki izjūt lielu vajadzību pēc lūgšanām?

– Bet kā gan savādāk! Kad cilvēks tikko ir nonācis cietumā, vai tad pirmajā laikā viņam neklājas īpaši grūti? Lūgsimies par mirušajiem, kuri netika Dievam darījuši tīkamus darbus, lai Dievs kaut kā palīdzētu arī viņiem. It īpaši, ja mēs zinām, ka cilvēks ir bijis ļauns vai nežēlīgs – precīzāk, ja viņš šķita esam ļauns, jo reizēm mēs cilvēku uzskatām par ļaunu, bet patiesībā viņš tāds nemaz nav. Bet, ja tāds cilvēks vēl dzīvoja arī grēcīgi, tad mums par viņu ir daudz jālūdzas, viņa vārds jāpiemin Dievišķo Liturģiju laikā, jāieraksta viņš četrdesmitdienu lūgšanu sarakstā un jādod žēlastības dāvanas nabadzīgajiem par viņa dvēseles glābšanu, lai, izdzirdot nabadzīgo lūgšanas: “Lai svētīti viņa pīšļi”, Dievs nosliektos uz žēlastību un šo cilvēku apžēlotu. Tādējādi to, ko netika izdarījis pats cilvēks, viņa vietā izdarīsim mēs. Bet, ja cilvēks ir bijis labestīgs, kaut arī viņš nedzīvoja labi, viņš saņem lielu labumu pat no mazām lūgšanām. Tas notiek tāpēc, ka viņš bijis noskaņots labestīgi.

Man ir zināmi gadījumi, kas liecina par to labumu, ko mirušie saņem no garīgu cilvēku lūgšanām. Pie manis kalībā ieradās kāds cilvēks un raudādams sāka stāstīt: "Geronda, es pārstāju lūgties par kādu mirušo paziņu, un viņš ieradās pie manis sapnī. "Tu," viņš teica, "man neesi palīdzējis jau divdesmit dienas. Tu mani aizmirsi, un es no tā ciešu." Un patiesi, es daudzu rūpju dēļ divdesmit dienas biju par viņu piemirsis un visu šo laiku nebiju lūdzies pat par sevi."

– Geronda, kad kāds nomirst un citi mums lūdz par viņu palūgties, vai būs pareizi pirmās četrdesmit dienas pēc viņa nāves lūgties par viņu vienu lūgšanu krellu garumā?

– Ja tu lūdzies par mirušo, izmantojot lūgšanu krelles, tad vienlaikus lūdzies arī par citiem mirušajiem. Kamdēļ vilcienam būtu tādās tālēs jādodas tikai ar vienu vienīgu pasažieri? Tajā taču var iekāpt arī citi. Zināt, cik ļoti nepieciešamas mirušajiem ir lūgšanas? Nelaimīgie sauc pēc palīdzības, un viņiem nav neviena, kas par tiem palūgtos! Daži cilvēki ļoti bieži kalpo paņihidu par kādu no saviem mirušajiem radniekiem. Bet no tā palīdzību nesaņem pat tā cilvēka dvēsele, par kuru šis aizlūgums tiek kalpots, jo šāda lūg-

šana Dievam nav īpaši tīkama. Ja jau viņi par šo mirušo ir nokalpojuši tik daudz aizlūgumu, tad lai vienlaikus palūdzas arī par citiem mirušajiem.

– Geronda, reizēm es sāku uztraukties par sava tēva pestīšanu, jo viņam ar Baznīcu nebija nekāda sakara.

– Tu līdz pašam pēdējam mirklim nevari zināt, kāda būs Dieva Tiesa. Kad tas tevi uztrauc? Katru sestdienu?

– Es netiku tam sekojusi līdzī. Bet kāpēc ik sestdienu?

– Tāpēc, ka sestdiena – ir mirušo piemiņas diena, mirušajiem uz to ir tiesības.

– Geronda, bet tie mirušie, kuriem nav neviena, kas varētu par viņiem palūgties? Vai viņi gūst labumu no cilvēku lūgšanām, kuri lūdzas par mirušajiem vispār – nenosaucot nevienu konkrētu vārdu?

– Protams, ka saņem. Es, lūdzoties par visiem mirušajiem, sapnī redzu arī savus vecākus, jo viņi priecājas par manām lūgšanām. Ik reizi, kad manā cellē tiek kalpota Dievišķā Liturģija, es nokalpoju arī kopējo mirušo piemiņas litiju, lūdzos par mirušajiem valdniekiem, hierarhiem un tā tālāk. Bet noslēgumā pasaku “un arī par citiem vārdā neminēta-

jiem". Ja dažreiz es lūgšanas par mirušajiem izlaižu, tad man parādās mani mirušie paziņas. Viens no maniem radiniekiem krita karā, un es nepierakstīju viņa vārdu pieminēšanai litijā, jo viņš kopā ar citiem varoņu nāvē kriptušajiem bija pierakstīts pieminēšanai proskomīdijas laikā. Un, lūk, es mirušo piemiņas litijas laikā redzu šo cilvēku visā augumā stāvam manā priekšā. Arī jūs pieminēšanai proskomīdijas laikā iesniedziet ne tikai slimo vārdus, bet arī mirušo vārdus, jo mirušajiem lūgšanas ir ļoti nepieciešamas.

Vislabākā mirušo pieminēšana

Par visiem piemiņas dievkalpojumiem un dvēseles aizlūgumiem, ko mēs varam veikt mirušo labā, visderīgākā būs mūsu uzmanīgā dzīve, tā cīņa, ko mēs veicam, lai mēs spētu atbrīvoties no nepilnībām un attīrīt dvēseli. Jo kā rezultāts mūsu brīvībai no materiālajām lietām un dvēseliskajām kaislībām būs ne tikai tas, ka atvieglojumu sajūtīsim mēs paši. Atvieglojumu saņems arī visi mūsu dzimtas mirušie sentēvi. Mirušie priecājas, ja viņu pēcnācējs dzīvo ar Dievu. Ja mūsu garīgais stāvoklis nav labs, tad cieš mūsu mirušie ve-

cāki, vectēvs un vecvectēvs, un visi mūsu senči. “Palūko, kā dzīvo mūsu pēcnācējs!” viņi saka un kļūst bēdīgi. Bet, ja mūsu garīgais stāvoklis ir labs, tie priecājas, jo viņi, kā mēs zinām, ir Dieva līdzdarbinieki mūsu dzimšanā, un Dievam kaut kādā veidā viņiem ir arī jāpalīdz. Tas ir, mirušie tiks iepriecināti, ja mēs uzsāksim varoņdarbu un pacentīsimies savu dzīvi padarīt Dievam tīkamāku. Šādi rīkodamies, mēs Paradīzē satiksimies ar saviem mirušajiem un visi kopā dzīvosim mūžīgi.

No visa tā var secināt, ka ir vērts ieguldīt darbu un cīnīties ar mūsu veco cilvēku, lai, kļūstot par jauno, viņš nekaitētu ne pats sev, ne citiem cilvēkiem, bet palīdzētu gan sev, gan citiem – vai tie būtu dzīvi vai miruši.

Taisno uzdrošināšanās Dievā

– Geronda, Jūs savā vēstulē jauniesvētajiem mūkiem rakstāt: “Lai gan īstenie mūki saprot, ka tas, ko viņi saņem šajā dzīvē, ir vien maza daļa no Paradīzes prieka un ka Paradīzē tā būs vairāk, bet tajā pašā laikā lielās mīlestības dēļ uz savu tuvāko viņi vēl grib padzīvot uz šīs zemes, lai varētu cilvēkiem palīdzēt ar lūgšanām, lai laicīgās pasaules

lietās iejauktos Dievs un pasaule saņemtu palīdzību.”

– Lasi: “Mūki uz zemes grib padzīvot tāpēc, lai varētu ciest kopā ar cilvēkiem un viņiem palīdzēt ar lūgšanām.”

– Geronda, vai īsts mūks arī nākamajā dzīvē ar savām lūgšanām palīdzēs cilvēkiem?

– Arī nākamajā dzīvē viņš tiem palīdzēs ar savām lūgšanām, bet tad viņš nejutīs tās ciešanas, kādas jūt tagad. Viņš uz šīs zemes nedzīvo cepuri kuldams, “ar laimīgām acīm un starojošu seju”! Tomēr, jo lielākas ciešanas par savu tuvāko mūks pārdzīvo, jo lielāku dievišķu mierinājumu viņš saņems, un šī atlīdzība savā veidā mūkam dara zināmu, ka viņa tuvākais ir guvis kādu labumu. Šis Paradīzes prieks ir dievišķā atlīdzība par tām sāpēm, ko viņš ir cietis par savu brāli.

– Geronda, tātad svētie, kuriem mēs lūdzam palīdzību, kopā ar mums necieš?

– Jā, manu brāl, jo tur taču nav ciešanu! No kā lai viņi ciestu? Paradīzē? “Kur nav slimību, ne nosukumšanas, nedz nopūšanās.” Vai tad par Paradīzi tā netiek teikts? Bez tam svētie [no savas pieredzes] zina par to dievišķo atlīdzību, ko saņems cilvēki, kuri šajā dzīvē ir cietuši, un šīs zināšanas tiem sagādā prie-

ku. Jo pretējā gadījumā, kā gan Dievs spētu paciest šīs milzīgās cilvēciskās sāpes, ja Viņš nebūtu pārpilns mīlestības, pilns līdzcietības? Viņš to spēj paciest tāpēc, ka zina par to dievišķo atlīdzību, kas sagaida cietušos cilvēkus. Tas ir, jo vairāk cilvēki mokās šeit, jo lielāku debesu algu Dievs tiem ir sagatavojis Debesīs. Bet mēs to visu neredzam un tāpēc līdz ciešam tam, kuram sāp. Bet, ja cilvēks kaut nedaudz redz to, kas cietējus sagaida nākamajā dzīvē, un zina par to dievišķo atlīdzību, ko tie saņems, tad viņa ciešanas nav tik lielas.

– Geronda, bet, ja mēs Dievam lūdzam, lai Viņš palīdz mirušajiem, kuriem šāda palīdzība nav vajadzīga? Tad mūsu lūgšanas ir veltas?

– Kā gan tās var būt veltīgas? Kad mēs sakām: “Dod dusu Savam kalpam (nosaucam vārdu),” bet šis cilvēks citā dzīvē atrodas Dieva tuvumā, tad viņš uz mums neapvainojas. Tieši pretēji: mūsu lūgšana viņā rada aizkustinājumu. “Vien palūko,” viņš saka, “es esmu Paradīzē, Dieva tuvumā, bet viņi pārdzīvo.” Šādi mūsu lūgšanas iedarbojas uz šī cilvēka godbijību, un, lūdzot par mums Dievu, viņš palīdz mums vēl vairāk. Bet bez visa tā, kā tu vari zināt, kādā stāvoklī ir viena vai otra

mirušā dvēsele? Protams, pirmām kārtām ir jālūdzas par tiem, par kuriem tu zini, ka ar savu zemes dzīvi viņi ir sarūgtinājuši Dievu. Pēc tam ir jālūdzas par citiem tiem līdzīgiem mirušajiem, un vēl pēc tam – jālūdzas par visiem mirušajiem kopumā.

Baisā Tiesa

– Geronda, kā attīrās dvēsele?

– Ja cilvēks pūlas glabāt un ievērot Dieva baušļus, ja viņš veic darbu ar sevi, ja viņš attīrās no kaislībām, tad viņa prāts apskaidrojas. Viņš paceļas līdz dievapceres augstumiem, un viņa dvēsele kļūst tāda, kāda tā bija pirms pirmo cilvēku grēkā krišanas. Šādā stāvoklī cilvēks atradīsies pēc mirušo augšāmcelšanās. Tomēr, pilnībā attīrījies no kaislībām, cilvēks savas dvēseles augšāmcelšanos var redzēt vēl pirms vispārējās augšāmcelšanās. Ja tas notiks, tad viņa ķermenis kļūst eņģelveidīgs, bezmiesīgs, un viņš vairs nerūpēsies par materiālo ēdienu.

– Geronda, kā risināsies Baisā Tiesa?

– Baisajā Tiesā vienā mirklī atklāsies, kāds ir katra cilvēka stāvoklis. Katrs pats dosies uz to vietu, kādu viņš ir cienīgs ieņemt. Ikviens

gluži kā televizorā redzēs pats savu nederīgumu un otra dvēseles garīgo stāvokli. Cilvēks gluži kā spogulī skatīs savu tuvāko un, noliecot galvu, dosies uz savu vietu. Piemēram, vedekla zemes dzīves laikā sēdēja sakrustotām kājām, kamēr vīramāte ar lauztu kāju rūpējās par viņas dēlu – savu mazdēlu. Ja Baisajā Tiesā vedekla redzēs, kā Kristus viņas vīramāti ieceļ Paradīzē, bet viņa pati tur ielaista netiek, tad viņa nespēs neko iebilst un pārnest Kristum, kāpēc Viņš tā dara. Jo viņas acu priekšā būs tā zemes aina. Viņas atmiņā atausīs, kā vīramāte ar lauztu kāju rūpējās par mazdēlu, un viņa neuzdrošināsies doties uz Paradīzi. Turklāt arī viņa pati nespēs Paradīzē atrasties. Bet, piemēram, mūki ieraudzīs tās grūtības, tos pārbaudījumus, ko izcieta laicīgie cilvēki, redzēs, kā viņi tos ir pārvarējuši. Ja mūku dzīve nav bijusi pareiza, tad viņi, galvas nodūruši, paši dosies uz turieni, kur ir pelnījuši nonākt. Mūķenes, kuras nav labpatikušas Dievam, Baisajā Tiesā ieraudzīs mātes–varones, kuras nav devušas mūku solījumu, kurām nav bijušas pieejamas tās svētības un labvēlīgās iespējas, kādas ir bijušas mūķenēm, taču, neskatoties uz to, ir paveikušas varoņdarbu un sasnie-

gušas augstu garīgo stāvokli. Kā gan, visu to uzlūkojot, mūķenes nokaunēsies par savu sīkumainību un zemiskumu, ko viņas piekopa un no kā pašas arī mocījās! Tā, lūk, – man saka nodoms – noritēs Baisā Tiesa. Tas ir, Kristus Baisajā Tiesā neteiks: “Nāc nu šurp, ko tu tur esi sadarījis?” vai “Tu dosies uz elli, bet tu – uz Paradīzi.” Nē, katrs cilvēks, sevi salīdzinādams ar citiem, pats dosies uz to vietu, ko ir pelnījis.

Nākamā dzīve

– Geronda, es atnesu saldumus, lai Jūs varētu pacienāt māsas.

– Vien palūko, kā viņas priecājas! Nākamajā dzīvē mēs teiksim: “Par kādām gan mulķībām mēs priecājamies! Kā gan toreiz šīs mulķības mūs saviļņoja!” Bet tagad, ū – ū, mūsu sirds lēkā no šiem priekiem.

– Geronda, bet kā gan mēs jau tagad varam saprast [šo prieku tukšrosību]?

– Ja jūs to sapratīsiet tagad, tad nākamajā dzīvē tā neteiksiet. Lai ko arī sacītu, bet tie, kuri dzīvo tur, Debesīs, dzīvo labi. Zini, ar kādiem rokdarbiem tiek nodarbināti? Ar nemitīgu Dieva slavēšanu.

– Geronda, kāpēc mirušo ķermenis tiek dēvēts par “atliekām”?

– Jo ķermenis ir tas, kas uz zemes paliek pēc cilvēka, pēc tā nāves. Pamatcilvēks – dvēsele – dodas Debesīs. Baisajā Tiesā Dievs arī augšāmcels cilvēka ķermeni, lai to tiesātu kopā ar viņu, jo cilvēks kopā ar to dzīvoja un grēkoja. Nākamajā dzīvē visiem būs vienādi ķermeņi – garīgie ķermeņi, visi būs viena auguma: gan mazie, gan garie, visi būs viena vecuma: gan jaunie, gan vecie, gan zīdaiņi – jo dvēseles visiem cilvēkiem ir vienādas. Tas ir, nākamajā dzīvē visiem būs viens un tas pats Eņģeļu vecums.

– Geronda, bet nākamajā dzīvē tie, kuri atradīsies ellē, varēs redzēt tos, kuri ir Paradīzē?

– Iedomājies, ka naktī istabā deg uguntiņa. Tie, kuri stāv uz ielas, redz tos, kuri atrodas šajā gaišajā istabā. Tāpat arī tie, kuri atradīsies ellē, redzēs tos, kuri atradīsies Paradīzē. Un tas viņiem sagādās vēl lielākas mocības. Un iedomājies vēl: tie, kuri naktī atrodas gaismā, neredz tos, kuri stāv uz ielas tumsā. Tāpat Paradīzē esošie neredzēs ellē esošos. Jo, ja tie, kuri ir Paradīzē, redzētu mocībām pakļautos grēciniekus, viņiem būtu sāpīgi, tie sērotu

par viņu ļauno likteni un nespētu izbaudīt Paradīzi. Bet Paradīzē “nav sāpju...” Tie, kuri atradīsies Paradīzē, ne tikai neredzēs ellē esošos – viņi pat neatminēsies, vai viņiem ir bijis brālis vai tēvs, vai māte, ja viņi nebūs ar tiem kopā Paradīzē. *“Un tajā pašā brīdī viņu nodomi iet bojā”* (Ps. 146, 4) – saka psalmu dziedātājs. Jo, ja tie, kuri ir Paradīzē, atcerēsies par saviem radniekiem, kuri mokās ellē, tad kas gan tā viņiem būs par Paradīzi? Un ar to vēl nav viss – tie, kuri būs Paradīzē, domās, ka citu ļaužu [izņemot tos, kuri ir Paradīzē] nemaz nav. Tāpat viņi vairs neatcerēsies tos grēkus, kuros bija iekrituši zemes dzīves laikā. Ja viņi atcerētos savus grēkus, tad godbijības dēļ nespētu paciest domu, ka ir apbēdinājuši Dievu.

Ir jāpasaka arī par to, ka prieka daudzums, ko katrs no Paradīzē esošajiem cilvēkiem izjutīs, nebūs vienāds. Vienam prieks būs kā uzpirkstenis, otram – kā krūzīte, trešajam – vesels ezers prieka. Tomēr ikviens jutīsies piepildīts, un nevienam nebūs zināms, cik daudz prieka, cik daudz dievišķās liksmes jūt otrais. Žēlsirdīgais Dievs visu tā ir iekārtojis, jo, ja viens cilvēks zinātu, ka otrais izjūt lielāku prieku nekā viņš, tad Paradīze nebūtu

Paradīze, jo tad arī Paradīzē sāktu [zelt skaudība, līdzīgi, kā tas ir uz zemes]: “kāpēc viņš izjūt lielāku prieku, bet es – mazāku”. Tas ir, Paradīzē ikviens Dieva godību ieraudzīs atbilstoši savai dvēseles tīrībai. Tomēr šīs [Dieva godības] garīgās redzes asums nebūs Dieva noteikts. Tas būs individuāli atkarīgs no katra cilvēka.

– Bet daži, Geronda, netic, ka ir Paradīze un elle.

– Netic, ka ir Paradīze un elle? Bet, ja Paradīzes un elles nav, tad kā mirušie var eksistēt nebūtībā? Viņi taču ir dvēseles! Dievs ir nemirstīgs [pēc būtības], bet cilvēks ir nemirstīgs, pateicoties Žēlastībai. Sekojoši, viņš nemirstīgs paliks arī ellē. Bez tam mūsu dvēsele arī šīs zemes dzīves laikā kaut kādā ziņā izdzīvo Paradīzi vai ellī – atbilstoši tam stāvoklim, kādā atrodas. Ja cilvēku nomoka sirdsapziņas pārmetumi, ja viņš pārdzīvo bailes, mulsumu, dvēseles trauksmi, izmisumu vai arī to ir pārņēmis naidis, skaudība vai kas tamlīdzīgs, tad viņš [jau zemes dzīves laikā] dzīvo elles mokās. Bet, ja cilvēkā ir mīlestība, prieks, lēnprātība, labestība un tamlīdzīgi, tad viņš mīt Paradīzē. Visa pamats ir dvēsele. Jo tieši tā jūt gan prieku, gan sāpes.

Pamēģini, pieej klāt mirušajam un sāk stāstīt viņam patīkamākās lietas, piemēram: “No Amerikas ir atbraucis tavš brālis” vai kaut ko līdzīgu. Viņš neko nesapratīs. Ja tu viņam metīsies virsū un salauzīsi rokas un kājas, arī tad viņš neko nesapratīs. No tā var secināt, ka cilvēkā tas, kas kaut ko jūt, nav nekas cits kā dvēsele. Vai tad tas viss neliek aizdomāties tiem cilvēkiem, kuri šaubās par Paradīzes un elles pastāvēšanu? Vai arī, pieņemsim, ka tu redzi brīnišķīgu patīkamu sapni. Tu priecājies, tava sirds saldmē sitas, un tu nevēlies, lai šis sapnis beigtos. Tu pamosties, un tev ir žēl, ka esi pamodies. Vai arī tu redzi murgainu sapni. Piemēram, tu sapņo, ka esi nokritis un salauzis kājas, sapnī tu mokies un raudi. No bailēm tu pamosties ar asarām acīs, redzi, ka ar tevi nekas nav noticis, un priekā iesaucies: “Slava Dievam, ka tas bija tikai sapnis!” Tātad tajā visā ir iesaistīta dvēsele. Redzot sliktu sapni, cilvēks cieš vairāk, nekā viņš būtu cietis īstenībā, līdzīgi kā slimnieks naktī cieš vairāk nekā dienas laikā. Tāpat ir arī tad, kad cilvēks nomirs un dosies elles mocībās, tas viņam sagādās lielākas ciešanas [nekā elles mocību radītais stāvoklis, ko, iespējams, viņš pārdzīvo uz zemes]. Iedomājieties, ka cilvēks

mūžīgi pārdzīvo murgainu sapni un mūžīgi mokās. Te tu nelāgu sapni nespēj paciest pat dažas minūtes. Bet iedomājies – Dievs pasargi! – atrasties [mūžīgās] ciešanās. Tāpēc ellē labāk nenonākt. Ko jūs par to teiksiet?

– Geronda, mēs tik daudz laika nopūlamies, lai nenonāktu ellē. Un tātad, Jūsuprāt, mēs tur nonāksim?

– Ja jums nebūs prāta, tad nonāksim. Lūk, ko es jums novēlu: ja jau uz Paradīzi, tad visiem, bet, ja uz elli – tad nevienam... Saku pareizi vai ne? Būs ļoti nepateicīgi, ja pēc visa tā, ko Dievs mūsu, cilvēku, labā ir darījis, mēs nonāksim elles mocībās un Viņu sarūgtināsim. Dievs apžēlojies – lai ellē nenonāktu ne tikai cilvēks, bet pat putniņš.

Lai Labais Dievs mums dod labu grēknožēlu, lai nāve mūs atrod labā garīgajā stāvoklī un mēs atkal atgrieztos Viņa Debesu Valstībā. Āmen.